COLECŢIA ISTORIE ŞI ADEVĂR

DUMITRU TACHE FUNDA

DUPĂ 60 DE ANI MISTIFICAREA CONTINUĂ

CUI FOLOSEŞTE?

Cu prefaţă de Răzvan Codrescu

EDITURA FUNDAŢIEI BUNA VESTIRE

DUMITRU TACHE FUNDA

DUPĂ 60 DE ANI MISTIFICAREA CONTINUĂ

CUI FOLOSEȘTE?

Cu prefață de Răzvan Codrescu

EDITURA FUNDAŢIEI CULTURALE BUNA VESTIRE

- 1998 -

CUVÂNT ÎNAINTE

În noaptea de 31 iulie 1964, după şaisprezece ani şi trei luni de prizonierat politic, beneficiind de decretul de graţiere a tuturor deţinuţilor politici, am ieşit din temniţa de la Aiud şi am intrat în imensul lagăr al românilor *"liberi"*.

Inginerul Călin Dimitriu, bunul meu prieten şi coleg, în compania căruia m-am aflat câţiva ani dintre cei petrecuţi în detenţie, fiind pus în *"libertate"* cu trei luni înaintea mea, a dus familiei mele veşti despre mine şi despre apropiata mea revenire în mijlocul lor.

Unchiul meu Atanasie şi mătuşa Victoria Caranaum, care mi-au fost al doilea rând de părinţi, mi-au pregătit tot ce-mi putea fi necesar.

Mult regretata mea mătuşă, cunoscând vechea mea prietenie cu COSTIN MURGESCU, a ţinut să-mi facă o surpriză. În revista -pare-mi-se "VIAŢA ECONOMICĂ" fusese publicat răspunsul lui Costin Murgescu referitor la micro-raioanele internaţionale preconizate de economistul sovietic Valev, a căror constituire ar fi transformat România şi Bulgaria în ţări producătoare de bunuri de larg consum, urmând ca produsele industriale să le procure din Uniunea Sovietică printr-un fel de *"troc"*.

Între lucrurile pregătite pentru mine se afla şi revista aceea. Am citit cu interes relatările lui Costin Murgescu care, foarte judicios, combătea planul lui Valev. Mi-am dat seama că n-ar fi făcut-o altcineva mai convingător. M-am întrebat totuşi: De ce, într-o chestiune atât de importantă, opinia României a fost precizată într-un articol apărut sub semnătura unui fost legionar?

Cum eram convins că perfidia comunistă nu cunoaşte limite, putând depăşi toate aşteptările, am presupus că soluţia fusese adoptată pentru eventualitatea unor consecinţe nefavorabile. Într-o astfel de eventualitate s-ar fi putut declara că autorul articolului era un fost legionar neidentificat până atunci, care a urmărit subminarea prieteniei româno-sovietice.

Coroborat - însă - cu emiterea decretului de graţiere, despre care s-a spus că a fost *"Condiţia sine qua non"* a ţărilor din Occident pentru îmbunătăţirea relaţiilor diplomatice cu ţara noastră, precum şi cu unele semnificative atitudini în treburile de politica externă, am presupus că regimul comunist de la noi intenţiona să nu mai fie obedient faţă de Uniunea Sovietică.

Am început deci să cred că vor veni vremuri mai bune, chiar dacă nu în măsura şi în ritmul dorit de noi. Pentru această eventualitate am început reconstituirea evenimentelor mai semnificative din timpul detenţiei. Amintirile erau destul de proaspete, creierul nostru nefiind - în acel timp – aglomerat cu informaţii interesante care l-ar fi putut estompa. Am putut – deci – consemna şi numele multora dintre copărtaşii la acele evenimente.

În anii 1970-1971, când, la Sediul Securităţii din Calea Rahovei, am fost deseori chemat pentru a fi anchetat, fără să fi fost arestat, soţia mea, îngrozită, în aşteptarea unei probabile percheziţii, a insistat să distrug toate consemnările. Pentru a o linişti, am făcut-o.

Evenimentele din Decembrie 1989 ne-au făcut să credem că, în sfârşit, a sosit - şi pentru noi – ziua mult aşteptată. Că vom putea contribui şi noi la reconstituirea adevărului istoric, în special cu referire la evenimentele din ultimii şaptezeci de ani, timp în care, istoria ne-a fost mistificată cu totală lipsă de scrupule. N-a fost să fie aşa! Se produsese numai "ROCADA COMUNIŞTILOR". Cei din eşalonul II care, prin cele mai abjecte practici, au reuşit să se instaleze la cârma ţării, au facilitat - în continuare – mistificarea istoriei, ca şi când cei din eşalonul I nu o făcuseră îndeajuns.

Am urmărit, cu deosebită perseverenţă, relatările presei şi

emisiunile posturilor de televiziune. N-am crezut că mistificatorii îşi vor putea continua *"opera"*, scop în care le stau la dispoziţie toate mijloacele importante de comunicare cu masele, şi deloc neglijabile stipendii, în timp ce, celor indicaţi să contribuie la cunoaşterea adevărului, le stau la dispoziţie 2-3 publicaţii *"confidenţiale"*.

Indignat de totala lipsă de onestitate a celor care se consideră indicaţi să fie mentorii opiniei publice, am conceput unele replici, nu - însă - cu intenţia de a fi incluse într-o lucrare.

Am fi putut-o face cu mult talent unii dintre cei care nu mai sunt printre noi. Rămăşiţele pământeşti ale unora se află în morminte neidentificate şi în gropile comune din vecinătatea închisorilor şi a lagărelor de muncă faraonică în scop de exterminare. Ceea ce m-a determinat să public această lucrare şi să includ în economia ei o parte dintre textele mele, a fost un fapt pe care nu l-aş fi putut considera posibil după Revoluţia din decembrie 1989: apariţia - în anul 1997 – a manuscrisului *"Istoria Românilor de la 1821 la 1989, pentru clasa a XII-a"*, Editura Didactică şi Pedagogică, R.A.

Autorii manualului sunt Mihai Manea şi Bogdan Teodorescu, iar referenţii: prof. Universitar dr. Ion Scurtu, prof. Universitar Nichita Adaniloaie, prof. Radu Homer şi prof. Mihai Oproiu. Nedumerirea mi-a fost şi mai mare când am constatat că a fost posibilă publicarea acestui manual de uz şcolar în anul 1997, deci după alungarea de la cârma Statului şi a comuniştilor din eşalonul II. În mod evident autorii prezintă Mişcarea Legionară ca pe o grupare teroristă *"de extremă dreaptă"*, care a comis odioase crime. În acest scop autorii – cu deosebită grijă - au evitat orice referire la masacrele ale căror victime au fost Corneliu Codreanu, cei mai apropiaţi colaboratori şi sute de legionari, dintre cei mai valoroşi. Acele odioase masacre i-au determinat pe legionari să se răzbune.

Desigur, există şi publicaţiile din timpul regimului comunist care au urmărit acelaşi scop. S-a apreciat - însă că aceleaşi incriminări, publicate în epoca post-revoluţionară, vor inspira mai multă credibilitate.

Fiind unul dintre puţinii supravieţuitori a-i acelor evenimente, în unele fiind direct implicat , am considerat de datoria mea să public aceste texte. De altfel în acest domeniu, ceea ce ar trebui să intereseze în mod deosebit ar trebui să fie onestitatea relatărilor şi nu talentul autorului lor.

Unele dintre textele mele fiind concepute ca replici la diversele publicaţii, argumentele se repetă. Cititorii vor înţelege – desigur – că la aceleaşi consemnări ale diverşilor acuzatori, nu m-am putut folosi decât de aceleaşi argumente.

În economia lucrării am inclus şi câteva texte referitoare la suferinţele îndurate în temniţele comuniste. Ale altora au fost mult mai cumplite. Unele relatări au fost făcute cu deosebită reţinere, obsedat fiind de ideea că ar putea fi considerate neverosimile celor care nu au fost făcute cu intenţia ca şi posteritatea să cunoscă bestialităţile dė care a fost capabil tiranicul regim comunist, la noi mai mult decât în celelalte ţări invadate de hoardele bolşevice.

Titlul acestei lucrări mi-a fost sugerat de faptul că, mistificarea monstruoasă a început odată cu anul 1938, când s-a produs farsa juridică pe care a constituit-o procesul din luna mai a acelui an, în urma căruia, Corneliu Codreanu a fost condamnat la 10 ani temniţă grea pentru *ÎNALTĂ TRĂDARE.*

AUTORUL

DUMITRU TACHE FUNDA:

O CONŞTIINŢĂ MĂRTURISITOARE

Prin pasiunile *pro* şi *contra* pe care le-a stârnit în epocă, precum şi prin ecourile ei de lungă durată, în ciuda unei istorii atât de potrivnice, Mişcarea Legionară, tutelată de figura harismatică a lui Corneliu Codreanu (1899-1938), a reprezentat una dintre cele mai profunde şi mai complexe *"aventuri"* (în sensul de *"înfruntare a destinului"*) din viaţa publică românească dintre cele două războaie mondiale, sfârşind prin a angaja o întreagă generaţie şi acoperind deopotrivă zona social-politică şi zona moral-spirituală - fenomen aproape unic în contextul general al dreptei europene.

Desigur, între ceea ce a fost în realitate Mişcarea Legionară şi imaginea publică tendenţioasă care i s-a creat (printr-o conlucrare mistificatoare a tuturor fronturilor stângii) există o diferenţă pentru mulţi incredibilă. Pe de altă parte, *legendei negre* făurite de propaganda stângistă (fie ea comunistă sau democrată) unii supravieţuitori ai vechiului legionarism au căutat să-i opună un fel de *legendă aurită,* tentată să împingă nevoia apologetică spre o retorică exaltată, greu digerabilă pentru spiritul mai degrabă circumspect al generaţiilor mai noi. Dacă însă legenda neagră a devenit aproape curentă, legenda aurită circulă în cercuri destul de restrânse, ceea ce-i întăreşte aerul de partizanat marginal.

Le revine, probabil, istoricilor oneşti răspunderea de *a scoate din legendă* trecutul legionar, printr-o analiză lucidă a faptelor şi ideilor, ţinându-se seama de contextul epocii respective (atât intern, cât şi internaţional), dar şi de anumite permanenţe ale gândirii româneşti de dreapta (de la Haşdeu şi

Eminescu până la Eliade şi Ţuţea), de care legionarismul nu poate fi izolat. Abia atunci Mişcarea Legionară va putea fi cântărită în adevărata ei amploare şi semnificaţie, cu virtuţile şi cu viciile pe care le-a avut, ca orice înjghebare omenească supusă relativismului istoric. Se pare, însă, că deocamdată onestitatea morală şi profesională a istoricilor noştri rămâne în grea suferinţă, după 50 de ani de ideologizare marxistă. Ce-i drept, un Gh. Buzatu (secondat de câţiva colaboratori mai tineri) a deschis deja calea unei reconsiderări istoriografice a legionarismului[1]; începutul a fost făcut, dar prejudecăţile sunt departe de a fi fost biruite.

În orice caz, istoricul de azi sau de mâine nu se va putea dispensa, dincolo de alte izvoare documentare, de mărturiile directe ale celor angajaţi în marea aventură legionară, începând cu literatura *"clasică"* a legionarismului (în fruntea căreia stau scrierile lui Codreanu, Moţa şi Marin) şi terminând cu scrierile de dată recentă (cum este şi cea de faţă)[2].

[1] A se vedea, între altele, Kurt W. Treptow, Gh. Buzatu, *"Procesul" lui Corneliu Zelea Codreanu (mai 1938)*, Colecţia "Românii în istoria universală", Iaşi, 1994, sau Gh. Buzatu, Corneliu Ciucanu, Cristian Sandache, *Radiografia dreptei româneşti (1927-1941)*, Ed. FF PRESS, Bucureşti 1996

[2] Dacă ar fi să încercăm o clasificare a principalelor surse informative asupra legionarismului (atât sub aspect faptic, cât şi sub aspect doctrinar), ea ar putea arăta astfel (incluzând nu doar poziţiile "partizane", ci şi pe cele potrivnice sau "obiectivate"): I. Literatura legionară şi prolegionară (românească sau străină): 1. din faza "clasică" (anii '30-'40), 2. din faza Exilului postbelic (anii '50-'80), 3. din faza postcomunistă (anii '90); II. Literatura antilegionară: 1. democrato-stângistă, 2. antonesciană, 3. comunistă, 4. strict evreiască; III. Literatura istoriografică cu pretenţii de obiectivitate: 1. românească (Gh. Buzatu, etc.), 2. străină Armin Heinen, etc.); IV. Arhivele oficiale (guvernamentale, diplomatice, militare, poliţieneşti, juridice, etc.): 1. româneşti, 2. străine; V. Declaraţiile orale ale unor martori autorizaţi (şi consemnate de persoane autorizate).

În "literatura" problemei se includ nu doar volumele sau broşurile (expuneri doctrinare, expuneri istorice, comunicate, manifeste, pagini memorialistice, pagini de corespondenţă, etc), ci şi articolele sau menţiunile din *mass-media* (scrise sau "audio-vizuale", mai vechi sau mai noi, din ţară sau din străinătate, cu prudentă prioritate acordată presei contemporane evenimentelor). În ce priveşte "literatura legionară şi prolegionară" de la un moment dat (a doua jumătate a deceniului al cincilea) trebuie să se ţină tot mai serios seama de divergenţele (adeseori foarte derutante) dintre punctul de vedere "simist" şi cel "antisimist" (sciziune care constituie marea tragedie internă a legionarismului postbelic).

Acuzaţia de *"subiectivism"* nu poate funcţiona generic şi aprioric, fie şi numai pentru că nu se poate renunţa la principiul *audiatur et altera pars.* Supravieţuitorii vechilor structuri legionare (fie că este vorba de persoane angajate *"la vârf"* în desfăşurarea evenimentelor, fie că este vorba de simpli *"ostaşi"* ai Mişcării, nivelurile de percepţie fiind complementare) au şi dreptul şi datoria de a se face ascultaţi, mai ales că adeseori este vorba de oameni de înaltă ţinută morală şi intelectuală, mărturisitori nu doar cu vorba sau cu condeiul, dar şi cu întreaga lor viaţă de jertfelnică luptă anticomunistă, de fidelitate creştină şi naţională. Desigur, nota de *"subiectivitate"* este implicită, dar numai prostia sau reaua-voinţă poate confunda principial subiectivismul cu mistificarea tendenţioasă. Discursul *"subiectiv"*, câtă vreme este onest şi întemeiat pe probe/argumente, nu este nici nefolositor, nici neavenit[3]. În fond, ce înseamnă *"obiectivitatea"*, dincolo de concreteţea diferiţilor *"subiecţi"?* În faţa unui *"punct de vedere"* nu trebuie să ne întrebăm dacă este *"obiectiv"* sau *"subiectiv"*, ci dacă este *onest şi coherent.* Această întrebare se poate pune negreşit, şi cu privire la cartea de faţă.

Legionar vechi, de origine macedo-română (n. La Hrupiştea, în Macedonia grecească), format de timpuriu în spiritul lui Codreanu, autorul acestei cărţi, inginerul Dumitru Funda(*"Tache"*, cum îi soun cei apropiaţi şi cum este cunoscut în cercurile legionare), a fost nu doar martorul, ci şi protagonistul multor evenimente importante de după

Numai din însumarea şi analiza *critică şi comparativă* a tuturor acestor categorii de surse poate rezulta o imagine *relativ obiectivă* a "fenomenului legionar.

[3] Nu contestă nimeni că există şi discursuri (pro)legionare de un "subiectivism prost", în care interesele partizane şi zelul propagandistic conduc spre o formă de idolatrie triumfalistă, anumite realităţi fiind eludate sau "ajustate", iar limbajul alunecând fie spre o grandilocvenţă găunoasă şi desuetă, fie spre o anumită violenţă radicalistă. Asemenea discursuri se compromit prin ele însele şi nu pot face obiectul de interes al unui cercetător serios. Se întâmplă însă ca ele să aibă echivalente în discursul antilegionar curent, aproape fără excepţie de o oarbă visceralitate, împinsă până la injurie şi calomnie (mai ales sub pana publiciştilor de origine evreiască sau a "fosilelor" ideologice ale vechiului regim). Este oarecum curios că "subiectivismul prost" este remarcat îndeobşte numai în contul anumitor persoane sau grupări (neo) legionare, iar nu şi în contul împătimiţilor adversari ai dreptei naţional-creştine!

asasinarea *"Căpitanului"* (1938), mişcându-se în structurile superioare ale Legiunii. Deşi octogenar, omul impresionează prin vitalitate şi luciditate, iar memoria se pare să funcţioneze fără greş. Toţi cei ce-l cunosc, legionari sau nu[4], pot mărturisi despre exemplaritatea trecutului său anticomunist, fie că e vorba de luptele legionare din preajma lui 1940, fie că este vorba de înfruntarea prigoanei bolşevice de după 1945 (a fost deţinut politic şi deportat în Bărăgan, între 1948 şi 1964), fie că e vorba de hărţuielile neîncetate ale Securităţii de după 1964. Desigur, asemenea tuturor *"machedonenilor"*, paginile sale vădesc o evlavie cu totul deosebită faţă de *"Căpitan"* (a cărui *"linie"*, în primul rând moral-spirituală şi numai în al doilea rând politică, se regăseşte noţiunea de "codrenism") şi o oarecare inaderenţă faţă de aşa-numitul *"simism"* (care pare a fi inversat raportul, punând în primul plan obiectivele politice imediate). Polemicile interlegionare nu lipsesc nici în volumul de faţă, dar ele îşi păstrează un aspect de echilibru şi urbanitate, caracteristic întregului scris al autorului. De altfel, după 1989, inginerul D. Funda s-a numărat printre cei ce au făcut eforturi în direcţia unei medieri (din nefericire eşuate, cel puţin deocamdată) în conflictul păgubos dintre cele două tabere legionare (conflict adâncit şi întreţinut mai ales de mediile legionare din Exil, acutizat în Ţară abia după 1990, cu riscul de a fi lăsat moştenire şi noii generaţii de aderenţi ai "crezului legionar"). Probabil că dacă mai mulţi vechi legionari influenţi ar fi manifestat *"disponibilitatea la dialog"* (ca să întrebuinţez o sintagmă la modă) a autorului acestei cărţi, atnuci conflictul ar fi fost în mare măsură dezamorsat, mai ales după moartea Comandantului (1993). În orice caz, portretul pe care i-l face, spre exemplu, regretatului Gheorghe Branoschi (m. 1997), *"simist"* notoriu, dar legionar ireproşabil, onorează atât pe cel evocat cât şi pe cel care evocă, demonstrând că adevărata calitate umană depăşeşte conjuncturile şi netezeşte calea armoniilor esenţiale, în acel duh creştin pe care, altminteri, toţi legionarii îl revendică discursiv (şi în absenţa căruia

[4] Să remarcăm, în treacăt, că regretatul Corneliu Coposu, bunăoară, îl preţuia în mod deosebit. A se vedea, în volumul de faţă, textul intitulat "Cu privire la extreme".

legionarismul, cu împlinirile sau cu neîmplinirile lui, n-ar mai fi decât o "bisericuţă" politică între altele...)[5].

Textele reunite în volumul de faţă sunt diverse şi incitante; unele au mai fost publicate în anii din urmă (mai ales în *Cuvântul românesc* din Canada şi în *Punctele cardinale*), dar aici capătă parcă o nouă însufleţire, ca notele disparate când se regăsesc într-o simfonie. Unele zugrăvesc evenimente la care autorul a luat parte (ridicarea, de la Spitalul Militar din Braşov, a celor sortiţi decimării, în ajunul carlistei *"nopţi a cuţitelor lungi"*; arestarea în Cadrilater a maiorului Dinulescu, asasinul *"Căpitanului"*; darul de trei sute de oi făcut lui Codreanu de vajnicii macedoneni ş.a.m.d.), altele se constituie în memorabile portrete (Corneliu Codreanu, Petre Ţuţea, Petre Pandrea, Corneliu Coposu, Nicolae Cojocaru, Gheorghe Brahnoschi etc.), iar câteva ţin registrul polemicii de idei şi principii (cei vizaţi fiind fie legionari cu vederi divergente, fie adversari de cele mai diverse categorii: Regele Mihai I, Andrei Pleşu, Virgil Măgureanu ş.a.). Biografia autorului (căreia i se pot identifica, pe baza textelor antologate, următoarele etape: rădăcinile şi formaţia intelectuală, luptele legionare ale primei tinereţi, experienţa închisorilor şi lagărelor comuniste, surogatul de "libertate" de până în 1989, apoi polemicile postdecembriste, cu o atenţie deosebită nu doar asupra ultimelor înjghebări de sorginte legionară, dar şi a situaţiei mai generale din A.F.D.P.R.) se topeşte, practic, în destinul obştesc al unei Românii martirizate, conştientizat cu iubire şi cu durere, dar şi cu o cotruşiană *"nădejde flămândă de izbândă"*. Semnatarul cărţii este tăiat, fără îndoială, din stofa celor care pot fi zdrobiţi, dar niciodată înfrânţi, atestând o dată în plus, uriaşa forţă formativă şi mobilizatoare a *"şcolii spirituale"* create de geniul lui Codreanu[6].

[5] Realitatea este că, sub aspect pur politic, legionarismul poate falimenta (iar după unii a şi falimentat, laolaltă cu celelalte mişcări europene de dreapta); însă prin deschiderea lui moral-spirituală, prin civismul său creştin, acţionând social "în paralel cu linia Bisericii", el nu poate falimenta decât odată cu creştinismul însuşi.

[6] Îmi vine în minte un pasaj din *Memoriile* lui Mircea Eliade: "Şi mai târziu, când tragedia se consumase, unul din lucrurile care mă fascinau mai mult era să descopăr

Scrisul *"apologetic"* şi mărturisitor al inginerului D. Funda rămâne limpede şi măsurat, străbătut de căldura unui crez slujit cu onestitate, capabil să trezească respect chiar şi atunci când afirmaţiile par discutabile sau insuficiente. Cartea prezintă interes deopotrivă documentar, ideologic, moral şi sentimental; fluxul ei depăşeşte cazul individual al autorului şi devine mărturie a unei generaţii crucificate, care reclamă o dreaptă judecată, cu morţii şi cu vii ei. Pe alocuri, tablourile se colorează, fără ostentaţie, cu pasta pitorească a vieţii aromâneşti[7], trec prin ele *"armatolii"* ca nişte umbre legendare şi răzbate printre tuşe glasul tainic al *"dimândării părinteşti"*.

Autorul poate avea sentimentul datoriei împlinite, iar mărturia sa e cu atât mai binevenită cu cât apare în ajunul comemorării a 60 de ani de la trecerea la cele veşnice a lui Corneliu Codreanu şi a celorlalţi treisprezece camarazi asasinaţi împreună cu el, în noaptea Sfântului Andrei.

Răzvan CODRESCU

aceeaşi credinţă, neclintită, la puţinii supravieţuitori ai măcelurilor" (ed. Humanitas, 1991, vol. II, p. 30; întregul capitol XVI este închinat de Eliade problemei legionare şi experienţei personale din lagărul de la Miercurea-Ciuc).

[7] Capitolul "Mişcarea Legionară şi aromânii" este unul dintre cele mai interesante ale cărţii.

PRIMII MEI ANI DE ŞCOALĂ

Ne amintim, cu nostalgie, de vremurile când am început să buchisim. Pentru mine acest început a avut loc la Şcoala Primară Română din Hrupişta din Macedonia grecească, localitatea în care m-am născut.

Am avut şansa de a fi fost elevul lui Atanasie Hertu, dascălul cu vocaţie care, cu deosebită grijă, competenţă şi perseverenţă, s-a ocupat de elevii pe care i-a considerat indicaţi să urmeze cursurile Institutelor de învăţământ superior.

În toamna anului 1927, după absolvirea cursurilor şcolii primare, am fost admis la Gimnaziul Român din Grebena, care fusese înfiinţat în anul 1924. Dascălul meu avusese grijă să mă recomande profesorului Zicu Araia, fostul său coleg la Liceul Român din Bitolia (Monastir). Din primul început am fost obsedat de gândul de a nu-l dezamăgi pe cel care, cu deosebită grijă, se ocupase de mine.

Gimnaziul dispunea de un internat bine gospodărit, în care erau cazaţi toţi elevii, mai puţin cei ale căror familii locuiau în localitate. Hrana şi condiţiile de cazare erau deosebit de bune. Toate cheltuielile de întreţinere, inclusiv salariile profesorilor şi ale personalului auxiliar, erau suportate de Statul Român căruia, încă de atunci, am avut conştiinţa că-i datorăm multă recunoştinţă.

Ambianţa era destul de plăcută: ne aflam acolo copii aromâni din toată Peninsula Balcanică, inclusiv din Albania şi din Macedonia sârbească.

Unii profesori precum Apostol (Toli) Carafoli, Zicu Araia, Cocea Niculescu, Apostol Papa, Anastasie Carataşu, Cuza Hota, Ninel Micibuna şi Cornelia Carafoli, erau aromâni. Profesorii: Remus Gregorian, Neagoe Butu, Alexandru Dumitrescu şi Constantin Buhociu, proveneau din Patria Mumă. Cu toţii aveau conştiinţa importantei lor misiuni printre

fraţii aromâni şi se comportau în consecinţă. Competenţa şi înalta ţinută morală a corpului profesoral au contribuit la creşterea presigiului gimnaziului. Chiar familiile de aromâni, care-şi trimiteau copiii la şcolile greceşti, au optat pentru gimnaziul român. Opţiunea a fost – în mare măsură – determinată şi de faptul că, la şcoala noastră, învăţarea limbilor occidentale consituia o importantă preocupare. Dragostea pentru Patria Mumă şi sentimentul naţional reprezentau – de asemenea – o continuă preocupare. În fiecare seară, după orele de meditaţie, de fiecare dată cu aceeaşi profundă emoţie, cântam cântece patriotice.

În timpul vacanţelor se făceau excursii în comunele locuite de aromâni, unde erau organizate spectacole cu recitări de poezii, cântece – predilect patriotice – şi piese de teatru. Un succes deosebit l-a avut piesa *"Furii"* de Toli Carafoli, fratele ilustrului om de ştiinţă, academicianul Elie Carafoli. Aceste spectacole contribuiau, cu mare succes, la emanciparea conştiinţei naţionale.

În zilele de sărbătoare ne deplasam încolonaţi la biserica ortodoxă română, unde asistam disciplinaţi la oficierea serviciului religios. Corul bisericii era alcătuit din elevii gimnaziului, bine instruiţi de profesorul Alexandru Dumitrescu, care era şi dirijor. Soliste erau Cornelia şi sora ei, fiicele profesorului Carafoli.

În anul 1930 gimnaziul a devenit Liceul Român din Grebena.

În perioada anilor 1935-1940, la concursurile organizate la Bucureşti de Fundaţia Culturală *"Tinerimea Română"*, au participat, cu mult succes, şi elevi ai liceului de la Grebena, cărora li s-au acordat premii, printre care şi regretatul Apostol Caciuperi, distinsul cărturar aromân, care, îngrijorat de soarta fraţilor săi din Macedonia şi din toată Peninsula Balcanică, a tradus şi a tipărit în refugiul său din Germania Federală, cel dintâi în dialectul aromân, Noul Testament (Noulu Testamentu).

Primele două serii de absolvenţi ai liceului de la Grebena au susţinut la Bucureşti examenul de bacalaureat.

Cu toţii l-au promovat cu succes.

Totul a decurs în condiţii optime până la extinderea celui de-al doilea război mondial şi în Peninsula Balcanică. Când teritoriul Greciei a fost ocupat de trupele germane şi italiene, elevii Liceului Român, cunoscând bine în special limba italiană, au fost folosiţi ca translatori între autorităţile greceşti şi trupele italiene de ocupaţie. Partizanii greci, în marea lor majoritate comunişti, socotindu-i pe elevii liceului colaboraţionişti cu trupele de ocupaţie, au comis repetate atacuri asupra liceului, pe care elevii au fost nevoiţi să-l apere cu armele. Agresiunile fiind din ce în ce mai frecvente şi mai periculoase, în anul 1942 s-a hotărât ca liceul român din Grebena
să-şi continue activitatea în localul Şcolii Române Superioare de Comerţ din Salonic. Fanatismul comuniştilor greci devenise un mare pericol pentru viaţa profesorilor şi elevilor liceului.

În anii 1940-1944, ani de grele încercări, profesorul Gogu Teguiani, din prima serie de absolvenţi ai liceului din Grebena, după ce obţinuse diploma de licenţă a Facultăţii de Litere şi Filosofie din Bucureşti, în ciuda vremurilor grele care erau uşor previzibile, mai ales după izbucnirea conflictului dintre Italia şi Grecia, s-a hotărât să fie printre ai lui, de această dată în calitate de profesor. S-a comportat ca un vajnic luptător pentru cauza aromânilor, în spiritul în care am fost educaţi de minunaţii noştri dascăli. După retragerea trupelor germane şi italiene, în urma prăbuşirii frontului din Peninsula Balcanică, autorităţile greceşti, sub pretextul că profesorii şi elevii şcolilor române au pactizat cu trupele de ocupaţie, au dispus interzicerea funcţionării lor. Guvernul comunist de la Bucureşti, pentru care problemele naţionale nu constituiau nici cea mai mică preocupare, nu a schiţat nici un fel de protest. În consecinţă, hotărârea autorităţilor greceşti a rămas definitivă. Mai mult decât atât, comuniştii greci din România, constituiţi în organizaţia *"Ellas"*, care se bucurau de toate drepturile, inclusiv posibilitatea de a se cultiva în limba lor prin şcolile greceşti care îşi continuau activitatea în Ţara noastră, au cerut guvernanţilor noştri să aplice sancţiuni

tinerilor aromâni veniţi în România pentru continuarea studiilor

Pretextul era acelaşi: colaborarea cu trupele de ocupaţie din Grecia. În excesul lor de zel, au cerut şi sancţionarea unora dintre tinerii aromâni, care, în patria noastră, cetăţeni români fiind, militau pentru cauza românilor de peste hotare.

Autorităţile comuniste de la noi le-au acordat satisfacţie deplină: mulţi dintre tinerii aromâni, pentru care venirea în Patria Mumă constituise supremul nostru ideal, au fost întemniţaţi, pentru o lungă perioadă de timp, cu statutul de deţinuţi politici. Printre ei şi profesorul Gogu Teguiani. Cu toţii am suportat, cu multă demnitate, cumplitele suferinţe de lungă durată, îndurate în închisorile comuniste. Ne resemnaserăm, având conştiinţa că, de fapt, împărtăşeam soarta întregului nostru Neam.

Interzicerea şcolilor şi bisericilor la românii de peste hotare, constituie o mare pierdere, cu consecinţe care ar putea fi dureroase.

Dacă Patria Mumă nu va interveni cu succes în sprijinul fiilor ei aromâni, este foarte posibil ca, într-un viitor nu prea îndepărtat, să se vorbească de ei ca despre nişte români care au existat – cândva – şi pe alte meleaguri – cum, de altfel, se vorbeşte despre *"morlaci"* (mavrovlahi) şi istro-români.

MIŞCAREA LEGIONARĂ ŞI AROMÂNII

Toţi cei care i-au cunoscut bine pe Aromâni, inclusiv savanţii etnografi pentru care au constituit subiect de studiu, i-au prezentat ca pe o etnie total diferită de populaţiile din jurul lor, inconfundabilă prin: limba lor neo-romanică – formă dialectală a limbii române – fizionomie, costum, obiceiuri, conştiinţă naţională şi lăudabilă comportare morală. Deşi spirite pragmatice, au făcut dovada unor mari sacrificii când au aderat la lupta pentru realizarea unui mare ideal.

În timpul războiului din 1821, în urma căruia a fost proclamată independenţa Greciei, unii dintre conducătorii militari, precum Markos Botzaris şi Colocotronia au fost aromâni. Ei au luptat atunci cu mult elan întrucât războiul fusese şi în numele creştinătăţii. În istoria Greciei figurează ca mari eroi eleni.

Patriarhia ce la Constantinopol era recunoscută – şi de Sultani – ca fiind suprema autoritate religioasă pentru populaţia ortodoxă din Macedonia, Epir şi Albania. Cum în accepţiunea grecilor elenismul şi ortodoxia erau noţiuni congruente, toţi cetăţenii negrecofoni de confesiune ortodoxă erau consideraţi eleni eterofoni. Aromânii – de pildă - erau şi continuă să fie consideraţi eleni vlahofoni.

Emanciparea naţională a aromânilor a căpătat o mare amploare după înfiinţarea – în peninsula Balcanică – a şcolilor cu predare în limba română, toate cheltuielile fiind suportate de Statul Român. Prima şcoală primară şi-a început activitatea în anul 1864, după care au urmat alte şcoli cu predare în limba română, în multe localităţi locuite de aromâni din regiunile care continuau să facă parte din Imperiul Otoman. În anul 1880 a fost înfiinţat Liceul Român de la Bitolia – Monastir – iar în 1893 Şcoala Normală de fete din Bitolia, pentru pregătirea învăţătoarelor necesare şcolilor primare. Tot atunci a apărut

Şcoala Comercială Română din Salonic.

Deşi prin prevederile tratatului de la Berlin aromânii erau recunoscuţi ca etnie aparte, consacrarea acestei recunoaşteri s-a făcut în urma decretului emis de Sultan în anul 1905, prin care li se recunoştea dreptul de a avea şcoli şi biserici în care serviciul religios să fie oficiat în limba proprie.

Era perioada marilor frământări. Prăbuşirea Imperiului Otoman era uşor previzibilă şi inevitabilă. În aceste circumstanţe populaţia eterofonă: aromânii, bulgarii şi albanezii colaboraseră pentru realizarea unui stat autonom cu drepturi egale pentru toate naţionaliunile conlocuitoare. Patriarhul de la Constantinopol însă, convins fiind de iminenta prăbuşire a Imperiului Otoman, intenţiona alipirea acelor teritorii la Statul grec, în scopul renaşterii Imperiului Bizantin. Pentru legitimarea acestei pretenţii ar fi fost necesar să poată demonstra că marea majoritate a populaţiei este de origine elenă eterofonă. De comun acord cu Statul Grec au hotărât organizarea unor echipe de *"antarţi"* conduse de ofiţeri din Armata greacă, care, prin teroare, să-i determine pe aromâni şi pe bulgari să se declare de naţionalitate greacă. Erau vizaţi în special aromânii care îşi trimiteau copii la şcolile româneşti. În perioada anilor 1905-1909 au fost comise monstruoase atrocităţi. Satele erau devastate, iar casele aromânilor naţionalişti erau incendiate.

În scop de apărare, aromânii au organizat formaţii de *"armatoli"* conduse de căpitanii lor. Au pierit atunci peste patru sute de fruntaşi aromâni. Luptele *"armatolilor"* sunt cu talent evocate de baladele folclorului nostru.

Absolvenţii liceului din Bitolia şi a Şcolii Comerciale de la Salonic veneau în Patria Mumă pentru continuarea studiilor. În Grecia absolvenţii şcolilor române erau consideraţi analfabeţi. Ei au înfiinţat la Bucureşti Societatea de Cultură Macedo-Română care a contribuit la întărirea sentimentului naţional.

După ce Sârbii – în anul 1918 – interziseseră activitatea Liceului şi Şcolii Normale de fete din Bitolia, singura instituţie de învăţământ mediu pentru aromâni a rămas Şcoala

Comercială Română din Salonic, care, după o întrerupere de trei ani din cauza primului război mondial, şi-a reînceput activitatea în anul 1920.

Reveniţi pentru continuarea studiilor, acolo s-au reîntâlnit Constantin Papanace, Iancu Caranica, Grigore Pihu, Sterie Ciumeti, Sterie Ficata, Petre Caranica, Sterie Duliu, Ion Nacu, Gheorghe şi Dumitru Pariza, Gheorghe Ghiţea, Nicolae Badralexi, Dumitru Garibaldi, Iancu Mamali şi alţii.

În familia fiecăruia există cel puţin un martir asasinat sau căzut în luptele dintre *"armatoli"* şi *"antarţii"* greci. Preotul stavrofor Atanasie Papanace – de pildă – fusese asasinat întrucât a fost primul preot care a oficiat liturghia în limba română. Au mai fost asasinaţi preoţii Papatănase, Repidon şi Balamace. În satul Huma din Meglenia au asasinat 10 elevi de la Şcoala Românească. Celnicului Hagigogu, care n-a vrut să-şi retragă copiii de la Şcolile româneşti, i-au ucis 15 ciobani şi i-au măcelărit 3000 de oi, etc, etc. Aveau ce-şi povesti.

Grigore Pihu, născut în comuna Sipşca, din vecinătatea Moscopolei, era singurul care provenea din Albania. El părea cel mai îndurerat. Ducea cu el amintirile în legătură cu tragedia Moscopolei, mândria aromânilor, marea metropolă din Peninsula Balcanică, focar de cultură şi producătoarea unor bunuri deosebit de apreciate în ţările europene, precum Austria şi Germania. După primul atac al hoardelor otomane din vecinătate, care, – în 1769 – i-au provocat multe distrugeri, atacul din 1788, pus la cale – precum se presupune de tatăl lui Ali Paşa din Ianina, a fost devastator. Marea metropolă a fost transformată în ruine. Grigore Pihu reproducea povestirile bătrânilor şi tristele balade care evocau acele vremuri.

Amintirea acelor triste evenimente le-a determinat hotărârea de a rămâne uniţi tot restul vieţii, hotărâre care a devenit şi mai fermă după ce l-au cunoscut pe *CORNELIU ZELEA CODREANU.*

În urma războiului dintre Grecia şi Turcia din anii 1919-1922, care s-a terminat cu înfrângerea Armatei Greciei, prin tratatul de pace de la Lausanne s-a stabilit graniţa greco-

turcă, precum şi un schimb de populaţie. Un milion şi cincisute de mii de greci din Asia Mică au imigrat în Grecia în timp ce numai cincisute de mii de turci au emigrat din Grecia. În condiţiile în care Grecia era destul de deficitară în terenuri cultivabile, pentru împroprietărirea imigranţilor s-a recurs şi la islazuri, ale căror principali beneficiari erau aromânii, proprietari de mari turme de oi, îndeletnicirea lor din moşi-strămoşi. Aroganţi şi foarte agresivi, imigranţii provocau mari neplăceri *"cuţovlahilor"*, cum ne porecleau grecii. Desele conflicte se soldau cu intervenţia autorităţilor, care, de fiecare dată, hotărau în favoarea conaţionalilor lor. Boicotul era practicat şi în alte îndeletniciri, precum comerţul şi meşteşugurile. Situaţia devenise greu suportabilă pentru aromâni.

După al doilea război balcanic din anul 1913, la care a participat şi România, prin tratatul de pace încheiat la Bucureşti, judeţele Caliacra şi Durostor din Dobrogea de Sud (Cadrilaterul) au intrat în componenţa Statului Român. Cum majoritatea populaţiei acelor teritorii era formată din turci şi bulgari, pentru creşterea ponderii românilor a fost preconizată soluţia unor masive colonizări.

Îngrojoraţi de soarta fraţilor din Macedonia, Epir şi Tesalia, intelectualii aromâni, care după terminarea studiilor superioare rămăseseră în Patria Mumă, prin Societatea de Cultură Macedo-Română s-au adresat conducătorilor Statului Român din acele vremuri. Două soluţii ar fi fost posibile: o intervenţie pe cale diplomatică pentru încetarea persecuţiilor la care erau supuşi aromânii din Grecia, sau înlesnirea posibilităţii imigrării lor în România, în scopul colonizării în Dobrogea de Sud. Cum prima soluţie a fost considerată ineficientă, a fost adoptată soluţia imigrării.

Din fericire Ionel I. C. Brătianu, marele om de Stat din acele vremuri, a fost cel mai ferm adept al imigrării aromânilor, şi în scopul creşterii ponderii românilor în cele două judeţe din Cadrilater.

Reprezentanţii Societăţii de Cultură Macedo-Română, după ce fuseseră asiguraţi că totul va decurge în bune condiţiuni şi că vor putea imigra toţi aromânii care vor dori să

fie colonizaţi în Cadrilater, s-au adresat celor care puteau inspira încrederea că vor fi asigurate toate condiţiile succesului acestei acţiuni, inclusiv transportul cu vapoare puse la dispoziţie de Statul Român. Învăţătorul Gheorghe Celea, bunicul actorului Ion Caramitru, care se bucura de mare popularitate în special în rândurile Fărşeroţilor, a fost cel care a propagat, cu mare succes, ideea imigrării în Patria Mumă. Au fost constituite delegaţii din diferite regiuni, care s-au deplasat pentru a se informa la faţa locului.

Primele transporturi s-au făcut în anul 1925. Îmbarcările se făceau pe vapoarele ancorate la cheiul portului Salonic.

Era anul în care Constantin Papanace, Grigore Pihu, Iancu Caranica, Sterie Ficata, Sterie Duliu, Anton Ciumeti, Mamali, Gheorghe Ghiţea, Petre Caranica şi Dumitru Garibaldi absolviseră cursurile Şcolii Comerciale Române din Salonic. Cum Statul Grec nu recunoştea diplomele şcolilor române, toţi absovenţii, mai puţin cei care optau pentru a rămâne ca învăţători la şcolile primare, plecau în Ţară. Rând pe rând, îmbarcaţi pe vapoarele cu emigranţi sau pe alte căi, toţi cei amintiţi au ajuns la Bucureşti pentru a urma cursurile Academiei de Înalte Studii Comerciale.

La început, venind în contact cu tineretul frivol care abunda pe bulevardele Capitalei, tinerii aromâni, care primiseră o educaţie austeră, au fost neplăcut impresionaţi. Conform relatărilor lui Constantin Papanace, cel mai dezamăgit părea Grigore Pihu, căruia îi repugna viaţa frivolă.

Interesându-se de condiţiile în care se află fraţii lor aromâni colonizaţi în Cadrilater, au primit veşti neplăcute: iredentiştii bulgari, organizaţi în bande de comitagii, îi atacau în scop de timorare, ca să părăsească acele locuri. De altfel, românii din Vechiul Regat care fuseseră colonizaţi în Cadrilater înaintea aromânilor, îngroziţi de agresiunile comitagiilor bulgari, au revenit la locurile lor de origină. În aceste circumstanţe, în scop de apărare, autorităţile au pus la dispoziţia coloniştilor arme. Frecventele confruntări dintre comitagii şi echipele de aromâni se soldau în favoarea aromânilor, care

i-au făcut să le piară elanul iredentist. Nicu Caragiu – tatăl lui Toma – împreună cu cei doi fraţi ai săi şi câţiva prieteni, s-au remarcat în acele confruntări.

Pentru consolidarea situaţiei în acele ţinuturi ar fi fost necesară urgentarea sosirii altor colonişti, în număr cât mai mare posibil. Din nefericire însă, în timp ce străini de toate neamurile intrau în Ţară fără nici o opreliştе, imigrarea aromânilor era ca şi întreruptă. Părea că este vorba de o conspiraţie.

Statul Grec, deşi era interesat să părăsească Grecia cât mai mulţi dintre aromânii naţionalişti, în intenţia de a-şi părăsi nevalorificate proprietăţile, le îngreuna cât mai mult posibil întocmirea actelor. În destul de multe cazuri familiile erau împărţite: o parte plecase în Ţară, iar alta urma să plece după valorificarea bunurilor. Unii fiind convinşi că ajungând la Salonic nu vor aştepta prea mult până la îmbarcarea pe un vapor românesc, se aflau de mult pe cheiul portului aşteptând plecarea. Situaţia devenise alarmantă.

Grupul studenţilor aromâni s-a angajat cu hotărâre în lupta împotriva acestei conspiraţii. În sprijinul lor a aderat şi Gheorghe Sârbulescu care, în anul 1927, era preşedintele Centrului Studenţesc Bucureşti.

În timpul vacanţei Paştelui din acel an a fost organizată o deplasare în Cadrilater, pentru a cunoaşte starea de spirit din rândurile coloniştilor. În intenţia de a-i face să simtă şi sprijinul întregii studenţimi naţionaliste, la această călătorie a luat parte şi Tudose Popescu, unul dintre principalii exponenţi ai Generaţiei din anul 1922, cel care, cu ocazia evenimentelor în care a fost implicat tineretul universitar român, a reprezentat studenţimea din Cernăuţi în calitate de preşedinte. Participarea lui Tudose Popescu avea o semnificaţie deosebită: grupul Papanace, Caranica, Pihu, Ficata, Ciumeti, Mamali, etc., era sprijinit de unul din grupul *"Văcăreştenilor"*, din care mai făceau parte Corneliu Zelea Codreanu, Ion Moţa, Ilie Gârneaţă, Radu Mironovici şi Corneliu Georgescu.

După revenirea la Bucureşti, în piaţa Teatrului

Naţional a fost organizată o importantă manifestaţie. Intervenţia brutală a gardienilor publici a provocat violente ciocniri cu studenţii. Au fost arestaţi 14 manifestanţi, printre care Tudose Popescu, Gheorghe Sârbulescu şi grupul studenţilor aromâni. Era pentru prima dată când sinistra închisoare *"Fortul nr.13 Jilava"* îşi deschidea porţile ca să primească tineri studenţi români. Din nefericire, la conducerea Guvernului României se afla mareşalul Averescu, omul în care Neamul nostru îşi pusese atâtea speranţe. Profesorul Nae Ionescu, în ziarul *"Cuvântul"* consemna: *"Jilava a devenit cetate universitară pe care Guvernul a dăruit-o studenţimii naţionaliste"*. După două săptămâni comisarii regali, care anchetaseră cazul, au hotărât punerea lor în libertate.

După căderea Guvernului Averescu a urmat o scurtă perioadă de guvernare a Partidului Naţional Liberal, după care, în urma unui mare succes electoral, în anul 1928 a ajuns la conducerea Ţării Partidul Naţional Ţărănesc. Părea că se va produce un reviriment în viaţa politică. Cum în cele mai importante posturi se aflau ardelenii Iuliu Maniu, Vaida Voivod, Cicio Pop, Mihai Popovici, etc., care până nu de mult s-au aflat sub stăpânire străină, aromânii şi-au pus mari speranţe în noua guvernare. Din nefericire însă, au primat alte interese. Constantin Angelescu, ministru adjunct la Ministerul de Interne, căruia unii – considerându-l bulgar – îi spuneau Anghelof, al cărui fief electoral era Cadrilaterul, unde avusese succes electoral cu ocazia alegerilor parlamentare anterioare, elaborase un proiect de lege pentru modificarea legii Dobrogei Noi, pe baza căreia erau acordate loturile de pământ coloniştilor. Era în anul 1930. Era lovitura de graţie: continuarea imigrării aromânilor părea imposibilă.

În aceste circumstanţe, tânărul Gheorghe Beza a tras câteva focuri de armă rănindu-l superficial pe Constantin Anghelescu. Atentatorul ar fi declarat că nu a urmărit uciderea, ci numai timorarea. Gheroghe Beza fiind arestat, la percheziţia corporală i s-a găsit în buzunar un manifest al Gărzii de Fier, deşi nu era legionar. Corneliu Codreanu, fiind chemat la Judecătorul de instrucţie ca să fie anchetat, a declarat că l-a

cunoscut pe tânărul Beza, însă nu a ştiut nimic cu privire la intenţia lui de a comite acel atentat. A fost lăsat liber. A doua zi, în ziarul *"Dimineaţa"* a apărut un anunţ prin care opinia publică era informată de înfierarea atentatului lui Beza de către Corneliu Codreanu, după ce a prezentat la Judecătorul de instrucţie care ar fi putut da presei o astfel de informaţie, printr-un manifest lansat, a dat un nou avertisment presei din Sărindar şi a comunicat că-l va apăra pe Beza la proces în calitate de avocat. Judecătorul îi spusese că nu dăduse nici o informaţie şi că acel anunţ era o născocire a ziarului.

Manifestul, intitulat *"Al doilea avertisment"* avea următorul final: *"Iar voi, din Sărindar, înscrieţi pe răbojul răfuielilor apropiate al doilea avertisment"*. Chemat din nou la Judecătorul de instrucţie, a fost arestat.

Printr-un manifest redactat în termeni vehemenţi Constantin Papanace, Grigore Pihu, Iancu Caranica, Gheorghe Ghiţea, Sterie Ficata, Sterie Ciumeti şi Iancu Mamali, s-au declarat solidari cu fapta lui Gheorghe Beza. A fost ordonată arestarea lor. În perioada celor patru ani de lupte a tineretului naţionalist român ei fuseseră arestaţi în repetate rânduri. Niciodată însă nu fuseseră supuşi la umilinţe ca de această dată. Încarcerarea împreună cu borfaşii şi criminalii de rând, insultele proferate şi atitudinea sfidătoare a celor care i-au anchetat le-a provocat o mare dezamăgesc. În fond nu era vorba de o infracţiune de drept comun, ci un gest de solidaritate cu o faptă care avea substrat politic.

În sala de *"antropometrie"*, unde fuseseră duşi pentru luarea amprentelor digitale, s-a întâmplat *"minunea"*. În însemnările sale Constantin Papanace relatează: *"Arhanghelul Mihail părea că a coborât înter noi. Era înalt şi frumos ca un chiparos, cu ochi verzi, îmbrăcat în costum naţional şi cu jandarm cu baionetă la spate. I se luau şi lui amprentele. Dar el era liniştit. Şi liniştea lui ne-a cuprins şi pe noi. Nu eram singuri! Cineva venea să împărtăşească din umilinţa la care eram supuşi. Şi simţeam că acest cineva, necunoscut de noi până atunci, era mult, era totul. Era trimis de Providenţă. Nu ne mai simţeam alungaţi şi duşmăniţi de comunitatea*

românească". Era Corneliu Zelea Codreanu, cel de care se vor lega pentru tot restul vieţii lor.

În aceeaşi seară, 24 iulie 1930, înghesuiţi într-o dubă împreună cu răufăcătorii de drept comun, au fost transportaţi la închisoarea Văcăreşti. Pe drum, plini de revoltă, cei şapte tineri aromâni au cântat cu pasiune cântecul luptătorilor armatoli: *"Duzi şi-a noastră răbdare"*.

În întunericul din dubă, cineva li s-a adresat: *"Bine! Foarte bine, aţi cântat din suflet, măi băieţi!"* La lumina unei brichete au recunoscut pe *"Arhanghelul"* din sala de antropometrie a Tribunalului, care întinzându-le mâna cu degetele murdare de tuş, s-a recomandat *CORNELIU CODREANU.*

"Întâlnirea din dubă ni s-a părut cea mai simbolică întâmplare pentru viaţa noastră şi a ramurii româneşti din care facem parte", a consemnat Constantin Papanace în evocările sale.

Ajunşi la Văcăreşti Corneliu Codreanu păşea din nou – după şapte ani – în incinta acestei închisori. De data aceasta nu împreună cu vechii lui camarazi de luptă Ion Mota, Ilie Gârneaţă, Radu Mironovici, Corneliu Georgescu şi Tudor Popescu, ci însoţit de cei şapte tineri aromâni.

Prima noapte au petrecut-o împreună într-un salon al spitalului închisorii. A doua zi au intrat în Biserica unde au admirat icoana Sfântului Arhanghel Mihail. A urmat repartizarea în celule. Cel mai norocos a fost Grigore Pihu, care, pe toată durata celor 45 de zile pe care le vor petrece la Văcăreşti, va fi alături de Idolul vieţii lui: Căpitanul. Ceilalţi vor beneficia de compania Lui în timpul zilei, până la orele 7, ora închiderii în celule.

În lucrarea *"Pentru legionari"* pag. 362-363 Corneliu Codreanu a consemnat:

"Aici în închisoare am cunoscut bine pe aceşti tineri aromâni, plecaţi din munţii Pindului. Cultură aleasă, o înaltă sănătate morală, buni patrioţi. Construcţie de luptători şi de viteji. Oameni de jertfă.

Aici am cunoscut îndeaproape marea tragedie a Macedo-Românilor, această ramură românească, ce de mii de

ani, singură, izolată în munţii ei, îşi apără, cu arma în mână limba, naţionalitatea şi libertatea.

Atunci l-am cunoscut pe Sterie Ciumeti, pe care Dumnezeu l-a ales, pentru sufletul lui bun şi curat ca roua să fie, prin tragica sa moarte şi chinuire, cel mai mare martir al Mişcării Legionare, al României Legionare.

Acolo gândurile şi inimile noastre s-au înfrăţit pentru totdeauna. Vom lupta împreună pentru neamul nostru întreg din Pind şi până dincolo de Nistru... Atunci aceşti Români, răsleţi în lumea largă vor fi aduşi în ţară"...

Constantin Papanace în evocările sale relatează:

"Timp de o lună şi jumătate, cât a stat Căpitanul în închisoarea de la Văcăreşti, a fost pentru noi un prilej de mare reconfortare sufletească...

Ghimpii îndoielii se înfigeau de multe ori în inimile noastre sângerându-le.

Pe aceste răni venea acum să toarne balsam Căpitanul. Bunătatea lui fără margini, dragostea pentru tot ce era românesc, intuiţia lui profundă pentru toate problemele naţionale, trăirea lui intensă, înalta concepţie morală şi apreciabila lui siluetă fizică, îl făcea un predestinat.

Şi nouă ni s-a părut ca un Arhanghel trimis să facă dreptate pentru cel mai blând şi mai chinuit popor din lume, pentru neamul românesc".

În tot acest timp, după ce i-a studiat pe fiecare în parte şi le-a ascultat tristele lor relatări, după ce pătrunsese în adâncul sufletului lui Grigore Pihu, cu care împărţea spaţiul redus al unei celule, Corneliu Codreanu le-a făcut următoarea mărturisire, consemnată deasemenea în evocările lui Constantin Papanace:

"Sănătatea voastră morală este de la sursă. În munţi voi aţi păstrat toate comorile rasei noastre. Aşa a fost neamul nostru altă dată. Acum este în multe părţi alterat. Ce n-aş da eu să-l însănătoşesc şi să dea legionari ca voi".

Ajunşi în libertate s-au lăsat în voia sănătosului lor instinct naţional, care i-a călăuzit pe drumul Căpitanului, de la care nu se va abate nici unul dintre ei.

Constantin Papanace, Grigore Pihu, Iancu Caranica, Sterie Ciumeti, Gheorghe şi Ion Ghiţea, Ionel Nacu, etc., etc. alături de primii legionari care se aflau în Bucureşti: Andrei Ionescu, Nicolae Totu, Ion Belgea, Traian Cotigă, Iordache Nicoară, Jenică Bordeianu, Ion Caratanase, Iosif Costea, Virgil Rădulescu, Simion Lefter, Puiu Traian, etc., etc. vor constitui garda Căpitanului.

Pentru a nu expune pe coloniştii din Cadrilater la şi mai mari persecuţii din partea politicienilor, în marea lor majoritatea duşmani ai Mişcării Legionare, s-a hotărât neimplicarea lor. De această hotărâre nu s-a ţinut cont multă vreme, întrucât şi coloniştii, convinşi că problema aromânilor nu va putea fi rezolvată de politicienii care conduceau destinele Ţării în acele timpuri, şi-au asumat răspunderea tuturor riscurilor şi au păşit cu hotărâre pe drumul lui Corneliu Codreanu.

Dealtfel, imigrarea aromânilor în grupuri organizate încetase; destul de puţine familii au putut veni în Patria Mumă pe cont propriu.

Tinerii intelectuali aromâni s-au aflat mereu în preajma Căpitanului. Au contribuit mult pentru găsirea unui sediu pentru Legiune şi pentru asigurarea banilor necesari instalării şi plata chiriei. Astfel la 8 noiembrie 1930, de ziua Sfântului Arhanghel Mihail, a fost inaugurat sediul Mişcării Legionare din Calea Victoriei, deasupra farmaciei aromânului Gucci. A fost ziua când Căpitanul s-a instalat definitiv în Capitala Ţării.

La începutul anului 1931, Grigore Pihu, care devenise preşedintele Societăţii Studenţilor Macedo-Români, rămăsese oarecum singur, întrucât unii din grupul lor îşi făceau serviciul militar.

Constantin Angelescu devenise Guvernator al Băncii Naţionale. Grigore Pihu era salariatul Băncii, deci subordonatul lui Angelescu. Această postură nu i-a inhibat hotărârea lui fermă de a se ocupa de pregătirea procesului lui Gheorghe Beza, care urma să aibă loc la Curtea cu Juraţi. În ciuda tuturor adversităţilor, Gh. Beza a fost achitat. Pihu

organizase manifestaţii la care au participat toţi studenţii aromâni, şi nu numai ei. Mulţi studenţi şi-au pierdut bursele şi au fost daţi afară din cămine. În calitate de preşedinte al Societăţii Studenţilor Macedo-Români. Grigore Pihu a iniţiat acţiunea pentru construirea unui Cămin al studenţilor aromâni. Nu i-a fost uşor, dar a reuşit. A fost construit Căminul din strada Iorceanu, care avea să devină o adevărată citadelă legionară. Între timp, noţiunile de student aromân şi cea de legionar deveniseră sinonime. Căpitanul evocând acele începuturi de activitate ale Gărzii de fier, în lucrarea "Pentru legionari" pag. 411 a consemnat următoarele: *"Macedonii se apropie tot mai mult de noi printr-un tineret sănătos, curat ca lacrima şi viteaz... În fruntea tineretului macedonean se găseau trei elemente de o aleasă cultură: Papanace, Caranica şi Sterie Ciumeti. Cu cei doi dintâi mă sfătuiam deseori, având amândoi o admirabilă judecată, pusă în valoare de o curăţenie şi sinceritate ireproşabilă, de o mare dragoste şi vitejie. Nu cred, ca de la 1931, să fi fost o singură zi în care să nu mă fi întâlnit cu ei... Sterie Ciumeti trăieşte zi şi noapte cu mine. E un tânăr de mare corectitudine şi de o credinţă de câine. El devine casier central al Gărzii. Toate zilele pe care le va mai avea nu se va gândi decât la Gardă, nu se va frământa şi nu va acţiona decât pentru Gardă, nu îşi va trăi viaţa lui decât pentru ea".*

Tinerii aromâni, absolvenţi ai Şcolilor Secundare Române de la Salonic, Sofia şi Grebena, veniţi la Bucureşti pentru continuarea studiilor, locuiau în căminul din strada Iorceanu. Ei erau dornici să cunoască Mişcarea Legionară, întrucât şi în părţile lor ajunsese să fie cunoscută faima Căpitanului. De altfel şi acolo începuse organizarea Frăţiilor de Cruce. Aproape în totalitatea lor s-au încadrat în Legiune; foarte mulţi vor pătimi în timpul prigoanelor care au urmat, iar unii vor figura printre martirii Legiunii.

Coloniştii din Cadrilater se arătau din ce în ce mai dornici să cunoască Mişcarea.

În judeţul Durostor, în apropiere de Silistra – capitala judeţului – se afla localitatea Aidemir, unde fuseseră colonizaţi

destul de mulţi Fârşeroti şi ceva mai departe, apăruse satul Frasari în care se aflau numai Fărseroti, aromâni din ramura din care făcea parte şi Grigore Pihu. Spre aceste două localităţi şi-a îndreptat gândurile el când a hotărât să extindă activitatea legionară în judeţul Durostor. Comuna Frasari era considerată cea mai omogenă garnizoană legionară din Ţară. Din cele aproape trei sute de familii n-au existat zece care să nu se fi încadrat în Legiune. De la Fraşari a recrutat Grigore Pihu pe *"ucenicii"* săi Spiru Bujgoli, Spiru Popescu şi Stavre Sola, care, împreună cu Constantin Colimitra şi fratele lui din Aidemir, cutreierând prin localităţile coloniştilor, au avut cea mai mare contribuţie pentru crearea organizaţiei legionare din judeţul Durostor, al cărei conducător a fost Grigore Pihu, ajutat de farmacistul Vanghele Petraşincu şi de avocatul Alexandrescu.

Constantin Papanace, a cărui familie după imigrare se instalase la Bazargic, a pus bazele organizaţiei din judeţul Caliacra, beneficiind de concursul entuziastului avocat Cola Ciumeti şi al tinerilor studenţi Ion Caranica, Ion Zeana, Aristide Puiu – fratele eroului Gogu Puiu – fraţii Gogu şi Aurel Moraru, Atanasie şi George Papanace, Atanasie Cunia, fraţii Iulia Mihai şi George Murnu, Petre Caranica, etc. Cola Ciumeti a preluat conducerea organizaţiei şi a condus-o cu mare succes, fiind ajutat de Ion Caranica şi Nicu Bujini. De mare folos a fost apariţia publicaţiei *"Legionarul"*, din iniţiativa lui Cola Ciumeti la care au colaborat Iancu Caranica şi Constantin Papanace.

Printre aromânii din Bucureşti Legiunea căpătase un mare avânt. Profesorii universitari şi academicienii George Murnu, Teodor Capidan, Elie Carafoli, profesorul arhitect Ioţu, nefiind încadraţi, au făcut importante servicii Mişcării Legionare.

Când Căpitanul a hotărât începerea lucrărilor pentru a fi construită *"Casa Verde"*, profesorul arhitect Ioţu a elaborat planurile şi a supravegheat executarea lucrărilor.

Precum se ştie, a fost una dintre importantele tabere de muncă legionară, care aveau drept scop principal educarea tineretului pentru preţuirea muncii fizice, atât de dispreţuită de

o anumită mentalitate. La această muncă au participat – rând pe rând – aproape toţi studenţii legionari, mulţi intelectuali şi destui muncitori. Munca era benevolă, deci necostisitoare, însă erau necesare fonduri pentru procurarea materialelor.

Căpitanul, care remarcase disponibilitatea negustorilor aromâni pentru a ajuta Legiunea, ştiind că lancu Caranica se bucura de simpatie şi mare încredere, l-a însărcinat cu administrarea donaţiilor în bani şi materiale de construcţie.

Negustorii şi oamenii de afaceri precum: Dinischiotu, fraţii Tanaşoca, Isaia, etc. au avut importante contribuţii.

În vara anului 1935, când pe Litoral – la Carmen Silva – şi-a început activitatea tabăra de muncă legionară, aproape toate alimentele de bază, precum: făina, fasolea, ceapa, cartofii şi – mai ales – brânza, proveneau din darurile coloniştilor aromâni din Cadrilater. Spiru Popescu, Spiru Bujgoli şi Cociu Colimitra în judeţul Durostor, precum Nicu Bujini, Chita Popescu şi alţii în judeţul Caliacra, colindau prin satele aromânilor pentru colectarea darurilor. Oferta era mai mare decât cererea!

Spaţiosul atelier fotografic de pe bulevardul Elisabeta din Bucureşti, proprietatea talentatului fotograf Apostol Papacostea, devenise pentru noi al doilea sediu legionar, unde ne întâlneam destul de des. Apostol Papacostea este artistul reuşitei fotografii a Căpitanului în costum naţional, care reprezintă cea mai sugestivă imagine a conducătorului Mişcării Legionare.

Când Corneliu Codreanu a făcut cunoscută ofensiva Comerţului legionar, care, din primul început s-a remarcat prin impecabile servicii la cele două restaurante din Bucureşti, precum şi prin magazinul de la Obor, iniţiativa a constituit un mare succes. În imensa sală din strada Gutenberg, în vecinătatea casei Generalului Gheorghe Cantacuzino – Grănicerul, care devenise Sediul Central al Legiunii, a funcţionat primul restaurant legionar. Toate serviciile erau voluntare: bucatele erau pregătite de distinse doamne, foarte bune gospodine, distribuitorii preparatelor erau studenţi şi studente – chelneri voluntari – ajutaţi de copii orfani culeşi din

toate colţurile ţării – *"copiii Legiunii"*, care erau pregătiţi pentru a deveni viitori comercianţi. De educaţia lor se ocupa Căpitanul. Preparatele erau de cea mai bună calitate, iar costul ca pentru buzunarul omului sărac. Amatorii de băuturi găseau una singură: vin negru *"puterea ursului"*, care provenea de la viticultorii legionari, în special de la cei din podgoriile Moldovei.

Mai apăruse un magazin în Bacău.

Grigore Pihu, fără să ţină seama de starea sănătăţii lui, care era destul de şubredă, s-a angajat şi în această activitate. Concediul din vara anului 1937 şi l-a petrecut în judeţul Durostor, cu intenţia deschiderii unui important magazin legionar în centrul oraşului Silistra, capitala judeţului. Strădania s-a soldat cu o deosebită satisfacţie: la inaugurarea acelui magazin a participat şi Căpitanul, care venea pentru prima dată în mijlocul coloniştilor aromâni din Cadrilater. Întâlnirea a fost impresionantă. Căpitanul a venit însoţit de comandanţii legionari: profesorul universitar Vasile Cristescu, inginerul Ştefan Predescu şi alţii. La intrarea în oraş a fost întâmpinat de câteva zeci de călăreţi aromâni îmbrăcaţi în ţinuta noastră naţională. Maşina Căpitanului a parcurs drumul până în piaţa oraşului încadrată de zecile de călăreţi. Ajunşi în piaţă, au fost primiţi cu un entuziasm greu de descris. Şi din cele mai îndepărtate comune ale celor două judeţe veniseră multe mii de legionari ca să-l vadă pe Căpitan, cei mai mulţi pentru prima dată. Mai erau prezenţi Constantin Papanace, Cola Ciumeti şi alţi fruntaşi legionari din judeţul Caliacra. Grigore Pihu, extrem de emoţionat, i-a dat raportul. Era fericit! Reuşise să satisfacă dorinţa miilor de aromâni care doreau să-l vadă pe Căpitan în mijlocul lor.

Fusesem în preajma Căpitanului în diverse ocazii, prilejuite de evenimente triste sau îmbucurătoare; parcă niciodată nu mi-a părut atât de impresionat de entuziasmul miilor de legionari care veniseră să-l vadă. Tradiţionala pâine cu sare i-a fost oferită de frumoasa tânără aromâncă Dezi Şarapciu, îmbrăcată într-un splendid costum naţional aromânesc.

După oficierea serviciului religios pentru sfinţirea magazinului, Corneliu Codreanu s-a adresat mulţimii printr-o scurtă, entuziastă cuvântare. Piaţa oraşului era plină de lume; au participat la această adunare nu numai legionari, ci şi o bună parte dintre cetăţenii oraşului.

Bineînţeles, s-au cântat cântece legionare şi *"Părintească Dimândari"*, pe care Căpitanul o învăţase la Văcăreşti şi o cânta cu mare plăcere. De altfel acest Imn al Aromânilor, era cântat de mulţi legionari.

Prânzul a fost pregătit la familia Şarapciu.

Respectând dorinţa exprimată cândva faţă de Pihu, i-a fost pregătită tradiţionala *"pită aromânească"*. De la locul întrunirii s-a mers pe jos. Un convoi de multe sute de legionari l-a condus până la destinaţie. Noi, cei câţiva tineri studenţi, care încercam să facem gardă în jurul Căpitanului, am riscat să fim călcaţi în picioare de cei care dădeau năvală să pună mâna pe El. Oprindu-se şi privind în urmă a exclamat: *"Lăsaţi-i !* n-au cum să fie disciplinaţi, e mult prea mare entuziasmul!" Înainte de a păşi pe poarta casei familiei Şarapciu L-am auzit spunând:*"Parcă nu-mi vine să mă despart de ei"*. Grigore Pihu părea transfigurat. Fără îndoială, fusese cea mai fericită zi din zbuciumata lui viaţă.

Cu această ocazie i-a fost oferită Căpitanului o turmă de trei sute de oi. După ce fusese sugerată ideea, dacă ar fi fost luati în consideraţie toţi ofertanţii, Căpitanul ar fi devenit *"celnic"*, cum erau denumiţi la noi proprietarii turmelor cu peste una mie de oi. Darul a vrut să fie numai simbolic! I-a fost pus la dispoziţie şi un cioban, al cărui nume, Socrate, figurează în testamentul Căpitanului.

Era în apropierea campaniei electorale pentru alegerile parlamentare de la 20 decembrie 1937. Ştiam că Pihu suferă de rinichi. Cu un.efort de voinţă, de care numai el putea fi capabil, a hotărât plecarea în judeţul Durostor a unui mic grup de studenţi pentru pregătirea campaniei. Am fost printre ei. În apropierea comunei Sarsânlar am fost întâmpinaţi de o formaţie de jandarmi. A fost o busculadă fără urmări grave. Căpitanul, fiind informat de acel incident ne-a decorat

cu *"Crucea albă"*. Grigore Pihu era deja decorat. Căpitanul a acordat aceste decoraţii poate şi pentru a arăta cât de mult preţuieşte devotamentul lui Grigore Pihu şi al tineretului legionar aromân.

Din nefericire, în urma prelungitelor eforturi din timpul acelei campanii electorale, starea sănătăţii lui Grigore Pihu a devenit îngrijorătoare. Când a fost dezlănţuită cumplita prigoană de sceleratul rege Carol al II-lea, se afla internat în Spitalul Filantropia, de unde a fost arestat, neţinându-se cont de cumplitele lui suferinţe. L-am reîntâlnit în luna august a anului 1939, în secţia rezervată deţinuţilor politici la Spitalul Militar din Braşov. În cămăruţa în care se afla, alături de salonul în care ne aflam ceilalţi deţinuţi, mă duceam des ca să-i fiu de ajutor.

Mi-a vorbit mult despre Căpitan, a cărui tragică moarte i-a provocat cea mai mare durere din zbuciumata lui viaţă.

În noaptea masacrului din 21-22 Septembrie 1939, când a fost asasinată aproape întreaga elită a Mişcării Legionare, Grigore Pihu a figurat pe lista celor ridicaţi din Spital şi asasinaţi în pădurea Râşnov: Conferenţiar doctor inginer Eugen Ionică, avocat Traian Cotigă, Căpitan Emil Şiancu, avocat Ion Herghelegiu, funcţionarii Iuliu Suşman şi Gheorghe Procea.

Mi s-a permis să merg în cămăruţa în care se afla ca să-l îmbrac. Singur nu o putea face, întrucât nu se putea ţine pe picioare. Era numai pielea pe os. Mintea însă scânteia.

Când colonelul comandant al Legiunii de Jandarmi, care conducea această sinistră *"operaţie"*, i-a cerut scuze dacă n-a putut să-l ajute prea mult. Grigore Pihu, având în mână o cruce de lemn făcută în lagărul de la Miercurea Ciucului, de unde fusese adus în stare gravă, abia ţinându-se în picioare sprijinit de mine, i-a răspuns: *"Chiar dacă nu ai făcut prea mult, eu te-am iertat. De altfel, ţin chiar să-ţi mulţumesc că Cel de Sus, prin d-ta îmi dăruieşte o moarte atât de frumoasă. Sunt fericit că am trăit în epoca lui Corneliu Codreanu, l-am cunoscut, m-am bucurat de dragostea lui, iar*

moartea pentru idealurile legionare este pentru mine o binefacere divină". Având crucea în braţe, susţinut de mine, a păşit pe coridor, de unde a fost preluat de călăi.

Cei care nu l-au cunoscut pe Grigore Pihu vor considera neverosimilă o astfel de comportare în faţa morţii, cei care l-au cunoscut bine însă, nu au avut nici o îndoială că aceasta a fost comportarea lui. În aceeaşi noapte au fost asasinaţi în lagărul de la Vaslui devotaţii lui *"ucenici"* Spiru Popescu, Spiru Bujgoli şi Stavri Sola, iar în judeţul Durostor: Nicolae Nastu, Constantin Manganita şi Dionisie Memu, toţi şase din renumita garnizoană legionară, Comuna FRASARI.

În lagărul de la Vaslui au mai fost asasinaţi: Mircea Goga, fostul preşedinte al Societăţii Studenţilor de la Academia Comercială, Polisporhon Supila şi Chiriac Carotaşu, studenţi.

În aceeaşi noapte în judeţul Caliacra au fost asasinaţi studenţii Petre Caranica şi Dumitru Cavachi precum şi mult apreciatul Hrista-Chita Popescu.

De remarcat că cei şase legionari asasinaţi în cele două judeţe din Cadrilater, au fost – cu toţii – aromâni.

Unul dintre cei trei asasinaţi în judeţul Mehedinţi a fost aromânul Hristu Petre Ciacu.

Tânărul economist Ion Caranica fratele doamnei doctor Despa Olariu Caranica, unul dintre cei mai distinşi tineri intelectuali aromâni, fostul colaborator al avocatului Cola Ciumeti, în speranţa că nu va fi descoperit, s-a refugiat în Judeţul Ciuc. A fost unul dintre cei trei asasinaţi în acel judeţ.

Doctorul Paul Craja, fostul preşedinte al Societăţii Studenţilor din Bucureşti, care fusese implicat şi condamnat în procesul intentat Comandamentului Mişcării Legionare, în noaptea aceea se afla în temniţa de la Râmnicu Sărat, unde au fost asasinaţi cei 13 fruntaşi ai Mişcării Legionare, cel mai apropiaţi colaboratori ai Căpitanului.

Evenimentele de la 3-6 Septembrie 1940
Participarea legionarilor aromâni

În a doua jumătate a lunii august mă aflam la Băicoi, la Societatea Româno-Americană de petrol, în calitate de student practicant. Am fost înştiinţat de Ionel Zeana că profesorul Horia Sima doreşte să ne vadă. M-am conformat. Profesorul, după retragerea din Guvern, era în pregătirea evenimentelor care aveau drept scop abdicarea regelui Carol al II-lea. Ne-a făcut cunoscută această intenţie şi ne-a indicat să mergem la Constanţa, unde vom face parte din comandamentul organizat şi condus de Eugen Teodorescu.

A doua zi, însoţiţi de profesorul Gogu Teguianu, ne-am deplasat la Constanţa unde eram aşteptaţi de Eugen, care fusese informat de venirea noastră.

Profesorul Horia Sima s-a referit şi la legăturile pe care Eugen Teodorescu le stabilise deja cu importante cadre din Armată, care vor sprijini acţiunea noastră. Am înţeles că totul era pus la cale de comun acord cu generalul Antonescu.

În urma Convenţiei de la Craiova, Cadrilaterul urma să fie cedat Bulgariei. Aromânii, în totalitatea lor, se pregăteau să părăsească locurile unde fuseseră colonizaţi. Era pentru ei o mare lovitură. Cu trudă reuşiseră să-şi înjghebeze prospere gospodării, pe care erau nevoiţi să le părăsească. Această stare de spirit a fost determinantă pentru hotărârea lor de a participa la evenimentele care aveau drept scop detronarea regelui asasin, care se dovedise dispus să cedeze oricât din teritoriul Patriei, cu condiţia menţinerii sale la tron.

La Constanţa l-am găsit şi pe Nicu Bujini, care, de asemenea, făcea parte din comandamentul condus de Eugen Teodorescu. Bujini fusese Şeful Organizaţiei Legionare din judeţul Caliacra. El venise cu un mare număr de legionari aromâni. Numeroşi aromâni constănţeni, printre care Atanasie Chircu şi Hristu Bitaracu, conform şi relatărilor din opera profesorului Horia Sima *"Sfârşitul unei domnii sângeroase"*, în

luptele din noaptea de 3-4 Septembrie s-au remarcat în mod deosebit.

Cu câteva zile înainte de 3 septembrie am participat la o convorbire cu un maior. Am înţeles că era ofiţerul care asigură legătura cu cei din Armată, dispuşi să sprijine acţiunea noastră. În timpul discuţiilor am dedus că nu ne puteam aştepta la un ajutor substanţial care să ne asigure victoria. În consecinţă am considerat necesar să mai aducem combatanţi. În acest scop m-am deplasat urgent în judeţul Durostor, în renumita garnizoană legionară Frasari şi la Aidemir, de unde am revenit cu un numeros grup, din care a făcut parte şi tânărul absolvent de liceu Hristu-Chiciu-Nastu, care a participat cu entuziasm la acele evenimente.

Au fost organizate formaţiuni de luptă pentru ocuparea principalelor obiective precum: Chestura de Poliţie, Legiunea de Jandarmi, Prefectura, Telefoanele, Gara, Comandamentul Armatei, etc.

Desfăşurarea atacului fusese fixată pentru data de 3 septembrie, ora nouă seara.

Noi, cei din comandamentul din care făcea parte şi Comandantul legionar Puiu Traian, aveam ca obiectiv Comandamentul Armatei, care avea sediul la Cazinoul Militar. Fiind obiectivul cel mai important, se hotărâse să fim sprijiniţi de o formaţiune de 40 de marinari sub comanda Căpitanului Izbăvescu şi de un grup de studenţi medicinişti din Bucureşti, comandaţi de Bob Munteanu.

Fiind reţinuţi de Eugen Teodorescu pentru distribuirea armelor, noi doi, cu Ionel Zeana, însoţiţi de profesorul Gogu Teguianu, am pornit spre obiectiv cu oarecare întârziere. Deşi am mers în marş forţat, când au răsunat primele focuri de arme, noi mai aveam de parcurs 2-300 de metri.

Datorită unei greşite coordonări, Puiu Traian, în ţinută de ofiţer de artilerie, negăsind la locul de întâlnire pe Căpitanul Izbăşescu cu grupul de marinari, pe Bob Munteanu cu grupul de studenţi şi nici măcar pe noi, cei din Comandament, a intrat singur în popota ofiţerilor, care, la ora aceea, se aflau la cină. Căpitanul Izbăşescu nu sosise, iar studenţii se aflau - din

greşeală - la cazinoul civil, în apropierea celui militar. Adresându-se ofiţerilor din Comandamentul Armatei, Puiu Traian i-a informat că Garda de Fier a preluat conducerea Statului şi i-a rugat să rămână în aşteptarea comunicărilor oficiale.

Colonelul Leonida, după ce l-a invitat pe Puiu Traian să stea de vorbă cu conducerea Diviziei, a trimis pe cineva să comunice cu Bucureştiul. Li s-a comunicat că în Capitală este linişte şi că nu putea fi vorba de o schimbare la conducerea Statului. În consecinţă, fără să se fi încheiat un armistiţiu între Puiu Traian şi colonelul Leonida, cum greşit a fost informat profesorul Horia Sima, Puiu Traian a fost reţinut sub pază. Între timp, comandantul legionar Mihai Jorjoaia şi Vasile Posteucă, care, concentraţi fiind în calitate de ofiţeri de rezervă, aderaseră la această acţiune, au intrat şi ei în popotă, unde au fost – de asemenea – imobilizaţi.

Noi am ajuns la obiectiv în acelaşi timp cu marinarii. Am fost întâmpinaţi cu rafale de mitralieră. Zeci de minute am stat întinşi pe caldarâm sub rafale. Am scăpat datorită întunericului beznă. Căpitanul Izbăşescu a fost imobilizat înainte ca marinarii să fi coborât din camionul care îi transportase.

Când tirul mitralierelor se mai rărise, târându-ne pe burtă, am reuşit să ieşim din zona lor de acţiune. Din toate părţile se auzeau focuri de arme. Cele mai multe dintre obiectivele vizate fuseseră cucerite de legionari. Pe toate străzile principale circulau patrule militare. Profitând de întuneric şi mergând numai pe străzi mai puţin circulate, am ajuns la locuinţa unde mai fuseserăm găzduiţi. Ne-a întâmpinat foarte tânăra Chircu, care, precum îmi amintesc, era singură. Ar fi fost imposibil să ne refugiem la unul dintre obiectivele ocupate de ai noştri, întrucât toate erau înconjurate de soldaţi, ai noştri fiind aproape asediaţi. Tânăra Chircu ne informa despre situaţia din oraş.

Focurile de arme deveneau din ce în ce mai rare. Unii dintre legionari terminaseră muniţia care le fusese pusă la dispoziţie. În cele din urmă aproape toate obiectivele ocupate

au fost asaltate de armată şi ocupanţii au fost arestaţi. A doua zi, pe la orele prânzului, am fost înştiinţaţi că generalul Antonescu a preluat conducerea Statului.

Părăsind locuinţa, ne-am deplasat la sediul Chesturii de Poliţie, unde fuseserăm informaţi că s-ar afla mulţi legionari arestaţi.

Bilanţul luptelor:

- Trei morţi: Constantin Ardeleanu, Hristu Coporani şi studentul Stere Cavachi, ultimii doi fiind aromâni.
- Foarte mulţi răniţi.
- Toţi cei arestaţi fuseseră cumplit chinuiţi; erau aproape transfiguraţi şi greu de recunoscut.

Împreună cu Ionel Zeana şi Gogu Teguiani, după ce am participat la înmormântarea celor trei legionari, am revenit la Bucureşti.

După evenimentele de la 21-23 ianuarie 1941, unora dintre cei arestaţi atunci, printre care şi căpitanul de marină Izbăşescu, le-au fost intentate procese pentru participarea la acele evenimente.

Căpitanul Izbăşescu a murit pe frontul de Răsărit, unde fusese trimis pentru *"reabilitare"*.

Rândul I, de la stânga la dreapta: G.GHIŢEA, C.PAPANACE, CĂPITANUL, Gr. PIHU

Rândul II: IANCU CARANICA, ST. MAMALI, A. CIUMETI

ÎN PREAJMA CĂPITANULUI

Se spune că pe oamenii mari nu este bine să-i cunoşti mai îndeaproape, întrucât, în viaţa lor intimă, au şi ei metehnele lor.

Pe Căpitan, cu cât îl cunoşteai mai îndeaproape, cu atât îţi părea mai mare. Avusesem nenumărate ocazii să-l privesc. Impresiona, de la prima vedere, prin ţinuta lui falnică. Într-o vreme locuiam pe strada Berzei, împreună cu bunul meu prieten, mult regretatul Mircea Moţoc, unul dintre cei mai remarcabili tineri studenţi legionari din vremea aceea, victima odiosului masacru din lagărul de la Vaslui din septembrie 1939. Mircea Moţoc era marea slăbiciune a bădiei Iordache Nicoară şi a lui Puiu Gârcineanu. Era şeful grupului studenţilor legionari din anii superiori ai Politehnicei, iar eu eram conducătorul grupului din anii inferiori. Era în anul 1937, când s-au petrecut evenimente importante. Pentru o bună informare, dar şi din dorinţa de a-l vedea pe Căpitan, găsindu-ne destul de aproape de Sediul Central al Legiunii, aproape seară de seară ne abăteam pe la sediu.

De câteva ori am avut fericirea să fiu şi în preajma Căpitanului.

La sfârşitul lunii iunie 1937, după ce – prin decret – fuseseră interzise taberele legionare de muncă, s-a hotărât organizarea unei tabere de odihnă la Câmpina, pe un teren pus la dispoziţie – precum îmi amintesc – de doctorul Istrate. Pentru lucrările de amenajare a taberei am plecat un grup de circa patruzeci, în frunte cu Căpitanul. S-a aflat deasemenea printre noi Nicoleta cu câteva dintre colaboratoarele ei, printre care Marieta Iordache, viitoarea maică Mihaela. Prezenţa fetelor era necesară pentru pregătirea bucatelor. Căpitanul muncea alături de noi, iar la masa servită în comun consuma din aceleaşi bucate. Seara, la focul de tabără, Căpitanul ne cerea fiecăruia în parte să răspundem la diferite întrebări. Bucuria n-a fost de lungă durată întrucât, după 7-8 zile

am fost evacuaţi de Poliţie, din ordin superior.

Pentru interzicerea taberelor de muncă, care aveau ca principal scop amenajări la aşezămintele bisericeşti, precum drumuri de acces, reparaţii, etc. contribuise şi Patriarhul Bisericii noastre, cu pretextul că aceste tabere erau organizate în scop de propagandă legionară. Ce păcat!

După strălucitul succes repurtat cu ocazia alegerilor electorale din decembrie 1937, Căpitanul a dorit ca zece studenţi, dintre cei care avuseseră o apreciabilă participare la campania electorală, să petreacă Sărbătorile Crăciunului şi ale Anului Nou la Predeal, pe cheltuiala lui. Era, poate pentru prima dată în viaţă, când dispunea de o mai mare sumă de bani, proveniţi din marele succes de librărie pe care l-a avut opera sa *"Pentru Legionari"*.

Cea mai importantă sumă o investise în Comerţul legionar, dar nu în scopul unui profit personal.

Laurian Ţâlnaru, adjunctul şefului Centrului studenţesc legionar din Bucureşti, care condusese grupul studenţilor participanţi la campania electorală din judeţul Olt, dintre studenţii politehnicieni a indicat pe Mircea Moţoc şi pe mine. Am petrecut deci acele Sărbători în compania multor apropiaţi colaboratori ai Căpitanului, într-o ambianţă de adevărată familie. Luam masa în comun la cantina legionară de la *"Bâră"*, consumând un singur fel de bucate, cantitatea la discreţie. Deşi schior oarecum începător, m-am aventurat atunci în compania Căpitanului, a prinţului Alexandru Cantacuzino şi a altor fruntaşi legionari, să urc pe muntele Susai.

În timpul acelor sărbători, în după-amiaza zilei Botezului Domnului, Căpitanul a fost invitatul generalului Ion Antonescu, la vila d-sale. În calitate de Ministru al Apărării Naţionale, făcea parte din Guvernul condus de Octavian Goga, instalat la conducerea Ţării cu câteva zile în urmă. La înapoiere Căpitanul părea nemulţumit. De la Victor Dragomirescu, care asistase la relatările Căpitanului, am aflat că Generalul îi propusese să ceară să fie primit în audienţă la Palatul Regal. Dat fiind rezultatul alegerilor parlamentare, era de datoria Regelui să-l invite pentru consultări, printr-un

comunicat oficial, a fost răspunsul Căpitanului. La precizarea lui Antonescu că Regele nu este dispus să facă aşa ceva, Căpitanul a declarat că nu concepe să intre în Palat pe uşa din dos.

Cu ocazia acestei întâlniri, tendenţios relatată în lucrarea *"Pe marginea prăpastiei"*, publicată după evenimentele din 21-23 ianuarie 1941, opera lui Mihai Antonescu şi Eugen Cristescu, continuând convorbirea, generalul Ion Antonescu l-ar fi întrebat: *"Atunci ce intenţionezi să faci?"*. Corneliu Codreanu ar fi schiţat un gest cu mâna dreaptă, care a fost interpretat că-şi va face drum cu sabia, după care Ion Antonescu l-ar fi avertizat: *"Domnule Codreanu, cine scoate sabia, de sabie va pieri"*. S-a dorit deci să se demonstreze că declaraţiile anterioare cu privire la noua tactică, de renunţare la violenţă, fuseseră declaraţii de circumstanţă. De altfel, se poate afirma că publicarea acelei lucrări a avut, poate ca scop principal, discreditarea Căpitanului.

Spre sfârşitul lunii februarie a anului 1938 eram în convalescenţă după o congestie pulmonară, în formă destul de gravă. Fusesem în îngrijirea doctorului Gheorghe Sârbulescu. Nicoleta a făcut tot posibilul să fiu examinat şi de doctorul Angeli, mare ftiziolog. Acesta a recomandat să-mi fac convalescenţa la munte, ceea ce eu n-aş fi dorit, întrucât se apropia sesiunea de examene. Într-o zi m-am pomenit cu Nicoleta, îngerul păzitor al celor care aveau nevoie de ajutor. Era însoţită de Anişoara Rădulescu, una dintre apropiatele ei colaboratoare, fiica învăţătorului Ion Rădulescu, în casa căruia îşi găseau adăpost şi hrană toţi legionarii aflaţi la strâmtoare. Mi-au spus că au venit cu un taximetrist legionar ca să facem o plimbare la şosea, la aer curat. Însoţiţi de Mircea Moţoc, care se arătase foarte îngrijorat de starea sănătăţii mele, am părăsit locuinţa. Cel de la volan , care fusese instruit, a apucat-o în direcţia Bucureştii Noi. Am ajuns astfel la Casa Verde, unde se afla Căpitanul. Nicoleta şi Anişoara erau îmbrăcate în zeghe de tip bucovinean, *"modă"* pe care o adoptaseră pentru stimularea industriei naţionale casnice.

Căpitanul a exclamat, zâmbind: *"N-am ştiut, Nicoleta, că voi ţineţi atât de mult la eleganţă!"*. Răspunsul prompt şi foarte cu tâlc ne-a amuzat mult.

Se aflase în lumea noastră că am fost în mare pericol, astfel încât Căpitanul, care fusese informat, m-a întrebat cum mă mai simt. A răspuns Nicoleta, care i-a făcut cunoscută recomandarea doctorului Angeli şi intenţia mea de a nu mă conforma, cu pretextul apropierii sesiunii de examene. Fără să mă mai întrebe, i-a indicat lui Mircea Moţoc să plece imediat la Predeal, la familia Nicula, care locuia aproape de cantina legionară de la *"Bâră"*, pentru a le transmite rugămintea de a mă primi în pensiune. Indicaţiile fiind cu promptitudine executate, peste două zile m-am aflat la Predeal. Nefiind întrebat dacă pot suporta costul pensiunii, era de presupus că voi sta pe spezele Căpitanului. Nu era însă cazul, întrucât familia mea nu era lipsită de posibilităţi materiale.

Am făcut toate aceste relatări, poate de prisos pentru unii, tocmai ca să scot în evidenţă care era ambianţa pe care Corneliu Codreanu o dorise şi reuşise – în bună parte – să o realizeze în lumea legionară: ambianţa unei adevărărate familii. Legăturile noastre sufleteşti erau de adevărată frăţietate. Poate în aceasta a constat marea noastră forţă.

La Predeal se afla atunci, tot din grija Nicoletei, studenta Atena Ianuli, o altă apreciată colaboratoare, aromâncă de origine, căsătorită mai târziu cu mult regretatul preot Dumitru Gornic din Ardeal. Atena lua masa la cantina legionară.

Căpitanul, mare amator de schi, la sfârşitul lunii februarie, precum şi în luna martie, a venit la Predeal de câteva ori, când se anunţa zăpadă favorabilă pentru schiat. Locuia în camera rezervată la *"Bâră"* şi lua masa la cantină. De fiecare dată, prin Atena Ianuli, îmi comunica dorinţa de a lua şi eu masa de seară cu ei. Ştiindu-ne aromâni ne-a vorbit de Sterie Ciumeti, primul martir legionar, de Constantin Papanace, pe care îl aprecia în mod deosebit pentru înţelepciunea şi remarcabila lui cultură, despre spiritul de jertfă a lui Iancu Caranica şi Doru Belimace, precum şi despre

devotamentul lui Grigore Pihu, colegul de celulă la Văcăreşti, pe durata celor 45 de zile, când fuseseră arestaţi în cazul Gheorghe Beza. Fusese foarte impresionat de entuziasmul cu care fusese primit de aromânii din Cadrilater când, cu ocazia inaugurării Cooperativei Legionare de la Silistra, s-a aflat pentru prima dată în mijlocul lor. M-am aflat şi atunci în preajma Căpitanului şi mi-am putut da seama că era copleşit de dragostea cu care fusese primit. De altfel şi Căpitanul, în diverse împrejurări, a făcut dovada deosebitelor lui sentimente pentru aromâni.

În ziua de 17 aprilie, în Dumunica Floriilor, pe la orele prânzului, a venit la mine Lizica Papasterie însoţită de Atena Ianuli. Erau foarte surprinse. Eu nu ştiam că, în timpul nopţii, sub escortă, fusese adus la Predeal Căpitanul, care, în stare de captivitate se afla la cantină în camera în care locuia de obicei. În dimineaţa aceea ieşisem din casă numai ca să-mi procur ziarele. Cu titluri de o şchioapă, toate erau pline de calomnii la adresa Căpitanului, care era acuzat de înaltă trădare.

Îşi exprimase dorinţa să se anunţe la Bucureşti că se află la Predeal, sub paza jandarmilor.

Am plecat imediat la cantină. Localul era înconjurat de jandarmi, iar pe afară se aflau numeroşi civili, probabil agenţi ai Siguranţei. Fiind în prima zi, poate că nici ei nu se cunoşteau, unii fiind veniţi din Bucureşti, iar alţii fiind – poate – din Ploieşti sau Braşov. Nu era interzisă intrarea în cantină. Fapt este că, fără să fi fost întrebat, am intrat şi m-am dus direct în camera în care ştiam că se află Căpitanul. A fost surprins că am putut – totuşi – ajunge la el. Dacă nu voi fi oprit la ieşire, mi-a spus să plec cu primul tren la Bucureşti. Mi-a indicat adresa la care putea fi găsită Nicoleta, unde putea fi găsit Ion Victor Vojen şi că Grigore Pihu se află internat la spitalul Filantropia. Lor le comunicase că se vor face arestări, deci ştia că se află în altă parte decât la locuinţele lor. Şi Căpitanul citise presa în ziua aceea. Şi-a exprimat dorinţa ca opinia publică să fie informată de monstruozitatea acelor relatări, după care a recomandat linişte desăvârşită. Nefiind

reţinut la ieşire, în mare grabă am ajuns la gară, unde, după puţin timp, a sosit un tren rapid cu destinaţia Bucureşti. Ajuns acolo, m-am dus numai la adresa la care putea fi găsită Nicoleta. Ea ştia că în timpul nopţii trecute fuseseră făcute multe arestări, însă de soarta Căpitanului nu ştia nimic. După ce i-am comunicat indicaţiile lui, mi-a spus să mă înapoiez urgent la Predeal, să urmăresc tot ce se întâmplă şi să-i comunic. În aceeaşi zi, seara târziu, mă aflam la pensiunea familiei Nicula. A doua zi nu se întâmplase nimic deosebit. Seara, când mă pregăteam de culcare, m-am pomenit cu o tânără pe care nu o cunoşteam. Era Vichi Ionescu, colegă de serviciu cu Nicoleta şi cu Florica Papanace.

Mi-a comunicat că a fost trimisă de Nicoleta, care-i pusese la dispoziţie o maşină, proprietatea unui taximetrist legionar. A doua zi – 19 aprilie 1938 – urma să fie judecat Căpitanul la Tribunalul Militar de la "Malmaison", în procesul de ultraj intentat de profesorul Iorga. Deci, în aceeaşi noapte, un convoi de maşini trebuia să sosească pentru a-l transporta pe Căpitan, sub escortă.

Noi trebuia să urmărim convoiul până la intrarea în incinta Tribunalului. Pe traseu se mai afla o maşină cu Mişu Ungureanu şi alta cu Manolescu-Puţuri. Întreaga operaţie era coordonată de Comandant legionar Sica Popescu – Mama Sica.

Aproape de miezul nopţii au sosit trei autoturisme şi două brekuri pentru transportul jandarmilor care asigurau paza. După pornirea lor i-am urmat. Mergând cu viteză, în repetate rânduri am putut depăşi convoiul, după care rămâneam în urmă. Căpitanul ne-a putut observa când treceam prin localităţile cu străzile luminate. Am urmărit convoiul până la intrarea în Tribunalul Militar de pa strada Plevnei – la Malmaison – unde ne-am aflat în jurul orelor cinci.

A fost pentru ultima dată când l-am putut vedea pe Căpitan. Era în dimineaţa zilei de 19 aprilie 1938.

Fiind condamnat pentru ultragierea lui Iorga la 6 luni de închisoare, în seara aceleiaşi zile Căpitanul a fost încarcerat la Jilava unde a început redactarea jurnalului.

Faptul de a-l fi cunoscut pe Corneliu Codreanu, mult stimatul nostru Căpitan şi de a fi fost de câteva ori în preajma lui, consider că a fost marea şansă a vieţii mele, care mi-a marcat întreaga existenţă.

Am fost întemniţat în repetate rânduri, în toate prigoanele la care a fost supusă Mişcarea Legionară.

La 15 mai 1948, fiind arestat cu învinuirea de a fi fost cândva conducătorul studenţimii legionare, în timpul detenţiei, de peste şaisprezece ani, am fost supus la grele încercări. Oricât de grele au fost suferinţele, nu regret nimic!

Mulţumesc lui Dumnezeu că mi-a dat suficientă tărie ca să nu mă prăbuşesc sufleteşte.

ÎN NOAPTEA MASACRULUI
21 – 22 SEPTEMBRIE 1939

În a doua jumătate a lunii august 1939, fiind bolnav, am fost transferat din lagărul de la Vaslui la Spitalul Militar din Braşov. Poate că acest transfer nu ar fi fost posibil dacă unchiul meu, inginerul Atanasie Caranaum, nu ar fi fost coleg şi foarte bun prieten cu prof. Dr. Petre Topa, fostul secretar general al Partidului Naţional-Democrat, al cărui preşedinte era prof. Nicolae Iorga. Transferarea mea se produsese în urma intervenţiei doctorului Topa.

Pentru legionarii bolnavi, care se aflau în detenţie, în lagăre şi închisori, la spitalul din Braşov, într-un pavilion mai izolat, era rezervat un salon şi două cămăruţe alăturate.

De la data sosirii mele, până la masacrul din noaptea de 21-22 septembrie, ne-am aflat în spital următorii:

Avocaţii Traian Cotigă, Radu Budişteanu şi Ion Herghelegiu, inginerul Virgil Ionescu, conferenţiar dr. ing. Eugen Ionică, economistul Grigore Pihu, căpitanul Emil Şiancu, dr. Şerban Milcoveanu, ziaristul Iordache, funcţionarii Gh. Proca şi Iuliu Susman, studenţii Eugen Necrelescu şi Tache Funda, şi elevul de liceu Carol Căzănescu, frate de cruce.

Grigore Pihu, cel mai bolnav dintre noi, locuia singur într-o rezervă alăturată. Din cauza unui ulcer care-i provoca cumplite dureri, în ultimele două săptămâni nu se putea hrăni. Era singurul care nu putea beneficia de ieşirea la aer în colţul izolat din curtea spitalului, destinat accesului nostru. Căpitanul Emil Şiancu, care ocupa a doua rezervă, fusese ofiţer în armata austriacă. În timpul primului război mondial, după o primă nereuşită încercare de trecere în tabăra armatei române, fusese condamnat la moarte. A scăpat ca prin minune. La a doua încercare, a reuşit. Era idolul moţilor; a fost apărătorul lor în procesul lui Tischler Mohr, exploatatorul pădurilor din Munţii Apuseni, proces tărăgănat pentru care Emil Şiancu, tribunul moţilor, a cheltuit şi o bună parte din

averea sa.

Pe la sfârşitul lunii august am primit o scrisoare de la colegul şi bunul meu prieten Şerban Secu care, ca student politehnician, era în practică la nişte lucrări care se executau în Ţara Moţilor. Îmi comunica unele aspecte din viaţa moţilor care m-au înduioşat mult, iar căpitanului Şiancu i-au provocat lacrimi. El m-a rugat să-i scriu prietenului meu ca, în drum spre Bucureşti, să ne viziteze. Aşa a şi făcut. La începutul lunii septembrie, Şerban Secu a fost la noi. Pe o bancă din ţarcul rezervat aerisirii noastre, unde primeam pe vizitatori, ne-a vorbit ore în şir, comunicându-ne impresiile lui din lumea moţilor. Căpitanul Şiancu îi punea întrebări şi-l asculta cu mult interes. Era profund emoţionat. Presimţea,- probabil,- că era pentru ultima dată când putea să mai primească veşti de la moţii lui, pe care i-a iubit atât de mult.

Inginerul conferenţiar, Eugen Ionică, ai cărui părinţi locuiau la Braşov, a fost de câteva ori vizitat de soţie, însoţită de adorata lui fetiţă, care, precum îmi amintesc, nu împlinise vârsta de doi ani.

Până în cumplita noapte de 21-22 septembrie, în care s-a produs masacrul elitei legionare, viaţa noastră a decurs fără evenimente deosebite.

În ziua de 21, după ora prânzului, a intrat în salonul nostru un căpitan de jandarmi, adjunctul comandantului pazei noastre militare. Îl cunoştea mai bine pe comandantul legionar Traian Cotigă, căruia i-a adus la cunoştinţă, în taină, împuşcarea lui Armand Călinescu, eveniment comunicat la Radio Bucureşti de echipa lui Miti Dumitrescu. Căpitanul părea că a dorit să ne aducă o veste îmbucurătoare. După plecarea lui au început comentariile.

După puţin timp, a fost întărită paza militară. La intrarea în salon au fost instalaţi în post doi jandarmi, iar un plutonier ne-a comunicat că nu mai avem voie să părăsim salonul. Cel mai frământat părea inginerul Eugen Ionică, care ne-a recomandat să ne rugăm lui Dumnezeu, întrucât, spunea el: *"Ne trăim ultimele ore din viaţa noastră"*. În special cei care proveneau din închisoarea Râmnicul Sărat: Traian Cotigă,

Virgil Ionescu, Eugen Ionică, Radu Budişteanu şi Şerban Milcoveanu, care fuseseră prezenţi la ridicarea din acea închisoare a Căpitanului, Nicadorilor şi Decemvirilor, erau convinşi că vom avea aceeaşi soartă.

După ce ne-am făcut rugăciunile, nimeni nu a mai scos o vorbă multă vreme. Cu toţii ne gândeam nu la noi, ci la durerea alor noştri. Nimeni nu a mai putut dormi. Pe la orele două din noapte pe culoar mare forfotă, după care au pătruns în salon mai mulţi plutonieri, cu nişte glugi pe cap care îi făceau de nerecunoscut. Un colonel , însoţit de doi ofiţeri de jandarmi, au intrat şi ei. Colonelul era cu o listă în mână din care a citat pe următorii: Traian Cotigă, Emil Şiancu, Eugen Ionică, Grigore Pihu, Ion Herghelegiu, Gheorghe Proca şi Suşman. Le-a cerut să se îmbrace şi să iasă din salon fără bagaj. Era clar: mergeau la moarte!

Traian Cotigă, primul citat, adresându-se colonelului, i-a spus să transmită regelui-asasin, cu care avusese cândva o lungă convorbire, că el nu păstrează gloanţele pentru a fi folosite împotriva duşmanilor Patriei; le foloseşte pentru nimicirea tineretului român. Adresându-se apoi ostaşilor, după ce a precizat că a avut onoarea să fie dintre primii comandanţi legionari făcuţi de Corneliu Codreanu, le-a spus că niciodată nu i-a fost frică de moarte. Le-a cerut să fie primul în care vor trage şi să-l nimerească drept în frunte.

Eu, nefiind pe listă, l-am rugat pe colonel să-mi permită să merg în cămăruţa alăturată în care se afla Grigore Pihu, ca să-l ajut să se îmbrace. L-am găsit chinuindu-se, fără să reuşească. Era aromân de-al meu, poate cel mai devotat legionar dintre toţi ai noştri, care era socotit şi de Căpitan ca unul dintre cei mai devotaţi comandanţi legionari.

Eram foarte emoţionat; nu reuşeam să-mi stăpânesc plânsul.

„Mori, măi Funda, sau nu?" A fost întrebarea lui Pihu.

„Nu sunt pe listă" i-am răspuns.

„Ar trebui să regreţi că nu ai şi tu parte de o moarte atât de frumoasă".

Colonelul stătea în prag şi îl privea, mirânduse parcă

de existenţa unui astfel de om. Copleşit parcă de povara crimelor la care devenea complice, adresându-se martirului Pihu, a ţinut să precizeze:

„Ce să fac, d-le Pihu, eu m-am străduit să fac tot ce mi-a fost posibil ca să te ajut, dar sunt militar şi sunt obligat să mă supun ordinelor primite. Te rog să mă ierţi dacă n-am făcut mai mult."

„Chiar dacă nu ai făcut prea mult, eu te-am iertat. De altfel, ţin chiar să-ţi mulţumesc că Cel de Sus, prin d-ta, îmi dăruieşte o moarte atât de frumoasă. Sunt fericit că am trăit în epoca lui Corneliu Codreanu; l-am cunoscut, m-am bucurat de dragostea lui, iar moartea pentru idealurile legionare este pentru mine o binefacere divină."

În timpul acesta eu îl ajutam să se îmbrace. Era sleit de puteri, de abia se putea ţine pe picioare. După ce s-a îmbrăcat a mai turnat puţin ulei în candela care ardea continuu, după care, îngenuncheat, şi-a făcut ultima lui rugăciune. L-am ajutat să se ridice. Pe noptieră se afla o cruce din lemn pe care a luat-o în braţe şi a păşit spre uşă sprijinit de mine.

„Transmite camarazilor noştri, măi Funda, să meargă neclintiţi pe drumul Căpitanului şi să căutaţi să stârpiţi tot răul din voi."

A fost ultima lui dorinţă transmisă camarazilor cărora le-a fost deosebit de preţuit comandant.

„Ce-i asta, domnule Pihu?" l-a întrebat colonelul.

„Aşa moare legionarul, cu crucea în braţe."

Apoi, ca pentru sine:

„Mergem la Căpitan; ne cheamă la el."

Legănându-se, păşea împăcat pe ultimul lui drum. Eu am revenit în salon. Cei citaţi erau gata de plecare. Inginerul conferenţiar, Eugen Ionică, pe care noi, studenţii legionari de la Politehnică, îl preţuiam şi pentru faptul că era prietenul Căpitanului, căruia, destul de des, îi acorda ospitalitate, m-a îmbrăţişat cu multă căldură. Mă cunoscuse ca student legionar în cadrul Politehnicii.

„Mor împăcat, dragă Funda. Mă gândesc însă cu

regret la marea durere a părinţilor şi soţiei mele, precum şi la nefericirea scumpei mele fetiţe care este sortită să crească fără tată. Ne vom întâlni, - cu siguranţă,- în lumea de dincolo cu Căpitanul şi cu toţi ai noştri."

Eram atât de emoţionat, încât nu i-am putut vorbi. A păşit demn pe ultimul lui drum.

Căpitanul Şiancu, cu ţinuta lui de aristocrat, părea un cruciat întârziat, care s-a încadrat în oastea lui Corneliu Codreanu ca să nu moară ca un oarecare. Era parcă sortit pentru un astfel de sfârşit: ca în legende! Ţinea foarte mult la aromâni, a căror structură sufletească o socotea asemănătoare moţilor lui dragi. M-a îmbrăţişat spunându-mi:

„Ne omoară tâlharii ăştia, dar nu-i nimic; vom fi răzbunaţi."

Uitându-se parcă cu dispreţ la jandarmii cu glugi, a ieşit din salon strigând: *"Asasinii! asasinii!"*

Avocatul Ion Herghelegiu părea copleşit de durere: lăsa în urma lui soţia cu cinci copii; primul născut, precum îmi amintesc, nu împlinise vârsta de 14 ani, iar cel mai mic avea numai trei ani. Ne-a îmbrăţişat pe toţi, după care a pornit pe ultimul lui drum. Părea împăcat. Îl iubise mult pe Căpitan şi în acele clipe se gândise poate la el.

Gheorghe Proca, arătos ca un Făt-Frumos, era foarte econom la vorbă. După ce şi-a auzit numele, a căzut în genunchi şi a început să se roage. Nu a fost deloc surprins: părea că primise vestea pe care o aştepta de mult. După ce ne-a îmbrăţişat pe cei rămaşi, a păşit liniştit pe drumul fără întoarcere.

Iuliu Suşman, cu care mă împrietenisem în lagărul de la Vaslui, m-a îmbrăţişat zâmbind, spunându-mi: "Mor împăcat, Tache; las după mine un Suşmănel". Atitudinea lui mi-a părut stranie: mergea la moarte zâmbind!

A fost ultimul cu care m-am îmbrăţişat, fără să-i pot vorbi. O stare emoţională puternică pusese stăpânire pe mine. Mă despărţeam de fapt de nişte oameni din lumea pe care am preţuit-o mult pentru imensa putere de sacrificiu în slujba marilor idealuri ale neamului nostru, pentru care se jertfiseră

Căpitanul, Ionel Moţa, Vasile Marin, Sterie Ciumeti, şi atâţia alţii, a căror jertfă supremă urma să constituie suport moral pentru noi cei rămaşi în urma lor, care eram sortiţi să suportăm şi prigoana regimului antonescian, după care a urmat masacrul provocat în rândurile noastre de regimul comunist.

Fuseseră luaţi şapte, deci jumătate din câţi am fost. Cei rămaşi, fără să ne comunicăm gândurile, ne-am socotit programaţi pentru eşalonul doi. Am rămas deci în aşteptare, fiecare în patul lui. Nu mi-a părut nimeni copleşit de frica morţii. De altfel, comportarea celor plecaţi dintre noi ar fi constituit o mustrare. Nu mai putea fi vorba de continuarea somnului. Fără a mai comunica între noi, cu toţii ne-am gândit la marea durere pe care le-o pricinuim familiilor noastre.

La intrarea în salonul nostru cei doi soldaţi de pază erau în post. A fost o noapte lungă, cum nu-mi amintesc să fi fost alta. La ivirea zorilor, Eugen Necrelescu a pronunţat primele cuvinte*: "Fraţilor, cred că suntem salvaţi!"*. Cu toţii am fost tentaţi să-l credem; ştiam că astfel de crime monstruoase se petrec în întuneric. Era în jur de orele şapte când uşa s-a deschis şi salonul a fost din nou invadat de 3-4 plutonieri cu glugi. Am socotit că ne-a venit şi nouă rândul. Nu veniseră însă în acest scop. Ne-au întrebat de patul lui Herghelegiu, după care, timp de peste o jumătate de oră, au scotocit în bagajul lui. Au dus cu ei tot ce-i interesa. Am aflat mai târziu că s-a comunicat prin radio dispariţia de la spitalul din Braşov a lui Ion Herghelegiu, unul din principalii autori morali ai asasinatului comis contra lui Armand Călinescu. Cei care ar fi putut da informaţii cu privire la locul unde se află, erau rugaţi să anunţe organele de stat.

În pădurea de la Râşnov, unde fuseseră mitraliaţi, fiecăruia i se trăsese în cap şi glonţul de graţie. Avocatului Ion Herghelegiu, despre care se ştia că nu se poate deplasa fără ajutor, nu i s-a aplicat acelaşi tratament. Corpurile neînsufleţite au fost lăsate la locul crimei, iar făptaşii s-au retras, ducându-se probabil să participe la *"praznic"*. Când s-a luminat de zi, au venit să-i ridice ca să-i expună la răscruce de drumuri cu

inscripţia: *"Aşa vor fi pedepsiţi trădătorii de Ţară!"* Surpriza: Ion Herghelegiu lipsea. Fiind probabil rănit nu tocmai grav, în cele 3-4 ore disponibile, târându-se cum a putut, Herghelegiu a reuşit să se îndepărteze destul de mult de locul crimei, dispărând în pădure. A fost alarmată poliţia şi jandarmeria din toată ţara. Au fost aduşi jandarmi din judeţele limitrofe, care s-au constituit în potere, în căutarea *"marelui criminal dispărut din spitalul de la Braşov, unde pusese la cale asasinarea lui Călinescu."*

Monstruoasă mistificare! S-a aflat că a doua zi – 23 septembrie 1939 – bietul Ion Herghelegiu a fost găsit urcat într-un pom stufos. L-au ciuruit cu pistoalele mitralieră. Corpul i-a fost transportat la aceeaşi răscruce de drumuri, alături de dragii lui camarazi,

În după amiaza zilei de 22 septembrie, a venit la noi un maior care, precum îmi amintesc, era adjunctul comandantului Legiunii de jandarmi a judeţului Braşov. Ne-a recomandat să fim fără grijă, că nu mai suntem în pericol. Tot ce era de făcut, fusese comis în noaptea trecută. S-a apropiat de patul inginerului Virgil Ionescu şi, punându-i cu amabilitate mâna pe umăr, i-a şoptit: "Fiţi liniştit! Majestatea Sa chiar în timpul nopţii s-a interesar de dvs." Mă aflam în apropierea celor doi şi am putut auzi tot ce i-a spus.

Sinistrul criminal Carol II, nu numai că ordonase masacrul, dar a dat şi indicaţii cu privire la unii dintre cei care nu trebuiau asasinaţi. Inginerul Virgil Ionescu îi fusese prieten în tinereţe. Deşi se produsese ruptura când Virgil Ionescu a aderat la Mişcarea Legionară, sinistrul rege a vrut să demonstreze că nu-şi uită *"prietenii"*.

La scurtă vreme, după consumarea acestor tragice evenimente, s-a hotărât lichidarea secţiei din spital destinată deţinuţilor politici şi trimiterea noastră în lagărele şi închisorile de unde proveneam.

Am ajuns deci din nou în lagărul de la Vaslui. Eram convinşi că măcelul se extinsese în toată ţara. Şi aşa a fost. Primul de care m-am interesat, a fost dragul şi în veci neuitatul meu prieten Mircea Motoc, absolvent al Politehnicii din

Bucureşti. Fusese omorât. Nu putea să scape, era o reală personalitate a studenţimii legionare. Mi-am continuat întrebările, luându-i la rând pe fraţii mei români macedoneni:

Mircea Goga, distinsul preşedinte al Asociaţiei studenţilor de la Academia Comercială din Bucureşti;

Spiru Popescu, Spiru Bujgoli, Polisperhon Supila, Stavri Sola precum şi prietenul şi colegul meu de studii, Chiriac Carataşu, al cărui nume constat că nu este consemnat în literatura apărută cu privire la relatarea acestui zguduitor de tragic eveniment, - cu toţii avuseseră aceeaşi soartă.

Niciunul dintre românii macedoneni arestaţi în Bucureşti, care s-au aflat în noaptea de 22 septembrie 1939 în lagărul de la Vaslui, nu a fost cruţat. Unii dintre ei, veniţi în ţară la studii universitare, aveau familiile în Macedonia.

Singurul român macedonean care a scăpat de masacru, a fost legionarul Nicu Bujin, arestat şi internat în lagăr de poliţia şi siguranţa din Bazargic.

De altfel, precum s-a relatat şi în literatura apărută în Occident, şi eu figuram pe lista celor care trebuiau să fie executaţi la Vaslui. Comisarul şef Grigore Vasile, care anchetase grupul studenţilor de la Politehnică, ştiind că am fost transferat în spitalul de la Braşov, la intervenţia prof. dr. Topa, pentru a mă salva, nu a făcut cunoscut că eu nu mă mai aflam în lagărul de la Vaslui.

În aceeaşi noapte cumplită a fost asasinat la Vaslui şi Victor Puiu Garcineanu, unul dintre cei mai stimaţi reprezentanţi ai elitei legionare.

Cu această ocazie s-a putut constata că duşmanii Mişcării Legionare erau foarte bine informaţi asupra valorii componenţilor de frunte ai Mişcării Legionare. Ei au făcut să dispară în acea noapte sângeroasă aproape întreaga ei elită formată de personalitatea excepţională a Căpitanului.

Scurta guvernare legionară din 1940-1941 a dovedit cu prisosinţă acest crud adevăr, de care, din nefericire, nu s-a ţinut seama la momentul respectiv.

ARESTAREA
MAIORULUI DINULESCU
– ASASINUL LUI CORNELIU CODREANU-

Septembrie 1940, începutul decadei a treia. Cadrilaterul, ca o consecinţă a Dictatului de la Viena, era în curs de evacuare.

Aromânii, care-şi părăsiseră locurile natale pentru a-şi continua existenţa în Patria-Mumă, fuseseră colonizaţi în cele două judeţe ale Dobrogei de Sud: Caliacra şi Durostor. În totalitatea lor au hotărât să-şi părăsească – pentru a doua oară – prosperele lor gospodării, urmând să se instaleze în cele două judeţe ale Dobrogei de Nord în locul bulgarilor, care, conform Convenţiei de la Craiova, urmau să se mute în locul aromânilor.

Conducerea Mişcării Legionare hotărâse crearea unui cimitir în incinta Mânăstirii de la Predeal, în care să fie reînhumate rămăşiţele pământeşti ale martirilor noştri asasinaţi în cumplita noapte din 21-23 septembrie 1939, care zăceau în gropi comune. Bineînţeles, nu se putea să nu fi avut în vedere cei şase legionari asasinaţi în Cadrilater: Petre Caranica, Dumitru Cavachi şi Hristu-Chita Popescu din judeţul Caliacra, precum Nicolae Nastu, Constantin Manganita şi Dionisie Memu din judeţul Durostor. Cu toţii aromâni.

În acest scop mi s-a indicat să mă prezint la sediul Mişcării Legionare unde am fost primit de Radu Mironovici, care mi-a transmis dispoziţia conducerii de a mă deplasa la Cadrilater pentru deshumarea celor şase martiri şi aducerea rămăşiţelor pământeşti la Predeal. Mi-au fost puse la dispoziţie două microbuze. Am pornit la drum însoţit de Boni Aristotel şi de regretatul Zdrula Traian, care şi-a continuat drumul până la Bazargic, în timp ce eu şi Boni Aristotel am rămas la Silistra.

După deshumare s-a oficiat un serviciu religios în catedrala oraşului la care au participat familiile martirilor, aproape toţi locuitorii din Fraşari şi Aidemir, puternicele garnizoane legionare de unde proveneau pe lângă cei trei următorii: Pihu Grigore, Spiru Bujgoli, Spiru Popescu şi Stavri Ţola, de asemenea aromâni asasinaţi în aceeaşi cumplită noapte, Grigore Pihu la Spitalul Militar din Braşov iar ultimii în lagărul de la Vaslui. Au mai fost prezenţi mulţi cetăţeni din oraş. Prefectul judeţului, prezent la acest eveniment, părea foarte impresionat şi a manifestat sincere sentimente de compasiune pentru familiile îndurerate. Considerându-mă reprezentantul Mişcării Legionare la această ceremonie, m-a rugat să transmit Conducerii Mişcării Legionare sincerele lui regrete. Prefectul era militar, cu gradul de colonel.

A doua zi, în cursul dimineţii, am fost informat că Stavri Cuţumina şi Constantin Popa, împuterniciţi cu un ordin emis de Siguranţa Generală, au procedat la arestarea maiorului Dinulescu, comandantul Legiunii de Jandarmi a judeţului Durostor, în deja decretatul Stat Naţional-Legionar. Se ştia că Dinulescu condusese operaţia mişelescului asasinat ale cărui victime au fost Corneliu Zelea Codreanu şi treisprezece fruntaşi legionari.

Cei împuterniciţi în acest scop sosiseră în seara zilei anterioare cu un autoturism, proprietatea Siguranţei Generale, condus de un şofer legionar. Pentru evitarea unor posibile surprize neplăcute, se convenise ca un grup de legionari din organizaţia locală, dintre cei mai voinici, să urmărească desfăşurarea acţiunii de arestare a lui Dinulescu şi, de va fi necesar, să intervină. Evenimentul s-a produs la ora la care maiorul Dinulescu părăsea locuinţa pentru a merge la serviciu. Constantin Popa, care datorită fizicului său impunător era poreclit "Ursu", s-a apropiat zâmbind de Dinulescu căruia i-a întins o mână **"prietenească"**. Totul s-a petrecut ca-n filme; când Dinulescu şi-a dat seama, a încercat – fără succes – să se folosească de pistol. După ce l-a imobilizat, fără să-i fie prea greu, l-a luat în braţe şi l-a introdus în autoturism. Cei care urmăriseră executarea arestării, cunoscând locuinţa în

care îmi petrecusem noaptea împreună cu Boni Aristotel, m-au informat că, sub comanda unui căpitan, adjunctul lui Dinulescu, un grup de subofiţeri de jandarmi a plecat cu un autobuz în urmărirea maşinii în care se afla comandantul lor pentru a-l elibera. Însoţit de Boni, am mers urgent la Prefectura judeţului Durostor pentru a-l informa pe prefect de arestarea lui Dinulescu, asasinul lui Corneliu Codreanu. M-a recunoscut şi m-a tratat cu amabilitate. În cabinet se mai afla un colonel cu stea, deci viitor general, delegatul Statului Major pentru dirijarea evacuării bunurilor militare din Cadrilater. M-am adresat prefectului rugându-l să ordone posturilor de jandarmi de pe şoseaua Silistra-Cernavodă ca să oprească autobuzul cu jandarmi pentru evitarea unui posibil masacru, întrucât, de ar fi fost să-i ajungă din urmă, delegaţii Siguranţei Generale nu l-ar fi cedat pe Dinulescu. I-am informat că arestarea s-a produs pe baza unui ordin emis de Siguranţa Generală. Colonelul de la Statul Major m-a întrebat dacă Ministerul de Interne este informat. *"Presupun că da"*, a fost răspunsul meu, după care, pentru a se convinge, a cerut – pe firul scurt – să comunice, nu cu ministrul Petrovicescu, ci cu adjunctul ministrului, Alexandru Rioşanu, căruia i-a comunicat că un reprezentant al Mişcării Legionare a venit să le facă cunoscută arestarea maiorului Dinulescu, comandantul Legiunii de Jandarmi, despre care spune că ar fi asasinul lui Corneliu Codreanu. Urlând, i-a cerut să trec la receptor. A fost o dezlănţuire pătimaşă, cu cele mai abjecte insulte. I-am comunicat că arestarea s-a produs pe baza unui ordin emis de Siguranţa Generală şi că urmează să fie anchetat pentru monstruoasele lui crime. Urlând, m-a declarat răspunzător pentru faptul de a-mi fi permis să las Legiunea de Jandarmi fără comandant tocmai când se proceda la evacuarea Cadrilaterului. L-am întrebat dacă este de conceput ca în Statul Naţional-Legionar comandantul unei Legiuni de Jandarmi să fie asasinul lui Corneliu Zelea Codreanu.

"Nu hotărăşti dumneata!" mi-a răspuns foarte iritat.

A mai ţinut să-mi spună că, în seara precedentă vorbise cu Sima care nu i-a comunicat nimic cu privire la

intenţia acestei arestări. Deci nu cu dl. vicepreşedinte al Consiliului de Miniştri, nu cu dl. Horia Sima, Comandantul Mişcării, nici măcar cu dl. Horia Sima, ci pur şi simplu cu Sima care cutezase să nu-i raporteze despre intenţia arestării lui Dinulescu. În final, mi-a ordonat să fie urgent pus în libertate Dinulescu, după care l-a rugat pe colonel să urmărească executarea ordinului său.

Aceasta a fost atitudinea unui demnitar al decretatului Stat Naţional-Legionar cu ocazia arestării odiosului asasin al lui Corneliu Zelea Codreanu şi a încă treisprezece fruntaşi ai Mişcării Legionare.

De necrezut!

Şi totuşi există o explicaţie.

În volumul V din *"Opera publicistică"* a lui Horia Sima, a apărut şi interviul acordat lui Georges Gondinet, directorul revistei pariziene "Totalité" nr. 18-19 din vara anului 1989.

– Întrebare: *"Vă rog să-mi explicaţi diarhia care a fost stabilită cu generalul Ion Antonescu şi conflictele la care a dat naştere"*.

– Horia Sima: *"Nu a fost niciodată o diarhie propriu-zisă, ci o colaborare între Mişcarea Legionară şi Conducătorul Statului bazată pe faptul că am câştigat împreună victoria de la 6 Septembrie 1940. N-a fost o diarhie, pentru că toate puterile Statului se aflau în mâinile generalului Antonescu. Nici o numire importantă nu putea să aibă loc fără aprobarea sa"*...

În aceste condiţii se mai poate spune că – la 14 Septembrie 1940 – se instaurase un autentic Stat Naţional-Legionar?

De altfel, la procesul din 1946, generalul Ion Antonescu, fiind acuzat şi pentru decretarea Statului Naţional Legionar, a declarat că a recurs la această formulă pentru a compromite ideea. În acest scop a avut – desigur – grija să numească în posturi cheie oameni de încredere precum, de pildă, Mihai Antonescu, ministru de justiţie şi Alexandru Rioşanu, ministru adjunct la Interne, însărcinat cu ordinea publică. Aceşti mari duşmani ai Mişcării Legionare au instigat continuu şi, cu deosebită perfidie, au furnizat pretextele pentru

declanşarea evenimentelor de la 21-23 ianuarie 1941, aşa zisa *"rebeliune legionară"*, care, de fapt, a fost o clasică lovitură de stat pusă la cale de Antonescu şi bine regizată de oamenii lui de încredere, printre care şi faimosul Eugen Cristescu.

După convorbirea telefonică cu ministrul Rioşanu, pentru executarea ordinului de *"eliberare"* a lui Dinulescu, l-am rugat pe prefectul judeţului să-mi pună la dispoziţie o maşină rapidă ca să ajung din urmă autoturismul cu delegaţii Siguranţei Generale şi pe urmăritorii lor. Foarte binevoitor, prefectul a dispus deplasarea cu autoturismul său de serviciu. Am plecat în mare grabă însoţit de Boni Aristotel. I-am ajuns la Cerna-Vodă.

Cele două formaţii se aflau în incinta Comenduirii Pieţii. Colonelul comandant se afla între cele două maşini, nepermiţând apropierea jandarmilor de maşina în care se afla maiorul Dinulescu. M-a primit acordându-mi deosebită atenţie. Între timp, se stabilise legătura cu Prefectura judeţului Durostor şi cu Horia Sima, care fusese informat de implicarea mea şi care i-a spus colonelului de la Comenduirea Pieţii că eu ştiu ce este de făcut. Eram deci aşteptat. L-am rugat pe colonel să dispună plecarea jandarmilor din incinta unităţii militare ca să putem discuta în linişte. Mi-a satisfăcut dorinţa, după care l-am informat cu privire la odiosul asasinat comis de maiorul Dinulescu. I-am inspirat totală încredere. L-am rugat să ne deplasăm în gara Cernavodă pentru a cere şefului gării să ne pună la dispoziţie un vagon platformă în care să putem urca maşina pentru traversarea Dunării pe pod. Mi-a satisfăcut şi această dorinţă. După ce i-am mulţumit, m-am instalat şi eu în maşina în care se aflau salariaţii Siguranţei Generale şi maiorul Dinulescu. Am călătorit cu ei până la Feteşti, de unde, cu un tren rapid, m-am deplasat la Bucureşti, la sediul central al Mişcării Legionare.

Manevra necesară ataşării vagonului la prima garnitură care urma să traverseze podul de la Cernavodă, inclusiv drumul până la Feteşti, a durat cam trei ore. I-am oferit lui Dinulescu un pachet de ţigări şi i-am recomandat să fie

liniştit, asigurându-l că, în nici un caz, pe parcursul acestui drum el nu va avea soarta lui Corneliu Codreanu şi a camarazilor săi. S-a liniştit şi mi-a declarat că are încredere în asigurările mele.

Pe tot acest parcurs ne-a relatat, cu destule amănunte, cum a fost pusă la cale asasinarea Căpitanului şi a camarazilor săi. În acest scop, prima întâlnire a avut-o cu generalul Bengliu, comandantul jandarmeriei, într-un restaurant. Bengliu i-a demonstrat că, pentru înalte raţiuni de stat, Corneliu Codreanu trebuia omorât. Pentru realizarea acestui fapt a fost ales el – maiorul Dinulescu – ca om de mare încredere. A pretins că ar fi refuzat. În final, a fost dus la Armand Călinescu care, şi în calitatea de Ministru de Interne, l-a ameninţat că, dacă nu va executa ordinul de lichidare a lui Codreanu înainte de sosirea regelui Carol al II-lea în ţară, va fi dat afară din armată.

Pentru a evita *"această mare nenorocire"*, s-a conformat.

În faţa anchetatorilor, Dinulescu a făcut aceleaşi mărturisiri.

ROCADA COMUNIŞTILOR

Pe toată durata celor 45 de ani de tiranic regim comunist, cu o diabolică perseverenţă, s-a urmărit spălarea creierului poporului român. În acest scop ne-a fost falsificată istoria şi defăimat tot ce ne-a fost mai scump, precum Biserica şi Tradiţia, principalele surse de inspiraţie ale creaţiilor noastre spirituale.

Evenimentele din decembrie 1989 ne-au făcut să credem că drama noastră a luat sfârşit şi că vor fi create cele mai favorabile circumstanţe pentru rapida noastră redresare morală şi economică. Credinţa era justificată şi de faptul că lumea occidentală, profund impresionată de jertfele tineretului român, s-a dovedit dispusă să ne acorde preţioase ajutoare, pentru a scăpa de nefastele consecinţe ale îndelungatei perioade de tiranie.

Bineînţeles, redresarea noastră morală, fără de care n-ar fi fost posibilă cea economică, era condiţionată de venirea la cârma Ţării a unor prestigioşi reprezentanţi ai Neamului nostru, distinşi intelectuali, cu o deosebită reputaţie morală, buni specialişti în diverse domenii de activitate. Condiţia sine qua non: în nici un caz dintre cei care aparţinuseră nomenclaturii comuniste.

N-a fost să fie aşa!

Cei care îşi dăduseră seama de falimentul comunismului de tip bolşevic şi iremediabila lui compromitere, au născocit o nouă formulă: *"comunismul cu faţă umană"*.

Pentru eventualitatea recurgerii la această so;uţie trebuia – şi la noi – să existe un exponent de încredere cu aura de *"dizident"* faţă de comunismul de tip ceauşist.

Când, după fuga soţilor Ceauşescu, conturile puteau fi considerate încheiate, în după amiaza zilei de 22 decembrie, în postura de purtător al steagului revoluţiei, a apărut Ion Iliescu, Acesta era omul căruia i se crease faima celui mai tenace dizident anticeauşist, deci omul care merita toată încrederea că ne va scoate la liman.

Tot ce a mai urmat: terorişti, paraşutişti, sute de victime nejustificate, etc. au constituit o diabolică regizare, care avea drept scop ţinerea la distanţă a tuturor celor care ar fi pretins dreptul la cuvânt.

Dacă n-ar fi avut această intenţie, acaparatorii puterii şi-ar fi dat seama că, pentru ieşirea din impas, ar fi fost necesară o formulă guvenamentală de consens naţional, capabilă să realizeze perfecta solidaritate naţională.

Dimpotrivă, când a fost pomenit numele lui Corneliu Coposu, Ion Iliescu a pus această întrebare: *"Unde a fost Coposu în timpul revoluţiei?"* Precum se ştie, el fusese în Piaţa Revoluţiei în ziua de 21 decembrie, deci înaintea lui Iliescu. Nu apăruse în frunte, întrucât nu venise să participe la împărţirea beneficiilor.

Dealtfel, dacă ar fi fost remarcat, este de presupus că primele gloanţe l-a fi nimerit – ca din întâmplare- tocmai pe el.

Tot ce a urmat, după preluarea puterii de Ion Iliescu, a fost pus la cale cu o tactică de un machiavelism pe care însuşi Machiaveli l-ar fi invidiat.

Sub pretextul unei posibile contralovituri, dată de fanaticii adepţi ai lui Ceauşescu, s-a procedat la urgenta lui condamnare la moarte printr-o sinistră farsă judiciară. Putea fi Iliescu adeptul unui amplu proces, care ar fi trebuit să fie şi procesul comunismului, în care n-ar fi fost implicaţi numai soţii Ceauşescu, ci mulţi alţi fruntaşi comunişti, printre care ar fi fost posibil să se afle şi Ion Iliescu?

Întrucât cu ocazia evenimentelor de la 16 – 22 decembrie 1989 fuseseră peste 1000 de victime, destul de multe chiar în timpul în care Ceauşescu nu se afla în ţară, a fost necesară şi judecarea celor din Comitetul Executiv al Partidului, care, în absenţa *"marelui conducător"*, au condus operaţiile de lichidare a revoluţionarilor din Timişoara. Deşi ordonaseră masacrarea revoluţionarilor pedepsele n-au fost mari, ca să nu-i impresioneze, că de executat în întregime nu putea fi vorba.

Închisoarea Jilava, unde aveau să execute o parte din pedeapsă ca să fie cât mai aproape de familii, încăperile de 20

m.p., în care noi am zăcut câte 60, au fost transformate într-un fel de garsoniere pentru doi simandicoşi locatari. Deşi mâncarea le putea fi adusă de acasă, le-au fost create condiţii pentru a-şi pregăti o cafea şi ce ar mai fi dorit. Cărţi la dispoziţie şi ce le-ar fi fost necesar ca să-şi scrie *"memoriile"*. Asistenţa medicală ireproşabilă: posibilitatea de urgentă internare în spitalul închisorii, de unde, în eventualitatea unei maladii pentru care nu existau medici specialişti, erau urgent transferaţi la una dintre clinicile universitare, chiar dacă maladia era numai presupusă şi puţin probabilă.

Foarte bine! vor spune apărătorii drepturilor omului; este tratamentul umanitar, la care au dreptul şi deţinuţii, mai ales cei care au statut de condamnaţi politici. Foarte bine! spunem şi noi. Însă, nu cumva actualii beneficiari ai acestui umanitarism poartă - măcar în parte – vina pentru bestialul tratament la care am fost supuşi noi, pe întreaga durată a detenţiei? Domnii din Comitetul Executiv al Partidului n-au ştiut chiar nimic despre cumplita noastră înfometare, de chinuitoarele anchete, cărora mulţi nu le-am putut supravieţui, de faptul că mulţi au murit chinuindu-se în celule, fără cea mai elementară asistenţă medicală?

Noi nu numai că n-am avut dreptul la cărţi, dar, cu ocazia frecventelor percheziţii, dacă se găsea la cineva o bucată de hârtie, sau o ruptură dintr-un ziar, urma o chinuitoare anchetă pentru a se stabili proveniența.

Pentru satisfacerea nevoilor spirituale noi am inventat scrisul cu acul pe fundul gamelei unsă cu o peliculă de săpun. Dar şi faptul acesta constituia o infracţiune, pentru care eram pedepsiţi.

Nichifor Crainic şi Radu Gyr, corifeii creaţilor lirice din detenţie, au conceput mental genialele lor poeme, pe care le-au transmis oral celor care sufereau alături de ei în celule. Memorându-le, aceştia le-au difuzat şi altora.

Cât de mare ar fi fost pierderea pentru lirica noastră dacă poemele *"Cântecul Potirului"*, *"Unde sânt cei ce nu mai sânt"*, *"Foamea"* şi altele – din opera lui Crainic – n-ar fi fost posibil să fie reconstituite?!

De asemenea, din imensa operă a lui Radu Gyr, *"Iisus în celulă"*, *"Cimitirul deţinuţilor"*, *"Noi n-am avut tinereţe"* sau incitanta poezie revoluţionară: **Ridică-te Gheorghe, ridică-te Ioane,** dar:

Nu pentru o lopată de rumenă pâine,
nu pentru pătule, nu pentru pogoane,
ci pentru văzduhul tău liber de mâine,
ridică-te Gheorghe, ridică-te Ioane.

Pentru sângele neamului tău curs în şanţuri
Pentru cântecul tău ţintuit în piroane
Pentru lacrima soarelui tău pus în lanţuri
Ridică-te Gheorghe, ridică-te Ioane.

(.....)

Aşa, ca să-ţi pui tot sărutul fierbinte,
pe praguri, pe prispe, pe uşi, pe icoane,
Pe toate ce slobode-ţi ies înainte,
Ridică-te Gheorghe, ridică-te Ioane.

(.....)

Pentru această poezie poetul Radu Gyr a fost condamnat la moarte. Pedeapsa i-a fost comutată în urma vehementelor proteste ale prietenilor lui din Occident, Mircea Eliade, Eugen ionescu, Emil Cioran, şi alţii.

Remarcabile sunt şi poemele mai tinerilor: Demostene Andronescu, Dumitru Bacu, Constantin Dragodan, Despa Olariu, Costache Oprişan, Dumitru Paciag, Zahu Pană, Ştefan Vlădoianu şi Ion Zeana, cel care, în cei 15 ani de detenţie a conceput 500 de poeme, printre care numeroase balade. Poemele lui Alexandru Constantinescu Constant şi Horia Ghiea, pe care mi le-au recitat la Ocnele Mari, ei nemaifiind în viaţă, n-au putut fi reconstituite.

Lucrările în proză scrise cu mult talent – după eliberare - de Marcel Petrişor, Ion Ioanid, Nicolae Goga, Ion

Pantazi, V. Blănaru Flamură, Sebastian Mocanu, Petre Baicu, Vasile Scutăreanu, Viorel Gheorghiţă, Radu Ciuceanu, Virgil Maxim, Gheorghe Stănescu, Stere Derdena şi alţii, relevă cumplitele suferinţe îndurate de noi în odioasele închisori comuniste, cărora foarte mulţi, unii deosebit de talentaţi, nu le-au putut supravieţui.

Cele două volume intitulate *"Brazii se frâng, dar nu se îndoiesc"*, opera legendarului luptător anticomunist din Munţii Făgăraşului Ion Gavrilă Ogoreanu, constituie o adevărată epopee a celor care, asumându-şi toate riscurile, au pornit pe potecile munţilor, organizându-se în grupuri de rezistenţă armată.

Orice popor ar fi fost interesat ca aceste lucrări să aibă o cât mai largă difuzare şi în afara frontierelor naţionale. Aproape în totalitatea lor au apărut în număr mic de exemplare, fiind finanţate din modestele posibilităţi ale autorilor şi micile ajutoare ale fraţilor de suferinţă. Aceasta în ţara în care revistele pornografice apar în multe zeci de mii de exemplare! Cine le-o fi finanţând oare şi în ce scop?!

Cât de mult ar fi fost îmbogăţită opera gânditorilor români, dacă Petre Ţuţea, în cei 13 ani de detenţie, ar fi avut posibilitatea să scrie?!

Imediat după revoluţie cotidianul *"România Liberă"*, a iniţiat apariţia unei rubrici intitulată *"File din cartea durerii"*. Am presupus că este destinată - în mod special – foştilor deţinuţi politici. Aşa a şi fost. S-a făcut apel la colaborarea noastră. Primul articol a fost scris de mult regretatul Gili Ioanid, unul dintre cei mai străluciţi reprezentanţi ai generaţiei lui, fost eminent student al Facultăţii de Filosofie. Am fost şi eu onorat prin publicarea unei ample relatări a unor situaţii dramatice. Mi s-a recomandat să continui colaborarea.

După apariţia câtorva numere rubrica a fost suspendată. Mihai Creangă, redactorul şef adjunct, l-a chemat pe Gili Ioanid căruia i-a comunicat că nu mai putem colabora, întrucât au primit numeroase scrisori şi comunicări telefonice. *"Autorii"*, într-o manieră *"amicală"*, îşi făceau cunoscută dezamăgirea că o publicaţie atât de prestigioasă se foloseşte cu colaboratori

atât de compromişi. Unul dintre cei *"compromişi"* eram eu. M-au *"demascat"*: au precizat că sunt unul dintre foştii conducători ai studenţimii legionare!

Atât autorii scrisorilor cât şi cei care comunicaseră prin telefon, erau anonimi. Nu însă şi pentru noi!

Am fost neplăcut impresionaţi: n-am putut înţelege, cum domnii Mihai Băcanu, Mihai Creangă şi Anton Uncu, foşti – pentru scurtă vreme – deţinuţi politici, au putut fi atât de sensibili la sfaturile unor *"prieteni anonimi"!* Nu şi-au dat-oare-seama că autorii scrisorilor anonime erau cei care se aşteptau să fie demascaţi de noi, pentru monstruoasele lor crime?

Avusesem naivitatea să credem că, în sfârşit, în conjunctura post revoluţionară vom avea şi noi posibilitatea să contribuim la cunoaşterea adevărului istoric, atât de abject mistificat de scribii comunişti, în mod special adevărul cu privire la evenimentele în care a fost implicată Mişcarea legionară.

Speranţe deşarte! Toate mijloacele de comunicare cu opinia publică, inclusiv cele *"independente"*, stau cu generozitate la dispoziţia calomniatorilor Mişcării. Ignorând - fără jenă - obligaţia morală de acordare a dreptului la replică.

Noi, cei foarte puţini rămaşi din cei foarte mulţi care au fost cândva, avem această datorie de conştiinţă faţă de zecile de mii de camarazi de idealuri, care zac prin gropile comune din preajma închisorilor şi lagărelor din gulagul românesc: până în ultima clipă a existenţei noastre, să contribuim la cunoaşterea adevărului. Să demonstrăm că singura noastră vină a fost aceea de a ne fi iubit prea mult Ţara.

Aceasta este şi justificarea strădaniei mele.

Rămân cu speranţa că nu m-am străduit inutil!

IMPOSTURĂ SAU ...?

La Editura Didactică şi Pedagogică a fost tipărit, în anul 1997, manualul pentru clasa a XII-a *"ISTORIA ROMÂNILOR 1821-1989"*. Autorii acestei lucrări sunt istoricii Mihai Manea şi Bogdan Teodorescu. Manualul a fost editat la cererea Ministerului Învăţământului.

În mod evident autorii au intenţionat să prezinte Mişcarea Legionară ca o formaţiune politică teroristă de extremă dreaptă, capabilă de crime odioase.

Precum se ştie, cunoştinţele însuşite de tineri în şcoală se imprimă în conştiinţele lor ca adevăruri absolute, de necontestat. V-aţi gândit – oare – domnilor "istorici" ce se va petrece în conştiinţele acestor tineri când vor cunoaşte, din alte surse, că, de fapt, acele câteva *"odioase crime"* comise de legionari, au fost reacţii pentru răzbunarea monstruoaselor masacre, a căror victime au fost sute de legionari, inclusiv Corneliu Codreanu, fondatorul şi Conducătorul Mişcării Legionare, precum şi cei mai valoroşi colaboratori?

Deşi suntem convinşi că le cunoaşteţi, însă cu rele intenţii nu v-aţi referit la ele, vă vom reaminti circumstanţele care au determinat comiterea acelor *"odioase crime"*.

Cazul Manciu

Constantin Manciu, chestorul Poliţiei Municipiului Iaşi care era detestat de marea majoritate a românilor din acel oraş pentru repetatele lui maltratări a unor tineri nevinovaţi, inclusiv a lui Corneliu Codreanu, pe care îl maltratase şi-l umilise în repetate rânduri, în anul 1924 a fost împuşcat în legitimă apărare de Corneliu Codreanu, după care acesta s-a predat pentru a fi judecat.

În mod normal procesul ar fi trebuit să aibă loc în Capitala Moldovei, mare centru universitar. Întrucât dezbaterile

s-ar fi desfăşurat într-o ambianţă favorabilă acuzatului, fost preşedinte al Centrului Studenţesc, care se bucura de mari simpatii nu numai în rândurile tineretului universitar, inculpatul a fost transferat la închisoarea din Focşani, unde urma să fie judecat. Deoarece şi acolo opinia publică părea să-i fie favorabilă, s-a hotărât judecarea procesului la Turnu Severin, deci cât mai departe de lumea care ar fi putut influenţa mersul dezbaterilor. Precum se ştie, Justiţia Română nu l-a condamnat pe Corneliu Codreanu, întrucât s-a demonstrat că fapta a fost comisă în legitimă apărare, deci n-a fost cazul unei *"crime monstruoase"*. Cum de n-aţi consemnat şi acest *"insignifiant"* argument, domnilor "istorici"?!

Cazul I.G. Duca

În lucrarea dvs. aţi precizat:

"Pericolul reprezentat de această organizaţie pentru viitorul ţării a determinat pe primul ministru I.G.Duca, ca, printr-un jurnal al Consiliului de Miniştri din 9 decembrie 1933 (deci nici măcar după o lună de la preluarea puterii) să interzică Garda de Fier.

Drept răspuns, la 29 decembrie 1933, pe peronul gării din Sinaia, trei legionari l-au ucis pe primul ministru".

Presupunând că n-aţi fost contemporani cu acel eveniment cum de n-aţi fost interesaţi domnilor *"istorici"* să cunoaşteţi, măcar din literatura memorialistică, adevărul în legătură cu circumstanţele în care s-a produs? De pildă, în memoriile sale, Constantin Argentoianu, francmason binecunoscut, care nu poate fi suspectat de simpatii pentru Mişcarea Legionară, referindu-se la convorbirea avută cu I.G.Duca în ziua de 15 noiembrie 1933, a consemnat: *"Duca mi-a spus că prima lui datorie era desfiinţarea Gărzii de Fier şi că o va face cu prilejul alegerilor. Nu va lăsa Garda să candideze. Probabil că o va dizolva în ultima zi a depunerii candidaturilor, ca să împiedice pe gardişti să candideze pe liste camuflate. Mi-am permis să observ că comite o nouă greşeală. Duca s-a uitat*

lung la mine: "<Ştiu Argetoianu... dar nu pot să fac altfel. Mi s-a pus această condiţie "sine qua non" şi e singura care mi s-a pus. Am primit-o...>"

Deci, domnilor *"istorici"* nu pericolul pe care îl reprezenta Mişcarea Legionară pentru viitorul ţării l-a determinat pe I.G.Duca să o dizolve printr-un simplu jurnal al Consiliului de Minştri, ci pentru că aceasta a fost pretenţia *"sine qua non"* de care reprezentaţii cercurilor bancare din occident condiţionaseră aducerea la conducerea ţării a unui guvern liberal condus de I.G.Duca.

De fapt aceasta a fost şi cauza reală a demiterii guvernului naţional ţărănist prezidat de Vaida Voevod, despre care se spunea că ar fi *"naşul Gărzii de Fier"*.

Acele forţe oculte determinau o nefastă influenţă în viaţa noastră politică, în special după ce, în anul 1929, când Ministru de Finanţe era Mihai Popovici, fusese contractat un împrumut condiţionat de controlul activităţii noastre economice de reprezentanţii acelor cercuri, printre care şi faimosul Charles Rist.

Dacă I.G.Duca s-ar fi limitat la dizolvarea Gărzii, nu s-ar fi ajuns la consecinţe atât de dramatice; i se ceruse însă nu numai dizolvarea, ci distrugerea Gărzii de Fier. Din nefericire obedientul prim ministru a procedat în consecinţă.

În Constanţa, la data de 23 noiembrie, în timpul campaniei electorale, pe când lipea un afiş electoral, a fost ucis mişeleşte tânărul student Virgil Teodorescu, cel mai în vârstă dintre cei cinci copii ai familiei unui modest salariat poştal.

La Iaşi, în ziua de 29 noiembrie a fost ucis legionarul Niţă Constantin.

La 9 decembrie legionarul Nicolae Bălăianu. Aceeaşi soartă au avut-o legionarii Toader Toma, Toader Negrea şi alţii.

Sterie Ciumeti, casierul central al Mişcării Legionare, a fost omorât prin strangulare la Prefectura de Politiţie după ce a fost chinuit cumplit ca să declare locul unde se afla Corneliu Codreanu, care, neavând la data aceea un domiciliu stabil, a

reuşit să nu fie arestat. După ce a fost asasinat, în corpul neânsufleţit al lui Sterie Ciumeti s-au tras focuri de armă ca să se poată pretinde că încercase să evadeze, după care a fost aruncat în lacul Fundeni, de la periferia Bucureştilor.

Domnilor autori a unui important manual de Istorie a Românilor, nu aţi ştiut chiar nimic despre aceşti tineri asasinaţi mişeleşte pentru singura vină de a fi aderat – cu entuziasmul tinereţii – la un crez, sau i-aţi ignorat întrucât aceştia au avut alt statut social decât acela a lui I.G.Duca?

În faţa lui Dumnezeu, oare, cu ce statut s-o fi prezentat fiecare dintre ei?!

Consecvent cu sarcina asumată, după ce la 9 decembrie a dizolvat Mişcarea Legionară, în noaptea de 9 către 10 decembrie a declanşat o cumplită prigoană pentru lichidarea ei, aşa cum pretinseseră marii lui binefăcători.

În noaptea aceea şi în zilele următoare au fost arestaţi mii de legionari, printre care aproape toţi reprezentanţii de frunte ai Mişcării Legionare. Dacă Corneliu Zelea Codreanu ar fi fost arestat atunci, ar fi avut – probabil – soarta pe care a avut-o cu 4 ani mai târziu. Este lesne de presupus că atunci, ca şi peste 4 ani, aceleaşi forţe oculte au dorit asasinarea lui.

Jilava, sinistra închisoare care era destinată dezertorilor şi răufăcătorilor militari, devenise neîncăpătoare. Se găseau acolo întemniţaţi aproape toţi fruntaşii Mişcării Legionare precum generalul Gheorghe Cantacuzino Grănicerul, Ion Moţa, inginer Gheorghe Clime, Mircea Eliade, Vasile Marin, Vasile Cristescu şi mulţi alţi demni reprezentanţi ai elitei tineretului românesc. Nu fuseseră cruţaţi nici profesorii universitari Nae Ionescu, Nichifor Crainic şi Dragoş Protopopescu.

I.G.Duca fusese avertizat, după comiterea atentatelor din timpul campaniei electorale, că se face răspunzător pentru acele crime. La toate scrisorile de avertizare I.G.Duca, colaboratorilor lui care încercau să-l îmbărbăteze cu proverbul *"Câinele care latră nu muşcă"*, conştient de gravitatea faptelor pentru care era declarat responsabil, le răspunde: *"Vă înşelaţi domnilor, aceasta se va termina cu sânge..."*. Din nefericire

aşa a fost! Cei trei legionari, care l-au ucis pe peronul gării din Sinaia, s-au predat ca să răspundă pentru fapta lor. Era pentru prima dată când atentatorii s-au predat, însuşindu-şi fapta şi dispuşi să răspundă pentru fapta lor. În faţa completului de judecată au declarat că au procedat din proprie iniţiativă, fapt pentru care toţi cei implicaţi în procesul Mişcării Legionare, inclusiv Corneliu Codreanu, care s-a prezentat la proces, au fost absolviţi de orice răspundere şi achitaţi.

Cazul Mihai Stelescu

A fost unul dintre colaboratorii căruia Corneliu Codreanu i-a acordat o deosebită atenţie.

Cu ocazia alegerilor generale de la 10 decembrie 1932, când Garda de Fier a obţinut 70000 de voturi şi 5 locuri în Parlament, Mihai Stelescu a fost unul dintre deputaţi, la vârsta de 25 de ani.

Era prezentabil, talentat, însă deosebit de orgolios.

Mai târziu, căsătorindu-se cu o tânără din protipendada burgheziei române, Mihai Stelescu a căzut în mrejele unor adversari ai Mişcării Legionare, care, cultivându-i orgoliul, i-au sugerat că el ar trebui să fie în locul lui Corneliu Codreanu. Bineînţeles, nu putea ajunge decât făcând să dispară făuritorul şi Conducătorul de necontestat, Corneliu Zelea Codreanu.

În vara anului 1934 a pus la cale un atentat, autorul fiind devotatul lui colaborator Cotea, pe care l-a dotat cu un revolver. Acesta, în urma unui probabil proces de conştiinţă, sau de teama că ar fi denunţat de unul dintre cei care cunoşteau această intenţie, s-a prezentat la Sediul Central al Mişcării, unde a denunţat intenţia lui Mihai Stelescu, depunând şi pistolul cu care fusese dotat.

A fost organizat un proces moral prezidat de Generalul Gheorghe Cantacuzino -Grănicerul, - erou de la Coţi. Mihai Stelescu a fost suspendat din activitatea legionară pe termen limitat. În urma indicaţiei lui Corneliu Codreanu nu fusese

exclus. S-a sperat că Mihai Stelescu îşi va da seama că se află sub influenţă nefastă şi îşi va reveni. Speranţă deşartă: subvenţionat de noul lui anturaj, a făcut să apară *"Cruciada Românismului"*, care nu avea alt scop decât ponegrirea Căpitanului. În acest scop a folosit cele mai abjecte calomnii.

Între timp a mai fost descoperit un alt complot: otrăvirea lui Corneliu Codreanu cu cianură de potasiu. Inginerul Cristescu Leu, care procurase cianura, îl şi prevenise pe Căpitan că otrava se află în locuinţa farmacistului Luca Gheorghiade. Făcându-se o descindere inopinată în casa farmacistului, a fost găsită sticla cu otravă.

Mihai Stelescu fusese – în repetate rânduri – îndemnat să renunţe la opera lui abjectă. N-a făcut-o. În vara anului 1936 a fost sancţionat. Cei 10 care au comis omorârea lui s-au predat pentru a răspunde pentru fapta lor. La proces au declarat că au comis acest omor pentru a pedepsi în mod exemplar trădarea, care a provocat mari nenorociri în trecutul nostru istoric.

Cazul Armand Călinescu

Nu ştim de ce nu v-aţi referit şi la această "crimă" comisă de legionari, însă presupunem. O vom face noi!

Cu ocazia alegerilor parlamentare de la 20 decembrie 1937 Mişcarea Legionară, conform datelor oficiale, deţinuse 66 de locuri în Parlament. Eugen Cristescu directorul general al Siguranţei Statului, coinculpat în procesul generalului Antonescu din anul 1946, a declarat că Mişcarea fusese frustrată de aproape 300000 de voturi. O făcea ca să demonstreze cât de mare era pericolul de ajungere a Legiunii la conducerea statului şi să justifice astfel măsurile care deveniseră necesare pentru lichidarea ei. Dacă a fost cu adevărat aşa, Mişcarea Legionară devenise cea mai puternică formaţiune politică. Oricum, a doua după Partidul Naţional Ţărănesc.

În ciuda rezultatului alegerilor, Regele Carol al II-lea,

fără să se consulte măcar cu Iuliu Maniu, care obţinuse – oficial – cele mai bune rezultate, în scop diversionist, a renunţat la convocarea noului Parlament şi a numit un Consiliu de Miniştri sub preşedenţia lui Octavian Goga. Condiţie *"sine qua non"*: ministru de interne Armand Călinescu.

Au fost anunţate noi alegeri parlamentare în luna martie 1938. Campania electorală a început să se desfăşoare sub cele mai negre auspicii. În ziua de 6 februarie jandarmii, al căror patron era Armand Călinescu, au ucis pe tânărul student legionar Florian Popescu şi pe muncitorul Dumitru Mija. În seara zilei de 9 februarie Corneliu Codreanu a convocat Senatul Legionar prezidat de profesorul Nae Ionescu. Previziunile erau sumbre. Pentru evitarea unor conflicte care ar fi putut degenera în încăierări de proporţii, Senatul legionar a hotărât retragerea Partidului "Totul pentru Ţară" din campania electorală şi neparticiparea la alegeri.

La data de 12 februarie a fost demis guvernul condus de Octavian Goga. Carol al II-lea, neţinând cont de orientarea opiniei publice exprimată prin votul de la 20 decembrie 1937, i-a tratat cu indiferenţă pe cei care obţinuseră rezultatele cele mai bune. Adoptase atitudinea unui despot care nu ţine cont de prevederile constituţionale. Intenţia instaurării unui regim dictatorial era mult prea evidentă.

La data de 21 februarie Corneliu Codreanu a făcut cunoscută autodizolvarea Partidului "Totul pentru Ţară". Mai rămăsese comerţul legionar, în care fuseseră investiţi peste 10 milioane de lei, în bună parte împrumutaţi. Se hotărâse şi lichidarea comerţului, însă era necesar un timp pentru recuperarea – cât de cât – a banilor investiţi, pentru achitarea creditorilor.

În acele circumstante profesorul Nicolae Iorga a avut nefericita inspiraţie de a declara că: *"În restaurantele legionare, printre blide şi ulcele, se face propagandă legionară şi se pun la cale comploturi"*. Indignat, Corneliu Codreanu i-a adresat o scrisoare deschisă prin care, după ce îi amintea de îndemnul profesorului, adresat cândva tineretului român de a se apuca de comerţ dacă doreşte ca evreii să nu acapareze

comerţul românesc, îşi exprima decepţia cu privire la noua lui paradoxală atitudine, în aceeaşi problemă.

Corneliu Codreanu, cutremurat de jertfa lui Ion Moţa şi Vasile Marin, *"Cruciaţii secolului XX"*, cum îi numise profesorul Simion Mehedinţi, hotărâse să nu mai răspundă la violenţă prin violenţă. În acest spirit a fost concepută scrisoarea aceea, în care era precizat că oricât de mari vor fi suferinţele provocate de cei în tabăra cărora se instalase şi profesorul Iorga, nu vor întâmpina din partea legionarilor nici o reacţie. *"Din fundul mormintelor noastre însă vă vom striga: sunteţi necinstiţi sufleteşte!!"* a fost expresia indignării lui Corneliu Codreanu. Profesorul Iorga, care aderase la regimul dictatorial deja întronat de Carol al II-lea, instigat de Armand Călinescu, *"omul de oţel"*, căruia Carol îi atribuise sarcina să distrugă Garda de Fier, s-a adresat Parchetului Militar, cerând condamnarea lui Corneliu Codreanu pentru ultraj.

Se dezlănţuise cumplita prigoană. Cei mai mulţi dintre fruntaşii Mişcării, inclusiv Corneliu Codreanu au fost arestaţi în noaptea de 16-17 aprilie. În grabă mare, în ziua de 19 aprilie, în stare de arest Conducătorul Legiunii a fost judecat pentru ultraj de Tribunalul Militar al Corpului 2 de Armată şi condamnat la şase luni de închisoare, după care a fost încarcerat la Jilava şi supus unui tratament total lipsit de omenie.

Tot în mare grabă i-a fost înscenat procesul de înaltă trădare şi intenţie de acapararea puterii printr-o lovitură de Stat. În ciuda declaraţiilor ilustrelor personalităţi precum: Iuliu Maniu, generalii Ion Antonescu, Mihai Racoviţă, Constantin Petrovicescu, Iacob Constantin, Virgil Bădulescu, Dona, a profesorilor universitari Sextil Puşcariu, Gh. Pantazi, Nichifor Crainic, Traian Herseni, Traian Brăileanu, Eugen Chirnoagă, fostul ministru Sever Pop, consilierul Eugen Petit de la Înalta Curte de Casaţie şi a altor personalităţi, care, în totalitatea lor, au declarat că nu-l consideră pe Corneliu Codreanu capabil de trădare şi în ciuda totalei lipse de dovezi, Corneliu Codreanu a fost condamnat la 10 ani de temniţă grea.

Ca martor al acuzării a fost tânărul de 29 de ani Ion

Hagiu, care, neînvăţând bine lecţia, s-a încurcat în răspunsuri, fapt pentru care procurorul a renunţat la întrebări.

Cum pentru Carol al II-lea, Armand Călinescu şi toţi cei care se aflau în spatele lor, Corneliu Codreanu reprezenta un pericol, chiar întemniţat fiind, s-a pus la cale monstruosul asasinat din noaptea de 29-30 noiembrie 1938, când Corneliu Codreanu şi cei 13 legionari asasinaţi în aceeaşi noapte, erau transportaţi, legaţi fedeleş, de la închisoarea de la Râmnicu Sărat la Jilava. Condiţiile în care s-a produs acel odios asasinat au fost amplu relatate de maiorul Dinulescu, cel care fusese însărcinat de Călinescu de a executa acea monstruoasă crimă, în timpul în care odiosul rege nu se afla în Ţară.

Vestea asasinatului i-a cutremurat pe legionari şi nu numai pe ei. Foarte mulţi ar fi fost dispuşi să moară ca să fie salvat cel care devenise idolul unei mari părţi a tineretului român. O echipă de tineri prahoveni, sub comanda tânărului avocat Miti Dumitrescu, în scopul răzbunării, l-a împuşcat pe Armand Călinescu în ziua de 21 septembrie 1939. A fost un bun pretext pentru sângerosul rege să procedeze la decapitarea Mişcării Legionare. În temniţa de la Râmnicu Sărat se aflau 13 fruntaşi legionari condamnaţi în procesul intentat Comandamentului legionar după condamnarea lui Corneliu Codreanu. În lagărele de la Miercurea Ciucului şi Vaslui se aflau de asemenea mulţi valoroşi reprezentanţi ai elitei legionare. A urmat un masacru cum nu s-a pomenit nu numai la noi, ci în toată lumea europeană. Au fost asasinaţi atunci toţi cei 13 întemniţaţi la Râmnicu Sărat, 44 fruntaşi dintre cei care se aflau în lagărul de la Miercurea Ciucului, 33 din lagărul de la Vaslui, 7 fruntaşi legionari care erau internaţi la Spitalul Militar din Braşov, în pavilionul rezervat deţinuţilor legionari, precum şi câte 3-5 fruntaşi legionari din fiecare judeţ. Într-o singură noapte Mişcarea Legionară fusese decapitată. Au dispărut atunci inginerul Gheorghe Clime, preşedintele Partidului *"Totul pentru Ţară"*, prinţul Alexandru Cantacuzino, Nicolae Totu şi Bănică Dobre, cu toţii făcuseră parte din echipa care a luptat în Spania împotriva comunismului, unde

şi-au dat viaţa martirii Ion Moţa şi Vasile Marin, luptând pentru apărarea Bisericii Creştine universale.

"Se trăgea cu mitralieră în obrazul lui Hristos, puteam rămâne noi nepăsători!?" a consemnat Ion Moţa în testamentul lăsat familiei.

Au mai fost asasinaţi atunci dr. Ion Banea, conducătorul Ardealului legionar, avocaţii Alexandru Cristian Tell, Mihail Polihroniade, Traian Cotigă, Puiu Gârcineanu, doctor în teologie Gheorghe Furdui, doctor Paul Craja, economiştii Grigore Pihu şi Gheorghe Istrati, conferenţiar universtar dr. ing. Eugen Ionică, Iordache Nicoară, asistentul marelui profesor Longinescu, căpitan Emil Şiancu, – tribunul Moţilor – şi mulţi alţii, deosebit de preţuiţi în lumea legionară.

Au fost asasinaţi în noaptea aceea apocaliptică 254 de fruntaşi legionari, printre care şi cei mai apropiaţi colaboratori ai lui Corneliu Codreanu.

Nu aţi ştiut chiar nimic despre toate aceste masacre, a căror victime erau legionarii, domnilor *"istorici"?*

Noi suntem convinşi că aţi ştiut însă, dacă aţi fi făcut vreo referire la ele, ar fi fost ratat scopul: defăimarea Mişcării Legionare, prezentând-o ca pe o formaţiune politică extremistă, capabilă de monstruoase crime fără nici o justificare.

Calomniaţi băieţi, calomniaţi, că până la urmă tot rămâne ceva!!

Nu aţi avut de ce să vă temeţi de un eventual proces de calomnie, întrucât se ştie prea bine că, cei care contribuie la defăimarea legionarilor sunt invulnerabili; ei nu au decât de câştigat.

Cu privire la evenimentele de la 3-6 septembrie 1940, legionarii au colaborat cu generalul Ion Antonescu nu pentru instaurarea Statului Naţional Legionar, ci pentru alungarea regelui asasin, care se dovedise capabil să cedeze oricât din teritoriul Ţării. De altfel, după abdicarea regelui, pentru formarea noului guvern, Antonescu a făcut apel la Partidul Naţional Ţărănesc şi la cel Liberal, dar a fost refuzat. În ultimă instanţă s-a adresat lui Horia Sima. La vremea aceea, după ce cei mai valoroşi colaboratori ai lui Corneliu Codreanu fuseseră

masacraţi, Mişcarea nu s-ar fi angajat la guvernare. A făcut-o totuşi ca un sacrificiu necesar pentru a contribui la redresarea morală a Poporului Român, care se afla pe culmile disperării.

În compania lui Mihai Antonescu, în calitate de Ministru al Justiţiei, Alexandru Rioşanu, Ministru adjunct la Interne şi Eugen Cristescu, nu putea fi vorba decât de o mezalianţă.

Cei care au procedat la omorârea celor care se aflau întemniţaţi la Jilava, au comis o faptă regretabilă şi o mare greşeală. Toţi cei omorâţi se făcuseră vinovaţi de odioase crime, a căror victime au fost legionarii, inclusiv Corneliu Codreanu, unii pentru că le comandaseră iar alţii pentru că le executaseră. Cu ocazia anchetării lor, cu toţii îşi recunoscuseră vina. Maiorul Dinulescu, cu lux de amănunte, a declarat cum a fost pusă la cale asasinarea lui Corneliu Codreanu.

Ar fi fost necesară judecarea lor. Din nefericire, Mihai Antonescu pentru motive *"procedurale"*, pe care le-ar fi dorit *"ireproşabile"*, a tot amânat judecarea lor până la producerea unor evenimente planificate, care au avut loc la 21-23 ianuarie 1941, dar nu sub forma unei *"rebeliuni legionare"*, cum le consideraţi şi dvs. ci, de fapt, o *"clasică lovitură de Stat"*, cum se poate lesne demonstra.

De altfel, domnilor Mihai Manea şi Bogdan Teodorescu, dvs la pagina 337, printre altele aţi consemnat: *"... iar legionarii au trecut la organizarea de detaşamente şi la baricadarea în sedii"*. Dacă a fost necesară baricadarea se poate deduce că nu ei erau agresorii, domnilor istorici! Ei erau cei agresaţi.

Este foarte adevărat că în zilele acelea s-au produs vandalisme şi spargeri de magazine, însă, în împrejurări similare, pretutindeni s-au produs astfel de acte regretabile, pe care – de fapt – le produce mahalaua. Cămăşile verzi, de care s-au putut folosi răufăcătorii, se găseau pe toate cărările.

Cu privire la cei ucişi în timpul acelor evenimente, aţi consemnat şi moartea unor ofiţeri şi ostaşi ai Armatei Române. Se presupune că au căzut în timpul luptelor dintre legionari şi Armată. Aţi putea să precizaţi unde a avut loc

măcar o singură luptă? Nu, domnilor! Nu a fost nici o luptă!

Dacă cineva dintre dvs va avea curiozitatea să verifice registrele de stare civilă, va putea constata că nici un ofiţer nu a murit în timpul unor lupte, născocite pentru defăimarea Mişcării Legionare. Nimeni dintre dvs nu a avut şi nici nu are interesul unei astfel de investigaţii.

Cei mai mulţi dintre cei ucişi atunci au fost legionari care mergeau cântând şi cerându-i generalului să revină asupra demiterii generalului Constantin Petrovicescu, sub pretextul că, neasigurând paza ofiţerilor din Armata Germană, maiorul Döring, din Serviciul Secret al acelei armate, fusese ucis de un spion englez de origine greacă. De fapt de ordinea publică răspundea colonelul Alexandru Rioşanu, omul de încredere al generalului Ion Antonescu.

Cât priveşte asentimentul tacit al Reichului pentru declanşarea acelor evenimente, nu legionarii l-au avut, ci generalul Ion Antonescu care tocmai se întorsese de la întâlnirea cu Hitler.

DUPĂ ŞAIZECI DE ANI
Cui foloseşte?

Se spune că, pentru cunoaşterea adevărului referitor la unele evenimente cu consecinţe funeste, este necesară trecerea unei perioade de cincizeci de ani, timp în care se presupune că au dispărut cei care au fost interesaţi să le provoace şi să le menţină în mare taină.

Deşi a trecut de mult această perioadă de timp, adevărul cu privire la evenimentele în care a fost implicată Mişcarea Legionară continuă să fie ocultat.

Se împlinesc – în acest an – şaizeci de ani de la înscenarea mascaradei procesului în care Corneliu Codreanu, acuzat fiind de înaltă trădare, a fost condamnat la zece ani temniţă grea, după care – în noaptea de 29/30 noiembrie 1938 – a fost mişeleşte asasinat împreună cu alţi treisprezece legionari.

Au trecut cincizeci şi opt de ani de la aşa-zisa *"rebeliune legionară"*, de fapt o clasică lovitură de stat dată de generalul Ion Antonescu şi devotaţii lui colaboratori Mihai Antonescu, Alexandru Rioşanu şi Eugen Cristescu, toţi trei cunoscuţi adversari ai Mişcării Legionare.

Continuă pomenirea *"crimelor de la abator"* comise de legionari cu ocazia acelor evenimente, în pofida declaraţiilor celor peste patruzeci de salariaţi ai abatorului din vremea aceea, printre care mulţi medici veterinari, care au precizat că totul fusese o mistificare. La abator, în timpul acelor evenimente nu se întâmplase nimic.

Declaraţia lor, publicată – în facsimil – şi în această lucrare, apăruse în ziarul Dreptatea în anul 1946, în timpul în care se judeca procesul intentat medicului veterinar Noaghi,

directorul abatorului din vremea aceea. Declaraţia a fost reprodusă – în anul 1993 – în săptămânalul *"Expres Magazin"*.

Mai nou, s-a pomenit de uciderea a peste douăzeci de ofiţeri şi ostaşi în luptele dintre legionari şi Armata Română. O adevărată monstruozitate! Nu avusese loc nici o luptă între legionari şi armată. Dacă ar fi cercetate registrele de stare civilă, unde sunt consemnate decesele din zilele 21-23 ianuarie 1941, s-ar constata că totul este o născocire în scopul defăimării Mişcării Legionare.

Cum poate fi justificată această diabolică perseverare pentru discreditarea Mişcării Legionare prin cele mai abjecte procedee şi cui foloseşte?

Există totuşi o explicaţie: pericolul renaşterii Mişcării Legionare. Profesorul Nae Ionescu a considerat că opera lui Corneliu Codreanu constituie o adevărată minune, care îi va supravieţui.

Suntem în posesia unui important document. Doctor în drept Horaţiu Comaniciu, inginerii Veţeleanu, Chica şi Ştefan Predescu, precum şi economistul Sterie Duliu, s-au conformat indicaţiilor lui Corneliu Codreanu, care recomandase legionarilor ca, în ipoteza în care el nu va supravieţui cumplitelor evenimente pe care le intuise, să se adreseze lui Iuliu Maniu, omul politic pe care Căpitanul îl preţuia pentru înalta lui ţinută morală. În anul 1943, cu ocazia primei întâlniri, Iuliu Maniu le-a făcut această mărturisire: *„Recunosc că şeful dvs. Corneliu Zelea Codreanu, a fost superior gândirii mele. Eu am încercat să adopt în slujba şi salvarea ţării căi politice; El a ales calea superioară şi anume: a realiza mai întâi caractere educând cu un tineret care, pe căi de înălţare patriotică să se dăruiască total, moral şi spiritual. Să creeze mai întâi o elită conducătoare şi apoi un partid"*.

În anul 1991, când Horaţiu Comaniciu a revenit din Franţa, unde s-a refugiat în anul 1947 cu statut de azilant politic, întrucât inginerii Veţeleanu şi Chica nu au supravieţuit cumplitelor suferinţe îndurate în temniţele comuniste, reconstituirea acelui document s-a făcut de cei trei supravieţuitori: Horaţiu Comainiciu, Ştefan Predescu şi

economistul Sterie Duliu. Fiind invitaţi să participăm la acel eveniment, care a avut loc în locuinţa inginerului Ştefan Predescu, au semnat ca martori dr. Şerban Milcoveanu, dr. Ion Zeana şi inginer Dumitru Tache Funda.

Corneliu Zelea Codreanu, făuritorul şi conducătorul Mişcării Legionare, îşi propusese să creeze o şcoală pentru formarea *"unui nou tip de român"*, de înaltă ţinută morală, pentru care să nu prezinte interes decât valorile spirituale.

Între cele două războaie mondiale lumea occidentală era în căutarea unei formule care să garanteze evitarea unei noi conflagraţii şi aplanarea conflictelor sociale. Agitaţiile comuniste prefigurau o posibilă stare de anarhie. Tot răul consta în concepţia materialistă a clasei conducătoare, care provoca mari nedreptăţi sociale. S-au găsit atunci şi în Occident minţi luminate, care şi-au dat seama că era vorba de o criză morală.

În anul 1929, deci după doi ani de la întemeierea Mişcării Legionare, a apărut *"Mişcarea Reînarmării Morale"*, cunoscută şi sub denumirea "Mişcarea de la Caux". Fondatorul Frank Bucham, un american de origine elveţiană, a publicat *"Doctrina reînarmării morale"*. În anul 1939 a fost creeată organizaţia "Reînarmarea Morală" la care au aderat importanţi oameni politici, precum Truman, Schuman, Adenauer, Churchil şi alţii. Scopul l-a constituit existenţa unei organizaţii care să acţioneze pe plan mondial, combătând materialismul ateu printr-o ideologie superioară, inspirată din principiile moralei creştine şi a dragostei pentru aproapele, singura capabilă să realizeze armonia socială, prin înlăturarea exploatării omului de către om.

În timp ce Frank Buchman prin *"Doctrina reînarmării morale"* a vrut să creeze o anumită stare de spirit, fără să fi conceput şi modul de structurare al Organizaţiei, Corneliu Codreanu, dorind să creeze o şcoală pentru formarea oamenilor de caracter, a conceput şi structura organizatorică a Mişcării Legionare, adecvată acestui scop. Nucleul de bază îl constituie *"Cuibul"*, iar principiile de educaţie sunt consemnate în *"Cărticica Şefului de Cuib"*, opera fundamentală a lui

DECLARAŢIE

Subsemnaţii: Horaţiu Comaniciu, Sterie Duliu şi Stefan Predescu, cu domiciliile indicate mai jos, toţi trei fiind în anii optzeci ai vieţii şi regăsindu-ne întâmplător împreună, socotim necesar ca, înainte de e încheia şi noi viaţa, să facem această declaraţie, în faţa unor martori, asupra unui eveniment istoric încă necunoscut, fiind gata să-l întărim sub prestare de jurământ:

Ca unii din cei mulţi, care în tinereţe am făcut parte din Mişcarea Legionară, dăruiţi trup şi suflet lui Corneliu Codreanu, pe care mereu noi îl socotim ca erou şi martir al neamului nostru românesc şi care am supravieţuit masacrelor înfăptuite, ne-am îndreptat ulterior sufletul către singura persoană politică rămasă complet nepătată. Aceasta a fost Iuliu Maniu, pe care îl socoteam cea mai mare figură politică a ţării, rămasă în viaţă, care şi ea a fost încununată apoi cu nimbul martiriului. În dorinţa de a-l cunoaşte personal, în vara anului 1943, prin mijlocirea lui Ilie Lazăr, pe care-l [illegible], l-am vizitat la Sângev, unde Iuliu Maniu avea domiciliu provizoriu. Dintre cei mai mulţi care l-am vizitat, noi suntem singurii care mai [illegible] în viaţă.

Din discuţiile călduroase pe care le-am avut, Iuliu Maniu, care cunoştea Mişcarea Legionară, ne-a făcut, printre altele, această mărturisire: "Recunosc că şeful Dvs., Corneliu-Zelea-Codreanu, a fost superior gândirii mele. Eu am încercat să adopt în slujba şi salvarea ţării, căi politice; el a ales o cale superioară şi anume: o realiza mai întâi caractere, educând un tineret, care pe căi de înălţare patriotică, să se dăruiască total, moral şi spiritual. Să creieze mai întâi o elită conducătoare şi apoi un partid!"

Aceste cuvinte s-au întipărit adânc în sufletele noastre. În toamna anului 1944, un mare grup de foşti legionari, ne-am alipit, cu acceptarea lui Iuliu Maniu, la tineretul naţional-ţărănist, unde am activat până la desfiinţare. Mulţi dintre aceştia, în frunte cu ing. Ion Veţeleanu, au suferit condamnări grele de închisoare ca naţional-ţărănişti.

Dată azi, 24 februarie 1990, în Bucureşti.

Avocat Horaţiu Comaniciu
67450 Muedolsheim, rue du Stade, France .....

Econom. Sterie Duliu
Bucureşti, Şoseaua Iancului nr. 8. .....

Ing. Ştefan Predescu
Bucureşti, str. Belcianis nr. 5; .....

Martori prezenţi:

Ing. Funda Dumitru,
Bucureşti, str. Baraj Uzului, bloc Y 16, ap. 31 .....

Dr. Milcoveanu Şerban,
Bucureşti, str. Petöfi, nr. 11. .....

dr. Zeana Ion,
Str. Frumoasă, nr. 54, Bucureşti. .....

Corneliu Codreanu.

După o jumătate de secol de tiranic regim comunist, când este mult prea evident că cel mai mare prejudiciu provocat neamului nostru este deformarea mentalităţii, degradarea morală şi învrăjbirea românilor cum n-a mai fost în tot trecutul nostru, şcoala concepută de Corneliu Codreanu se dovedeşte acum mai necesară chiar decât în circumstanţele dintre cele două războaie mondiale, când a fost concepută.

O sinteză a gândirii lui Corneliu Zelea Codreanu, Căpitanul nostru mult stimat, referitoare la conştiinţa morală a celor care şi-au desăvârşit educaţia civică însuşindu-şi principiile formulate în "Cărticica Şefului de Cuib", o reprezintă jurământul depus de gradele legionare în după amiaza zilei de 12 februarie 1937 la Biserica Sfântului Ilie Gorgani, în faţa catafalcului pe care se aflau corpurile neînsufleţite ale lui Ion Moţa şi Vasile Maria, "Cruciaţii Secolului XX". Atunci, adresându-se celor convocaţi în acest scop, Căpitanul a făcut unele cutremurătoare precizări, din care reproducem următoarele extrase:

"Ori de câte ori am fost în faţa unei jertfe legionare, mi-am spus: ce îngrozitor ar fi ca pe sfânta jertfă supremă a camarazilor să se instituiască o castă biruitoare, căreia să i se deschidă porţile către viaţa afacerilor, a loviturilor financiare, a furturilor, a îmbuibărilor şi a exploatării altora. Deci au murit unii ca să slujească poftele de îmbogăţire, de viaţă comodă şi de desfrânare ale altora. Iată, acum ne-a adus Dumnezeu aici, în faţa celei mai mari jertfe pe care putea să o dea Mişcarea Legionară. (.....)

Voi, care reprezentaţi primele începuturi ale acestei elite, să vă legaţi prin jurământ că vă veţi comporta în aşa fel încât să fiţi cu adeărat începutul sănătos, de mare viitor, al elitei româneşti, că veţi apăra întreaga Mişcarea Legionară să nu alunece pe căi de afaceri, de lux, de trai bun, de imoralitate, de satisfacerea ambiţiilor personale sau poftelor de mărire omenească.

Veţi jura că aţi înţeles, că deci nu mai există nici un dubiu în conştiinţa dumneavoastră, că Ion Moţa şi Vasile Marin

n-au făcut uriaşa lor jertfă pentru ca noi, câţiva de azi sau de mâine să ne îmbuibăm cu bunătăţi şi să benchetuim pe mormântul lor. Ei n-au murit ca să biruim prin jertfa lor o castă de exploatatori, ca să ne instalăm noi în palatele acelei caste, continuând exploatarea Ţării şi a muncii altora, continuând viaţa de afaceri, de lux, de destrăbălare (.....)

O, Moţa, tu n-ai murit pentru aceasta. Jertfa ta ai făcut-o pentru Neam! (.....)

Vom jura deci şi vom lăsa prin jurământul urmaşilor să vină să jure la mormântul lui Moţa şi Marin, pe următoarele condiţii esenţiale ale elitei, pe care noi înşine jurăm:

1. *Să trăim în sărăcie, ucigând în noi poftele de îmbogăţire materială.*
2. *Să trăim o viaţă aspră şi severă cu alungarea luxului şi a îmbuibării.*
3. *Să înlăturăm orice încercare de exploatare a omului de către om.*
4. *Să jertfim permanent pentru Ţară.*
5. *Să apărăm Mişcarea Legionară, cu toată puterea noastră, împotriva a tot ce ar putea să o ducă pe căi de compromisuri sau compromitere, împotriva a tot ce ar putea să-i scadă măcar, înalta linie morală".*

Aceste condiţii esenţiale, pe care trebuia să le îndeplinească elita legionară, erau bine cunoscute de cei care-şi exprimau dorinţa de a se încadra într-un cuib legionar. Însuşirea principiilor formulate în "Cărticica Şefului de Cuib" au fost determinante în modelarea conştiintei zecilor de mii de legionari, care, având convingerea că au mers pe drumul cel bun, nu au renunţat la crez oricât de mari au fost suferinţele la care au fost supuşi, pe lunga durată a tiranicului regim comunist.

L-am văzut pe Căpitan după cutremurătoarea veste a morţii lui Ion Moţa şi Vasile Marin. Părea transfigurat. A fost – poate – momentul în care s-a aflat la răscruce de drumuri.

Deşi la începutul activităţii sale, exasperat de agresivitatea adversarilor, hotărâse ca la violenţă să se răspundă prin violenţă, jertfa supremă a celor doi martiri, care

a răscolit conştiinţele milioanelor de români, l-a determinat să declare că *"Arma cea mai puternică este martiriul"*. Consecvenţa acestei precizări a demonstrat-o prin propriul său martiriu care s-a produs în anul 1938, deci la scurtă vreme.

La începutul lunii februarie a acelui an, după umilitoarea debarcare a guvernului condus de Octavian Goga şi instaurarea dictaturii regale, intenţiile lui Carol al II-lea de dezlănţuire a cumplitei prigoane pentru lichidarea Mişcării Legionare era mult prea evidentă.

Căpitanul fusese cu insistenţă sfătuit de apropiaţii lui colaboratori să plece în Italia, unde ar fi putut termina cel de-al doilea volum al operei sale "Pentru Legionari". Refuzul a fost categoric: a afirmat că i se pare cu totul nedemn să ne lase pe noi în suferinţă iar el să se pună la adăpost.

Ce ar fi rămas din întreaga lui operă dacă, circumstanţele fiind tot atât de nefavorabile, el şi-ar fi încheiat existenţa într-un adăpost comod, pe meleaguri străine?!

Mormântul lui, încă necunoscut, precum mormintele lui Moţa, Marin şi ale miilor de legionari care zac în gropile comune din preajma temniţelor şi ale coloniilor de muncă forţată din întreaga Ţară, conţin în ele sămânţa care va rodi cândva, pentru binele Neamului pe care l-au iubit şi pentru care s-au jertfit.

Nu cumva acesta este motivul care-i determină pe adversari să continue defăimarea Mişcării Legionare prin mistificarea adevărului?

ÎN APĂRAREA MONARHIEI

Majestate,

Sunt unul dintre cei care au participat la evenimentele din noiembrie 1945, când tineretul român al acelor vremuri, cu riscul sacrificiului suprem, a luptat pentru apărarea tradiţionalei noastre forme de guvernământ: MONARHIA.

Incompatibilitatea dintre monarhie şi regimul comunist – impus poporului român de Stalin – a trezit la luptă tineretul român care, întruchipând aspiraţiile imensei majorităţi a acestui popor, a luptat pentru apărarea monarhiei. Precum se ştie, mulţi au căzut atunci seceraţi de pistoalele mitralieră ale mercenarilor staliniști.

Au urmat vremuri din ce în ce mai grele, timp în care Majestatea Voastră V-aţi străduit să salvaţi ce se mai putea salva. Nu a trecut însă mult şi s-a produs ceea ce era de neevitat: forţarea abdicării Majestăţii Voastre. Evenimentul ne-a cutremurat pe toţi, cu atât mai mult cu cât eram conştienţi că ne aşteaptă timpuri grele. Şi aşa a fost!

Majestatea Voastră aţi pornit pe drumul exilului, cu necazurile bine cunoscute, întregul popor român a fost supus unor suferinţe cumplite şi de lungă durată, iar mulţi dintre noi am avut de suportat tratamentul sălbatic aplicat deţinuţilor politici în închisorile comuniste.

Eu, precum foarte mulţi români, am început calvarul în noaptea de 15 mai 1948 şi l-am suportat până la 1 august 1964, când am părăsit sinistra temniţă a Aiudului. Singura mea vină a constituit-o atitudinea ferm anticomunistă.

Printre altele am avut şi neşansa de a fi trimis la canal într-un lot special (de sacrificiu), căruia i s-a aplicat un regim deosebit de tiranic, lot din care a făcut parte şi CORNELIU COPOSU, cel mai persecutat dintre noi toţi, şi care a suportat cu multă demnitate toate suferinţele la care am fost supuşi. Muncile istovitoare, pe durata a 11 ore lucrate efectiv zilnic,

fără repaus duminical timp de aproximativ şapte luni, în condiţiile unei hrane total necorespunzătoare pentru recuperarea consumului de energie, ne-a adus într-o stare de avansată degradare fizică. Unii au rămas cu beteşuguri nevindecabile, mulţi – în special dintre cei mai în vârstă - au pierit. Cu toţii eram convinşi că suntem supuşi unui regim de exterminare. Şi poate că aşa ar fi fost dacă nu dispărea Stalin, sinistrul tiran care ordonase demararea lucrărilor la canalul Dunărea-Marea Neagră, tocmai pentru a face să dispară acolo o bună parte a elitei acestui popor, aceea care se opunea operei nefaste de comunizare a patriei noastre. Dumnezeu a voit însă să supravieţuiască şi unii dintre cei care au fost supuşi la chinuri greu imaginabile, ca să poată transmite-şi posterităţii- mărturii cu privire la nenorocirile pe care le-a putut provoca dictatura comunistă.

După eliberarea din închisoare, care pentru mulţi dintre noi s-a produs în anul 1964, nu cred să fi existat cineva care să nu fi fost supus unor insistente presiuni morale în scopul timorării sau, eventual, pentru a accepta colaborarea cu securitatea. Această stare s-a prelungit, pentru unii dintre noi, până în ziua revoluţiei, opera bravului nostru tineret din aceste vremuri, al cărui suflet nu a putut să fie deformat de deşănţata propagandă comunistă. Sosise şi pentru noi ziua adevăratei eliberări, care ne-a făcut să sperăm într-o rapidă redresare morală şi economică, cu atît mai mult cu cît aproape întreaga omenire era în mare admiraţie pentru poporul român, care reuşise să se descătuşeze din cea mai tiranică dictatură.

În special ţările din vestul Europei au dovedit mari disponibilităţi pentru a ne ajuta, atât pe plan economic cât şi pe plan spiritual. Marele nostu ideal ar fi fost atunci realizabil dacă oamenii politici ar fi fost pătrunşi de importanţa momentului istoric, care impunea realizarea unei formule de guvernare de consens naţional, singura capabilă să determine o ambianţă de largă armonie între toţi cetăţenii acestei ţări, independent de starea socială sau originea etnică, condiţie esenţială pentru redresarea economică printr-un efort comun. Din nefericire însă au prevalat interesele mărunte, de grup, cu

consecinţa nefastă a împărţirii lumii noastre în tabere antagonice, într-un climat de învrăjbire cum nu a mai fost în tot trecutul acestui popor. În aceste circumstanţe, mulţi sunt cei care şi-au pus speranţele în Majestatea Voastră, adică în omul care, în postura de totală neutralitate politică, ar putea să realizeze mult dorita formulă de largă participare a elementelor de reală valoare, ierarhia fiind stabilită - în principal - pe criteriul valorilor morale, conştienţi fiind că fără redresarea noastră morală va fi greu posibilă cea economică.

Şi ne-am gândit la Majestatea Voastră întrucît ne dăm seama cât de greu V-a fost să suportaţi calvarul exilului, mai ales că, fiind obligat să părăsiţi ţara în condiţii deosebit de grele, aţi fost nevoit să munciţi din greu pentru a asigura existenţa numeroasei Majestăţii Voastre familii. Ne-am gândit aşa dar cu amărăciune la suferinţele îndurate, însă ne-am consolat cu gîndul că suferinţele V-au făcut şi mai înţelept, atributul cel mai de preţ cu care ar trebui să fie dotat eventualul nostru conducător în actualele circumstanţe.

Mai mult decît atât, am fost convinşi că nefericitul exemplu al tatălui Majestăţii Voastre, fostul rege Carol al II-lea, care, în relativ scurta lui domnie a provocat un atât de mare rău poporului român, a avut o influenţă benefică pentru orientarea Majestăţii Voastre în ipostaza de potenţial conducător de ţară. Având în vedere că prin exilarea Reginei Mamă Elena - pe care noi am preţuit-o atât de mult - V-a privat de bucuria anturajului matern o bună parte din copilărie, am presupus că nici nu V-ar mai face plăcere să vă referiţi la perioada de domnie a aventurierului tată.

Presupunerile însă mi-au fost în parte spulberate cînd V-am citit documentul autograf publicat în săptămînalul Acum, nr.4 din 1-7 februarie 1991.

Pentru cine cunoaşte realităţile acelor timpuri este greu să înţeleagă care ar putea fi "nelegiuirile comise de legionarii din Garda de Fier, organizaţie sprijinită de Germania hitleristă", care să fi putut înfricoşa pînă şi pe autocratul rege Carol al II-lea, încât acesta, *"în acele condiţii internaţionale a luat măsuri împotriva legionarilor, dar nu destul de aspre, de*

frica lui Hitler".

Oare aceasta să fi fost realitatea, Majestate ?! Acesta este oare adevărul cu privire la acele vremuri, adevăr de care este însetată societatea românească actuală; atât de dezorientată de falsa prezentare a trecutului nostru istoric de către *"şcoala comunistă"?*

Ca unul care am trăit acele vremuri la vârsta studenţiei, percepând deci cu suficientă maturitate realităţile din ţară şi cunoscând destul de bine desfăşurarea evenimentelor, pot să afirm că aserţiunile pe care le faceţi nu pot fi puse decît pe seama unor regretabile necunoaşteri sau pe seama unor influenţe nefaste. La vârsta la care Vă aflaţi atunci ar fi fost explicabilă necunoaşterea faptelor. Dar ca unul care, precum se vede, năzuiţi să reveniţi la conducerea acestei ţări, dorinţă foarte justificată dealtfel, apreciez că aveţi obligaţia să Vă informaţi în mod obiectiv cu privire la acele evenimente, pentru a nu risca să fiţi înfirmat de cei care, analizând nepărtinitor realităţile acelor timpuri, vor face cunoscut adevărul istoric.

Ion Iliescu, precum toţi cei din lumea lui, au prezentat şi continuă să prezinte în mod tendenţios evenimentele din trecut, ca şi pe cele actuale, încercând să facă din fosta Mişcare Legionară un fel de "acar Păun". Şi printre ei presupun că sunt unii care cunosc adevărul, însă nu le convine mărturisirea lui.

Admiţând ipoteza necunoaşterii, mă consider printre cei indicaţi să prezinte unele informaţii.

Era un fapt bine cunoscut de lumea corect informată că Corneliu Codreanu a fost refractar oricăror influenţe ideologice de import. Dealtfel, Legiunea a fost o mişcare românească, care a apărut anterior nazismului şi care îşi propusese să devină o şcoală care să cultive virtuţile acestui neam. Antisemitismul L e g i u n i i, despre care s-a făcut atâta caz, nu avea nimic comun cu cel de tip nazist, nefiind vorba de ura de rasă. A fost o luare de atitudine datorită faptului că evreii, în epoca dintre cele două războaie, acaparaseră în mare măsură viaţa noastră economică,

determinînd şi o nefastă influenţă în treburile politice prin corupţie. Aşa se explică, dealtfel şi apariţia comerţului legionar, care ar fi vrut să devină o şcoală pentru emanciparea românului în treburile comerciale.

Prezint, în cele ce urmează, exemple edificatoare din trecutul Mişcării Legionare şi din viaţa lui Corneliu Codreanu.

Încep cu cele referitoare la mult trâmbiţata legătură a Mişcării Legionare cu Germania lui Hitler. În toamna anului 1937, în ajunul alegerilor parlamentare din luna decembrie, o delegaţie a grupului etnic german din România, apreciind în mod cu totul eronat fenomenul legionar pe care îl considerau înrudit cu nazismul, s-au prezentat la Corneliu Codreanu căruia i-au promis un masiv sprijin electoral, condiţionat de garantarea unor favoruri în eventualitatea venirii sale la conducerea statului. Corneliu Codreanu, dupa ce le-ea mulţumit pentru bunele lor intenţii, le-a, spus că nu are nevoie de voturile lor.

După marele succes de librărie a cărţii *"Pentru legionari"*, Corneliu Codreanu, în calitate de autor, a fost în posesia unei sume de bani. S-a pus atunci problema procurării unui automobil. A optat pentru un Renault, maşină de fabricaţie franţuzească, cu următoarea justificare: "Dacă aş opta pentru una germană s-ar putea spune că mi-a dăruit-o Hitler; dacă aş lua una italienească s-ar putea spune că mi-a dăruit-o Mussolini; nimeni n-ar putea însă crede că mi-a fost dăruită de socialistul Leon Blum", primul ministru de atunci al Franţei.

După evenimentele din 21-23 ian. 1940, cam 200 de legionari, printre care şi Horia Sima, s-au refugiat în Germania. Nu ar fi fost posibilă refugierea în altă ţară, întrucât aproape întreaga Europă era ocupată de armata germană. Tuturor li s-a fixat domiciliu obligatoriu, pentru cei mai mulţi la Rostoch pe ţărmul Mării Baltice, deci cât mai departe de Ţară. Ca să-şi câştige existenţa au fost repartizaţi la Uzinele Heinkel, unde au lucrat ca muncitori necalificaţi. Grupul fruntaşilor legionari, printre care şi Horia Sima, a avut domiciliu obligatoriu la Bercheubrück. Cu toţii au fost obligaţi să declare că nu vor

părăsi localitatea în care au fost repartizaţi.

În luna decembrie 1942, Horia Sima, folosindu-se de un paşaport cu alt nume, s-a refugiat în Italia. Spera că Mussolini îl va trata ca pe un oaspe dorit, acordându-i alt statut decât cel impus de Hitler. Se angajase într-o acţiune lipsită de şanse. După luptele din Africa de Nord, soldate cu pierderi catastrofale pentru armata italiană, Hitler, pentru a nu pierde în totalitate controlul asupra Mării Mediterane, a trimis în Africa Corpul de Armată sub conducerea mareşalului Rommel. Deci, la vremea aceea, Mussolini era la remorca lui Hitler şi, în nici un caz, nu putea adopta faţă de Horia Sima o atitudine neagreată de Hitler. De altfel, după câteva luni, Mussolini fiind trădat şi de contele Ciano, propriul său ginere, a fost debarcat şi dus în captivitate.

După constatarea dispariţiei lui H.S., din ordinul lui Hitler legionarii au fost avertizaţi că, dacă în cel mult cinci zile nu va fi indicat locul unde se află Horia Sima, vor fi cu toţii executaţi. Precum prea bine se ştie, în situaţii similare nemţii comiseseră astfel de masacre. Gravitatea consta în faptul că Hitler se angajase faţă de generalul Antonescu să-i considere pe legionari ostatici, fără dreptul de a părăsi domiciliul obligatoriu.

Singurul care cunoştea adresa de la Roma, unde urma să fie găzduit Horia Sima, era bunul său prieten, profesorul Constantin Stoicărescu. Acesta, îngrozit de perspectiva masacrului, care cu siguranţă s-ar fi produs în eventualitatea negăsirii lui H.S., masacrul al cărei victimă ar fi fost şi el, a declarat locul unde putea fi găsit cel dispărut.

În timpul în care Horia Sima s-a aflat la Roma, zadarnice i-au fost insistenţele de a fi primit de Mussolini. N-a putut comunica cu nici un reprezentant de seamă de la conducerea Italiei.

După ce au cunoscut adresa la care s-a refugiat Horia Sima, doi ofiţeri germani au plecat la Roma unde s-au adresat Poliţiei. Horia Sima a fost găsit la adresa indicată de nemţi şi, în condiţii umilitoare, a fost readus în Germania. A urmat internarea legionarilor în lagăre, cei mai mulţi la Buchenwald.

Dacă aceste exemple nu Vi se par concludente, aş dori să Vă mai prezint unul, dintre multe altele, pe care, dacă nu le cunoaşteţi, le puteţi verifica cu mare uşurinţă.

Asasinarea prin strangulare a lui Corneliu Codreanu şi a încă 13 legionari, care s-a produs în noaptea de 29 noiembrie 1938 pe şoseaua Bucureşti-Ploieşti, pe când cei care urmau să fie asasinaţi erau transportaţi - legaţi - de la temniţa din Rîmnicul Sărat la Jilava, a fost ordonată de Carol al II-lea. Conform declaraţiilor maiorului de jandarmi Dinulescu, cel care a condus convoiul de maşini, Carol al II-lea, înainte de a pleca în vizita pe care a făcut-o în Anglia, la întoarcere având programată o vizită şi la Hitler, a cerut ca asasinatul să se producă în timpul absenţei sale din ţară.

Este de presupus – deci - că acest asasinat ar fi putut să aibă loc şi înainte de vizita regelui la Hitler. Armand Călinescu însă, nedorind să fie singur implicat în această odioasă crimă, a tergiversat execuţia până la întoarcerea lui Carol. O logică elementară ne conduce la următoarea concluzie: ori Carol al II-lea era conştient de faptul că asasinarea lui Corneliu Codreanu nu-l va afecta pe Hitler şi deci putea să-l viziteze chiar după ce asasinatul s-ar fi produs, ori, cu ocazia vizitei, el şi-a dat seama de sentimentele dictatorului de la Berlin, ceea ce l-a făcut să-şi continue planul de distrugere a întregii conduceri legionare, nu numai a lui Corneliu Codreanu.

În acest context vă întreb Majestate: cum s-ar putea justifica graba cu care Carol al II-lea a instaurat sângeroasa sa dictatură pentru a nu i-o lua înainte legionarii sprijiniţi de Hitler?!

Nu Majestate, Corneliu Codreanu nici măcar nu dorea să ajungă la putere. Dealtfel, după marele succes electoral obţinut cu ocazia alegerilor din decembrie 1937, când Mişcarea Legionară a obţinut 66 de mandate în parlament, el a declarat că Mişcarea se aseamănă cu un cais care a înflorit prea devreme. Nu se considera deci pregătit pentru conducerea Statului, sarcină care implica o mare răspundere. Oricum, după căderea guvernului Gh. Tătărăscu, care nu

obţinuse procentul minim necesar, cel mai indicat pentru formarea noului guvern ar fi fost marele om politic IULIU MANIU, preşedintele Partidului Naţional Tărănesc, căruia electoratul îi acordase cel mai mare procent de voturi. Preşedintele IULIU MANIU fiind însă exponentul celor care combăteau incorectitudinea şi imoralitatea lui Carol al II-lea, nici măcar nu a fost consultat pentru eventualitatea formării noului guvern.

În mod cu totul paradoxal şi nedemocratic, regele a însărcinat cu această misiune pe OCTAVIAN GOGA, al cărui partid politic obţinuse un redus procent de voturi, impunându-l ca ministru de interne pe Armand Călinescu, omul de încredere pe care Carol, prin perfidele lui practici de destrămare a partidelor noastre istorice, reuşise să-l rupă de la Partidul Naţional Tărănesc. Parlamentul nou ales nu a mai fost convocat, dimpotrivă, a fost dizolvat şi a fost stabilită data pentru alte alegeri.

Noua campanie electorală a început să se desfăşoare în condiţiile unei cumplite terori, dezlănţuită de jandarmii satelor, la ordinele lui Armand Călinescu. Prima victimă a foat studentul agronom Florian Popescu, din comuna Fierbinţi, judeţul Ilfov, la a cărui înmormântare am participat ca delegat al studenţilor de la Politehnica din Bucureşti, după care a urmat asasinarea muncitorului Mija Dumitru.

Scopurile lui Carol şi Armand Călinescu erau mult prea evidente.

În aceste circumstanţe Corneliu Codreanu a convocat Senatul Legionar, din care, printre alţii, făceau parte profesorii universitari Dumitru Gerota, Ion Găvănescul, Corneliu Sumuleanu, Nae Ionescu, Traian Brăileanu, Vasile Cristescu şi generalul Dona, după care a emis o circulară adresată legionarilor, prin care se aducea la cunoştinţă retragerea din campania electorală, precum şi neparticiparea la alegeri, pentru evitarea vărsărilor de sânge şi a unui posibil război civil.

După aproximativ 40 de zile, guvernul Goga. a fost demis; marele nostru poet fusese victima unei perfide diversiuni care i-a provocat atâta durere încât apropiata lui

moarte a fost atribuită în parte şi acestei cauze.

A urmat dictatura lui Carol al II-lea, sprijinită fiind în principal pe obedientul şi perfidul lui servant Armand Călinescu. Pentru a implica în această dictatură şi Biserica, fostul rege a numit ca prim ministru figurant pe Patriarhul Miron Cristea. A fost poate momentul care a marcat începutul compromisurilor comise de reprezentanţii Bisericii Ortodoxe Române.

Se putea oare ceva mai nefast?!

Toate partidele politice au fost dizolvate, după care a apărut partidul unic: Frontul Renaşterii Naţionale. Unifomele fiind atunci la modă, adepţii au fost îmbrăcaţi într-un fel de costumaţie de circ, pe care a trebuit s-o îmbrace şi reputatul nostru istoric Nicolae Iorga, care, cu bine cunoscuta lui naivitate în treburile politice, a făcut jocul lui Carol al II-lea, marele dictator.

Aproape toţi fruntaşii Mişcării Legionare, au fost întemniţaţi, inclusiv Corneliu Codreanu, căruia i s-a înscenat un proces de înaltă trădare, cu acuzaţia de a fi fost în slujba unei puteri străine, fără a se fi precizat care ar fi fost puterea în cauză şi fără dovezi.

Alte multe sute de foşti legionari au fost băgaţi în lagăre şi închisori.

Profesorul Vasile Cristescu, apreciatul colaborator al lui Vasile Pîrvan, care a reuşit să fugă de sub escortă după arestare, fiind descoperit mai târziu în locuinţa în care se adăpostea, a fost omorît fără să fi fost judecat.

În noaptea de 21-22 septembrie 1939, în urma sancţionării lui Armand Călinescu, din ordinul sângerosului Carol al II-lea au fost asasinaţi aproape 300 de fruntaşi legionari, printre care toţi colaboratorii de seamă ai lui Codreanu, care erau întemniţaţi la Rîmnicul Sărat, precum şi o bună parte dintre cei închişi în lagărele de la Vaslui şi Miercurea Ciuc. În aceeaşi noapte au fost executaţi 7 fruntaşi bolnavi care se aflau internaţi în stare de arest la Spitalul Militar de la Braşov, precum şi 3-5 legionari din fiecare judeţ. Prin asasinarea inginerului Gheorghe Clime, fostul preşedinte

al Partidului Totul Pentru Ţară, a prinţului Alexandru Cantacuzino, a lui Alexandru Cristian Tell, Mihail Polihroniade, Ion Banea, Nicolae Totu, Bănică Dobre şi a altora, fosta Mişcare Legionară putea fi considerată decapitată.

Am consemnat în mod deliberat asasinarea lui Nicolae Totu şi Bănică Dobre întrucât, împreună cu ing. Clime şi prinţul Cantacuzino făcuseră parte din echipa condusă de Ionel Moţa care a participat la luptele din Spania, împotriva comunismului, al cărui pericol părea din ce în ce mai evident. Pe acel front îndepărtat au murit răpuşi de gloanţele comuniştilor Ionel Moţa şi Vasile Marin, ambii doctori în drept, cu doctorate obţinute în Franţa.

Dealtfel lupta împotriva comunismului fusese unul dintre principalele obiective pe care şi le propusese Mişcarea Legionară, încă de la apariţia ei. Acesta este motivul pentru care dictatura comunistă, în cei 40 de ani de monstruoasă tiranie, a umplut închisorile şi lagărele cu foşti legionari, cărora le-a aplicat un regim diferenţiat, chinuindu-i şi mai mult.

Având la dispoziţie aceste informaţii, foarte uşor verificabile, sper că nu veţi mai aprecia Majestate, că măsurile luate de Carol împotriva legionarilor au fost "nu prea aspre, de frica lui Hitler" !

E greu de presupus că ar fi putut cineva să fie şi mai sângeros.

S-au produs, fără îndoială, şi acte necugetate comise de foşti legionari, cu consecinţe catastrofale în special pentru ei. Chiar atentatul împotriva lui A. Călinescu, după care cei care l-au comis s-au predat, asumându-şi întreaga răspundere, în intenţia de a fi singurii care să ispăşească pentru fapta lor, a fost un act cu grave consecinţe. Cunoscând intenţiile lui Carol al II-lea era lesne de presupus că se va folosi de acest moment ca să extermine pe toţi colaboratorii fruntaşi ai lui Corneliu Codreanu.

Acestea fiind faptele, nu-mi pot da seama care au fost *"nelegiuirile"* comise de legionari, care au putut provoca ura fostului rege împotriva Mişcării Legionare?!

Am găsit totuşi ceva: unele neplăceri! De pildă, n-a

putut ierta Carol atitudinea lui Corneliu Codreanu împotriva Elenei Lupescu, amanta *"en titre"* a imoralului rege, legătură care a provocat atîta suferinţă mult îndureratei Regine Mame Elena, care şi-a purtat totuşi crucea cu multă demnitate şi cinste.

Dar împotriva imoralităţii fostului rege se afirmase - cu şi mai mare autoritate - Iuliu Maniu!

Desigur, o mare supărare i-a putut produce şi faptul că Profesorul Grigore Forţu, cel care declanşase în presă campania pentru demascarea oneroasei *"Afaceri Skoda"*, în care afaceristul rege era principal beneficiar, candidase la Senat pe listele Mişcării Legionare, la alegerile parlamentare din decembrie 1937, şi fusese ales la Galaţi.

Trebuie să recunosc că aceste atitudini nu-l puteau lăsa indiferent pe orgoliosul rege.

În *"documentul autograf"*, mai sus amintit, Vă referiţi şi la *"Sângeroasa rebeliune"* provocată de legionari pentru răsturnarea Generalului Ion Antonescu. Sunteţi nedrept, Majestate! Nu legionarii au provocat aşa-zisa rebeliune; a fost o clasică lovitură de stat dată legionarilor cu preţiosul ajutor al luí Hitler. Iar sîngele care a curs atunci din vinele lor a curs; legionarii au fost cei mitraliaţi cînd mărşăluiau cântând şi cerând genralului Antonescu să revină asupra hotărârii de demitere a generlului Petrovicescu, fostul ministru de interne, demitere pentru care a fost invocat ca pretext asasinarea unui maior din serviciul secret german, atentatorul fiind un spion de cetăţenie greacă. Sărmanul general Petrovicescu era simplu figurant la conducerea Ministerului de Interne, actorul principal fiind ministrul adjunct Alexandru Rioşanu, care se ocupa de problemele de ordine publică, iar Serviciul Secret de Informaţii era condus de Eugen Cristescu. Ambii erau bine cunoscuţi ca adversari ai Mişcării Legionare. Dealtfel, Rioşeanu a avut un rol nefast în determinarea conflictului între generalul Antonescu şi Horia Sima.

S-a făcut atunci mare caz pentru *"victimele de la abator"*; a fost publicată şi o fotografie în care figurau câţiva evrei agăţaţi în cârlige.

În închisoarea de la Ocnele Mari, unde mă aflam în anii 1949-50, cunoscutul avocat şi criminalist doctor Petre Pandrea mi-a mărturisit, precum a făcut-o multora, că s-a interesat cu insistenţă de acest caz în intenţia de a contribui şi el la discreditarea unei mişcări de dreapta. Era cumnatul lui Lucreţiu Pătrăşcanu, şi bine cunoscut ca marcant intelectual de stînga, fapt pentru care fusese apărătorul principal în procesul lui Gheorghe Gheorghiu-Dej şi al Anei Pauker. Cu sinceritatea şi buna credinţă care îl caracterizau Petre Pandrea mi-a declarat că totul a fost o născocire, iar fotografia publicată era trucată. Mai târziu a aflat că perfida mistificare fusese opera lui Eugen Cristescu.

În timpul aşa-zisului *"Regim Legionar"* s-au produs destule fapte condamnabile. Asasinarea profesorilor Nicolae Iorga şi Virgil Madgearu, opera unor sceleraţi care nu se ştie pe cine au vrut să servească, întrucît Mişcării Legionare i-au produs un rău imens, rămâne învăluită în mister. Plecînd de la ideea că Virgil Madgearu era un apropiat colaborator al lui Iuliu Maniu, omul politic care se bucura de admiraţia legionarilor pentru frumoasa atitudine şi ţinută morală, cunoscut fiind şi faptul că Virgil Madgearu nu figura printre cei care prigoniseră pe legionari, unii au fost tentaţi să creadă că oribila faptă ar fi fost opera Servicului secret german. Atât N. Iorga cât şi Virgil Madgearu erau bine cunoscuţi ca mari adversari ai Germaniei hitleriste.

Nicolae Iorga, prin procesul de calomnie intentat lui Corneliu Codreanu, contribuise la arestarea şi condamnarea acestuia. După declaraţia din 8 februarie 1938, prin care Corneliu Codreanu făcea cunoscută retragerea Mişcării Legionare din campania electorală şi neparticiparea la viitoarele alegeri, a urmat cea din 21 februarie, care anunţa autodizolvarea Partidului Totul Pentru Ţară. Fuseseră date dispoziţii legionarilor să înceteze orice activitate. Concomitent s-a hotărât lichidarea aşa-zisului *"comerţ legionar"*, care funcţiona cu forme legale, fiind intabulat pe nume particulare.

Deşi se investiseră mai mult de 10 milioane de lei, Corneliu Codreanu a decis urgenta lichidare, chiar cu riscul

nerecuperării banilor investiţi, din care o bună parte erau împrumutaţi. Pentru a despăgubi pe creditori a fost instituită o listă de subscrieri în scopul colectării banilor necesari.

Cei 70 de copii orfani, care fuseseră culeşi din toate colţurile ţării şi aduşi la Bucureşti unde erau pregătiţi să devină viitori comercianţi, şi de a căror educaţie se ocupa personal Corneliu Codreanu, urmau să fie trimişi la "casele lor" ca să se supună necruţătorului lor destin.

Din ordin superior autorităţile au procedat - în ziua de 26 martie - la lichidarea tuturor localurilor, neacordând timpul necesar pentru recuperearea cât de cât a banilor investiţi.

Profesorul Nicolae Iorga, printr-un articol publicat în *"Neamul Românesc"*, ceruse lichidarea comerţului legionar, întrucât, *"printre blide şi ulcele"*, s-ar fi făcut propagandă legionară şi s-ar fi pus la cale comploturi.

În aceste circumstanţe, profund afectat de atitudinea marelui nostru om de cultură, Corneliu Codreanu, printr-o scrisoare deschisă, după ce făcea referiri la marile merite ale profesorului N. Iorga, îl acuza pentru vina de a face jocul duşmanilor Mişcării. În final i se adresa cam în aceşti termeni (citez din memorie): *"Domnule profesor Iorga, eu nu mă pot lupta cu dumneata, nu am nici geniul, nici talentul şi nici poziţia dumitale. Eu, care te-am respectat atît de mult, din sufletul meu îndurerat şi chiar din adîncul mormântului meu, îţi voi striga, eşti necinstit sufleteşte.*

De ne veţi închide comerţul, de ne veţi bate la tălpi, de ne veţi trimite în Insula Şerpilor, de ne veţi supune la cele mai mari umilinţe, şi chiar de ne veţi ucide, nu veţi întîmpina, atît Dumneavoastră cât şi toţi acei care urmăresc nimicirea noastră, nici un fel de violenţă şi nici măcar o opunere.

Cât voi mai trăi, însă, Domnule Iorga, te voi privi aşa cum meriţi".

Această scrisoare a constituit pretextul pentru intentarea procesului de calomnie. A urmat arestarea şi condamnarea rapidă la 6 luni de închisoare, întemniţarea la Jilava, după care a fost înscenat procesul de înaltă trădare. În acelaşi an, Corneliu Codreanu a fost asasinat prin strangulare.

Mulţi l-au considerat atunci pe profesorul N. Iorga ca pe unul dintre autorii morali ai acestui tragic eveniment.

Asasinii, în ipoteza în care nu au fost în slujba celor care urmăreau totala discreditare a Legiunii, ar fi trebuit să ţină seama de conţinutul scrisorii lui Corneliu Codreanu, care indica non-violenţa.

Dealtfel, în tot timpul detenţiei, prin membrii familiei care îl puteau vizita, Corneliu Codreanu a transmis foştilor legionari să fie liniştiţi şi să evite nu numai violenţele ci şi atitudinile provocatoare, mai cu seamă la adresa regelui Carol al II-lea pe care, aşa cum apare în memoriile lui Zaharia Boilă, apropiat colaborator al lui Iuliu Maniu, îl considera capabil să se folosească de orice pretext ca să-l extermine.

În septembrie 1940, după alungarea lui Carol al II-lea, s-a comis greşeala de a fi fost acceptată decretarea Statului Naţional Legionar, într-o formulă guvernamentală în care, în poziţii cheie, se aflau înverşunaţii duşmani ai Mişcării Legionare precum Mihai Antonescu, Rioşeanu, Eugen Cristescu şi alţii.

În mod evident formula sugerată avusese drept scop compromiterea.

Corneliu Codreanu, întrebat fiind când va deveni *"România legionară"* a răspuns simplu: *"Cînd fiecare român în parte îşi va face datoria nevăzut de nimeni"*. Era deci vorba de consumarea unui proces de conştiinţă pe plan naţional, necum de apariţia unui decret emis în acest scop.

Numai după patru luni şi jumătate, cât a durat aşa-zisul *"regim legionar"*, au urmat cinci decenii de prigonire, cu lovituri continui, fără posibilităţi de apărare. Şi în prezent sunt destui cei care doresc să-i facă pe foştii legionari răspunzători pentru nenorocirile din trecut, ca şi pentru cele actuale.

Nu le mai faceţi jocul, Majestate!

Avem de-a face cu o diabolică diversiune, opera celor care, nereuşind să-i lichideze chiar pe toţi foştii legionari, sunt interesaţi să-i menţină în afara zidurilor cetăţii, ca nu cumva să pretindă şi dreptul la cuvînt. Căci cine i-ar putea acuza mai

tare pentru crimele comise?!

Torţionarii cei mai zeloşi ai fostului regim comunist, obsedaţi de propria lor mentalitate în temeiul căreia dispariţia totală a unui fenomen social, considerat de ei periculos, nu este posibilă decât prin exterminarea celor care îl propagă, acţionează cu disperare pentru evitarea circumstanţelor în care li s-ar putea plăti cu aceeaşi monedă. Ei nu-şi pot închipui că presupuşii lor *"duşmani de moarte"*, fiind adepţii moralei creştine, care propaga dragostea, mila şi iertarea păcatelor celor păcătoşi, nu doresc lichidarea foştilor lor tirani, ci demascarea ororilor comise pentru a nu mai putea fi repetate, precum şi înlăturarea efectelor produse de odioasa propagandă comunistă asupra mentalităţii unei părţi a acestui popor.

Nu mult după Revoluţia din Decembrie, ziarul *"România liberă"* inaugurase o rubrică foarte sugestiv intitulată: *"FILE DIN CARTEA DURERII"*. Mi se făcuse onoarea să mi se publice relatarea unor evenimente de un dramatism ieşit din comun, fapte reale petrecute la Canal şi uşor verificabile. Redacţia îmi sugerase să mai public astfel de relatări, întrucât sunt urmărite cu mult interes de opinia publică. Am promis că o voi face ca pe o datorie de conştiinţă. După câteva numere însă, s-a renunţat la rubrica respectivă. Am aflat că redacţia Ziarului fusese asaltată cu scrisori anonime şi convorbiri telefonice, toate concepute într-o manieră *"binevoitoare"*, lăsând impresia că este greu de înţeles cum un ziar atît de prestigios, recurge la nişte colaboratori atât de compromişi! În mod evident, se apărau pe ei; colaboratorii în cauză erau cei care începuseră să demaşte crimele şi fărădelegile comise de autorii scrisorilor.

Pe aceştia îi înţelegem, Majestate!

Ion Iliescu, interesat de asemenea în a demonstra fantomaticul pericol legiona, s-a folosit de un manifest apocrif pus pe seama legionarilor, pe care, pentru a convinge opinia publică, l-a arătat şi la televizor. Nici măcar nu era redactat într-o formă mai plauzibilă.

S-a încercat - de asemenea - ca evenimentele din 13-

15 iunie 1990 să fie puse pe seama legionarilor, care reapăruseră pentru a provoca o nouă "rebeliune". Nu au reuşit să convingă pe nimeni; reuşiseră numai să reducă în mod substanţial credibilitatea în bunele lor intenţii.

O parte dintre foştii legionari au pierit pe frontul de Est, obligaţi fiind să lupte în unităţi de sacrificiu, multe mii se află în gropile comune din vecinătatea închisorilor şi a lagărelor comuniste, iar cei încă în viaţă, la vîrsta unei senectuţi târzii, singurul lucru pe care l-ar mai dori ar fi restabilirea adevărului istoric, şi pentru a rămâne neîntinată amintirea celor care s-au jertfit pentru cauza acestui popor, căruia i-au dorit numai binele.

Să mergem deci cu toţii pe drumul adevărului, Majestate! Nu ne ajung cei 45 de ani de minciună comunistă, care a contribuit la regretabila stare de confuzie în care se află o bună parte a acestui popor? Măcar bravul tineret al acestor vremuri să fie corect orientat, prin cunoaşterea adevărului.

M-a încercat,un gust amar constatând că Vă străduiţi Majestate pentru reabilitarea lui Carol al II-lea, justificând instaurarea dictaturii regale prin existenţa pericolului instaurării dictaturii legionare "cu ajutorul lui Hitler". Încercarea este inutilă pentru el şi dăunătoare pentru Majestatea Voastră. Iar cu privire la afirmaţia că abdicarea fostului rege Carol al II-lea s-ar fi produs pentru că "o ceruseră legionarii pe stradă", este necesar să fac următoarele precizări:

În ajunul abdicării, Carol al II-lea s-a consultat cu unii dintre oamenii politici. Cu toţii l-au sfătuit să abdice. În ultimă instanţă l-a convocat şi pe generalul Dumitru Coroamă, comandantul unităţilor din Garda Regală, cu care am stat aproape doi ani într-o celulă din temniţa de la Ocnele Mari. Generalul mi-a declarat că, fiind chemat la Palatul Regal în noaptea de 5 spre 6 septembrie 1940, Carol al II-lea i-a cerut să-i apere tronul. Generalul Coroamă i-a adus la cunoştinţă că întregul popor român doreşte abdicarea şi că el nu înţelege să tragă împotriva poporului căruia îi aparţine. Pentru salvarea Monarhiei i-a indicat transmiterea Coroanei Regale Prinţului Mihai.

Deci abdicarea s-a produs pentru că a dorit-o imensa majoritate a acestui popor, nu pentru că o ceruseră legionarii pe străzi. Dacă ar fi fost aşa, Carol al II-lea n-ar fi ezitat să mai provoace un măcel, de o şi mai mare amploare!

Dacă vreţi totuşi să faceţi ceva pentru sufletul lui, rugaţi-Vă pentru iertarea păcatelor lui, căci au fost multe şi mari.

Succesiunea la tron Vă este legitimată şi onorată de iluştrii Majestăţii Voastre înaintaşi: Regele Carol I, făuritorul independenţei şi al Statului Modern Român, precum şi de Regele Ferdinand I, cel care a realizat Marea Unire a tuturor românilor.

În încheiere, mărturisesc cu bună credinţă, Majestate, că nu aş fi comunicat aceste gînduri dacă nu aş continua să mă socotesc printre cei care, mai cu seamă în condiţiile în care ne aflăm, au ferma convingere că Majestatea Voastră reprezentaţi soluţia optimă pentru refacerea unităţii spirituale şi politice a poporului nostru, condiţie "sine qua non" pentru ieşirea din impas.

Mai mult decît atît, eu ca şi mulţi alţii, consider că revenirea Majestăţii Voastre la tron trebuie să se producă prin anularea actului de abdicare forţată, semnat sub ameninţarea pistolului şi prin exercitarea unor presiuni morale, prin şantaj. Referendumul necesar pentru a se stabili care este voinţa poporului în legătură cu forma de guvernămînt va putea avea loc într-un viitor mai mult sau mai puţin apropiat, după ce se va fi creat posibilitatea ca românii să cunoască adevărul în legătură cu trecutul nostru istoric. Este imperios necesar ca toţi românii să-şi poată da seama cît de monstruoase au putut fi calomniile propagandei comuniste care, folosindu-se de cele mai perfide mijloace, a urmărit subminarea instituţiilor noastre fundamentale - precum Biserica şi Monarhia - prin falsificarea istoriei.

10 februarie 1991

Să trăiţi Majestate!

Ing. Dumitru Tache Funda

CU PRIVIRE LA EXTREME

În revista DILEMA nr. 56 din 5-11 ianuarie 1996, în articolul *"Extreme"* (IV), domnul Andrei Pleşu, prestigiosul nostru om de cultură, combătând *"partizanatul"* domnului profesor Ion Coja, care merge până la *"enormitate"* afirmă: *"Că au fost omorâţi evrei în România sub comanda legionară nu se demonstrează, ci se atestă prin documente. Domnul Coja ştie – ca toată lumea de altfel – că asemenea documente există, indiferent dacă aceasta ne place sau nu. Iar împotriva unor documente nu se poate mobiliza autoritatea nimănui, nici măcar aceea – importantă – a lui Petre Ţuţea".*

Aşa este. Cum însă nici autoritatea domnului Andrei Pleşu nu poate constitui un argument de la sine convingător, ne-am fi aşteptat să ne furnizeze măcar un singur document, din multele pe care le invocă şi care au determinat ferma convingere cu privire la crimele comise de legionari împotriva evreilor. Fiind unul dintre cei care au trăit în epocă, ştiu că au existat un singur *"document"*: fotografia apărută în presă în care figurau câteva cadavre atârnate în cârlige la abator, cu precizarea că erau evrei omorâţi de legionari în timpul *"rebeliunii"*. Documentul a fost inclus şi în lucrarea *"Pe marginea prăpastiei"*, opera lui Mihai Antonescu şi Eugen Cristescu. Presupunând că domnul Pleşu nu-şi pierde timpul pentru publicaţiile *"confidenţiale"*, ne-am fi aşteptat să fi fost totuşi informat că, în Expres Magazin nr. 13 din 1 aprilie 1992 a fost publicat un comentariu sub semnătura prof. Univ. Dr. Radu Eftimovici cu titlul *"Pogromul de la abator"* însoţit de facsimilul *"Desminţire"* publicat în 1946 de ziarul Dreptatea, în timpul în care era judecat procesul în care apăruse ca inculpat principal Dr. veterinar Aurel Naghel, fostul director al abatorului. Documentul este semnat de un număr mare de salariaţi, de recunoscută probitate morală, prezenţi în acele zile la abator, precum: Dr. vet. Dumitru Adamovici, Dr. vet. Vasile Ionescu, Conf. dr. vet. Aurel Lupu, Dr. vet. Lazăr

Ureche, Dr. vet. P. Nistor numeroşi tehnicieni şi funcţionari ai abatorului. În această desminţire semnatarii afirmă că faptele menţionate în dosarul procesului cu privire la programul de la abator din zilele 21-23 ianuarie 1941 *"sunt de domeniul fanteziei"*.

Trecuseră numai cinci ani de la data pretinsului pogrom, deci, în ipoteza în care semnatarii documentului erau interesaţi să producă această desminţire întrucât şi ei puteau fi implicaţi în acel proces, Partidul comunist, care determinase intentarea procesului pentru a demonstra cât de monstruoase au fost crimele comise de *"fasciştii din România"*, ar fi putut găsi câţiva martori care să recunoască existenţa pogromului. Neşansa partidului s-a datorat faptului că în 1946 nu apăruse Securitatea, iar în Justiţie erau magistraţi autentici.

În mod paradoxal, singurul martor care a făcut declaraţii pe placul partidului a fost evreul maghiar Horvath, măcelar de profesie, care, la vremea aceea, nici nu era salariatul abatorului. În schimb, evreul Segal, tinichigiu de meserie în activitatea de la abator, a declarat că el nu ştie să se fi petrecut la abator astfel de fapte. Precum era normal, directorul Nagel a fost absolvit de orice răspundere pentru fapte născocite de oamenii lui Antonescu.

În vara anului 1949, în ziua de Sfânta Maria, când ne aflam în temniţa de la Ocnele Mari, ni s-a aplicat un regim de izolare în nişte celule speciale, împreună cu Petre Ţuţea, Alexandru Constantinescu Constant, Petre Pandrea, Preotul Dumitrescu Borşa, Ion Victor Vojen şi Ion Boanţă. Cu această ocazie Petre Pandrea, cumnatul lui Lucreţiu Pătrăşcanu şi mare adversar al Mişcării Legionare, ne-a făcut cunoscut faptul că, după ce a aflat din presă despre masacrele de la abator, în mare grabă s-a deplasat la faţa locului în intenţia de a culege informaţii de care să se folosească pentru elaborarea unei lucrări, care să constituie un aspru rechizitoriu împotriva Mişcării Legionare. Spre marea lui dezamăgire a constatat că la abator nu se întâmplase nimic. Perseverând, a aflat că era vorba de o abjectă înscenare pusă la cale de Ică Antonescu şi Eugen Cristescu, iar fotografia cu cadavrele în cârlige era

trucată. Această informaţie, pe care noi am luat-o de bună, Petre Ţuţea a comunicat-o – probabil – şi domnului profesor Coja, iar acesta s-a folosit de ea în relatările d-sale.

Chiar dacă ar fi să credem că precizarea lui Petre Pandrea a fost făcută de circumstanţă, întrucât – între timp – în închisoare se împrietenise cu mulţi foşti legionari, în compania cărora se simţea foarte bine, nu este posibil să nu fie luat în consideraţie documentul apărut sub semnătura celor care, la vremea aceea, erau salariaţii abatorului.

Făcând abstracţie de afirmaţiile fostului Şef rabin Mozes Rozen, care, cu deosebită patimă, a pus pe seama poporului român masacrarea a sute de mii de evrei, ne întrebăm cum este posibil ca dl. dr. Cajal, actualul preşedinte al Comunităţii evreilor din România, care nu se poate să nu fi luat cunoştinţă de acel document, continuă să se refere la pogromul de la abator, aşa cum a făcut-o la ultima întâlnire de la Templul Coral?

Reputatul Şef rabin Şafran, care, la vremea aceea, păstorea imensa comunitate a evreilor din România, deci cel mai indicat să fi cunoscut realităţile din acele timpuri, niciodată n-a pus pe seama poporului român astfel de masacre. Dimpotrivă, cu ocazia vizitei lui în România anul trecut, apărând la televiziune a impresionat prin justeţea declaraţiilor sale şi duioşia cu care s-a referit la frumoasa noastră ţară, la "bunul şi blândul popor român".

În memoriile publicate de Şef rabinul Şafran în Occident, se referă şi la o întâlnire de aproape două ore pe care a avut-o cu Corneliu Codreanu la Casa Verde, unde se dusese să-i aducă la cunoştinţă, printre altele, că fusese insultat de un legionar. Corneliu Codreanu, cu sinceritate, i-a cerut scuze pentru nesăbuita faptă, care contravenea spiritului Mişcării Legionare. Discuţia a fost lungă, s-au dezbătut probleme interesante şi s-au despărţit strângându-şi mâna, ca doi oameni care se respectă reciproc. Tot în aceste memorii, referindu-se la întâlnirile lui cu diferiţi demnitari din timpul guvernării legionaro-antonesciene, Rabinul Şef Şafran precizează că, în timp ce demnitarii antonescieni – precum

profesorul Alexianu – l-au tratat cu dispreţ, cei legionari l-au tratat cu respect. Acesta este deci adevărul trăit, constatat şi afirmat cinstit de Şeful religios al Comunităţii Evreeşti de atunci. Cu privire la crimele de la abator, dl profesor Ion Coja s-a exprimat că, în calitatea sa de român – şi nu în spiritul unui partizanat legionar, ar dori să nu fie reale. Dorinţa ar fi fost absurdă şi chiar ridicolă dacă ar fi existat documentul de necontestat care să ateste comiterea acelor fapte. Posibilitatea de a demonstra că toate aceste fapte oribile – puse pe seama legionarilor – sunt născociri diabolice, ar trebui, în calitate de români, să fie dorinţa noastră a tuturor, inclusiv a d-lui Andrei Pleşu, întrucât, în ultimă instanţă, toate aceste crime se înregistrează în fişa contabilă la debitul poporului român şi, este foarte posibil ca, atunci când se va considera că suntem în situaţia economică de a ne putea onora şi acest debit, să se pretindă despăgubiri care ar putea fi foarte costisitoare, iar duşmanii noştri nu vor conteni să exploateze şi prejudiciul moral.

Cu ocazia evenimentelor de la 21-23 ianuarie 1941, au fost totuşi câteva sute de victime, în special din rândurile legionarilor, care mergeau cântând şi manifestând paşnic pe străzile din centrul Capitalei. În aceste grupuri de manifestanţi s-au tras rafale de mitralieră. Au mai murit şi cetăţeni care erau simpli spectatori. Se poate presupune că au căzut victime şi dintre evrei, mai ales că, la vremea aceea, la o populaţie cu ceva peste un milion de cetăţeni bucureşteni, aproape două sute de mii erau evrei. Or mai fi fost şi răzbunări personale şi crime pentru jaf comise de răufăcători, cărora evenimentele le creaseră nesperate condiţii pentru comiterea jafurilor şi actelor bestiale. *În circumstanţe similare pretutindeni în lume s-au produs astfel de orori.* Cât priveşte sintagma *"rebeliunea legionară"*, presupun că numai ignoranţii şi cei de rea credinţă mai folosesc această formulă. De fapt a fost o clasică lovitură de stat, bine regizată de generalul Ion Antonescu, după ce, cu câteva zile înainte, fusese la Hitler, pe al cărui sprijin – la nevoie – putea conta, aşa precum, dealtfel, s-a şi întâmplat.

După demiterea generalului Petrovicescu, ministrul de

interne, care a fost considerat responsabil de asasinarea maiorului Döring din serviciul secret a armatei germane, în ciuda faptului că de ordinea publică răspundea ministrul adjunct, colonelul Rioşanu, omul lui Antonescu şi mare adversar al Mişcării Legionare. A urmat chemarea la Bucureşti şi demiterea tuturor prefecţilor legionari, în locul cărora au fost numiţi militari activi. Intenţiile generalului Ion Antonescu, care se afla sub nefasta influenţă a lui Mihai Antonescu, Rioşanu, Eugen Cristescu etc. erau deci mult prea evidente.

În aceste circumstanţe conducerea Mişcării Legionare ar fi trebuit să înalţe steagul alb şi să declare retragerea de la conducerea ţării. Neprocedând astfel, s-au produs regretabilele evenimente de care Mişcarea a fost considerată singura răspunzătoare, cu efecte catastrofale pentru lumea legionară, cu atât mai mult cu cât nici nu a avut posibilitatea să se apere.

Decretarea Statului Naţional Legionar, formulă sugerată de Antonescu şi oamenii lui cooptaţi în guvernul legionaro-antonescian, avusese drept scop compromiterea formulei, scop pe care generalul Antonescu l-a şi declarat cu ocazia procesului din 1946.

După marele succes electoral din decembrie 1937, Corneliu Codreanu, fiind întrebat dacă se consideră pregătit să conducă ţara, a declarat că nu putea fi vorba de altfel de intenţie.

În vara anului 1937, după interzicerea taberelor de muncă legionară, s-a hotărât organizarea unei tabere de odihnă la periferia oraşului Câmpina. M-am aflat printre cei care, sub conducerea lui Corneliu Zelea Codreanu, ne-am deplasat pentru executarea lucrărilor de amenajare a taberei. Intenţia a fost zădărnicită de intervenţia Poliţiei, care, după cinci zile, ne-a făcut cunoscut ordinul superior de evacuare. Într-o seară, în jurul unui foc de tabără, Nicoleta Nicolescu l-a întrebat pe Corneliu Zelea Codreanu: *"Se tot vorbeşte de România legionară. Când s-ar putea realiza acest deziderat?"* Răspunsul lui Corneliu Codreanu a fost: *"Când fiecare român în parte îşi va face datoria nevăzut de nimeni"*. Se punea deci

problema consumării unui proces de conştiinţă pe plan naţional, necum de apariţia unei firme, aşa precum – cu totul neindicat –
s-a întâmplat la 14 septembrie 1940, când a fost decretat *"Statul Naţional-Legionar"*.

În continuarea articolului *"EXTREME IV"*, dl. Andrei Pleşu mai afirmă: *"Ar mai fi de discutat, de asemenea, de ce o formaţiune care pretinde a fi esenţialmente antibolşevică şi anticomunistă, ucide nu comunişti, ci liberali sau ţărănişti, reprezentanţi notorii ai democraţiei parlamentare?"*

Contemporani fiind cu atâtea crime politice comise la noi în ultimii şasezeci de ani de extrema dreaptă, de extrema stângă, precum şi de *"reprezentanţii notorii ai democraţiei parlamentare"*, care, de fapt, le-au şi iniţiat în decembrie 1933, în timpul guvernului liberal condus de I.G.Duca, în nici un caz nu ne vom transforma în apologeţii crimei politice, pe care o detestăm. Am făcut abstracţie de cazul Manciu, întrucât, precum se ştie, în ciuda influenţelor politice, Justiţia Română l-a absolvit pe Corneliu Codreanu de orice pedeapsă, întrucât l-a considerat în legitimă apărare.

Din citatul anterior rezultă că legionarii, în căutare de victime, în loc să le caute printre comunişti, s-au năpustit asupra liberalilor şi ţărăniştilor, *"reprezentanţi notorii ai democraţiei parlamentare"*.

Dl. Pleşu s-a referit – bineînţeles – şi la Armand Călinescu, *"ilustru"* reprezentant al deomcraţiei parlamentare dintre cele două războaie. Nu ştie – oare - domnul Pleşu că regele Carol al II-lea, în februarie 1938, pentru instaurarea sângeroasei sale dictaturi, s-a folosit de Armand Călinescu care, cu perseverenţă diabolică, a regizat monstruosul proces de înaltă trădare intentat lui Corneliu Zelea Codreanu în luna mai 1938? În ciuda dispoziţiilor martorilor Iuliu Maniu, general Antonescu, profesorii universitari Sextil Puşcariu, Eugen Chirnoagă, Nichifor Crainic, generalii Racoviţă, Petrovicescu, Dona, etc., care au declarat în faţa instanţelor de judecată că îl consideră pe Corneliu Codreanu un mare patriot, incapabil de trădare, inculpatul, la insistenţele Camarilei regale, a fost

condamnat la zece ani temniţă grea. A urmat mişeleasca asasinare din noaptea de 29-30 noiembrie 1938, ordonată de rege şi pusă la cale personal de Armand Călinescu, conform declaraţiilor maiorului Dinulescu, cel care a executat ordinele lui Armand Călinescu. Au mai fost asasinaţi atunci încă 13 legionari. Cu toţii au fost transportaţi la Jilava şi aruncaţi într-o groapă comună peste care s-a turnat o imensă placă de beton. Mai poate fi considerat acest ordinar asasin *"reprezentant notoriu al democraţiei parlamentare"*?

La 26 noimebrie 1940, legionarii care procedau la deshumarea rămăşiţelor pământeşti ale lui Corneliu Codreanu şi ale celor 13 legionari, văzând corpurile mutilate de acidul sulfuric care fusese turnat peste cei asasinaţi, s-au năpustit asupra celor care se aflau în celule şi i-au omorât. A fost un regretabil act de răzbunare, neconform cu opţiunea creştin-ortodoxă a Mişcării Legionare. Este bine însă să se ştie că, absolut toţi cei care au fost omorâţi la acea dată, erau vinovaţi de odioase crime, unii pentru că le-au ordonat, iar alţii pentru că le-au executat., Pot fi aceştia consideraţi *"notorii reprezentanţi ai democraţiei parlamentare"*?

Cazul Iorga – Madgearu

Cei care au comis acest monstruos asasinat au provocat Mişcării Legionare cel mai mare rău. Chiar dacă se poate demonstra că au fost repudiaţi de conducerea Mişcării Legionare, oricum fapta s-a produs sub firma Statului Naţional-Legionar.

În anul 1993, Corneliu Coposu, marele român care mi-a făcut pnoarea să mă considere prieten, şi-a exprimat dorinţa de a mă putea vedea, întrucât avea de discutat o problemă deosebit de importantă. Am făcut-o cu mare plăcere. Cu această ocazie mi-a comunicat că redactorul şef de la *"Magazinul istoric"*, Cristian Popişteanu, l-a rugat să scrie un articol cu privire la asasinarea profesorului Virgil Madgearu. I-a promis că-i va satisface dorinţa, însă, înainte de a-l concepe, a dorit să stea de vorbă şi cu mine. Articolul, care reprezintă o

amplă şi judicioasă prezentare a evenimentelor, a apărut în Magazinul Istoric din luna noiembrie 1993, p. 3-9 şi cont. p.25.

În ziua de 27 noiembrie 1940, la orele 14^{10}, când se afla alături de Iuliu Maniu, au primit un telefon de la d-na Madgearu, care i-a informat că la orele 14^{05} trei legionari l-au dus cu ei pe profesor. Era foarte alarmată. După multe investigaţii, preşedintele Maniu i-a telefonat lui Horia Sima rugându-l să-l primească imediat pe secretarul său Corneliu Coposu, care, procedând cu mare grabă, la orele 16 se afla în palatul Cantacuzino, sediul Consiliului de Miniştri. A fost imediat primit de Horia Sima, care, îmbrăcat în haine negre, era flancat de doi legionari îmbrăcaţi în cămăşi verzi. I-a comunicat lui Horia Sima dorinţa lui Iuliu Maniu de a fi informat dacă a fost arestat profesorul Madgearu. Horia Sima a făcut ochii mari, s-a uitat în stânga şi în dreapta la cei doi legionari, după care a întrebat: *"Cine l-a arestat pe profesorul Madgearu?"*

Corneliu Coposu mi-a declarat că n-a ştiut ce să mai creadă: a jucat Horia Sima scena ca un mare actor sau, cu adevărat, nu ştia nimic?

Era motivul pentru care, înainte de a concepe articolul, a dorit să ştie care sunt informaţiile mele cu privire la acel eveniment.

I-am precizat că unul dintre cei doi legionari a fost bunul meu prieten, regretatul avocat Ion Boanţă, de la care am aflat că, într-adevăr, Horia Sima nu ştia nimic, fapt pentru care a plecat urgent pentru a interveni.

În cadrul articolului publicat la pagina 9, coloana din stânga jos, Corneliu Coposu precizează că în ziua de 1 decembrie 1940, când se aflau în casa lui Mihai Popovici din strada Sofia, Iuliu Maniu, după ce a respins diferitele explicaţii formulate de unii dintre cei prezenţi, a declarat următoarele: *"Iubitul meu prieten apropiat şi colaborator nu a fost suprimat nici de studenţii săi, ca răzbunare pentru severitatea lui didactică, nici de inamicii personali, ci este, mai mult ca sigur, victima unei urzeli criminale care conduce la organele represive hitleriste. El este de mult în obiectivul acestor*

organe". Cu ani în urmă, în parlament, când A.C.Cuza l-a omagiat pe Hitler, profesorul Madgearu a ripostat, declarând că ar dori ca acest nume să nu mai fie pronunţat în Parlamentul României. Dată fiind importanţa acestei afirmaţii l-am rugat să fie consemnată în articolul cerut de Popişteanu. Mi-a satisfăcut dorinţa.

Cât despre asasinarea profesorului Nicolae Iorga, chiar dacă la vremea aceea era socotit dintre principalii autori morali vinovaţi de condamnarea şi instigarea la asasinarea lui Corneliu Codreanu, nimeni din conducerea Mişcării Legionare nu s-ar fi gândit să facă din el un martir.

Legionarii care au comis crime pentru răzbunarea asasinării lui Corneliu Codreanu şi a sutelor de fruntaşi ai Mişcării Legionare, conştienţi de gravitatea păcatului, s-au predat pentru a suporta consecinţele faptelor lor.

Nicola Iorga şi Virgil Madgearu fiind bine cunoscuţi ca mari adversari ai Germaniei hitleriste, nu numai Iuliu Maniu a pus pe seama serviciilor secrete germane comiterea acestor asasinate.

Nedumerirea domnului Pleşu cum că legionarii, mari anticomunişti, nu au provocat victime în rândul comuniştilor, îmi pare cel puţin bizară. Legionarii nu aveau de ce să se răzbune pe comunişti la vremea aceea. Zecile de mii de victime provocate legionarilor, cărora în închisori comuniştii le-au aplicat un regim şi mai tiranic, s-au produs mult mai târziu. Legionarii supravieţuitori nu numai că nu doresc să se răzbune ci, dimpotrivă, doresc să contribuie la reconcilierea naţională prin iertare, reconciliere atât de necesară pentru redresarea noastră morală şi economică.

Consecvenţa anticomunismului legionar a fost cu prisosinţă demonstrată prin participarea lui Ion Moţa, Vasile Marin, Gheorghe Clime, Alexandru Cantacuzino, Preot Ion Dumitrescu Borşa, Nicolae Totu şi Bănică Dobre la luptele din Spania, ţară în care comunismul internaţional intenţiona să instaleze un important cap de pod, de unde să declanşeze revoluţia pentru comunizarea Europei. Cu toţii erau distinşi intelectuali şi foarte apropiaţi colaboratori a lui Corneliu Zelea

Codreanu. Acolo, la Majadahonda, s-au jertfit Ion Moţa şi Vasile Marin luptând pentru salvarea valorilor unversal creştine. Gheorghe Clime, preşedintele Partidului Totul pentru Ţară, Alexandru Cantacuzino, Nicolae Totu şi Bănică Dobre din ordinul lui Carol al II-lea au fost asasinaţi în închisoarea de la Râmnicu Sărat în noaptea de 21-22 septembrie 1939.

Ion Moţa, în scrisoarea testament adresată părinţilor, în dorinţa de a le uşura suferintele le-a scris: *"Se trăgea cu mitraliera în obrazul lui Hristos! Se clătina aşezarea creştină a lumii! Puteam să rămânem noi nepăsători?"*

Nicolae Iorga, în *"Oameni care au fost"* 1938 a consemnat: *"Luptând pentru credinţa lor creştină şi pentru cinstea poporului lor, pentru ce este etern, scump şi curat în latinitatea nebolşevică, doi tineri români, doi băieţi viteji, Moţa şi Marin, au căzut înaintea Madridului apărat de Roşii".*

Da! Ion Moţa şi Vasile Marin s-au jertfit pentru credinţa lor creştină şi pentru cinstea poporului român, nu în scopul meschin al unei demagogii politice. Acum, când este mult prea evidentă semnificaţia jertfei celor *"Doi cruciaţi români ai secolului XX"*, comemorarea lor anuală pe plan naţional ar putea contribui la mărirea patrimoniului moral al neamului nostru. Cred că nici un alt popor nu ar fi ratat ocazia de a pune în valoare semnificaţia acestei jertfe. Probabil că aşa s-ar fi întâmplat şi la noi, dacă cei doi nu erau membri de frunte ai Mişcării Legionare. Dimpotrivă, chiar oficierea unui discret parastas pentru pomenirea lor, constituie, pentru duşmanii legionarilor, un bun pretext pentru a trâmbiţa iminenţa pericolului de revitalizare a Mişcării Legionare.

Nu domnilor! Nu se urmăreşte aşa ceva. Unele manifestări, care nu sunt în asentimentul nostru, contribuie la minimalizarea semnificaţiei unui fenomen care, între cele două războaie, a fost determinat de drame reale şi de nevoi autentice, din moment ce – vorba domnului Pleşu – *"capete strălucite ale culturii noastre au aderat la programul legionar"*. D-l Pleşu a înţeles greşit. Aderaseră la un crez nu la un program!

Noi, cei foarte puţini rămaşi din cei foarte mulţi care am

fost cândva, la vârsta la care ne aflăm – septua, octo şi chiar nanagenari – nu dorim decât să contribuim la cunoaşterea adevărului istoric, la încetarea ariei calomniilor, datorie de conştiinţă pentru cinstirea memoriei lui Corneliu Codreanu, Ion Moţa, Vasile Marin şi a tuturor martirilor noştri, care au dorit să facă din ţara noastră: *"o ţară frumoasă ca soarele, puternică şi temătoare de Dumnezeu"*.

Cu privire la procesul de la Nürenberg nu-mi dau seama cum ar fi putut să fie considerată Mişcarea Legionară organizaţie de tip fascist, din moment ce sorgintea ei, din cea mai autentică spiritualitate şi tradiţie românească, este atât de evidentă. Importanţa hotărârilor procesului de la Nürenberg rezidă în constatarea că, în timpul în care Germania hitleristă pusese stăpânire pe întreaga Europă, legionarii nu numai că nu au colaborat cu naziştii ci, dimpotrivă, au fost internaţi în lagărele de la Buchenwald şi Dachau. A fost astfel spulberată şi infama calomnie că Mişcarea Legionară ar fi fost un fel de "colonia a 5-a hitleristă".

Antisemitismul legionar, despre care se face atâta caz, şi care – de fapt – nu poate fi contestat, este lesne de demonstrat că nu a avut nimic comun cu ura de rasă; a fost o luare de atitudine întrucât, la vremea aceea evreii puseseră stăpânire pe cele mai importante sectoare ale economiei noastre şi determinau o nefastă influenţă în viaţa politică prin corupţie. Universităţile de la Iaşi, Chişinău şi Cernăuţi erau invadate de studenţi evrei, faţă de care studenţii români, ale căror posibilităţi materiale erau extrem de reduse, se aflau în netă inferioritate numerică.

Naţiunea română, abia ieşită din prelungirea evului mediu în prima jumătate a secolului XIX, îşi cerea dreptul de a forma o pleiadă de intelectuali autohtoni, prin care spiritualitatea şi tradiţiile noastre să pătrundă în cultura universală. Dacă ar fi să aruncăm anatema asupra celor care au propovăduit acest gen de antisemitism, ce s-ar întâmpla cu marele nostru poet Mihail Eminescu, cu marii profesori Nicolae Iorga, Simion Mehedinţi, A.C.Cuza, Nicolae Paulescu şi alţi mulţi distinşi reprezentanţi ai culturii noastre?

Poză grup color

În ianuarie 1991
Parastasul pentru MOŢA ŞI MARIN

D-na Iridenta Moţa
Mihai Moţa – fiul
Ionel Zeana
Ştefan Predescu

Că nu putea fi vorba de ură de rasă o dovedeşte şi comportarea legionarilor faţă de evreii cu care au pătimit în închisorile comuniste. Legionarii, mai tineri şi mai valizi, cu multă omenie au venit în ajutorul evreilor care s-au aflat în suferinţă. Sunt mulţi foşti deţinuţi politici evrei care au făcut mărturisiri în acest sens, precum Nicolae Steinhardt, Wurnbrand şi, dacă nu mă înşel, chiar domnul Max Bănuş.

Oricum, a vorbi acum despre recrudescenţa antisemitismului în România mi se pare ridicol, dacă nu este - cumva - vorba despre o detestabilă diversiune. Au dispărut de mult cauzele care l-au determinat în trecut.

Ştim că este foarte profitabil pentru unii să contribuie, cât mai mult posibil, la defăimarea Mişcării Legionare. Este cea mai facilă modalitate de a-ţi vedea "opera" publicată, iar o oficină de tip mafiot, cu multiplele ei posibilităţi, te face să devii o aparentă valoare.

După Revoluţie, ne-am fi aşteptat ca istoricii să considere ca o obligaţie de conştiinţă contribuţia lor obiectivă – fără prejudecăţi şi patimă – la restabilirea adevărului istoric, în special cu privire la evenimentele din ultimele şapte decenii. Sperante deşarte! Istoricii noştri precum Ion Scurtu şi Cristian Popişteanu, dovedesc un zel şi o patimă deosebită, în mod special pentru mistificarea evenimentelor în care a fost implicată Mişcarea Legionară. Victor Ionescu, istoricul televiziunii române, membru marcant în conducerea acestei instituţii, în luna ianuarie a acestui an, comentând – cu deosebit patos – cele petrecute în timpul "rebeliunii legionare" din 1941, inclusiv *"pogromul de la abator"*, a mai adus la cunoştinţa opiniei publice o ştire senzaţională: Dumitru Groza, fostul conducător al Corpului muncitoresc legionar, era omul N.K.V.D.-ului, însărcinat să introducă în Mişcarea Legionară un număr cât mai mare de comunişti. Pentru apreciabila lui comportare cu ocazia evenimentelor de la 21-23 ianuarie 1941, Statul sovietic i-a acordat binefacerea unui confortabil azil politic. Mare ruşine!! După un refugiu de câţiva ani în Germania, unde a fost internat în lagăr, în 1945 a revenit în ţară ca să participe la lupta împotriva comunismului. Sunt unul

dintre cei cu care a luat contact în acest scop. În luna mai 1948 a fost arestat. Câţiva ani i-am petrecut împreună în sinistra temniţă de la Aiud, de unde am fost eliberaţi în 1964, pe baza decretului general de graţiere a deţinuţilor politici. Foarte suferind şi aproape orb, continuă să trăiască în oraşul Hunedoara. Ar fi cazul ca domnul Victor Ionescu să-l viziteze ca să-şi ceară scuze pentru a evita un eventual proces de calomnie. Nu o va face însă, întrucât ştie că cei care îi calomniază pe foştii legionari se bucură de o anumită imunitate. Va prefera, deci, să beneficieze de profitul ce i se cuvine.

Suntem însă convinşi că intelectualii noştri autentici nu au nevoie de un astfel de profit. Iată de ce ne-am fi aşteptat ca prestigioşii reprezentanţi ai inteligenţei noastre, care ar trebui să lumineze calea pentru ieşirea poporului român din întunericul în care s-a aflat o jumătate de veac, să analizeze cu profunzime şi obiectivitate fenomenul legionar, care a determinat un crez pentru care zeci de mii de tineri valoroşi s-au jertfit, suportând – cu resemnare creştină – suferinţe cumplite şi de lungă durată.

Corneliu Codreanu, care a fundamentat doctrina legionară pe principiul moralei creştine şi a sacrificiului personal în slujba Cetăţii, a dorit să contribuie la redresarea morală a Neamului nostru şi la eradicarea practicilor levantine din viaţa politică a Ţării.

Istoricul de mâine, într-o prespectivă mai largă, nefiind sub influenţa nefastă a propagandei comuniste care, în bună măsură, a reuşit să ne falsifice istoria, nădăjduim că va prezenta şi fenomenul legionar în adevărata lui lumină.

P.S. Între timp Dumitru Groza a încetat din viaţă.

Februarie 1996

DOMNULUI DIRECTOR,

Ziarele " România Liberă " şi " Tribuna Poporului " cum şi broşura specială " O NOAPTE DE GROAZĂ LA ABATOR ", publică în ultimul timp sub titluri senzaţionale prin care se afirmă că în Abatorul Capitalei au fost masacraţi evrei, în masă.-

In virtutea dreptului de apărare, pentru restabilirea adevărului şi pentru apărarea prestigiului instituţiei din care facem parte, vă rugăm să binevoiţi, a înscrie în coloanele ziarului Dv. următoarea:

DESMINTIRE

Subsemnaţii medici veterinari şi funcţionari ai Abatorului Capitalei luând cunoştinţă de articolele publicate de ziarele "România Liberă ", "Tribuna Poporului" prin care se afirmă că în abatorul Capitalei au fost ucişi evrei, şi de campania ce se duce pe această temă, de natură să discrediteze instituţia şi oamenii ce o servesc, dăm cel mai categoric dezminţire afirmaţiunilor făcute şi declarăm pe propria răspundere că faptele comunicate nu ne sunt de domeniul fanteziei.-

DOMNIEI SALE.
DOMNULUI DIRECTOR AL ZIARULUI "D R E P T A T E A"

Dezmințirea cerută de medici veterinari și funcționari ai Abatorului Capitalei. DREAPTA: Reproducere din „Universul" – 12.02.1941

POST SCRIPTUM

În articolul *"Cu privire la Extreme"*, publicat şi în *"Cuvântul Românesc"* din Canada, pentru a arăta că antisemitismul legionar nu avea nimic comun cu cel hitlerist, întrucât nu era determinat de ura de rasă, m-am referit la ajutorul pe care legionarii, mai tineri şi mai valizi, l-au acordat evreilor suferinzi cu care s-au aflat în temniţele comuniste.I-am pomenit pe Wurbrand şi N. Steinhardt, care au consemnat în scris ajutorul pe care li l-au acordat legionarii. Au fost numeroase cazuri care au rămas necunoscute. De pildă, următorul caz pe care nu l-am făcut cunoscut întrucât se referă la persoana mea. O fac acum, determinat de o declaraţie primită din Canada, de la fostul deţinut politic Hristu Lapa, confirmată de preotul dr. Petre Popescu, parohul Bisericii Ortodoxe Române din Montreal prin propria semnătură şi sigiliul Bisericii.

În colonia de la Capul Midia, în toamna anului 1952, a fost adus în lotul nostru evreul Şerban Samoil, procuristul general al Companiei Italiene de navigaţie *"Gatarno"*, cu sediul la Constanţa.

Locul nostru de lucru era la cariera *"Luminiţa"*. Se producea piatră pentru balastarea drumurilor şi a căii ferate construite de-a lungul Canalului. Condiţiile de lucru erau deosebit de grele.

Şerban Samoilă era implicat într-o afacere de spionaj. În lotul nostru se mai aflau doi deţinuţi politici care fuseseră acuzaţi de spionaj în favoarea Angliei: evreul Alexandru Stroescu şi Pavel Pavel, fostul comentator în limba română la B.B.C. în timpul războiului.

Şerban Samoil, după o anchetă de lungă durată la Securitatea din Constanţa, timp în care a fost supus unui tratament dur, când a ajuns printre noi abia se putea ţine pe picioare. Era în stare de casexie. Îţi inspira milă.

Când a aflat că marea majoritate a componenţilor

lotului nostru erau foşti legionari, a crezut că a fost trimis printre noi ca să fie lichidat.

La vremea aceea eu eram şeful şantierului unde lucrau cam cinci sute de deţinuţi politici, printre care numeroşi foşti poliţişti. Unul dintre ei fusese şeful echipei care m-a arestat în noaptea de 14-15 mai 1948. Se numea Gică Ştefănescu. Eu nu-l recunoscusem. A simţit nevoia să-mi mărturisească. Avea o uşoară infirmitate la mână. L-am ajutat mult ca să-şi facă norma, chiar după ce mi-a făcut această mărturisire.

Pe şantier, pentru repararea sculelor şi utilajelor necesare procesului tehnologic, am improvizat un mic atelier mecanic şi o fierărie. Doi tineri legionari, dintre cei mai valizi, erau folosiţi pentru forjarea cu barosul a sculelor date la reparat. Insistau să le mai dau un ajutor.

Era o vreme rea, cu ploi reci de toamnă târzie. În starea în care se afla Şerban Samoilă, m-am gândit că singura posibilitate de salvare ar fi fost adăpostirea lui la fierărie. Cei doi tineri forjori mi-au reproşat că îmi bat joc de ei. Le-am spus că nu li l-am dat să-i ajute la bătut cu barosul şi i-am rugat să-l lase să se odihnească la căldură. Singura lui obligaţie era fierberea terciului din griş pentru cei care lucrau afară. Grişul era procurat de la un chioşc din incinta coloniei, cu banii proveniţi ca recompensă a muncii noastre, plătiţi în bonuri de 20-25 de lei pe lună, bani cu care fumătorii îşi procurau ţigări. Forjorii erau băieţi buni şi s-au conformat. Evreul Şerban, de la o zi la alta arăta cu totul altul. Se refăcea văzând cu ochii. Era un om cu foarte mult bun simţ. După aproximativ o lună a ţinut să-mi mulţumească şi să-mi spună că se simte capabil de lucru. I-am declarat că-l voi scoate la lucru când eu voi considera că este suficient de restabilit.

După aproape două luni Şerban Samoil părea capabil de muncă. A fost luat de pe şantier. Fusese dus – probabil – din nou la Securitatea din Constanţa, pentru continuarea anchetei.

Din alăturata declaraţie a lui Hristu Lapa rezultă că, în perioada aceea, s-au aflat împreună în Sediul Securităţii. Atunci i-a declarat lui Lapa: *"Dacă toţi legionarii ar fi ca Funda*

s-ar face şi el legionar".

În toamna anului 1953, după moartea lui Stalin, cel care indicase lui Gheorghiu-Dej construirea canalului, unde, prin muncă faraonică şi înfometare va reuşi lichidarea duşmanului de clasă, lucrările la canal fiind oprite, am fost duşi să ne continuăm osânda la Colonia de muncă forţată din Oneşti.

În a doua jumătate a lunii Ianuarie 1954, într-un lot de treizeci şi şase de deţinuţi, printre care Nicolae Cerveni, Ion Manea şi Amedeo Bădescu, am fost supuşi unui regim de izolare severă şi înfometare.

După trei luni, când, printre ultimii opt scoşi din izolare, m-am aflat şi eu, am fost introdus într-un ţarc special, destinat celor consideraţi periculoşi, care nu aveau dreptul la pachetul cu cinci kilograme de aliminte pe lună. Nu eram scoşi la muncă, deci eram supuşi regimului de înfometare.

În ziua Învierii Domnului mă plimbam în interiorul ţarcului, aşteptând obişnuita zeamă, care, cu siguranţă, în ziua de Paşti era să fie apă chioară. De dincolo de sârme, cineva striga: *"Domnule inginer, domnule inginer".* Era Şerban Samoil, care, peste sârme, mi-a aruncat mai mult de jumătate din alimentele primite în luna aceea. Dacă ar fi fost văzut, eventual turnat de cineva, l-ar fi aşteptat carcera, bătaia şi suspendarea pachetului pe întreaga durată a detenţiei.

În întreaga mea viaţă nu cred să fi fost ceva care să mă fi impresionat în măsura în care m-a impresionat gestul evreului Şerban Samoilă. Eu nu-mi aminteam prenumele Samoilă. Mi l-a indicat Voica Decebal pe care l-am preţuit pentru demna lui comportare în cadrul "lotului special". Fusese şi el la şantierul de la Luminiţa. Fiind constănţean, îl cunoscuse pe Şerban Samoil.

Câţiva dintre cei izolaţi am putut sărbători Învierea Domnului cu darurile oferite de evreul ŞERBAN SAMOILĂ.

Ce dar ar fi putut să fie mai semnifiactiv!!?

DECLARATIE

Subsemnatul, Christu G.Lapa,domiciliat in orasul St.Laurent,Canada Bulevard Deguire No:372,Cod H4N-1P6,membru al parohiei romane Buna Vestire din Montreal,Canada declar urmatoarele:
In iarna anilor 1952-1953 eram detinut politic cu o pedeapsa administrativa de 3 ani.si impartăsam o celulă in subsolul cladirii Securitatii din orasul Constanta din apropierea statuei lui Ovidiu,cu un domn Şerban .Discutand cu el mi-a spus ca era evreu si fusese adus dela canalul Dunarea Marea Neagră pentru un supliment de ancheta.Venise dela colonia Capul Midia,una dintre cele mai severe.Discutând de politică a venit vorba de legionari si ca la canal l-a cunoscut pe Dumitru Funda spunandu-mi textual citez " daca toti legionarii ar fi fost ca Funda si eu m-aş fi făcut legionar."
Vizitand Romania si orasul Constanta in August 1995 am intalnit un fost detinut politic ,Sterie Camburu care a stat in acelas celula cu mine in aceias iarnă si l-a cunoscut pe Şerban. Camburu mi-a spus inainte de a schimba numele in Şerban,se numea Schwarz.
Anexez fotocopie după adeverinţa Ministerului Justitiei al Romaniei No: 1222 din 9-9-1992,atestând detinerea mea.
Drept care am semnat la Montreal astăzi sâmbata 18 Mai 1996.

Christu G. Lapa

Se certifica ca declaratia aceasta a fost semnată în fata mea, astăzi 18 mai, 1996 la Montreal, Quebec, Canada.

Preot Dr. Petre Popescu
8080 Christophe-Colomb Ave.
Montreal, Quebec, Canada H2R 2S9
Tel. 514 274 2181.

ÉGLISE ORTHODOXE ROUMAINE
DE L'ANNONCIATION
8080 AVENUE CHRISTOPHE-COLOMB
MTL., QUÉBEC CANADA
H2R 2S9

ROMANIA
MINISTERUL JUSTITIEI
Direcţia Instanţelor Militare
Nr. L/1222 din 09.09.1992

Domnului,
LAPA CHRISTU
Buc. str.Drumul Murgului nr.4 bl.2/bis ap.1
sector 3

La cererea dv.nr. L-1222/3057/92 vă comunicăm următoarele :

LAPA CHRISTU fiul lui Gheorghe şi Caliopi, născut la 12.11.1922 în Grecia, a fost interpret al trupelor fasciste de ocupaţie italiene din Grecia şi a desfăşurat activitate de propagandă prolegionară în rîndul elevilor din Salonic, motive pentru care a fost arestat la 19.07.1952.

Prin Decizia MAI nr.525/53 a fost încadrat într-o colonie de muncă pe o perioadă de 36 de luni.

A fost pus în libertate la 26.07.1955 în baza Ordinului MAI nr. 516/55.

DIRECTOR,

AROMÂNII
ŞI REZISTENŢA ANTICOMUNISTĂ

În timpul studiilor universitare în căminul studenţilor aromâni din str. Iorceanu, o adevărată citadelă legionară, locuia un singur student comunist: Mihai Fârşerotu. Aflasem despre el că fusese contaminat de marxism la Salonic, în perioada în care urma cursurile Şcolii Comerciale Române din acel oraş. Era cuminte, îşi vedea de preocupările lui şi nici nu-i trecea prin minte că ar fi putut determina pe cineva să-şi însuşească crezul lui.

În toamna anului 1946 Mihai Fârşerotu era director general la Casa Asigurărilor Sociale. În mod evident, nu inspira prea mare încredere. Licenţiat al Academiei de Înalte Studii Comerciale fiind, i s-ar fi cuvenit ceva mai mult, cu atât ma mult cu cât intelectualii comunişti din ilegalitate puteau fi număraţi pe degete.

Doctorul Ion Zeana , care profesa la Sanatoriul T.B.C. de la Geoagiu, mi-a sugerat să fac apel la Mihai Fârşerotu, în speranţa unui posibil transfer la un dispensar al Asigurărilor Sociale din Constanţa. M-am dus la el cu ferma convingere că va satisface cererea. Când am intrat în cabinet avea în mână o fotografie din copilărie, la care se uita nostalgic. Mi-a arătat-o. Cu mulţi ani în urmă fusese făcută la Perivoli, frumoasa localitate aromână din Munţii Pindului. Am mai recunoscut pe Gogu Teguiani şi pe Ion Dodu. M-a tratat cu multă amabilitate, deşi, eu nelocuind la căminul studenţilor aromâni nu ne cunoşteam prea bine. Mai mult decât atât, ştia că fusesem şeful grupului studenţilor legionari de peste hotare. Însă, mai presus de orice, eu eram dintre ai lui: aromân!

Cererea a fost pe loc aprobată.

Am reflectat mult după ce m-am despărţit de el. L-am considerat prea sentimental şi deloc indicat pentru o poziţie înaltă în ierarhia comunistă. Nu m-am înşelat!

În vara anului 1954, când am revenit în lumea *"liberă"*, am fost curios să aflu pe ce scaun se mai află Mihai Fârşerotu: era director adjunct la C.E.C. Nu meritase mai mult, deşi fusese coleg şi prieten cu Gogu Rădulescu. Am aflat că toţi foştii lui subalterni vorbeau foarte elogios despre el. Unii dintre cei care îl elogiau proveneau din fosta burghezie română. În mod evident nu practicase vigilenţa, arma comunistă atât de eficientă pentru stârpirea duşmanului de clasă.

Nu cunosc un alt aromân care să-şi fi făcut din doctrina marxistă un ideal. Nu ni se potriveşte. Structura noastră sufletească, mentalitatea, puternicele legături în cadrul minorităţii noastre etnice, inconfundabilă cu numeroasele etnii printre care ne-am aflat atât în Macedonia cât şi – mai târziu – în Dobrogea, ne fac să fim refractari comunismului şi internaţionalismului.

Dacă intelectualilor le-a fost uşor să constate că marxismul este cea mai utopică doctrină politică, pe care a născocit-o o minte diabolică, agricultorii şi oierii dobrogeni, care, precum vom vedea, se vor dovedi cei mai aprigi luptători anticomunişti, au fost călăuziţi de sănătosul lor instinct.

Numeroşi tineri intelectuali aromâni am participat la marea adunare, organizată în luna noiembrie 1945 în Piaţa Palatului, în scopul apărării Monarhiei, tradiţionala noastră formă de guvernământ, incompatibilă cu regimul comunist pe care Stalin urmărea să-l impună Poporului Român.

Pentru zădărnicirea acelei manifestaţii au fost transportate la locul adunării formaţiuni de mercenari înarmaţi cu pistoale mitralieră. Au fost lupte sângeroase, cu morţi şi răniţi. S-a remarcat în acele lupte şi tânărul student medicinist Cociu Hagi, viitorul medic care, în anii 1948-1949, fiind repartizat la o circumscripţie medicală din judeţul Constanţa, pentru faptul de a fi acordat asistenţă medicală luptătorilor din Munţii Babadagului, a fost implicat într-un proces şi condamnat.

Imensa majoritate a aromânilor, după cedarea Cadrilaterului, s-au refugiat în Dobrogea de Nord, judeţele Constanţa şi Tulcea, în locul Bulgarilor, care, conform Convenţiei de la Craiova, se refugiaseră în Cadrilater.

Numeroase localităţi din cele două judeţe precum: Beidant, Ceamurlia de Sus, Tistimelu, Mihai Viteazul, Eschibaba, Ciamurlia de Jos, Casimcea, Cogealac, Cobadin, etc. prin înfrăţirea băştinaşilor cu aromânii noi veniţi, deveniseră puternice garnizoane de rezistenţă anticomunistă.

Cum Dobrogea fusese invadată de hoardele bolşevice, care se dovediseră capabile de cele mai odioase fapte, în scop de apărare, pentru orice eventualitate şi – în mod special – pentru eventualitatea izbucnirii unui conflict între Puterile Occidentale şi U.R.S.S., s-a hotărât organizarea unor formaţiuni de luptă.

Primul prilej de intervenţie a unor astfel de formaţiuni l-au constituit alegerile parlamentare din toamna anului 1946.

În comuna Beidaut fusese organizat un centru de votare pentru localităţile: Eschibaba, Beidant, Comena, Ceamurlia de Sus, Panduru, Neatârnarea, Sarighiol de Deal şi Tistimelu.

Intrarea la urne era păzită de ostaşi şi ciomăgari. Sătenii din localităţile mai sus indicate, avându-i în frunte pe Nicolae Fudulea, Iancu Chiurea, Fudulea Dumitru, Iancu Beca, Stere Grasu, etc., în urma semnalului dat de pădurarul Petre Prisăcaru printr-un foc de armă, au îndepărtat paza oficială şi au preluat supravegherea urnelor. S-a strigat: "Jos comunismul, afară cu ruşii din ţară".

Gogu Stere din Camena a fost împuşcat în gât.

Rămăseseră la vot numai bărbaţii. În condiţii asemănătoare au decurs alegerile din alte numeroase localităţi.

Rezultatul votării a fost – pentru toată ţara – cel ordonat de Stalin. *"A votat imensa majoritate a cetăţenilor cu drept de vot, iar victoria Frontului Democrat a fost categorică".*

A fost evenimentul care ne-a convins că ne aşteaptă vremuri grele, perioadă în care, pentru spălarea creierului şi

pentru pervertirea mentalităţii, totul va fi mistificat.

Cei acuzaţi că au provocat acele evenimente au fost arestaţi.

După punerea lor în libertate au fost continuu hărţuiţi, fapt care i-a determinat pe unii să devină fugari, cutreierând satele şi făcând legătura între grupurile de rezistenţă organizată. Fugarii erau găzduiţi şi pe la stânile din păduri.

Au urmat evenimente deosebite, cu arestări şi evadări, minuţios prezentate în lucrarea *"Rezistenţa"* publicată în anul 1995 de Fundaţia *"Andrei Şaguna"* din Constanţa.

În anul 1947 Nicolae Fudulea, conducătorul şi coordonatorul grupurilor de rezistenţă din Dobrogea, stabilise legătura cu centrul de coordonare al rezistenţei, organizate de Mişcarea Legionară, prin avocatul Nelu Rusu, important membru component al acelui for.

Tache Gheorghe, şeful grupului de rezistenţă din comuna Panduru, judeţul Tulcea, a fost informat de revenirea în Ţară a lui Gogu Puiu care, după evenimentele din ianuarie 1941, se refugiase în Germania, Gogu Puiu îşi exprimase dorinţa să stabilească legătura cu grupurile de rezistenţă din Dobrogea. Întâlnirea a avut loc în Bucureşti. Gogu Puiu l-a informat pe Tache Gheorghe despre scopul revenirii lui. Fusese însărcinat de grupul celor din exil să contribuie la o cât mai bună organizare a grupurilor de rezistenţă în scopul provocării unei insurecţii care, după părerea lui, ar fi constituit un motiv de intervenţie a forţelor din Occident. Dealtfel, el considera invitabil conflictul dintre Puterile din Occident şi U.R.S.S.

Gogu Puiu era fiul preotului din comuna Mihail Kogălniceanu, judeţul Constanţa. Fiind informat că Nicolae (Cusa) Fudulea era conducătorul suprem al grupurilor de rezistenţă din Dobrogea, Gogu Puiu a pornit la drum în căutarea lui. Pentru orientare, a fost îndrumat spre Nicolae Caratana, şeful grupului de rezistenţă din Cogealac. Caratana era şi mentorul lui Nicolae Fudulea.

După ce Gogu Puiu a făcut cunoscute intenţiile sale, Nicolae Caratana, bun cunoscător a situaţiei din Dobrogea,

unde se afla o mare concentrare de trupe sovietice, l-a considerat pe Gogu mult prea entuziast. Nu s-au putut înţelege, fapt pentru care Caratana s-a deplasat la Bucureşti, la centrul de coordonare, care, după ce a fost informat cu privire la situaţia reală din Dobrogea, a hotărât rechemarea lui Gogu Puiu la Bucureşti. Acesta, nefiind de acord cu hotărârea celor de la centru de coordonare, s-a declarat independent şi a hotărât să acţioneze pe cont propriu.

În noaptea de 14-15 mai 1948, când s-a produs arestarea unui foarte mare număr de legionari, la Constanţa a fost arestat un numeros grup, în frunte cu studentul Gheorghe Cucoli, din care a făcut parte dr. Ion Zeana, profesorul George Perdichi, studentul Alecu Caranica, Gheorghe Gachi, Stere Coitu şi numeroşi ţărani. Cu toţii au fost condamnaţi la mulţi ani de muncă silnică.

În aceeaşi noapte în Dobrogea au mai fost arestaţi numeroşi alţi legionari aromâni. Tache Gheorghe, care nu fusese prins în noaptea de 15 mai, a fost arestat în luna iunie, cu întregul său grup. Au fost cu toţii condamnaţi.

În Bucureşti, în aceeaşi perioadă, au fost arestaţi numeroşi legionari aromâni, printre care: economiştii Ion Nacu, Tache Toma şi Nicolae Hagibira, arhitectul Sandu Goj, inginerul Leonida Galica, profesorii Gogu Teguiani, Vangheli Margarit, Gogu Ruva şi Hristu Furfolea, avocatul Geo Nacu şi doctorul Zisi Hagibira. După un stagiu la Jilava cu toţii au ajuns în temniţa de la Ocnele Mari.

Între timp Gogu Puiu luase contact şi cu amiralul Măcelaru, unul dintre cei mai prestigioşi reprezentanţi ai rezistenţei anticomuniste.

Fraţii Nicolae şi Dumitru Fudulea s-au întâlnit pentru prima dată cu Gogu Puiu în casa lui Iani (Ion) Cotan din Neatârnarea, în luna iunie 1948. Gogu Puiu a fost acceptat de Nicolae Fudulea ca aliat. Timp de un an vor fi nedespărţiţi.

În toamna aceluiaşi an, când se aflau în plină organizare, prin Gheorghe Cusa, venit de la Bucureşti, au primit instrucţiunile transmise de Centrul de Coordonare pentru întreaga ţară.

Au fost reactivate grupările de rezistenţă din centrul Dobrogei.

În aprilie 1949 Securitatea a făcut o întrevedere în com. Tistimelu. Au fost înconjurate casele fraţilor Fudulea. Deşi ei erau în locuinţele lor, securiştii n-au insistat să-i găsească. Ştiau că sunt înarmaţi. Au fost chinuite soţiile. Teroarea devenise cumplită. Pericolul de arestare era mare. De la Bucureşti li s-a recomandat să se retragă în munţii Babadagului, cu intenţia de a se refugia în Carpaţi. Au început să-şi procure acte false.

Ca să scape de sub supravegherea Securităţii ciobanii din Beidant şi Tistimelu s-au refugiat cu turmele în Balta Brăilei. Acolo se refugiase şi Ion (Iani) Cotan, tânărul de 22 de ani, dintre cei mai destoinici colaboratori ai lui Nicolae Fudulea. Printre oieri au pătruns şi oameni de ai Securităţii. S-a aflat că Ion Cotan era cel mai bine informat referitor la activitatea cuplului N. Fudulea – Gogu Puiu. A fost arestat şi chinuit. Le-a lăsat impresia că este dispus să le facă jocul. Ducându-se cu securiştii în căutarea fraţilor Fudulea, a reuşit să dispară, ducând cu el şi un pistol automat pus la dispoziţie de securişti, după ce le câştigase încrederea, Ion Cotan se dusese acasă la Stere Grasu din Ciamurlia de Sus, de unde au dispărut împreună.

Se dezlănţuise o teroare cumplită. Poterele Securităţii cutreierau pădurile. Au fost împuşcaţi fraţii lui Stere Grasu, Gheorghe Pulpa din Sarighiolul de Deal a fost împuşcat în cimitirul satului când îşi înmormânta cei doi copii gemeni nou născuţi.

Pentru mai mare siguranţă, s-au constituit două grupuri: unul condus de N. Fudulea şi altul de Gogu Puiu. S-au despărţit.

Stere Grasu şi Ion Cotan au ajuns la fraţii Fudulea.

În luna iulie familiile fraţilor Fudulea au fost deportate în Bărăgan. La fel familiile lui Nicolae Haşoti, din Beidant şi Iancu Beca.

În seara zilei de 18 iulie 1949 Gogu Puiu, însoţit de logodnica sa, Olimpia, se afla la Cobadin. Venise să participe

la o şedinţă şi să facă cununia religioasă. A fost adăpostit în casa lui Gheorghe Filiu, vecin cu Ion Adam. În timpul nopţii cele două locuinţe au fost înconjurate de Securitate. Spre dimineaţă, fără somaţie, locuinţele au fost obiectivul unui tir de puşti mitraliere. Gogu Puiu, trezit din somn, a ieşit din casă şi a început să răspundă cu focuri de armă automată şi grenade. Când i s-a terminat muniţia, folosindu-se de ultima grenadă, s-a sinucis ca să nu cadă viu în mâinile călăilor.

Moarte de adevărat erou!

Ion Adam fusese ucis şi el, iar Gh. Filiu, grav rănit, cu maşina în care se aflau corpurile neînsufleţite ale celor doi, a fost transportat la Constanţa. Mormintele lor continuă să fie necunoscute.

A urmat teroarea în toate satele. Trei fraţi ai lui Gogu Puiu, printre care şi profesorul Aristide Puiu, au fost condamnaţi. Olimpia, logodnica lui Gogu, fiind arestată, a născut în închisoare. Micuţa Zoe a avut statut de *"deţinut politic"* timp de un an şi patru luni. După *"eliberare"* a fost preluată de bunica, mama lui Gogu Puiu. Mai târziu, în anul 1964, ca să scape de *"stigmatul"* numelui patern, a fost înfiată de familia Cusa Balamace. A făcut studii universitare. Este licenţiată în limbile franceză şi engleză. Căsătorită Rădulescu.

Fraţii Fudulea şi cei din comandament, după evenimentele de la Babadag, au hotărât să renunţe la rezistenţa organizată. Locuinţele unde erau adăpostiţi fiind supravegheate, nu mai puteau fi folosite.

Unii, precum Hristu Pariza, Baciu Nicolae şi Toma Vasile şi-au făcut ascunzători.

Fraţii Nicolae şi Dumitru Fudulea, Grasu Stere şi Ion Cotan şi-au făcut un adăpost la cota 332 la Secar Bair, unde au sărbătorit noaptea Anului Nou 1950. În zorii zilei de 10 martie au fost înconjuraţi de securişti şi somaţi – prin porta voce – să se predea. Sunt asaltaţi cu focuri de armă şi grenade timp de 4 ore. Dumitru Fudulea, voind să îndepărteze o grenadă care nu explodase, a fost grav rănit. Transportat la Cobadin, a murit curând.

A urmat procesul cu nouăsprezece inculpaţi, după o

jumătate de an de cumplite suferinţe îndurate de cei anchetaţi. Nicolae Fudulea şi Grasu Stere au fost condamnaţi la moarte prin împuşcare. Ion (Iani) Cotan la muncă silnică pe viaţă. Nicolae Fudulea a reuşit să evadeze în ajunul executării sentinţei. Grasu Stere, rănindu-se în tentativa de evadare, a fost prins şi executat. Era în luna septembrie 1950. Au urmat timpuri grele pentru bravul conducător al rezistenţei dobrogene. Dormea în lanurile de porumb şi se hrănea cu struguri. A reuşit totuşi să ajungă în localităţile locuite de aromâni, unde a fost bine primit. A fost foarte ajutat. Era slab, zdrenţăros şi nebărbierit. Şi-a continuat activitatea timp de aproape doi ani, deşi, în tot acest timp, aşezările aromânilor erau terorizate de Securitate.

În luna noiembrie 1951 au fost peste două mii de arestaţi. Tânărul Zuba Hristu din Ciamurlia de Sus, secretar U.T.M., care participa la şedinţele organizate de Fudulea, a fost arestat, schingiuit şi, în cele din urmă , asasinat.

La data de 9 martie 1952, când se afla în satul Calfa, la 10 km. de Tistimelu, a fost descoperit printr-o stratagemă. A încercat să fugă, însă a fost grav rănit. Dus la Constanţa şi internat în spital cu lanţuri la picioare şi legat de patul în care zăcea, la data de 28 martie 1952 a murit. Mormântul celui mai brav luptător al rezistenţei dobrogene continuă să fie necunoscut.

În toate aşezările în care şi-au desfăşurat activitatea Gogu Puiu şi Nicolae Fudulea, pot fi ascultate baladele dedicate lor.

Nu ne îndoim că Doamna Lucia Hossu Longhin, care, cu multă trudă şi deosebit talent, a realizat monumentalul documentar *"MEMORIALUL DURERII"*, se va ocupa şi de rezistenţa anticomunistă din Dobrogea. Îi stau la dispoziţie preţioşi mărturisitori, lucrările *"Rezistenţa"* – opera Olimpiei Cotan şi Taşcu Beca, *"Haiducii Dobrogei"* de Nicolae Ciolacu, mormintele identificate ale unora dintre eroii dobrogeni, precum şi baladele care evocă eroismul lor. Şi acest preţios material documentar va contribui la mărirea patrimoniului moral al Neamului nostru.

Nicolae Ciolacu, conducătorul organizaţiei din comuna Sinoe, este singurul supravieţuitor din grupul de comandă al rezistenţei anticomuniste din Dobrogea. Precum al patruzeci şi şaptelea "ronin" din "Comoara Samurailor", a fost – poate – sortit să rămână în viaţă ca să transmită posterităţii cât de mari au putut fi suferinţele provocate blândului nostru popor de cea mai satanică formă de organizare a societăţii umane: comunismul. A făcut-o, lăsându-ne lucrarea *"Haiducii Dobrogei"*, care constituie un preţios material documentar.

În Banat, pe locurile părăsite de şvabii, care, în toamna anului 1944, au plecat în Germania odată cu retragerea Armatei Germane, au fost colonizaţi basarabenii şi bucovinenii din Nordul Bucovinei. Ei părăsiseră locurile lor natale invadate de Sovietici. Au părăsit acele locuri dragi, dar de comunismul sovietic n-au scăpat. Tot acolo au fost colonizaţi o bună parte dintre aromânii care părăsiseră Cadrilaterul.

Dumitru Groza, fostul conducător al Corpului Muncitoresc Legionar, care până în anul 1945 se aflase în Germania cu statut de azilant politic, a venit în Ţară ca să contribuie la organizarea rezistenţei anticomuniste. În acest scop în Banat a fost ajutat de Vasile Zotu, de asemenea revenit din Germania şi de Constantin Teja, colonizat şi el în Banat, care se bucura de mare încredere printre aromâni.

Se păstra legătura cu grupul coordonator din Bucureşti, precum şi cu organizaţiile din Dobrogea prin Gogu Puiu.

După trădarea *"călăului Tito"*, când Securitatea devenise foarte vigilentă, în special în comunele din apropierea frontierei româno-iugoslavă, mulţi dintre componenţii organizaţiei din Banat, precum şi unii dintre colaboratorii lor din Dobrogea, au fost arestaţi. A urmat un proces cu mulţi inculpaţi, printre care scriitorii Dumitru Bacu, autorul lucrării *"Piteştii"*, publicată în Occident şi Nicolae Caratana.

Şeful de lot a fost Zotu Vasile. În temniţa de la Gherla, în timpul *"reeducării"*, Constantin Teja şi Vasile Zotu au fost

supuşi la cumplite suferinţe alături de bravul fost ofiţer Mihai Timaru, din lotul luptătorilor din munţii Vrancei, a profesorului Radu Ciuceanu, a inginerilor Cociu Barba şi Traian Popescu, precum şi a altor fraţi de suferinţă.

Din grupul studenţilor legionari de la Iaşi, au făcut parte Gioga Parizianu, Nicolae Perceli şi fratele lui Dumitru Perceli, toţi trei studenţi la Facultatea de Medicină din acel centru universitar.

Când se aflau în închisoarea de la Suceava, unde a fost iniţiată sinistra acţiune de *"reeducare"* pentru spălarea creierului tineretului universitar după metoda sovietică, Gioga Parizianu a luat atitudine împotriva lui Bogdanovici, iniţiatorul acelei acţiuni. Mai târziu, când au fost transferaţi la închisoarea Piteşti, unde au fost întemniţaţi studenţii în scopul *"reeducării"*, Ţurcanu, a continuat opera lui Bogdanovici, pe care, declarându-l diversionist, l-a şi lichidat, Gioga Parizianu a fost unul dintre cei supuşi la inimaginabile suplicii, pe care le-a suportat fără să fi devenit şi el torţionar. Fusese arestat în anul patru de studii. Beneficiind de graţierea generală, s-a eliberat în iulie 1964. Nu i s-a permis continuarea studiilor. Nu a fost considerat că ar fi meritat această *"favoare"*. Consecinţele suferinţelor îndurate i-au provocat moartea la câţiva ani după eliberare.

Studentul aromân Gheorghe Cucoli, cel care, până la data de 15 mai 1948, fusese organizatorul importantului grup de rezistenţă dobrogeană, în care au fost implicaţi intelectuali şi ţărani, a fost de asemenea supus la chinuri greu suportabile. Când limita suportabilului a fost depăşită, a făcut unele declaraţii care au provocat arestarea altor componenţi din formaţiunile organizate de el. Nu a devenit – totuşi – şi el torţionar. Scrupuloasa lui conştiinţă i-a provocat frământări sufleteşti până în ultima zi a existenţei sale, deşi nimeni – dintre cei arestaţi – nu i-a reproşat.

Cociu Barba, când a simţit că nu mai poate rezista, cu placheul de la pantof, ascuţit pe pardoseala de beton, şi-a tăiat venele de la o mână. N-a reuşit să moară, a reuşit – totuşi – să scape de *"reeducare"*.

Dimce Caranfil, unul dintre colaboratorii lui Gogu Puiu, nu a putut supravieţui acelor cumplite suferinţe; a murit în timpul "reeducării".

În temniţa de la Aiud, în care – în ultimii ani – s-a aflat marea majoritate a legionarilor condamnaţi, aromânii au fost în număr destul de mare. N-am auzit să se fi vorbit că cineva dintre ei s-ar fi comportat nedemn. Mi-a făcut plăcere să aud vorbindu-se depsre Hristu Pariza, pe care l-am cunoscut în temniţă, tânărul care mulţi ani a stat într-o ascunzătoare zidită în casa logodnicii sale, timp în care a studiat geografia, devenind un bun cunoscător autodidact.

Economistul Gheorghe - Gioga-Costea, al cărui frate, student la Facultatea de Drept din Timişoara, a murit în timpul anchetei, a fost deosebit de apreciat pentru ajutorul acordat celor suferinzi, pentru marea lui modestie şi blândeţe.

Gheorghe Tache, aromânul iubit de toţi cei care l-au cunoscut, despre al cărui spirit de sacrificiu, omenie, înţelepciune şi modestie vorbeşte cu multă admiraţie juristul Teodor Dragomirescu, cel care, în al său periplu prin lagărele ofiţerilor români, prizonieri în Uniunea Sovietică, precum şi prin temniţele din Ţară, unde a făcut un apreciabil stagiu, a avut posibilitatea să cunoască, în condiţii de cumplite suferinţe, mulţi confraţi de ai lui.

Nu pot fi uitaţi: Gheorghe Moceanu, Vasile Carataş şi Iancu Pala mici la trup, cu suflete mari.

Prestigiosul doctor chirurg Dumitru Zeana, tatăl profesorului doctor cardiolog Cornel Zeana de la Spitalul de Urgenţă, care a fost de mare ajutor celor suferinzi, a suportat cu multă demnitate suferinţele de lungă durată, cărora nu le-a putut supravieţui. Numele lui se află în pomelnicul Monumentului *"Calvarul Aiudului"*, construit pentru cinstirea memoriei celor care şi-au încheiat existenţa pământeană între zidurile acelei blestemate închisori.

Profesorul doctor chirurg Petre Topa, fostul preşedinte al Societăţii de Cultură Macedo-Română, al cărui nume figurează în acelaşi pomelnic al Monumentului, până în ultima zi a existenţei sale, încheiată tot în temniţa de la Aiud,

fiind folosit ca medic în infirmeria penitenciarului, a fost – de asemenea – de mare ajutor celor suferinzi.

Profesorul Aristide Zdru, unul dintre membrii de frunte ai organizaţiei de rezistenţă din Munţii Vrancei, alături de fraţii Paragină şi Mihai Timaru, a cărui sănătate a fost mult şubrezită în timpul îndelungatei detenţii, a decedat cu câţiva ani în urmă. Numele lui este cu respect pronunţat de toţi cei care l-au cunoscut.

Economiştii Sterie Duliu, Ion Nacu, Ilie Hagimasuri, Alexandru Zdrula, Nicolae Ghiza, Mihai Caratasu, Mihai Musu şi fratele său, distinsul intelectual Sotir Musu, juriştii Atanasie şi Carol Papanace, fraţii lui Constantin Papanace, profesorii Gheorghe Zima, Gogu Teguianu şi Spiru Zechiu, cu toţii au suportat cu multă demnitate suferinţele îndurate în lunga perioadă de detenţie. Sănătatea lor fiind mult şubrezită de acele suferinţe, cei mai mulţi nu se mai află printre noi.

Mai sunt în viaţă Ilie Hagimasuri, Gogu Teguiani, Carol Papanace şi Spiru Zechiu.

Sunt mulţi cei care ar merita să fie pomeniţi. Tuturor le cer iertare!

Volumul acestei lucrări este mult prea neîncăpător pentru a-i cuprinde pe toţi cei care ar merita. Au făcut-o şi o vor mai face alţi confraţi supravieţuitori, care, fără îndoială, au conştiinţa acestei datorii.

ÎN TEMNIŢĂ CU PETRE ŢUŢEA

În Vinerea Patimilor – anul 1949 – mă aflam în celula nr.5 din secţia întâi secret a închisorii Jilava. Fusesem arestat în luna mai 1948.

Se zvonise că Petre Ţuţea s-ar afla într-o celulă din apropiere.

De câteva luni, la conducerea închisorii se instalase sinistrul Maromet; venise cu o nouă formaţie de temniceri, care de care mai oacheşi, bine instruiţi pentru stârpirea duşmanului de clasă. Şi până la venirea lor înfometarea fusese cumplită, însă, graţie fostului director Berezovsky, care a plătit scump pentru omenia lui, tratamentul fusese cum nu se putea mai uman. Formaţia Maromet a deslănţuit teroarea, cu frecvente bătăi pentru diferite pretexte.

Pe înfometat îl obsedează amintirea bunătăţilor pe care le-a consumat cândva, este o psihoză specifică ce pune stăpânire pe toţi cei înfometaţi.

Era după ora închiderii şi bunul meu prieten şi coleg, inginerul Călin Dimitru, începuse să ne prezinte delicioasele preparate cu care îl îndopa mama lui cu ocazia sărbătorilor Paştelui, când, în mod cu totul neobişnuit pentru ora aceea, primul gardian a intrat în celulă, mi-a pronunţat numele şi mi-a ordonat să-mi fac bagajul şi să ies. M-am conformat rapid. Am fost băgat într-o încăpere de la ieşirea din secţie, unde se mai aflau trei deţinuţi. L-am recunoscut cu greu pe Petre Ţuţea, care nu cred să fi avut mai mult decât două treimi din greutatea de altădată...

Alături de el se mai aflau vechiul meu prieten Ion Boantă şi Grigore Cărăuşu. Rând pe rând au mai fost aduşi Alexandru Constantinescu-Constant, generalul Dumitru Coroamă, Ion Victor Vojen, preotul Dumitrescu-Borşa, Alexandru Ventonic Octavian Tripa şi tânărul Pohrib. Cunoscându-i aproape pe toţi, mi-am dat seama că am putea constitui un lot mai special, deci posibil să fim destinaţi unui

regim şi mai tiranic. Petre Ţuţea era de părere că mai rău nu avea cum să fie. Era, de altfel, şi greu de imaginat.

După percheziţia regulamentară, căutaţi fiind cu mare vigilenţă atât în gură cât şi în oricare altă parte a corpului în care s-ar fi putut ascunde vreun minuscul miraculos obiect care ar fi putut să ne ajute la evadare, am fost urcaţi într-o autodubă şi transportaţi la staţia Triaj, unde ne aştepta un vagondubă, cu care urma să călătorim două nopţi şi o zi, cu destinaţia necunoscută. Prima grijă a lui Petre Ţuţea a fost să înfulece porţia de pâine pentru a doua zi, care nu cântărea mai mult de două sute de grame, după care a înghiţit şi bucăţica de marmeladă. Mi-am dat seama că suferea cumplit de foame. De altfel, peste puţin timp, cu toţii am procedat la fel; era foarte greu să te poţi abţine când ştiai că mai ai în pungă ceva ce se putea mânca.

De multă vreme porţia zilnică de pâine sau turtoi, care ni se dădea cam cu o jumătate de oră înaintea sosorii polonicului cu zeamă de arpacic, varză, sau, cartofi, era înfulecată rapid. Cum efectul înfometării se produce după câteva luni de foame continuă, dintre deţinuţii cu stagiu mai mare nu-mi amintesc să fi reuşit cineva să-şi păstreze porţia de pâine sau turtoi ca să le consume odată cu zeama de prânz.

Am călătorit toată noaptea, a doua zi, precum şi noaptea următoare, cu dese staţionări în locuri necunoscute de noi, cum necunoscută ne era şi destinaţia. Am presupus că suntem cuplaţi la un tren de marfă. În zorii zilei următoare, pe când staţionam, ne-am dat seama că se face o manevră pentru decuplarea vagonului-dubă. Aşa a şi fost. Ne aflam în staţia Rîureni, din apropierea închisorii din Ocnele Mari. Gardienii care veniseră să ne preia proveneau din vechea administraţie; păreau blânzi şi parcă jenaţi că, în chiar ziua Învierii Domnului, veniseră în întâmpinarea noastră înarmaţi.

Am pornit încolonaţi pe drumul care duce la puşcărie. Când am păşit în incintă, am fost profund impresionaţi de neaşteptata primire: din toată închisoarea se cânta "Christos a Înviat". Părea să fie un cor bine dirijat.

Se cânta atât în curte cât şi în interiorul celularului. Pentru noi părea incredibil! Eram de-a dreptul copleşiţi. Cei care ne-au recunoscut, fără să se poată apropia de noi, ne urau bun venit şi ne asigurau că la ei e bine. Erau destul de bine informaţi despre regimul de la Jilava.

Toţi deţinuţii de la Ocnele Mari aveau regim de lagăr, puteau primi lunar un pachet cu trei kg. cu alimente; aveau de asemenea dreptul ca, până la ora închiderii, să stea afară, la soare şi aer.

După o izolare în carantină pe durata a două săptămâni, timp în care ni se strecura câte ceva de-ale mâncării, iar cei de la bucătărie se îngrijeau ca în hârdăul nostru să pună mâncare mai multă şi ceva mai consistentă, am fost duşi şi noi la secţie, la camera trei, unde se mai aflau încă nouă fraţi de suferinţă, sosiţi acolo nu cu mult înaintea noastră.

Am beneficiat şi noi de acelaşi regiim, din nefericire însă numai pe durata unei luni. Camera era spaţioasă, era prevăzută cu două rânduri de priciuri, fiecare cu două nivele. Petre Ţuţea şi-a exprimat dorinţa să ne instalăm într-o cuşetă, la nivelul de jos. Al treilea ocupant al cuşetei era bătrânul Alecu Ventonic din Iaşi. La primirea unicului pachet, Petre Ţuţea, după ce a identificat expeditorul, cuprins de o puternică emoţie, mi s-a adresat exclamând:

"Măi Tache, mi l-a trimis ţăranca de la Boteni!"

Aşa îi plăcea să o considere pe mama lui, deşi era soţie de *"popă"*. De fapt părea mai mândru că e fiu de ţărancă, decât că e fecior de *"popă"*.

La Ocnele Mari se aflau atunci foşti demnitari, printre care: generalul Gh. Mihail, fost prim-ministru, Mihai Popovici, Gh. Solomon, Savel Rădulescu, Hudiţă şi Leucuţia, foşti miniştri, precum şi alţi reputaţi oameni politici şi de cultură. Printre aceştia se afla şi Petre Pandrea, vechi prieten cu Petre Ţuţea, de pe când se aflau împreună la Berlin, unde şi Pandrea lucra la o teză de doctorat.

Apariţia lui Petre Ţuţea a provocat o adevărată senzaţie. Petre Pandrea a exclamat: *"A sosit bunul meu*

prieten, genialul Petre Ţuţea!"

Dimineaţa, după deschidere, în curtea închisorii se producea o adevărată forfotă, care mai de care grăbindu-se să prindă un loc cât mai în apropierea lui Petre Ţuţea, care, ore în şir, răspunzând la întrebările celor prezenţi, făcea expunerea diverselor teme în mare vervă, impresionând auditoriul prin vasta cultură, bogăţia ideilor şi formularea lor într-o manieră personală, folosind uneori şi expresii mai vulgare, care însă în frazele lui păreau adevărate perle. Pentru cei mulţi bucuria a fost de scurtă durată; venise în inspecţie temutul colonel Constantinescu *"Tunsu"* care, după ce şi-a făcut damblaua ordonând tunsoarea generală, a suspendat regimul de lagăr, a impus regimul de celulă, cu anularea dreptului la pachetul de alimente. Calitatea mâncării s-a înrăutăţit.

Noi, cei din camera trei, continuam să beneficiem de expunerile lui Petre Ţuţea, care rămăsese de acum numai la dispoziţia noastră. După un anumit timp a sosit la noi şi profesorul Mihail Manolescu, fost ministru de externe şi fostul nostru profesor de economie politică la Politehnica din Bucureşti. Omul care fusese cândva considerat printre arbitrii eleganţei bucureştene, arăta jalnic! Îi plângeai de milă! După aproape un an şi jumătate de regim Jilava, era demoralizat, aproape casetic şi plin de jeg. Petre Ţuţea îl aprecia ca pe un foarte talentat economist de şcoală matematizantă şi conferenţiar remarcabil. Impresionat de starea jalincă în care se afla profesorul, deşi sub aspectul fizic nici el nu arăta cu mult mai bine, Petre Ţuţea a fost de părere că trebuie făcut tot posibilul să-l salvăm. Inginerul Atanasie Trifănescu şi cu mine, foştii lui studenţi, ajutaţi fiind de Ion Boanţă şi Matei Biloiu, i-am spălat totul - inclusiv îmbrăcămintea, - l-am îmbăiat într-un fel de lighean şi în scurt timp l-am făcut să arate mai altfel.

Pe culoarul spaţios dintre cele două rânduri de priciuri se formau de obicei două grupuri: unul în jurul lui nenea Petrache Ţuţea şi altul în jurl lui nenea Alecu Constantinescu-Constant, fost director la ziarul *"Buna Vestire"*, reputat jurist, cu teza de doctorat susţinută cu deosebit succes la Sorbona, care de asemenea făcea expuneri mult gustate.

Nenea Petrache vorbea aproape continuu, răspunzând la diferite întrebări pe teme diverse. Într-o zi a fost rugat să ne spună câte ceva despre femeia din epoca Renaşterii. A vorbit zile în şir, evocând şi caracterizând femeile celebre din acele vremuri.

După sosirea profesorului Manoilescu, apreciind că circumstanţele sunt foarte favorabile pentru organizarea unui ciclu de conferinţe, noi, cei tineri, am şi întocmit un program în acest scop. Ne-am angajat să prezentăm şi noi subiecte din domeniile noastre de activitate.

În fiecare seară, după ora închiderii, conferenţiarul se instala la tribună, la etajul de la capătul unui prici, şi expunea subiectul dinainte programat. Camera trei se transformase într-o adevărată Academie.

La cererea foştilor săi studenţi, profesorul Manoilescu a acceptat ca, într-un ciclu de prelegeri, să ne prezinte teoria protecţionismului în schimburile economice, o foarte interesantă temă de politică economică, care constituise subiectul unei prestigioase lucrări, opera profesorului Mihail Manoilescu. Petre Ţuţea, care la vremea aceea colabora la *"Patria"* din Cluj, făcuse o atât de interesantă prezentare a acestei lucrări, încât profesorul Manoilescu, care era pe atunci şi guvernator la Banca Naţională, l-a chemat pe tânărul Ţuţea la Bucureşti şi i-a oferit – pare-mi-se – cincisprezece mii de lei. Şi-au amintit cu plăcere de acele vremuri, iar Petre Ţuţea i-a mulţumit încă o dată, cu precizarea că în viaţa lui nu a fost atât de bogat. Într-o notă de mare sinceritate profesorul a mărturisit că, după ce a citit recenzia din *"Patria"* sub semnătura lui Petre Ţuţea, valoarea lucrării lui a crescut în propria-i conştiinţă. Nenea Petrache, bun de şotii, nu a ratat momentul şi a exclamat: *"Păi, domnule profesor, cam aşa a şi fost: recenzia mea a dat lucrării Dvs. valoare în plus!"* – după care a izbucnit în râsul lui zgomotos, care ne-a contaminat pe toţi. Şi profesorul a râs cu mare poftă.

Atrăgătoare erau deasemenea expunerile lui nenea Alecu Constant.

Ion Victor Vojen, care studiase arta dramatică, ne-a

prezentat – cu deosebit succes – anecdotica teatrului Shakespeare, cu consideraţii personale. În cuşeta în care ne aflam, de unde ascultam expunerea, nenea Petrache Ţuţea mi-a şoptit: *"Măi Tache, am să mă urc eu odată-n scări şi am să vă arăt cam cum stăm cu acest genial aventurier William Shakespeare."* Din acel moment nu i-am mai dat pace. Se lăsa greu; nu-i plăcea să fie programat. În cele din urmă, poate ca să-mi facă hatârul, mai ales că avea o mare slăbiciune pentru românii macedoneni, a cedat.

În ziua programată, după ce mi-a comunicat tema, am bătut din palme şi am cerut să se facă linişte, după care am anunţat că Petre Ţuţea se va urca la tribună şi va trata subiectul *"Cum se încadreasă opera lui Shakespeare în tiparele lui Platon"*. A fost o adevărată explozie de aplauze.

Era în seara zilei de 26 iulie 1949, dată care va rămâne neştearsă în amintirile mele. Nenea Petrache a fost ajutat să se urce la tribună, după care s-a făcut linişte de mormânt. Era pentru prima dată când ne vorbea într-o ambianţă mai festivă. Peste câteva minute cu toţii păream fascinaţi, atât de analiza conţinutului filosofic al teatrului shakespearean, cât, mai ales, de verva conferenţiarului şi impecabila formă de prezentare a unor idei atât de profunde. Petrache Ţuţea se dovedea şi mai interesant decât ne apăruse până atunci. Ce păcat că nu a existat posibilitatea stenografierii acestor prelegeri! Dacă ar fi fost să apară chiar copia acestor stenograme, poate Eugen Barbu s-ar fi jenat să mai întrebe: ce a produs acest Petre Ţuţea? Dar mai ştii?! Ar fi posibil ca pe autorul *"Gropii"* să nici nu-l fi interesat astfel de teme.

Într-un târziu, când părea că ne aflăm încă departe de epuizarea subiectului, gardianul Ghimiş, şeful de secţie, a bătut în vizetă şi ne-a ameninţat că-l va anunţa pe director dacă nu ne culcăm imediat. Era miezul nopţii, când nenea Petrache a fost nevoit să încheie, spre marele nostru regret.

Student politehnician fiind, am dorit şi am insistat mult să particip la conferinţele marilor noştri oameni de cultură şi reputaţi conferenţiari. Am făcut-o de fiecare dată când mi-a fost posibil. Mărturisesc că nu-mi amintesc să fi participat la o

conferinţă care să mă fi captivat mai mult. Ar fi poate de recunoscut că aprecierea ar putea să fie subiectivă; un factor determinant ar fi putut să fie şi ambianţa în care s-a produs acel act intelectual. Plăcerea acestor prelegeri n-a durat însă mult nici pentru noi.

Mâncarea devenise aproape zeamă chioară. Noi, cei din lotul Jilava, supuşi acum şi la regimul de înfometare de la Ocnele Mari, ajunseserăm aproape în stare de caşexie. Edemele de distrofie apăruseră la toţi. În aceste condiţii, ca să reducem la minimum consumul de energie, stăteam aproape tot timpul întinşi pe priciuri. Petre Ţuţea, mai voluminos decât noi toţi, suferea cumplit de foame. În această situaţie, în dimineaţa zilei de 15 august – de Sfânta Maria – am hotărât ca, în numele grupului nostru, cineva dintre noi să ceară ieşirea la raportul directorului Simulescu, ca să-l rugăm să ia în considerare starea de avansată degradare fizică în care ne aflam şi să ne îmbunătăţească – cât de cât – regimul alimentar. În acest scop am fost delegat eu.

Directorul m-a primit în cancelaria lui, m-a poftit pe scaun şi, după ce i-am expus motivul pentru care am cerut ieşirea la raport, mi-a declarat că este şi el impresionat de starea fizică a lotului nostru.

În continuare, mi-a comunicat că nu mai era necesară ieşirea la raport, întrucât a şi dat dispoziţii la bucătărie să se mărească polonicul, iar mâncarea, începând chiar de mâine va fi atât de groasă încât polonicul o să stea în hârdău *"uite aşa!"*. A făcut cu mâna un gest ca să arate că va sta în poziţie verticală. I-am mulţumit şi am plecat. Revenind printre ai mei, le-am comunicat ştirea, care a fost primită cu mult entuziasm. La ora prânzului ne-a sosit hârdăul cu aceeaşi zeamă de cartofi. Dar ce mai conta! Se putea răbda până a doua zi.

Nenea Alecu Constant, foarte mucalit, lansase următorul catren:

Pentru ciorba dumneavoastră
N-are rost să daţi gamelă.
La aşa potop de ape,
Mai bine ne daţi umbrelă!

După masa de prânz ne-am reluat poziţia orizontală. Peste 3-4 ore apare şeful de secţie cu o listă: *"Petre Ţuţea, Alexandru Constantinescu-Constant, Ion Victor Vojen, preotul Dumitrescu-Borşa, Ion Boantă, Grogire Cărăuşu şi Funda Dumitru. Vă faceţi cu toţii bagajul şi ieşiţi."*

Eram cu toţii cu ancheta terminată. Cei care rămâneau, presupunând că ne eliberăm, pe şoptite ne comunicau adresele pentru a transmite veşti familiilor. Am fost conduşi spre ieşire şi opriţi în dreptul turnului, unde se afla directorul, primul gardian şi câţiva gardieni. Tot acolo se afla şi Petre Pandrea. Directorul Simulescu ne-a adus la cunoştinţă că ne izolează pe cei mai slăbiţi ca să ne poată alimenta mai bine, după care, pe un ton de temnicer, ne-a ordonat desbrăcarea pentru percheziţie. Lateral stânga faţă de ieşirea din dreptul turnului, la subsol, se aflau câteva celule declarate de multă vreme insalubre şi părăsite. În ultima vreme se lucrase febril pentru amenajarea lor. Am fost băgaţi în ele câte doi în celulă. Petre Ţuţea şi-a exprimat dorinţa să fim împreună. Am acceptat cu plăcere şi interes.

Celulele erau prevăzute cu două paturi metalice cu plasă de sârmă, peste care era aşternută un fel de rogojină, o tinetă şi un vas cu apă. Tencuiala, recent aplicată pe pereţi, era îmbibată cu apă. Eram primii ocupanţi. A doua zi, înainte de deschiderea celularului, am fost scoşi la aer pentru un sfert de oră. De abia am apucat să ne spălăm, să vărsăm tinetele şi să facem câteva mişcări, că s-a şi anunţat revenirea în celule. Hainele erau pe noi ude din cauza umezelii, iar bietul nenea Petrache, care începuse să sufere de reumatism, părea anchilozat.

În prima dimineaţă la plimbare am fost onoraţi numai de prezenţa primului gardian, care provenea din vechea administraţie. Începând cu dimineaţa următoare directorul ne-a onorat continuu cu prezenţa lui. Era foarte interesat să afle cum ne mai simţim şi cum ne place noul regim alimentar, care era de fapt şi mai puţin consistent. Avea doi interlocutori preferaţi: pe Petre Ţuţea şi pe Pandrea.

"Cum te simţi, Ţuţeo? Cui îi mai ţii conferinţe, Ţuţea?"

îi făcea onoarea să i se adreseze zâmbind.

Petre Ţuţea îl trata cu un dispreţ suveran: nu-mi amintesc să-i fi răspuns vreodată.

"Dar tu, Pandreo, cum o mai duci? Ce mai gândeşti, Pandreo?"

"Mă gândesc cât de neghiob am putut să fiu!"

"De ce, Pandreo?"

"Pentru că umblam ca un nebun încărcat cu două serviete pline doldora. Într-una duceam dosarele pentru apărarea tovarăşilor domniei tale iar în alta duceam hrană tot pentru ei."

Fusese apărătorul principal în procesul comuniştilor, inclusiv în cel al lui Gheorghiu-Dej şi Ana Pauker. Era cumnat cu Lucreţiu Pătrăşcanu, a cărui soră, Eva Pătrăşcanu, era soţia lui Pandrea.

"Ai făcut fapte bune atunci, Pandreo, însă mai târziu ai călcat cu stângul, te-ai dat cu bandiţii ăştia, cu legionarii – că nu te-a trimis degeaba Partidul," a ţinut să precizeze Simulescu.

"Dar acum ce mai aştepţi, Pandreo? De ce nu vrei să te îndrepţi, Pandreo?"

"Aştept ziua în care tovarăşii domniei tale vor fi spânzuraţi în pieţele publice şi tare aş vrea să fiu printre cei care vor trage funiile" – a răspuns spontan Pandrea.

"Mai notează-l pe Pandrea cu 20 de zile," s-a adresat directorul primului gardian.

Aflasem despre Simulescu că făcuse un fel de şcoală profesională de horticultură şi lucrase la căile ferate, la amenajarea spaţiului verde de-a lungul căii ferate. De multe ori ne-am întrebat: cum poate fi atât de pervers un om atât de simplu? De fapt nu era deloc un mister: trecuse omul printr-o şcoală de partid!

Am stat în aceste celule-cavou, cum le numea Petre Ţuţea, mai mult decât o lună. Când am revenit în camera trei, eram nişte epave. Cum în hârdăul cu mâncare ne rămâneau zilnic câteva suplimente de zeamă, de care beneficiam cu toţii, revenindu-ne rândul cam la 4-5 zile o dată, cei mai tineri am

hotărât să renunţăm în favoarea lui Petre Ţuţea. Oricum era pentru el ceva în plus. Nu a fost uşor să-l convingem să accepte.

În aceste condiţii am intrat în anul 1950, când, fără semne prevestitoare, hrana a devenit neaşteptat de bună. Au început să ne îndoape cu iahnie de fasole, alimentul cel mai preţîos pentru cei din închisori.

Petre Ţuţea, după ce s-a mai pus pe picioare, a declarat solemn că se angajează să propage ideea ridicării unui monument în Piaţa Unirii, în cinstea fasolei. Începuseră comentariile: unii erau de părere că ne pregătesc pentru eliberare; alţii o puneau pe seama unor evenimente internaţionale. Nu peste mult timp misterul a fost lămurit: ne pregăteau pentru munca la Canalul Dunăre – Marea Neagră, una dintre operele care trebuia să contribuie la gloria partidului.

La începutul lunii decembrie ne-am despărţit. Petre Ţuţea a rămas să-şi continue calvarul la Ocnele Mari, iar eu am fost trimis la Canal, colonia de la Capul Midia – într-un lot special – unde am întâlnit un alt mare român, pe omul de înaltă ţinută morală, Corneliu Coposu.

Pe Petre Ţuţea l-am revăzut în sinistra temniţă de la Aiud în anul 1964, ultimul nostru an de prizonierat sub cheie. Am schimbat câteva cuvinte.

Am fost atunci fericit constatând că în sufletul lui mare, rezervase şi pentru mine un loc alături de cei dragi lui. Am avut aceeaşi mare bucurie când l-am revăzut – pentru prima dată – în *"libertate"*. Mi-a făcut atunci cunoscută marea lui dragoste şi preţuire pentru Românii Macedoneni alături de care suferise în temniţe.

La Ocnele Mari îl cunoscuse pe profesorul Gogu Teguiani pe care şi l-a apropiat sufleteşte. Tot acolo a mai cunoscut şi alţi intelectuali aromâni, printre care şi pe avocatul Nicolae Matuşu. Acesta îşi făcuse studiile în Grecia. Era un bun cunoscător şi prezenta cu mult talent mitologia greacă. I-a devenit bun prieten.

Marea lui dragoste şi preţuire a Macedo–Românilor nu

a fost – însă – determinată de intelectualii aromâni. În concepţia lui Petre Ţuţea intelectualii, datorită rafinamentului specific celor care au trecut şi prin Universităţi nu reprezintă în mod autentic lumea din care provin. Oierii şi ţăranii noştri, cei care făcuseră parte din grupurile de rezistenţă anticomunistă din Munţii Babadagului, cei care au luptat alături de martirii Gogu Puiu, Nicolae Fudulea, Nicolae Ciolacu şi alţii, cei care supuşi la cumplite chinuri pe durata anchetelor la Securitatea din Constanţa, unde au rezistat eroic, aceştia au fost cei care i-au inspirat lui Petre Ţuţea următoarea declaraţie:

"Macedo-Românii nu sunt români. Sunt super-români! Sunt români absoluţi! Atât îs de goniţi şi loviţi că au un instinct naţional de fiare hăituite. Eu am fost cu macedo-românii în temniţă. Dacă pe unul îl bat până nu-i mai rămân decât ochii din cap, nu declară nimic. Sunt semizei! Au o bărbăţie perfectă!" (Reproducere – sper – autentică)

Nu cu mult înainte de mult regretata lui plecare dintre noi, cu ocazia penultimei vizite pe care i-am făcut-o la Sanatoriul Cristiana, unde avea să-şi petreacă ultimele zile din zbuciumata lui viaţă, l-am întrebat ce părere are despre actuala orânduire socială de la noi.

"Nu poate fi caracterizată în nici un fel. Nu poate fi încadrată în nici una din schemele clasice" – i-a fost răspunsul. *"Este o stare haotică cu perspective sumbre. Neamul nostru va ieşi însă cu bine şi din acest impas".*

"Dar despre ţărănimea noastră ce ne poţi spune?"

"Ţărănimea nu mai există. Noi nu mai avem ţărani" mi-a răspuns cu o evidentă tristeţe în exprimare.

"Bine nene Petrache, domnia ta nu te mai consideri ţăran, precum – cu mândrie – îţi plăcea să te consideri cândva?" mi-a fost ultima întrebare.

"Măi Tache, eu aşa am vrut să rămân, dar vezi tu: Andrei Pleşu m-a declarat "ţăran imperial", deci – probabil – nu mai sunt ţăran autentic. Ei bine! Acesta este marele meu regret: dispariţia ţăranului autentic."

Peste câteva zile trupul neînsufleţit se afla pe catafalcul din Capela Sanatoriului Cristiana.

Înfăţişarea îi era senină. Părea mulţumit că avusese o moarte cum şi-o dorise: în ambianţa unei lumi cu credinţă în Dumnezeu şi cu generoasă dăruire pentru cei în suferinţă.

Duhovnic i-a fost mult regretatul nostru frate de suferinţă, preotul Constantin Voicescu.

Noi, cei care i-am cunoscut şi am suferit alături de aceşti doi străluciţi reprezentanţi ai Neamului nostru, ne vom ruga continuu pentru sufletele lor nobile.

Notă:

Am reprodus, în repetate rânduri, atât în temniţă cât şi în libertate citatele din conţinutul acestui text, fapt pentru care mi s-au imprimat în memorie.

Le-am reconstituit la scurtă vreme după eliberare.
S-ar putea să nu fie – totuşi – riguros exacte. Conţinutul acestor citate este însă autentic.

AMINTIRI DIN GULAGUL ROMÂNESC

- Ce nu se poate uita -

Calvarul meu a început în noaptea de 15 mai 1948 şi a durat până la 1 august 1964, când, după şasesprezece ani şi aproape trei luni, beneficiind de decretul de graţiere, am părăsit sinistra temniţă de la Aiud, loc de cumplite suferinţe de lungă durată, cărora mulţi nu le-au putut supravieţui.

Eşaloanele primei etape ale itinerariului meu prin infernul comunist, cu statut de deţinut preventiv, au fost: închisoarea de la Malmaison, subsolul fostului Minister de Interne, unde am avut ca partener de celulă pe distinsul general Temistocle Mardare, Jilava, Ocnele Mari, Colonia de muncă tiranică de la Capul Midia –, în lotul special cunoscut sub denumirea "lotul Sârmiştilor"-, colonia de muncă de la Oneşti, de unde, sub escortă, împreună cu mult stimatul preot Valeriu Dragotă, am fost duşi în satul nou Fundata din Bărăgan, unde, cu regim de domiciliu obligatoriu, am fost instalaţi într-un bordei. Era în luna iulie 1954. Satul fusese construit de cei deportaţi din Banat, după *"trădarea călăului Tito"*.

În luna aprilie a anului 1958 am fost adus la Bucureşti şi băgat într-o celulă din subsolul Securităţii din Calea Rahovei. În acest odios local de sinistre amintiri, luni de zile am fost supus unui cumplit tratament în camera de tortură, echipată cu tot ce putea fi mai eficace pentru smulgerea unor declaraţii referitoare la fapte imaginare, născocite de mintea diabolică a anchetatorilor securişti, declaraţii care urmau să constituie probele pentru justificarea unei *"binemeritate"* condamnări, pe care Tribunalul Militar era însărcinat să o

confirme. După terminarea anchetei am fost dus la Jilava, nu însă înainte de a fi fost avertizat că, dacă la proces nu mă voi comporta *"cum trebuie"*, adică dacă nu voi recunoaşte încriminările din dosarul penal, voi fi readus la ei.

Procesul, în care am figurat ca şef al unui lot de şapte inculpaţi, printre care sora mea Atena Radu şi cumnatul meu Leonte Radu, a constituit o detestabilă farsă juridică, o simplă formalitate, ca să ni se comunice pedepsele stabilite de Securitate. După ce mi-a fost cumunicată condamnarea: *douăzeci de ani de muncă silnică*, am fost expediat–în vagon dubă–la Aiud.

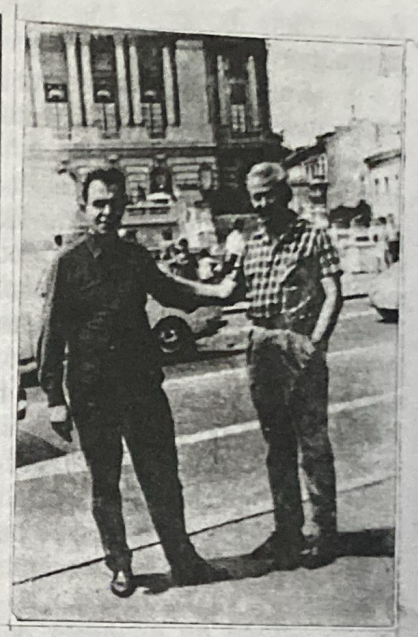

Pe Calea Victoriei alături de colegul şi prietenul meu – ing.- Şerban Ghica-1972-

Am înşirat toate aceste locuri de cumplite suferinţe, pentru a preleva pe cel care, cel puţin pentru unii dintre noi, a prilejuit cele mai greu suportabile suferinţe de lungă durată: lotul "SÂRMIŞTILOR" din cadrul coloniei de muncă tiranică de la Capul Midia.

Din totalul de aproape patru mii de deţinuţi politici, câţi se aflau în această colonie, lotul nostru era alcătuit din aproximativ patru sute cinci zeci.

Fără să fi fost judecaţi şi condamnaţi penal, eram consideraţi elemente deosebit de periculoase pentru orânduirea comunistă. Din acest lot a făcut parte Corneliu Coposu, prinţul Şerban Ghica, Radu Câmpeanu, câţiva suspectaţi pentru spionaj, printre care Pavel Pavel şi evreul Alexandru Stroescu, mulţi preoţi ortodocşi şi greco-catolici, printre care şi profesorul Dr. Titus Malai, fostul rector al

Academiei Teologie de la Blaj. Marea majoritate a componenţilor acestui lot erau foşti legionari.

Eram izolaţi de restul coloniei, într-un ţarc special împrejmuit cu mai multe rânduri de sârmă ghimpată. Noi nu aveam nici o legătură cu familiile noastre şi nu primeam pachete cu alimente. Eram forţaţi să muncim efectiv unsprezece ore pe zi, norma de lucru fiind majorată cu 40% faţă de cea republicană şi raportată la 11 ore. Nerealizarea normei implica tot felul de sancţiuni: bătaie, carceră, pierdera cinei, etc. Începând din toamna anului 1951 şi până în primăvara anului 1952, pe durata a peste şapte luni, am fost obligaţi să muncim continuu, fără repauz duminical şi fără întrerupere pentru Anul Nou. Hrana era cu totul necorespunzătoare, iar timpul de odihnă mult prea redus pentru compensarea consumului de energie determinat de munca istovitoare. Rareori se putea dormi cinci ore pe noapte, în funcţie de ora la care eram readuşi în colonie de la locul de muncă.

Starea de avansată degradare biologică a făcut să apară în rândurile *"sârmiştilor"* o maladie pe care medicii din lot nu o mai întâlniseră: paralizia ambelor picioare. Apăruseră mai multe cazuri. Cei paralizaţi nu erau lăsaţi în colonie, la odihnă. Ei erau transportaţi de cei mai valizi, urcaţi în vagoanele de marfă şi duşi la locul de muncă, unde erau instalaţi la câte un macaz, făcând pe acarii la reţeaua de cale ferată îngustă, montată în ecluza de la Năvodari pentru transportul materialului excavat.

Din ordinul comandantului coloniei, locotenentul major Bercea Liviu, sinistrul criminal care are pe conştiinţă cel puţin o mie de morţi, nu era admis să se acorde scutire medicală decât în limitele raportului maxim de 0,5%, neţinându-se cont de restul bolnavilor care ar fi necesitat scutire, oricât de mari ar fi fost suferinţele lor. Liviu Radu din Braşov, medicul deţinut de tristă amintire, care era şeful infirmeriei, în excesul său de zel făcea ca procentul hotărât de Bercea să nu fie nici măcar atins. Cei paralizaţi, pentru a se stabili dacă nu sunt cumva simulanţi, în prezenţa comandantului Bercea şi a medicului

Radu erau împunşi cu acul, înfipt până la os. Cei astfel testaţi erau declaraţi paralizaţi în cazul în care se dovedeau insensibili. Medicul Radu a fost auzit spunând că, printr-un efort de voinţă, unii sunt capabili să dovedească insensibilitate ca să scape de munca grea.

Au fost cazuri de accidentare voită, cu riscul unei infirmităţi iremediabile în dorinţa ca cel accidentat să fie declarat inapt de muncă şi retrimis la închisoare, dorinţă care constituia un adevărat ideal pentru fiecare dintre noi.

În luna februarie a anului 1952, ieşiţi de la locul de muncă ca să primim zeama de prânz, stăteam încolonaţi cu gamela în mână, când cineva s-a prăbuşit: era economistul Petre Mândreanu din Piteşti. Doctorul Nicolae Robitu din Brăila, care muncea la rând cu noi, dispunea şi de o trusă de prim ajutor, dotată foarte sumar. A intervenit urgent, dar cu ce? Bietul Mândreanu a făcut ochii mari şi a exclamat: *"mâncarea mea, unde este mâncarea mea?"*, după care a închis ochii şi ne-a părăsit pentru totdeauna, eliberându-se astfel din infernul *"sârmiştilor"*. În aceste condiţii nu cred că cineva dintre noi putea să mai spere că ar fi posibil să ajungă în libertate. Era de neconceput că nişte oameni supuşi la atâtea suferinţe ar mai fi posibil să ajungă în libertate, unde ar fi putut constitui adevărate focare de propagandă anticomunistă. Ne socoteam deci sortiţi pieirii. Ne mai rămânea totuşi ceva de salvat: conştiinţa. Într-o resemnare creştină, să murim ca nişte oameni demni. Şi au reuşit destul de mulţi.

Mărturisesc că ori de câte ori am fost tentat să povestesc prietenilor mei ceva din toate aceste tragice evenimente pe care le-am trăit, am făcut-o cu reţinere şi cu oarecare jenă. Faptele relatate par neverosimile şi îmi dădeam seama că s-ar putea crede că – de fapt– este o fabulare. Se vor scrie poate multe pagini pentru prezentarea acestor tragice întâmplări; nu cred însă că va reuşi cineva să impresioneze în măsura în care ar fi impresionat vizionarea spectacolului real. E greu de creat ambianţa!

Ştiut este că, în diverse perioade din istorie, au existat

situaţii când oamenii asediaţi au fost nevoiţi să mănânce carne de câine, pisică şi chiar şobolani. Spectrul morţii de foame îl face pe om să recurgă la orice ca să-şi salveze viaţa. Atunci era însă vorba de cetăţi sau oraşe asediate. *"Sârmiştii"* de la Capul Midia erau oameni supuşi la munci istovitoare pentru construirea unui canal pentru gloria regimului comunist, care, de fapt, a fost ordonat de odiosul Stalin, care i-a indicat lui *"Gheorghe"* soluţia pentru lichidarea celor care se opuneau *"construirii socialismului în patria noastră"*. *"Gheorghe"* era apelativul cu care Stalin se adresa lui Gh. Gheorghiu Dej, tratându-l ca pe o slugă.

Aceasta a fost desigur raţiunea demarării lucrărilor canalului Dunăre – Marea Neagră. (Vezi Marin Preda – *"Cel mai iubit dintre pământeni"*) Dovada cea mai bună o constituie abandonarea lucrărilor, nu mult după moartea lui Stalin. Scopul fusese oarecum atins: pieriseră acolo destui *"duşmani ai poporului"*. Dacă s-ar fi urmărit cu adevărat realizarea unui canal, care să constituie un aport important pentru economia poporului român, *"Gheorghe"* s-ar fi călăuzit după practicile ţăranului român, care îşi hrăneşte bine animalele de muncă pentru obţinerea unui randament cât mai bun. *"Gheorghe"* executa însă dispoziţia lui Stalin, care sugera lichidarea fizică a duşmanului de clasă prin muncă istovitoare şi hrană adecvată scopului. Şi poate că n-ar fi supravieţuit nimeni dacă nu pierea marele călău. Instinctul de conservare i-a determinat pe unii dintre *"sârmişti"* să recurgă la carnea de câine şi la şerpi, ca să nu mai vorbesc de cartofii cruzi, când se întâmpla să fim trimişi, în orele de repaus, la selecţionarea cartofilor. Câinele, care avea nefericita inspiraţie să pătrundă la locul nostru de muncă, era ademenit, prins, jupuit, tranşat, fezandat şi consumat ca supliment. Când lotul nostru a fost mutat la un alt punct de lucru, cariera de la Luminiţa, pe drumul îngust de-a lungul lacului Taşaul, o mulţime de şerpi ieşiţi din hibernare, în stare de semiamorţire, erau surprinşi de vehiculele care circulau pe acest drum. Înainte de a fi fost montată calea ferată, care trebuia să asigure transportul materialelor de la carieră, noi parcurgeam acest drum, pe o distanţă de

aproximativ 2-3 km., pe jos. Şerpii de mărime convenabilă erau culeşi, jupuiţi, fripţi şi consumaţi. Nu dau nume întrucât unii sunt poate în lumea de dincolo, şi n-aş vrea să răscolesc regretabile sentimente urmaşilor lor. Sunt însă încă în viaţă martori destui pentru confirmarea consemnărilor mele. N-a fost un merit pentru cei care nu au recurs la aceste soluţii ca să se salveze. Totul a depins de gradul de asimilare al fiecărui organism şi – poate - de măsura în care era inhibat de mentalitatea în care fusese educat. Farmacistul Carol Heberling din Turnu Măgurele de pildă, ajuns în stare de casexie nu a recurs la acesată soluţie. Foamea l-a chinuit tot timpul. Pe la începutul anului 1953, când lucram la cariera Luminiţa, bietul Heberling era repartizat la spart de piatră pentru balastiere, între 2 şi 7 cm dimensiunea maximă. Norma era de 3 mc. pe zi, fără de care ţi se lua mâncarea de seară. El nu putea sparge nici măcar pentru umplerea unei găleţi.

În această situaţie se afla şi cunoscutul nostru radiolog Profesor Dr. Ion Jovin. Într-una din zile farmacistul Heberling a căzut pe şantier. A intervenit doctorul Robitu cu aceeaşi trusă goală sau aproape goală. La terminarea programului a fost urcat în vagon, deplasându-ne cu toţii la colonie. În mare grabă l-am dus la infirmerie, în speranţa că medicul Radu îi va acorda scutire medicală măcar pentru a doua zi. A fost dezbrăcat pentru a fi consultat. Părea un schelet acoperit cu puţină carne şi îmbrăcat în piele. Doctorul Radu l-a consultat atent, după care a declarat: *"din punct de vedere clinic este bun pentru muncă"*. A fost transportat în *"sârmă"*, unde, fără să mai aştepte zeama de seară, s-a întins pe rogojina de pe prici, după care a fost învelit cu un fel de pătură. A doua zi scularea la orele 4,30, curăţenia în baracă, sorbirea în grabă a surogatului de cafea cu puţină pâine şi – eventual – puţină marmeladă, ieşirea pe platou şi numărătoarea pentru îmbarcare şi deplasare la locul de muncă. Nu ieşea numărul. S-a repetat numărătoarea. Lipsea unul. S-a stabilit că farmacistul Heberling lipseşte. Fuga la baracă. A fost ridicată pătura care-i acoperea capul. Cu ochii deschişi prezenta înfăţişarea senină a unui om care părea fericit. Poate că

acesta a fost ultimul lui sentiment; se eliberase şi el din infernul *"sârmiştilor"*! Era un om distins. De câţiva ani împărtăşeam aceeaşi soartă, dar parcă niciodată nu surprinsesem în înfăţişarea lui atâta seninătate!

În toamna anului 1952 fuseseră aduşi la Capul Midia, dar nu în lotul *"sârmiştilor"*, numeroşi oameni politici din paritdele noastre istorice: foşti deputaţi, senatori, prefecţi, primari etc. Eram cu toţii oameni în vârstă. Arestaţi în luna august, unii fiind luaţi de pe stradă, erau îmbrăcaţi foarte sumar. Aduşi în colonie în toamnă, au fost îmbrăcaţi în zeghe vărgată şi o manta necăptuşită. A fost o toamnă friguroasă cu ploi reci, condiţii greu suportabile în special de cei vârstnici, nevoiţi să presteze o muncă istovitoare 11 ore pe zi, afară, fără nici un adăpost.

Într-una din zile, trecând prin dreptul infirmeriei, am putut număra 8-10 cadavre goale, aruncate pe pământul îngheţat. Fuseseră dezbrăcate ca să fie recuperate hainele. În perioada noiembrie 1952 – februarie 1953 au murit la Capul Midia peste 300 de deţinuţi politici. Am aflat că morţii erau transportaţi şi aruncaţi de-a valma în gropi comune, câte 10-15 cadavre.

În cadrul lotului *"sârmiştilor"* diabolicul comandant Liviu Borcea mai născocise ceva: o brigadă specială. Cei mai înrăiţi "bandiţi" trebuiau să lucreze într-o brigadă specială condusă – eventual – de un brigafier condamnat de drept comun. În acest scop fuseseră aduşi în colonie câţiva deţinuţi dintre cei mai faimoşi răufăcători.

Comportarea acestei Brigăzi la locul de muncă era îndeaproape supravegheată de sinistrul Borcea, întrucât componenţii erau consideraţi instigatori şi răuvoitori în muncă. De fapt criteriile erau cu totul altele: trecutul politic, prestigiul intelectual şi posibila influenţă *"negativă"* asupra restului deţinuţilor politici, dacă ar fi fost lăsaţi să lucreze cot la cot cu ei.

Acestea fiind criteriile, cine ar fi putut să fie mai reprezentativ cap de listă decât CORNELIU COPOSU?

Întrucât materialul excavat era încărcat în garnituri de

15 vagoneţi, iar la fiecare vagonet câte doi muncitori, numărul componenţilor unei brigăzi era de 30 de deţinuţi.

Din această brigadă mai făceau parte: Şerban Ghica, Ion Simu, Radu Câmpeanu, Nicolae Mândreanu, Stan Nicula, Luigi Cristodulo şi mulţi preoţi, printre care profesor dr. Titus Mălai, rectorul Facultăţii de Teologie de la Blaj, cumnatul bine cunoscutului legionar dr. Emil Bulbuc.

Comandantul Borcea avea deosebita grijă să ne repartizeze la cele mai dificile locuri de muncă.

Noaptea din 26 februarie 1951 a fost o noapte cumplită; a plouat tot timpul.

În schimbul de noapte lucram la excavare de pământ în echipa de la Năvodari. La încărcarea vagonetului eram partenerul bunului prieten Ion Simu pe care-l cunoscusem în temniţa de la Ocnele Mari. Tânăr ardelean din regiunea Baia Mare, fusese arestat în anul 1948, la vârsta de 35 de ani, fiind tatăl a cinci copii. Economist, intelectual rafinat, cu o remarcabilă robusteţe fizică şi morală. Crescuse la ţară şi muncise la munca câmpului. Eu, descendent dintr-o familie de oieri din Munţii Pindului şi crescut la oraş, nu numai că nu eram obişnuit cu astfel de munci ci, după lunga perioadă de înfometare de la Jilava slăbisem atât de mult încât nu puteam fi un bun partener la încărcarea vagoneţilor. De altfel, la stabilirea formaţiilor de lucru, fiecare căuta să-şi găsească un partener cât mai robust. Ion Simu, deşi conştient de incapacitatea mea pentru o astfel de muncă, m-a ales ca partener. De la început mi-am dat seama că sunt pentru el o povară; nu contribuiam nici măcar cu o pătrime pentru umplerea vagonetului. Cum eram convins că suntem sortiţi exterminării prin munca tiranică şi hrană adecvată scopului, în acea noapte cumplită am hotărât a nu mai continua să fiu povara bunului meu prieten şi binefăcător. Lucram la o bermă cu o lăţime de doi metri, la excavare de pământ şi ne aflam la o înălţime de trei metri faţă de calea ferată îngustă, pe care rula garnitura cu vagoneţii. Ion Simu mă tot întreba câte ceva, fără să-i răspund. Şi-a dat seama că se petrece ceva deosebit şi m-a urmărit cu atenţie. La un moment dat, pe la orele două

din noapte, când locomotiva introducea la frontul de lucru o nouă garnitură de vagonieţi, m-am apropiat de muchia bermei cu intenţia de a mă arunca pe calea de rulare când locomotiva se apropiase de frontul nostru de lucru. Ion Simu, dându-şi seama de intenţia mea, m-a înşfăcat şi m-a trântit la pământ. Am izbucnit în plâns; a fost un moment de prăbuşire sufletească pe care l-am regretat.

În primăvara acelui an au fost aduşi în lotul nostru câţiva studenţi. Proveneau din închisoarea de la Piteşti. Printre ei se afla un oarecare Fux, şvab din Banat şi Teodor Păiş, nepotul amiralului Păiş, fostul Ministru al Aviaţiei şi Marinei. Pe Teodor Păiş îl cunoscusem cu mult înainte de arestarea mea din mai 1948. Era un tânăr care inspira multă încredere. Tot timpul a avut o lăudabilă comportare. Despre cele petrecute în închisoarea de la Piteşti nici unul dintre noi nu ştia nimic. Teodor Păiş, în mare taină, a povestit unora dintre noi. Nu ne venea să credem. La început am crezut că sunt fabulaţiile unui tânăr obsedat de cine ştie ce situaţii paradoxale. Ne-a informat de asemenea că şvabul Fux fusese unul dintre marii torţionari şi ne-a sugerat că ar fi posibil să fi fost trimis în lotul special de la Midia ca să iniţieze o acţiune în scop de *"reeducare"*. Ei lucrau într-o altă brigadă condusă de învăţătorul Ezechil din Banat.

Prin felul de a se comporta Fux ne-a convins de tot ce ne spusese Teodor Păiş despre ei. După felul cum arăta, ne-am putut da seama că a beneficiat de un regim alimentar acordat celor dipsuşi să facă jocul administraţiei. Stimula la lucru şi ameninţa pe cei pe care îi considera răuvoitori la muncă. Nu a trecut mult şi s-a întâmplat ceea ce noi am considerat că a fost o adevărată minune.

Lucram în ecluza de la Năvodari. Pentru un cât mai mare randament se lucra fără să se ţină seama de ceea ce în tehnică se numeşte: *"împingerea pământului"*. Front de lucru cu perete vertical cu o înălţime de 6-7 metri. Noi nu eram ocrotiţi de normele pentru protecţia muncii. Linia pentru rularea vagoneţilor era ripată la talpa frontului de lucru, iar noi începeam să aruncăm în vagoneţi de la acea înălţime. Când

ajungeam la talpă, în spatele nostru rămânea un perete vertical. Într-o zi, aproape de ora prânzului, frontul de lucru al brigăzii condusă de învăţătorul Ezechil s-a prăbuşit pe o lungime de 15-17 metri. S-a dat alarma. Brigada noastră lucra chiar la malul opus. Am intervenit urgent pentru a salva pe cei peste care se prăbuşise malul, când ei se aflau chiar la talpa frontului de lucru. Alături de mine se afla bunul meu prieten, regretatul Nicolae Mândreanu de la Ocna Sibiului. Lucram de zor, deşi eram convinşi că cei care se aflau în acel loc n-au putut scăpa cu viaţă. Aşa a fost. Când am ajuns să identificăm pe cineva, am constatat că era şvabul Fux. O imensă cantitate de pământ îl strivise de vagonetul în dreptul căruia lucra.

Deşi nu mă onorează, nu se poate să nu mărturisesc că, în momentul în care am constatat moartea lui Fux, nu numai că nu m-a încercat un sentiment de compasiune, ci, dimpotrivă, am respirat uşurat, ca şi când aş fi scăpat de un mare pericol. Dealtfel, Nicolae Mândreanu mi-a mărturisit acelaşi sentiment, precum au făcut-o toţi cei care ne bucuram de totală încredere reciprocă. De pildă prietenul meu Stan Nicula pe care, ştiindu-l foarte credincios, nu l-aş fi putut considera capabil să dorească moartea cuiva.

Între timp primisem informaţii suplimentare despre cele petrecute la Piteşti şi prezenţa lui Fux printre noi ne pusese pe gânduri.

Au murit atunci şase deţinuţi politici şi unul grav accidentat. O comisie pentru anchetarea cazului a hotărât să se lucreze cu front de lucru în taluz, spre regretul lui Borcea, întrucât randamentul se redusese mult.

Într-o zi, venind la frontul nostru de lucru ca să vadă cum lucrează *"bandiţii"* şi, în mod special, Corneliu Coposu, cel mai vizat dintre noi toţi, aflându-se – îmi pare – în dreptul preotului Ion Vladovici, care i-a părut că nu lucrează în ritmul dorit de el, după ce i s-a adresat cu una dintre cele mai vulgare înjurături, i-a luat hârleţul ca să-i arate cum trebuie lucrat. Avea un picior ceva mai scurt şi mergea şchiopătând. Când a apăsat cu un picior pe lama hârleţului era cât pe ce să se prăbuşească. Nu reuşise decât să se facă de râs. A plecat,

înjurându-ne, ca de obicei.

Când adâncimea excavărilor in ecluză ajunsese la aproximativ 10 metri, a apărut stânca. Ne aştepta o muncă şi mai grea, cu riscuri şi mai mari. Precum ne aşteptam, brigada noastră a fost destinată acestor lucrări. Brigadierul nostru era un oarecare Linte, fost prizonier de război în U.R.S.S. Un ticălos fără pereche. Ritmul de lucru devenise infernal datorită pretenţiilor lui Liviu Borcea, căruia Linte dorea să-i demonstreze că este un brigadier devotat. Trebuia făcut ceva pentru temperarea ritmului pentru reducerea consumului de energie. Am stabilit ca la trei vagoneţi să lucreze următoarele formaţii: Corneliu Coposu cu Ion Simu, Radu Câmpeanu cu Nicolae Mândreanu şi eu cu fostul meu coleg şi bun prieten, prinţul Şerban – Bani – Ghica. S-a convenit ca la fiecare garnitură, cu schimbul, una dintre cele trei formaţii să întârzie încărcare vagonului.

Cum garnitura nu părăsea frontul înainte de a fi plini toţi vagoneţii, cei care terminau beneficiau de un mic repaus. Aranjamentul fusese făcut în mare taină. Toţi cei şase ne bucuram de mare încredere reciprocă. Mentorul nostru era Corneliu Coposu, iar purtătorul de cuvânt Şerban Ghica.

Într-o zi, când lui Bani Ghica şi mie ne revenise rândul să întârziem încărcarea vagonetului, brigadierul Linte, care ne urmărea, nemulţumit de ritmul nostru de lucru, i s-a adresat lui Bani, înjurându-l de mamă. Bani, care nu se lăsa umilit nici de cei din administraţia coloniei, fapt pentru care a fost deseori bătut, a luat târnăcopul şi s-a luat după Linte, care, sesizând intenţia, o luase la fugă. Noroc că nu l-a ajuns.

Când se executau lucrări de excavare în rocă dură dizlocarea rocii se făcea prin explozia unor găuri de mină. Normele de protecţia muncii prevăd îndepărtarea de la locul exploziilor. După ce artificierii părăsesc şi ei locul, numără detonările. Dacă numărul detonărilor este mai mic decât cel al găurilor de mină amorsate, lucrătorii revin la frontul de lucru după identificarea de către artificier a dinamitei neexplodate şi dezamorsarea ei.

Neţinându-se seama de această elementară normă de

protecţia muncii, noi eram trimişi la lucru imediat după încetarea detonărilor.

În aceste condiţii şi-a pierdut vederea dragul nostru camarad de suferinţă Dumitru - Sergiu Popescu: a lovit cu târnăcopul o capsă neexplodată. Corpul i-a fost ciuruit de numeroase schije, care i-au provocat şi pierderea vederii. Timp îndelungat a rămas printre noi fără îngrijire medicală. S-a spus că ar fi fost posibil să-i salveze măcar un ochi dacă s-ar fi intervenit oportun.

Schimbarea locului de muncă

Continuarea lucrărilor la Canalul Dunăre – Marea Neagră implica extinderea reţelei de căi ferate şi drumuri pentru transportul materialelor. Era deci necesară o mare cantitate de piatră pentru balastare. De asemenea erau necesare anrocamente pentru construirea noului stadion de la Constanţa. În acest scop a fost reluată activitatea la o veche carieră. Liviu Borcea a hotărât ca o bună parte dintre "sârmişti" să muncească la acel nou loc de muncă.

Direcţia Generală a Închisorilor era antreprenorul general al lucrărilor de la Canal. Fiecare colonie de muncă dispunea de un birou tehnic în care lucrau numai tehnicieni deţinuţi politici. Conducătorii şantierelor erau – de asemenea – deţinuţi.

Pentru toate aceste servicii coloniile încasau salarii corespunzătoare locului de muncă. Administraţia Canalului, prin salariaţii ei, care se bucurau de încrederea Securităţii, cunoştea numărul şi specialitatea fiecărui inginer deţinut în colonie.

În lotul *"sârmiştilor"* se aflau opt ingineri şi arhitectul Alexandru Goj. Nici unul din lotul nostru nu a fost folosit la biroul tehnic unde ar fi venit în contact cu deţinuţii din restul coloniei, ceea ce era total interzis.

Inginerul Mihai Tarţea a fost folosit la conducerea lucrărilor din ecluză, dar numai când lotul nostru se afla la

lucru. Inginerul Horia Ghiea şi arhitectul Sandu Goj au fost folosiţi ca simpli tehnicieni.

Lucrările de la cariera Luminiţa implicau cunoştinţe de tehnica mineritului. În ciuda faptului că pe acest şantier ne aflam doi ingineri de mine: Şerban Ghica şi subsemnatul, Liviu Borcea numise şef de şantier un fost maior de geniu. Eu am fost folosit ca şef al echipei de mineri, după ce am instruit pe câţiva din lot, printre care pe economistul Nicolae Mândreanu, preotul Ion Vladovici, preotul Tomuţa şi muzicologul Alfred Popescu. Şerban Ghica lucra ca simplu muncitor. Întrucât fuseseră aduse două compresoare noi, din import, care trebuiau instalate într-o staţie şi racordate la reţeaua pe care urma să circule aerul comprimat, cei din administraţia canalului au cerut ca şantierul să fie condus de un inginer de specialitate. Borcea a fost pus în ingrata situaţie de a alege între doi indezirabili. Cum la Bani Ghica, care era şi mai rău văzut, exista şi handicapul originii sale princiare, am fost ales eu.

Condiţiile de lucru erau extrem de grele. Cei mai în vârstă şi mai slabi lucrau la spart de piatră pentru balastare 2-7 cm. Norma de 3 m.c. pe zi era imposibil de realizat. Pedepsele se ţineau lanţ. Cei mai tineri şi mai valizi lucrau cu barosul pentru spargerea bolovanilor, la cărat cu roaba şi la încărcat în vagoane. Corneliu Coposu făcea de toate, având mare grijă să-i ajute pe cei mai neputincioşi.

Frontul de lucru era format din straturi de calcar cu intercalaţii de marnă, fapt pentru care, în urma exploziei găurilor de mină, care erau forate vertical, pe toată înălţimea frontului de lucru, erau dizlocaţi bolovani de volum mare. Am recurs la o soluţie cu rezultate excepţionale. Nici eu şi nici minerii care perforau nu aveam dreptul să umblăm cu dinamită. Era treaba artificierilor liberi,care, cu siguranţă, erau oamenii securităţii, deoarece se mişcau printre noi neînsoţiţi. Încărcarea şi amorsarea găurilor de mină o făceau ei, însă numai după indicaţiile mele. Amorsarea cu 3-4 capse cu buraje intercalate pe toată adâncimea găurii de mină, a făcut ca paitra rezultată din explozii, în proporţie de 60% să fie la

dimensiunile pietrii necesare pentru balastare, iar restul anrocamente aproape la dimensiunile necesare. Folosirea barosului era necesară în mică măsură. Randamentul lucrului pe şantier crescuse mult însă crescuse şi consumul de dinamită, ceea ce nu putea fi sesizat decât de artificieri, care m-au turnat la locotenentul Lupu, politicul coloniei, mai ticălos – poate – chiar decât Borcea. Sosit pe şantier la ora la care ştia că se face încărcarea şi amorsarea găurilor de mină, s-a dus direct la Bani Ghica, spunându-i: *"Mă Ghica, eşti inginer de minel, vino mă să vezi cum sabotează banditul Funda, pe care l-am făcut şef de şantier". Bani a răspuns: "Cum d-le locotenent, să-mi permit eu să-l controlez pe inginerul Funda? Păi Funda merită să-mi fie profesor domnule!"*

Şi de această dată prinţul Şerban Ghica făcea dovada frumosului său caracter.

După terminarea studiilor eu am lucrat în industria de petrol, în timp ce Bani Ghica a lucrat la minele de cărbuni din valea Jiului. Deci, în practica mineritului era mai priceput decât mine.

În condiţiile în care ne aflam, altcineva ar fi fost–poate – tentat să-mi ia locul. Nu însă şi prinţul Şerban Ghica.

Îl cunoscumse pe bani la începutul anului 1940, imediat după eliberarea mea din lagărul de la Vaslui. El, nu de mult, revenise de la Birmigham – Anglia – unde se afla la studii. M-a impresionat atunci printr-un gest de remarcabilă gratitudine. Am devenit prieteni pentru tot restul vieţii.

Când sinistrul locotenent major Liviu Borcea – comandantul coloniei – venea în inspecţie pe şantier, eram obligaţi să-i dau raportul după care, de fiecare dată, prima lui întrebare era: *"Cum lucrează mă Coposu?"* Răspunsul meu era: *"Este cel mai bun muncitor de pe întregul şantier, d-le comandant".* Mă alegeam de fiecare dată cu vulgara lui înjurătură. În realitate Corneliu Coposu nu precupeţea nici un efort, nu însă pentru a da satisfacţie lui Borcea, ci pentru a-şi ajuta camarazii lui neputincioşi să realizeze norma, situaţie care implica reducerea alimentelor, bătaie şi carceră.

Deţinuţii care lucrau în biroul tehnic, ştiind că nu sunt în

graţiile lui Borcea, pentru a-mi creşte acţiunile, au făcut mare caz de aşa zisa inovaţie, opera mea. Hrăpăreţul comandant Borcea, dornic să încaseze de la administraţia canalului premierea acelei inovaţii, a făcut să vină la faţa locului o comisie care să constate eficienţa. Am fost chemat şi eu pentru a demonstra cum se execută operaţia. Retrăgându-ne spre locul unde urma să fie consemnată concluzia, am rămas în urmă cu unul dintre membrii comisiei. L-am rugat să nu fie de acord ca metoda mea să fie considerată inovaţie, întrucât, dacă va fi acceptată, vor fi mult majorate normele de lucru în detrimentul bieţilor deţinuţi politici, care şi în aceste condiţii le realizează destul de greu. Nu mi-a răspuns ca şi când nu m-ar fi auzit. Luând cuvântul în plenul comisiei, în prezenţa lui Borcea şi a ofiţerului politic, a declarat că ei plătesc pentru conducerea şantierului un post de inginer, în atribuţiile căruia intră şi obligaţia profesională de a găsi soluţii cât mai eficiente pentru desfăşurarea procesului de producţie. Ideea inovaţiei nu a fost acceptată.

Colonia de la Capul Midia, datorită faimosului Liviu Borcea, era considerată cea mai tiranică dintre toate coloniile de pe traseul Canalului Dunărea – Marea Neagră, iar lotul "sârmiştilor" devenise o adevărată sperietoare pentru recalcitranţii din alte colonii, care erau ameninţaţi cu trimiterea la Midia, în lotul nostru.

Am relatat aceste fapte neverosimile poate pentru unii, dar nu suficient de edificatoare pentru cei care au trecut prin infernul temniţelor comuniste, cu intenţia de a contribui la documentele care vor putea arăta şi generaţiilor viitoare cât de cumplite au fost suferinţele îndurate în Gulagul Românesc, cărora foarte mulţi nu le-au putut supravieţui.

Lumea occidentală, care prin hotărârea de la Ialta a pecetluit sacrificarea ţărilor lăsate pradă bolşevismului, ar trebui să ştie că – de fapt – Poporul Român a fost supus la cele mai cumplite suferinţe şi să renunţe la concepţia pragmatică, atunci când apreciază rolul pe care îl meritäm în noua orânduire a Europei.

LISTA cu unii dintre cei care au făcut parte din lotul special:

PREOŢI:

Prof. Dr. Titus Mălai, Bădoiu Gheorghe, Popescu Nicolae, Marinescu (Malaia), Tomuţa Partenie, Vladovici Ion, Coman

Nicolae, Gunciu Iosif, Chirva Iosif, Boţovan Victor, Petrescu Gheorghe, Brighescu Constanţin, Brediceanu Cornel, Filip Ion – student teolog, Geană Constantin, Gâlcă Ion, Stănescu – Olt.

MEDICI:

Robitu Nicolae – Brăila, Munteanu Bubu – Cluj, Roşca – Urziceni, Soiu Ion – Braşov.

INGINERI:

Ghiea Horia, Tarsea Mihai, Ghica Şerban, Funda Tache Dumitru, Galica Leonida, Goj Alexandru – arhitect.

FARMACIŞTI:

Cristodulo Luigi, Beberling Carol.

DIPLOMAŢI:

Pavel Pavel, Cioc Mircea.

JURIŞTI:

Coposu Corneliu, Popovici Victor- consilier Curtea de Casaţie, Câmpeanu Radu, Lafcovici Constantin, Măldărăscu Relu, Ionescu Cozma, Georgescu – Muscel, Măgeanu Liviu, Păltânea Paul.

ZIARIŞT:

Vişinescu Constantin, Stelescu Alexandru, Lipinschi Aurel.

ECONOMIŞTI:

Simu Ion, Mândreanu Nicolae – Ocna Sibiului, Florea Gheorghe, Mândreanu Petre – Piteşti, Voica Decebal, Toma Tache.

PROFESORI:

Gălăşanu Paul, Apostol Constantin – Ţică, Scutăreanu Vasile-învăţător.

STUDENŢI:

Păiş Teodor, Jiosan Nicolae, Ovidiu Teodorescu – actor, Dumitrescu Ion – Jenică- colonel, Iovescu Ion – scriitor.

VITICULTORI:

Oancea Constantin – Titi-Vrancea, Hainä Roşie Dumitru – Vrancea, Bucur Ion – Vrancea.

CROITORI:

Eşeanu Alexe, Marhau – sas.

ŢĂRANI:

Badiu - Brăila, Sărăscu Ilie – Dâmboviţa

DIVERSE OCUPAŢII:

Pavlov Ion, Leluţ Viorel, Terci Dumitru, Bencu Gheorghe.

PRINTRE DEPORTAŢII DIN BĂRĂGAN ŞI PARTIZANII GENERALULUI MARCOS

După trădarea *"călăului Tito"*, cel care nu părea dispus să se subordoneze lui Iosif Visarionovici Stalin, "marele conducător" al popoarelor cotropite de Armata Sovietică, frontiera noastră cu Iugoslavia oferea cele mai bune şanse celor care doreau să se refugieze în Occident.

După actul de la 23 August 1944, Comandamentul Armatei Germane a hotărât retragerea spre Nord a trupelor care se aflau pe teritoriul ţării noastre. Fiind convinşi că-i aşteaptă vremuri grele, o bună parte dintre nemţii din Banat au părăsit şi ei prosperele lor gospodării, refugiindu-se în Germania.

Când Armata Română s-a retras din Basarabia şi din Bucovina de Nord, multe familii de români au părăsit locurile lor de baştină şi s-au refugiat dincoace de Prut. O bună parte dintre aceştia, precum şi multe familii de aromâni, dintre cei care părăsiseră Cadrilaterul în toamna anului1940, au fost colonizaţi în Banat, pe locurile părăsite de nemţi. Era lesne de presupus că toţi aceşti români basarabenii şi bucovinenii părăsiseră locurile lor ca să scape de comunism, deci nu puteau inspira încredere noilor noştri guvernanţi, iar aromânii erau aprioric consideraţi legionari, deci mari duşmani ai regimului comunist. Cum unii dintre ei fuseseră colonizaţi în localităţile din apropierea frontierei noastre cu Iugoslavia, precum: Şandra, Sân Nicolau Mare, Variaş, Bescheretul Mic, etc. au putut facilita trecerea frontierei pentru mulţi dintre cei dornici să plece din ţară, fapt care a fost sesizat şi de autorităţi. Tot acolo se mai aflau cetăţeni de etnie sârbească, care erau consideraţi şi mai periculoşi după *"trădarea"* lui Tito.

Pentru asigurarea frontierei s-a pus deci problema strămutării tuturor acelor cetăţeni *"neloiali"* orânduirii comuniste.

După marile naţionalizări din anii 1949-1950, când au fost expropiaţi şi toţi marii proprietari de terenuri agricole din Bărăgan, s-a găsit soluţia: deportarea acelor indezirabili în Bărăgan, în scopul asigurării forţelor de muncă la Întreprinderile Agricole de Stat, care fuseseră dotate cu terenurile expropiate.

În luna mai 1951, cu o lună înainte de termenul fixat pentru deportare, în localităţile vizate au apărut ofiţeri de Miliţie, care, fără să comunice scopul, au inventariat fiecare familie în parte: număr de membrii identificaţi şi bunurile pe care le-ar fi putut lua cu ei.

În noaptea de 17-18 iunie, la orele 24, toate localităţile vizate au fost înconjurate de ostaşi din trupele Securităţii. Câte un ofiţer de miliţie, însoţit de 3-4 ostaşi, s-a prezentat la fiecare familie care urma să fie deportată. După ce au legitimat pe cei prezenţi, le-au comunicat că, din acel moment, nimeni nu mai avea voie să părăsească locuinţa. A fost lăsat pentru pază un ostaş înarmat, la fiecare familie. Li s-a spus că, din acel moment, dispun de trei ore pentru împachetarea bagajelor, deoarece, din ordin superior, vor fi duşi în altă parte, fără să li se comunice destinaţia. Fuseseră rechiziţionate căruţele necesare pentru transportul la gară: două sau maximum trei pentru familiile cu mulţi membri. Şi-au putut lua tot ceeace încăpea în căruţele puse la dispoziţie, din care una putea fi a lor, în cazul în care o aveau.

Sub escortă au fost duşi la gară şi instalaţi în vagoane, câte două familii într-un vagon. În aceste condiţii, sub escortă, după 3-4 zile de călătorie cu trenuri mărfare, au ajuns la locul destinat deportării. În aceste circumstanţe, în anul 1951, au apărut în Bărăgan cam patruzeci de sate noi, ca de pildă Mărculeşti, Dâlga, Fundata, Rubla, Borcea, Zagna, Lăţeşti,etc.

Totul a mers *"ca la carte"*, întrucât totul fusese aranjat în conformitate cu înalta tehnică sovietică, cu bogata experienţă a celor peste trei decenii, timp în care zeci de milioane de *"duşmani ai clasei muncitoare"* au fost deportaţi dincolo de Cercul Polar şi în hulita Siberie.

În gara de destinaţie a urmat debarcarea în două ore, după care încărcarea în căruţele aduse în acest scop, încolonarea şi deplasarea sub escortă la locul unde urma să fie stabilit domiciliul obligatoriu. Au fost duşi pe un teren necultivat, parcelat în suprefeţe de 2400 mp. pentru fiecare familie. Toate parcelele erau prevăzute cu ţăruşi numerotaţi. Deci apelativul pentru fiecare familie urma să fie numărul ţăruşului distribuit. După repartizare li s-a spus că acolo le va fi viitorul domiciliu, deci să înceapă să-şi construiască locuinţele.

La început nu le venea să creadă! Întrucât aveau -totuşi- nevoie de adăpost, au început să improvizeze nişte colibe, făcute din bârne şi acoperite cu paie sau stuf. Li s-a spus că sunt obligaţi să muncească la I.A.S.-ul pe teritoriul căruia se aflau, scop în care au voie să se deplaseze pe o rază de 8 km.

Pentru noul sat Fundata au fost repartizate cam 300 de familii.

În afară de cei consemnaţi anterior, se mai aflau şi câteva familii de nemţi, care nu se refugiaseră în Germania.

În luna septembrie, dându-şi seama că acolo îşi vor petrece iarna, au început să-şi construiască locuinţele, cu una sau două camere, în funcţie de numărul membrilor. Li s-au pus la dispoziţie uşile, ferestrele şi materialul lemnos pentru grinzi şi căpriori. Toate locuinţele au fost construite din pământ bătut sau chirpici. Pentru acoperiş fiecare familie şi-a procurat paie sau stuf. Fiind foarte harnici şi pricepuţi, au intrat în iarnă adăpostiţi în micile lor bordeie. Sobele au fost făcute tot din pământ bătut. Micul antreu era transformat în bucătărie. Drept combustibil: paiele şi cocenii.

La data de 30 iunie 1954, însoţiţi de securişti, eu şi preotul Dragotă Valeriu am fost duşi în satul nou Fundata din raionul Slobozia, unde am fost predaţi la postul de Miliţie cu indicaţia că ni s-a fixat domiciliu obligatoriu pe durata a doi ani. Am fost repartizaţi la locuinţa familiei Buta Gheorghe, compusă din cinci persoane: doi soţi plus trei fiice. Întreaga familie urma să locuiască în camera mai mare, iar nouă ne-a fost repartizată camera mai mică.

Preotul Dragotă rămăsese văduv la vârsta de 29 ani, având doi copii. Am aflat – mai târziu – de la cei care îl cunoscuseră, că şi-a crescut cu mare grijă cei doi fii, comportându-se ca un adevărat slujitor al lui Iisus. De altfel, pe toată durata timpului petrecut împreună, l-am admirat pentru excepţionala lui comportare. Pentru că făcuse parte din Mişcarea Legionară, fusese şi el arestat în anul 1948 şi zăcuse în închisori peste şase ani fără să fi fost judecat. Copiii lui rămăseseră în grija enoriaşilor.

Preotul Dragotă, după două zile de odihnă, a mers la lucru. Eu, aproape incapabil de efort după regimul de înfometare aplicat în timpul izolării în colonia de la Oneşti, aş fi dorit să-mi continui repaosul pentru refacere. De altfel, unchiul şi mătuşa mea, după ce le-am comunicat că mă aflu cu domiciliu obligatoriu pe Bărăgan, au sosit în mare grabă cu tot ce au considerat necesar, inclusiv haine şi bani. Cu această ocazie mi-au comunicat trista veste a morţii mamei mele, precum şi faptul că Atena, sora mea, arestată după moartea mamei, la începutul anului 1954, continua să se afle în închisoare.

După nici două săptămâni, cei de la Miliţie, care, de fapt, erau tot securişti, m-au avertizat că am fost adus acolo ca să muncesc, nicidecum ca să "trândăvesc". Am fost deci nevoit să mă duc la fermă, ca să fiu repartizat într-o echipă. În apropierea satului nou era o secţie care se ocupa cu producerea de port-altoi şi butaşi pentru altoit viţa de vie. Şef de secţie era inimosul basarabean Teodor Ungureanu, care, în dorinţa de a mă de la o muncă mai uşoară, m-a repartizat la copilit viţa. Se lucra în genunchi, o muncă bună pentru copii. Era pentru mine un adevărat chin; n-aş fi fost capabil să realizez nici o jumătate din norma pretinsă. Am rămas la acel loc de muncă aproape o săptămână, timp în care am fost ajutat de copiii de la Şcoala primară, care, fiind în vacanţă, munceau şi ei la fermă. Era, bineînţeles, o situaţie în care nu puteam să mă complac. Am renunţat deci şi am declarat la Miliţie că nu mă simt capabil pentru o astfel de muncă. Precum m-am aşteptat, mi s-a răspuns cu insulte şi ameninţări.

Pentru sectorul viticol fuseseră executate şi erau în curs de finisare unele construcţii. Şeful lotului care se ocupa de acele obictive era tehnicianul Alexandru Truican, pe care îl cunocusem. Era un om de omenie. Fără mari speranţe, l-am întrebat dacă mi-ar putea găsi o întrebuinţare. Cu regret mi-a spus că nu are cum să mă încadreze. Aflând că nu mă prezint la locul de muncă unde fusesem repartizat, mi-a trimis vorbă să trec pe la el. Cu nedisimulată jenă mi-a comunicat că, la data aceea, avea disponibil un post de paznic de noapte. Neavând ce face, am acceptat. Era suprema dovadă că, în Republica Populară Română, pentru fiecare se găseşte un loc de muncă, cât mai adecvat priceperii şi pregătirii lui profesionale.

În perioada în care m-am aflat în această funcţie am putut constata în repetate rânduri că, în timp ce eu asiguram paza obiectivelor şi materialelor aflate în şantier, alţii aveau grije de paza mea. Era şi normal, întrucât, pe timp de noapte, se puteau pune multe la cale pentru subminarea ordinii de Stat.

Binefăcătorul meu, tehnicianul Alexandru Truican, care mă compătimea, mi-a găsit o altă întrebuinţare: întocmirea ataşamentelor în scopul elaborării situaţiilor de plată a lucrărilor executate. Pe schemă însă figuram ca muncitor, ceeace nu mă deranja.

În satul nou Fundata s-a fixat domiciliu obligatoriu următorilor deţinuţi politici: preoţii Valeriu Dragotă şi Gh. Vlad, inginer Dumitru Tache Funda, economist Gh. Vasiliu şi studenta Coca Roşca, foşti legionari, profesorul Angelescu din Buzău şi avocatul Virgil Lărgianu, membri P.N.Ţ.

De la început mi-am dat seama care era starea de spirit a celor printre care mă aflam: demoralizaţi şi fără speranţa că vor veni şi pentru ei vremuri mai bune. Munceau cu toţii la fermă la muncile agricole destul de prost plătite.

În timpul vacanţelor, pentru a îmbunătăţi condiţiile de existenţă ale familiei, munceau şi copiii de la şcoala de şapte clase, care funcţiona în comună. Printre deportaţi se aflau şi profesorii: Mircea Gogan, soţii Trandafir, Dunia Vasilică,

precum şi învăţătorii Ion Gionea şi Dumitru Ionescu. Cu toţii aveau domiciliu obligatoriu şi erau folosiţi pentru instruirea elevilor, fiii deportaţilor.

Profesorii, care aveau – totuşi –, o situaţie privilegiată, evitau discuţiile pe teme politice, deci nu puteau fi sprijin moral pentru cei atât de deprimaţi. Reţinerea profesorilor era justificată şi prin faptul că, dintre deportaţi, câţiva căzuseră în mrejele Securităţii. Eram şi noi convinşi că nu există colectivitate în care Securitatea să nu aibă informatori.

Statutul nostru era diferit de cel al deportaţilor. În fiecare seară trebuia să facem act de prezenţă la Postul de Miliţie, unde semnam într-o condică. Duminica, de două ori pe lună, ne prezentam la sediul Securităţii din Slobozia.

Impresionat de starea sufletească în care se afla marea majoritate a celor deportaţi, am considerat de datoria mea să le fiu sprijin moral, asumându-mi toate riscurile. Preotul Dragotă îi sfătuia să nu renunţe la credinţa în ajutorul lui Dumnezeu.

Cei mai mulţi dintre deportaţii din Fundata erau basarabeni. De la început mi-au inspirat mare încredere Teodor Ungureanu, Petre Mariuţeanu, Dumitru Cotorubai şi Procopie Vasilică. De altfel, despre ei şi despre alţii fusesem informat de aromânii Hristu Tapu, Apostol Funda, bătrânul Roşca şi fiul său Tache Roşca, Jvabii Dohr şi bătrânul Müller erau de asemenea apreciaţi ca fiind oameni de mare încredere. Nici aceştia nu puteau fi sprijin moral pentru cei mulţi, întrucât şi ei erau destul de deprimaţi.

După ce fuseseră terminate lucrările la obiectivele construite la Secţia viticolă, mi s-a oferit posibilitatea de a fi angajat la I.A.S. Perieţi, de care ţinea şi Secţia viticolă. Director al acestei întreprinderi fusese numit inginerul Angelo Miculescu, viitorul Ministru al Agriculturii, care, de la început, m-a tratat cu omenie şi stimă, datorită diferenţei de vârstă. Ajunsese director la etatea de 27 de ani.

Pe lângă importantele lucrări care se executau pentru Secţia viticolă, printre care şi o mare plantaţie de piramide port-altoi, întreprinderea dispunea de o importantă suprafaţă

de teren parcelată pentru cultura de orez, care necesita, în fiecare toamnă, minuţioase lucrări de nivelment. În acest scop mi s-a pus la dispoziţie şi un aparat topografic. Am fost angajat pentru conducerea acelor lucrări, pe post de şef de echipă.

Între timp ieşise din închisoare sora mea, Atena Radu, bolnavă de tuberculoză, deci incapabilă de muncă. Soţului ei, Radu Leonte, după ieşirea din închisoare i se fixase domiciliu obligatoriu în satul nou Rubla, din judeţul Brăila. Am convenit să se stabilească şi ea acolo şi, din când în când, să vină şi la mine ca s-o pot ajuta. Uneori se deplasa la Bucureşti, la unchiul nostru, care de asemenea o ajuta. Toate aceste deplasări, îndeaproape urmărite de Securitate, aveau să constituie un bun pretext pentru a demonstra legătura existentă între pretinsul comandament legionar de la Bucureşti şi noi, cei din Bărăgan. Atena în acest scop ar fi făcut deplasările.

În anul 1956 au fost aduşi la Perieţi 23 de greci, dintre partizanii generalului Marcos. După încetarea războiului civil din Grecia, precum foarte mulţi partizani şi ei se refugiaseră în Albania, după care au trecut în Iugoslavia. Cum Tito nu i-a tratat precum s-ar fi aşteptat, în speranţa unui tratament mai bun au trecut fraudulos graniţa jugoslavă-română. A urmat o neaşteptată surpriză: tovarăşii lor din România i-au arestat, judecat şi condamnat la 4 ani pentru trecerea ilegală a frontierei.

Printre ei se aflau şi trei femei, dintre care una, fiind însărcinată la data arestării, a născut în închisoare. După trei luni copilul i-a fost luat şi dat la o creşă. După punerea lor în libertate, copilul i-a fost restituit. Întrucât în timpul detenţiei cele trei grecoaice nu fuseseră în contact cu deţinute româncе, mama copilului nu cunoştea limba română, în timp ce copilul nu cunoştea limba maternă, cea greacă.

Înainte de arestarea mea din luna mai 1948, urmărisem, cu deosebit interes, desfăşurarea luptelor dintre partizanii lui Marcos şi armata oficială. Ştiam că centrul de greutate al luptelor fusese în Munţii Gramos, la graniţa greco-albaneză. Mai târziu am aflat că sediul comandamentului lui

Marcos a fost în comuna Deniscu, locuită numai de aromâni, localitatea în care se născuse tatăl meu. După încetarea luptelor o bună parte dintre familiile de la Deniscu au fost forţate să se refugieze în Albania, printre care şi rude de ale mele.

Aflând de sosirea celor 23 de partizani de ai generalului Marcos, din curiozitate, m-am dus să-i văd. Nu mi-a fost greu să recunosc pe unul dintre ei, care, din copilărie, avea gâtul strâmb. Se numea Alexe Caragiu, nume frecvent în Deniscu, reşedinţa noastră de vară, precum şi a familiei lui Toma Caragiu, ruda noastră apropiată. Alexe a făcut apel la mine ca să fac pe translatorul între mama necunoscătoare a limbii române şi copilaşul, de aproape patru ani, care nu cunoştea limba mamei. Cum nu uitasem cu totul limba greacă, nu mi-a fost greu să fac acest serviciu. Mă înduioşa plânsul mamei şi-mi provocau profunde cugetări nedumeririle copilului.

Cei 23 de greci aveau şi ei domiciliu obligatoriu, însă nu în satul Fundata. Dealtfel fuseseră scoşi din temniţăcu câteva luni înaintea expirării celor patru ani de condamnare. Erau şi ei obligaţi să muncească ca să se poată întreţine. Au fost repartizaţi în apropierea satului Fundata. Prima muncă la care au fost repartizaţi a fost culesul usturoiului. Nu ştiu cum fusese normată executarea acestei lucrări; era – de departe – munca cea mai bine plătită. Se putea câştiga 40-50 de lei pe zi, ceea ce era enorm de mult pentru muncile agricole. Din nefericire pentru ei culesul usturoiului a durat mai puţin de două săptămâni, după care au fost repartizaţi la alte munci, la care realizau cu greu norma şi câştigau 10-12 lei pe zi. S-a dezlănţuit o revoltă greu de domolit. Nu puteau concepe că, într-un stat socialist, munca omului poate fi neomenos exploatată.

Toată ziua, doi dintre ei, erau pe capul lui Angelo Miculescu.

La vremea aceea eu mă ocupam cu instalarea piramidelor port-altoi. Era o lucrare pentru care fusese elaborat un deviz. Sub supravegherea mea, lucrările erau executate de două echipe: una compusă din nemţi, iar alta din

basarabeni şi aromâni. Era o lucrare de investiţii la care se câştiga destul de bine. Angelo Miculescu, ca să scape de scandalul grecilor, mi-a indicat să le dau eu de lucru. Am alcătuit deci o echipă numai cu ei. Nefiind pricepuţi şi nici măcar atenţi la indicaţiile mele, eram nevoit să-mi pierd tot timpul cu ei. În final, cu devizul în mână, plătindu-le şi unele lucrări prevăzute în deviz fără să fie imperios necesare, au ieşit cu un venit de 27 de lei pentru ziua de lucru.

Încercau să mă convingă că socialismul practicat la noi nu avea nimic comun cu cel pentru realizarea căruia luptaseră ei. Făceau chiar glume, bătându-şi joc de felul în care înţeleg şi practică românii socialismul. După un an şi câteva luni au fost luaţi şi duşi în judeţul Bacău, pentru a fi folosiţi la lucrări industriale.

În anul 1956, după ce se făcuse împăcarea cu Tito, fostul *"trădător"*, sârbii din Banat, care fuseseră deportaţi în Bărăgan, au fost puşi în libertate. Au rămas deci disponibile locuinţele lor. Basarabenii şi Aromânii, care erau foarte dornici să aibă o Biserică, au insistat pe lângă preotul Dragotă Valeriu să facă demersurile ca una din locuinţele rămase disponibile, din cele cu două camere, să fie transformată în Biserică. S-au oferit să lucreze în acest scop. Preotul Dragotă m-a întrebat dacă putem face rost de puţinul material lemnos necesar.

Pentru amenajările necesare noului I.A.S. de la Perieţi erau executate lucrări de adaptare la unele obiective existente. Din demolări rezultau materiale disponibile. M-am adresat directorului Angelo Miculescu, comunicându-i dorinţa celor din satul Fundata, care lucrau cu toţii la fermă, de a-şi amenaja un locaş de rugăciune, pentru care ar putea fi folosite materiale rezultate din demolări. Mi-a răspuns că este de acord, fără să se afle că am asentimentul lui. Am procedat în consecinţă. În timpul liber am participat şi la executarea lucrărilor.

În toamna anului 1957, pe la începutul lunii octombrie, s-a făcut sfinţirea Bisericuţei în prezenţa protopopului Brătianu de la Slobozia şi a unui sobor de şapte preoţi din satele vecine.

Pentru acest eveniment a sosit din Vâlcea şi preotul Vlad, care avusese domiciliu obligatoriu la Fundata.

După oficierea serviciului religios adecvat evenimentului, a urmat praznicul. Bisericuţa era înconjurată de mese, pe care se aflau toate bunătăţile, inclusiv băutura.

Au urmat luările de cuvânt. După protopop au vorbit preoţii Vlad şi Dragotă. Protopopul Brătianu a insistat pe lângă preotul Dragotă să vorbesc şi eu, ca din partea enoriaşilor. Am făcut-o pentru a satisface dorinţa părintelui Dragotă, pentru care aveam o deosebită stimă. Băusem puţină ţuică, care avusese oarecare efect. În ambianţa aceea, negândindu-mă că printre cei prezenţi se află şi urechile Securităţii, am declarat, printre altele, că românii, în trecutul lor istoric, când existenţa lor fizică era ameninţată se retrăgeau în munţi, iar când ameninţarea era de natură spirituală îşi găseau refugiu în Biserică.

Curând după aceea a sosit la Perieţi inginerul Vasilescu, specialist în viticultură, care ne vizita destul de des. În tinereţe fusese, colaboratorul unchiului meu, inginerul Atanasie Caranaum. În taină mi-a comunicat că la Trustul GOSTAT Bucureşti, de care ţinea şi I.A.S. Perieţi, erau comentate declaraţiile mele cu ocazia acelui eveniment. Cu toţii erau de părere că am comis o mare imprudenţă şi că s-ar putea să am neplăceri.

În a doua decadă a lunii aprilie 1958 Angelo Miculescu, cu discreţie, mi-a comunicat că, în ultima vreme Securitatea se interesează cu insistenţă de mine şi de inginerul Jucofski, un nobil polonez care se refugiase la noi în toamna anului 1939, după ocuparea Poloniei. El nu avea domiciliu obligatoriu. Locuia în conacul fostului moşier la care fusese angajat în calitate de specialist în cultura orezului şi rămăsese în continuare după expropierea din anul 1949. În acelaşi conac locuia directorul Angelo Miculescu şi inginerul Sergiu Popescu.

Ar fi de precizat că inginer Irina Miculescu, distinsa soţie a lui Angelo, fiica unor distinşi intelectuali, fiind grav bolnavă în timpul copilăriei, fusese îngrijită de doctorul Paul

Corlăţeanu, medic pediatru care-şi făcuse studiile în Franţa.

La vremea aceea doctorul avea domiciliu obligatoriu la Slobozia, unde, la spitalul raional, era folosit ca medic.

Consulul general Darie, pe care îl cunoscusem în Colonia de la Oneşti, fusese coleg şi bun prieten cu doctorul Paul Corlăţeanu. Darie ajunsese şi el cu domiciliu obligatoriu în Bărăgan. Fusese repartizat în alt sat nou, tot în raionul Slobozia. Ne întâlneam la Securitate, cu ocazia prezenţei noastre bilunare. A ţinut mult să-l cunosc pe bunul lui coleg. L-am cunoscut şi mi-a făcut mare plăcere. El se afla acolo cu soţia, bună gospodină şi, la rândul ei, foarte ospitalieră. Consulul general Darie, după ce-i expirase condamnarea de doi ani domiciliu obligatoriu, a fost chemat la Securitate unde i s-a comunicat că este liber. În aceeaşi zi am fost chemat şi eu, ca să mi se comunice că mi-a fost prelungită pedeapsa cu încă doi ani.

Darie a dorit să meargă la familia Corlăţeanu pentru a le transmite mulţumiri şi a-i saluta de plecare. A insistat mult să-l însoţesc. Am fost primiţi cu obişnuita amabilitate şi am fost reţinuţi la prânz.

La plecare, după ce s-a îmbrăţişat cu bunul lui prieten şi coleg, doctorul, în termeni imperativi, mi-a comunicat că mă aşteaptă duminica următoare la masa de prânz. I-am mulţumit, cu precizarea că mă simt mult prea bine în ambianţa familiei lor, însă nu pot să nu am în vedere că vizitele mele ar putea să le fie dăunătoare. Pe un ton care lăsa impresia unui reproş, mi-a răspuns: *"Vrei să-mi porţi de grije mai mult decât mi-o port eu?"*

L-am ascultat. Prietenia noastră se consolidase. Însă, din nefericire, l-a costat!

În a treia decadă a lunii aprilie 1958 am fost ambii arestaţi.

A urmat o anchetă la Securitatea din Calea Rahovei, după care procesul, la care doctorul Paul Corlăţeanu, pentru mult apreciata ospitalitate românească, a fost condamnat la 12 ani muncă silnică.

ÎN ANCHETĂ

LA SECURITATEA DIN CALEA RAHOVEI

În seara zilei de 28 aprilie 1958 am fost introdus într-o celulă cu patru paturi din beton încastrate în pereţii laterali, o măsuţă, tineta şi un vas cu apă. Fusesem adus cu binecunoscuţii ochelari din tablă, de aceea nu ştiam în ce loc mă aflam. A doua zi, când am fost dus la toaletă, am constatat că mă introduseseră într-un subsol cu mai multe celule. Întrucât nu semăna cu arestul din subsolul Ministerului de Interne, în care mă aflasem cu zece ani în urmă şi nici în cel de la Malmaison, am presupus că mă aflam în arestul Securităţii din Calea Rahovei. După două trei zile, într-o celulă nu prea îndepărtată, am auzit o femeie tuşind. M-am îngrozit: am recunoscut tusea surorii mele Atena Radu. Am început să fac diferite presupuneri în legătură cu motivul arestării noastre.

Ca de obicei, dintre cei trei gardieni care asigurau paza în cele trei schimburi, unul era însărcinat să joace rolul gardianului *"de omenie"*, practică bine cunoscută de noi.

Toaleta pentru bărbaţi era alăturată celei pentru femei şi separată printr-un zid despărţitor care nu se înalţa chiar până la tavan. Am fost dus la toaletă de gardianul pe care îl identificasem ca fiind cel de *"omenie"*. În cabina alăturată se afla cineva care nu putea să-şi stăpânească tusea. Era sora mea Atena; nu mai exista nici o îndoială. Pentru supravegherea deţinuţilor din numeroase celule ale acelui arest, pentru fiecare schimb erau folosiţi 3-4 gardieni. Programarea era astfel făcută încât cei *"de omenie"* să se afle în aceeaşi tură. Desigur, gardianul care o condusese la toaletă pe sora mea, îi atrăsese atenţia că în cabina alăturată mă aflam eu. A început să tuşească. Ea ştia că eu sufăr de bronşită cronică. I-am răspuns, făcându-mi toaleta gâtului. A repetat tusea. Ne-am dat deci seama că ne aflam ambii în acelaşi loc. Cei doi

gardieni s-ar fi aşteptat să-i comunic ceva. Acesta era de fapt scopul pentru care ne aflam – în acelaşi timp – la toaletă.

După trei zile, aceeaşi manevră. De data aceasta gardianul care se dovedise foarte binevoitor, mi-a atras atenţia că în cabina alăturată se afla sora mea şi că, dacă am ceva să-i comunic, să o fac fără grijă. I-am răspuns destul de tare, ca să se audă şi alături, că nu am nimic de comunicat.

Eram singur în celulă. În primele trei săptămâni am fost de câteva ori dus într-un birou de anchetă, unde mă întreţinusem *"amical"* cu un locotenent major, care mi-a spus că se numeşte Dumitrescu şi că ar fi fost Dumitrescu III, fotbalistul de la *"Dinamo"*. Mă întreba de toate, în special în domeniul sportului, fără să facă vreo aluzie la motivele pentru care mă aflam la ei.

După aproape o lună şi jumătate de izolare, au adus în celulă pe un oarecare Degeratu, care mi-a spus că a fost arestat în calitate de preşedinte al iehoviştilor din Regiunea Muntenia. Pretindea că la el soseau textele de interpretarea Bibliei de către Preşedintele de la "Turnul Vegherii", cu sediul central la New York, de unde aceste texte erau difuzate iehoviştilor din toată lumea. Degeratu pretindea că traducea aceste texte şi le difuza - contra plată- fraţilor de credinţă, atât de domici să fie în posesia acelor texte.

În fond era un escroc. Am presupus că a fost introdus în celula mea ca să mă tragă de limbă.

Într-o zi, acelaşi gardian *"de omenie"* m-a condus la toaletă când în cabina alăturată se afla sora mea. Am auzit-o tuşind. Gardianul, compătimind-o, mi-a recomandat să-i spun ceva ca s-o liniştesc, întrucât era bolnavă şi foarte agitată. Deşi îmi dădeam seama care le sunt intenţiile, i-am comunicat Atenei să fie liniştită, întrucât nu mi se poate imputa nimic.

A doua zi, seara destul de târziu, am fost scos din celulă şi dus la etaj, într-o cameră echipată cu tot felul de instrumente. Mi-am dat seama că mă aflu în camera de tortură. Erau prezenţi patru ofiţeri securişti: un maior foarte voinic, şeful lor, despre care am aflat că ar fi fost ungur, un căpitan Romeo Vintilă, interlocutorul meu, aşa zisul

Dumitrescu III şi încă un locotenent major.

M-a luat în primire maiorul care, declarându-mă legionar înrăit, mi-a spus că la toaletă,mi-am aranjat ploile cu sora mea. Că până atunci mi-am bătut joc de ei, spunându-le poveşti şi că a venit timpul să spun tot. Am început prin a declara că nu mă simt vinovat cu nimic şi că, pe durata domiciliului obligatoriu am muncit conştiincios. Drept replică, a tăbărât pe mine *"Dumitrescu III"*. Au urmat suferinţe cumplite. Mi-au dat jos pantalonii. Lovituri cu cravaşa pe cap şi peste tot. După ce se schimbaseră cei trei, zăcând pe podea, m-am adresat maiorului, implorându-i mila. Venise rândul lui. M-a tratat cu şi mai mare bestialitate. A doua zi m-am pomenit în celulă fără să-mi fi dat seama cum am ajuns acolo. Vânătăi peste tot. Nu am fost dus la toaletă întrucât nu puteam să umblu. L-am rugat pe Degeratu să-mi pună compresii reci pe fund.

În ziua anterioară venise în celulă un medic pentru a mă examina medical. Urma probabil să-şi dea avizul pentru ceea ce a urmat. Mi-a luat tensiunea şi mi-a controlat destul de insistent inima. I-au reţinut atenţia edemele la ambele picioare. M-a declarat, probabil, valid pentru tratamentul care urma să mi se aplice, mai puţin urcatul pe rangă pentru bătaia la tălpi, din cauza edemelor.

Trei zile am fost lăsat în repaus. La a doua şedinţă -în camera de tortură - mi-au comunicat că, toţi cei care se află arestaţi din cauza mea au mărturisit tot, astfel încât este inutil să mă încăpăţânez să nu recunosc. Mi-au cerut să declar ce dispoziţii au fost primite de la Horia Sima. Le-am răspuns că nu am nici o legătură cu Horia Sima şi că nu pot să le spun nimic. S-au năpustit asupra mea ca nişte turbaţi, după care m-au aşezat pe un scaun cu spatele spre intrarea în camera în care mă aflam. Mi s-a ordonat să nu întorca capul, după care maiorul a dispus să fie adus cineva, pe care nu trebuia să-l văd. Noului venit i-au cerut să declare ce i-am spus eu în legătură cu dispoziţiile primite de la Sima. *"Să ne organizăm şi să fim pregătiţi când ei vor veni în Ţară"* a fost răspunsul – cu vocea tremurândă – a celui întrebat. Am recunoscut glasul

doctorului Paul Corlăţeanu, bunul meu prieten. După aceea, la dispoziţia maiorului, doctorul a fost evacuat. Nu cred că ar fi putut exista o altă surpriză care să-mi provoace o mai mare durere. *"Mai ai de gând să nu vorbeşti, mă banditule?"* a înterbat unul dintre ei.

"Nu-i nimic adevărat" a fost răspunsul meu prompt. Le-am mai declarat că, dacă şi el fusese tratat cum erau eu, ca să scape, cred că era dispus să recunoască orice.

Atâta le-a trebuit; au considerat o gravă insultă faptul de a fi declarat că ei îi fac pe anchetaţi să recunoască fapte ireale, chinuindu-i.

Este greu de precizat ce a urmat. Îmi amintesc doar că am coborât scările până la subsol purtat de doi gardieni.

Au urmat alte câteva zile de repaus. Pe cap apăruseră urmele loviturilor de cravaşe, fundul era negru, mâinile deasemenea, iar pe dosul palmelor apăruseră pete de sânge închegat care migrase. Simţeam că nu mai pot suporta alte bătăi. Am început să mă gândesc la sinucidere. Iehovistul Degeratu continua să-mi fie partener de celulă. Mă sfătuia să recunosc măcar ceva ca să nu mă omoare în bătaie. Aş fi declarat orice s-ar fi referit numai la persoana mea, însă se dorea mai mult: să implic şi pe alţii.

Ajunsesem la convingerea că singura soluţie ar fi fost sinuciderea. Singura modalitate ar fi fost să mă urc pe patul de beton suprapus patului meu şi să-mi dau drumul cu capul în jos. Căzând astfel pe pardoseala de beton, presupuneam că va fi o moarte rapidă.

Cei care se aflau în anchetă, în timpul suferinţelor erau îndeaproape supravegheaţi de paznici, care, foarte des, se uitau prin vizor. Deci operaţia trebuia efectuată rapid, între două urmăriri prin vizor. Având mâinile tumefiate din cauza bătăii, era greu de presupus că mă voi putea căţăra uşor. Am considerat că ar fi mai oportun să o fac în noaptea de sâmbătă sau duminică, când vigilenţa paznicilor era mai mică. Am încercat în proxima noapte de duminică. Mi-a fost imposibil; nu mă puteam sprijini în mâini. Zgomotul provocat în căderea pe patul de jos l-a trezit pe Degeratu, care a bătut în uşă.

Încercarea a fost ratată. A doua zi am fost dus într-un birou de anchetă, nu în camera de tortură. M-am aflat în faţa locotenentului major pe care nu ştiam cum îl cheamă.

"Vrei să te sinucizi, mă banditule?" m-a întrebat.

"Nu mai pot suporta, domnule!" i-am răspuns.

"Fii fără grijă că te omorâm noi!" mi-a răspuns. A mai ţinut să-mi spună că am pe conştiinţă fapte foarte grave şi m-am gândit că, decât să fiu condamnat la moarte, mai bine mă sinucid ca să scap de anchetă, după care m-a trimis în celulă.

Mi-a dat mult de gândit. Oare la ce fapte grave s-a putut referi? m-am întrebat. Mi-am amintit ceva: în timpul evenimentelor din Ungaria, din anul 1956, faţă de profesorul Mircea Gogan, care îmi devenise foarte bun prieten, mi-am exprimat regretul că numai la noi nu se pune nimic la cale ca să scăpăm de tirania comunistă. Şi-mi mai exprimasem acel regret faţă de preotul Dragotă, care mi-a atras atenţia să nu-mi exprim acest regret şi faţă de alţii. Am fost tentat să cred că Mircea Gogan a făcut şi altora cunoscut regretul meu şi, în cele din urmă, a ajuns să fie cunoscut de Securitate. Am dedus mai târziu că presupunerea a fost nejustificată. În timpul anchetărilor, care au durat destul de mult, nu mi-au pomenit de această faptă. M-ar fi costat mult.

La proxima întâlnire din camera de tortură, când se pregăteau să intre în acţiune, le-am declarat că sunt dispus să recunosc toate acuzaţiile care mi se aduc, fără însă a implica şi pe alţii, întrucât n-am făcut nimic organizat. M-am ales cu vulgare înjurături pentru îndrăzneala de a le pune condiţii. M-au trimis în celulă cu indicaţia de a cere să fiu dus la anchetatorul Romeo Vintilă, atunci când mă voi hotărî să vorbesc. Nu am cerut, întrucât nu aveam ce declara. Eram – doar – dispus să-mi însuşesc acuzaţiile care mi s-ar fi pus în sarcină ca să nu mai fiu chinuit, cu intenţia de a le contesta în timpul procesului. Am fost deci dus la anchetator fără să fi cerut.

În micul birou de anchetă Căpitanul Romeo Vintilă stătea la măsuţa de scris, eu vis-a-vis, iar lateral stânga unul dintre locotenenţii majori, mereu cu o cravaşă la dispoziţie.

Ancheta a început cu o surpriză: avea în faţă un dosar cu declaraţiile următorilor conculpaţi: Radu Leonte, cumnatul meu, Atena Radu, sora mea, doctorul Paul Corlăţeanu, profesoara Elena Bălteanu, Bucur Ion, impiegat C.F.R. la staţia Perieţi, cumnatul Elenei Bălteanu şi economistul Gheorghe Vasiliu. Fără să-mi permită să mă uit mai de aproape, mi-a arătat declaraţiile fiecăruia. Am recunoscut semnătura cumnatului, a sorii mele, a doctorului Corlăţeanu şi a lui Gh. Vasiliu.

În gara Perieţi, foarte aproape de satul nou Fundata, unul dintre impiegaţii de mişcare era Ion Bucur, un român de nădejde din Judeţul Buzău. Soţia lui, fiică de învăţător din oraşul Călăraşi, era deasemenea o bună româncă şi foarte ospitalieră. Cum Bucur Ion se deplasa des pe meleagurile natale, producătoare de vinuri alese, Gh. Vasiliu şi subsemnatul eram des invitaţii lor.

Profesoara Elena Bălteanu, care făcuse studiile la Cluj, era cu evidente simpatii pentru Mişcarea Legionară, deci şi pentru noi doi, pentru care manifesta şi un sentiment de compătimire pentru suferinţele îndurate în închisoare. Îşi iubea mult sora şi aproape toate vacanţele şi le petrecea la gara Perieţi. Bine înţeles, la întâlnirile noastre nu lipseau comentariile posturilor de radio din Occident, foarte fidel prezentate de Elena Bălteanu. În mod evident cei ale căror declaraţii mi-au fost arătate erau cu toţii arestaţi. Deci nu aveau cum să nu fie condamnaţi. Pe lunga durată a detenţiei mele nu-mi amintesc să fi aflat de cineva care, anchetat fiind, Instanţele Justiţiei să-l fi declarat nevinovat.

Ca să fiu prevenit că e bine să recunosc ceea ce ceilalţi au recunoscut, mi s-a reprodus ceva din declaraţiile Elenei Bălteanu. De fapt totul se reducea la comentarea posturilor străine, ceea ce pentru Securitate, însemna uneltire împotriva orânduirii socialiste.

Am recunoscut tot în legătură cu întâlnirile de la familia Bucur. Nu puteam însă recunoaşte acuzaţiile care îl implicau pe doctorul Paul Corlăţeanu, în special aceea referitoare la dispoziţia lui Horia Sima de a ne organiza. De

altfel, nimic nu era adevărat.

De asemenea legăturile cu aşa zisul Comandament Legionar din Bucureşti, curieră fiind sora mea Atena Radu, iar eu şi Radu Leonte, reprezentanţii deţinuţilor politici cu domiciliu obligatoriu în satele noi din Bărăgan.

Toate contestările mele implicau folosirea cravaşei. Şedinţele de anchetă au fost multe şi aproape toate implicau suferinţe greu de suportat. În final le-am spus că n-au decât să scrie ce vor. Voi semna tot, însă voi nega la Tribunal.

Procesele verbale de anchetă penală erau scrise de căpitanul Romeo Vintilă, care părea şcolit. Toate paginile erau numerotate şi fiecare trebuia să fie iscălită de mine. Cum mâinile erau tumefiate din cauza loviturilor cu cravaşa, deabia puteam ţine stiloul în mână. De fapt semnăturile erau nişte mâzgăliturі indescifrabile. Ancheta propriu zisă se terminase, însă am mai stat câteva luni în arestul Securităţii, ca să dispară - probabil – urmele bătăilor. Am presupus că, în acel timp, căutau şi altę informaţii referitoare la comportarea mea pe Bărăgan. Au făcut - de câteva ori - referire la declaraţiile mele cu ocazia sfinţirii Bisericii, însă, spre marea mea nedumerire, nu au consemnat nimic în procesele verbale de anchetă.

Când ancheta era în faza finală a fost luat din celulă iehovistul Degeratu şi a fost adus Nicolae Toma (Tomescu) din comuna Dor Mărunt, Raionul Lehliu.

Nicolae Toma îşi terminase stagiul militar în anul 1944, după care fusese trimis pe frontul din Moldova. Acolo se afla în timpul evenimentelor de la 23 August. Mulţi din unitatea militară din care făcea parte au fost luaţi prizonieri. El a reuşit să scape, ducând cu el şi pistolul automat. Înainte de a se prezenta la sediul regimentului, a trecut pe la ai lui unde a lăsat şi pistolul. Făcea parte dintr-o familie de ţărani mijlocaşi, care dispunea şi de o mică vie. În toamna anilor 1945-1947, când strugurii erau copţi, Nicolae făcea de pază având la el pistolul automat. Neştiind ce vremuri vor urma nu a procedat cu prudenţă, ca să nu fie văzută arma. Dealtfel, nu era singurul posesor de armă în comună, toate de aceeaşi

proveniență.

În anul 1956 a apărut în comuna Dor Mărunt fiul fostului director al şcolii din localitate. Studentul, care îşi făcuse copilăria la Dor Mărunt, avea mulţi cunoscuţi şi prieteni. A stat de vorbă cu mulţi, printre care şi cu Nicolae Toma.

Era după evenimentele din Ungaria, deci starea de spirit părea favorabilă unor acţiuni anticomuniste, scop în care era necesară organizarea unor formaţiuni pentru o posibilă confrnutare. După ce, în urma brutalei intervenţii sovietice, încercarea de dezrobire a ungurilor a fost înecată în sânge, securiştii noştri au mărit vigilenţa. Nu le-a fost greu să afle ceea ce se punea la cale la Dor Mărunt. Despre tânărul Nicolae Toma s-a aflat că, în anii 1946-1947, fusese în posesia unui pistol automat.

La data venirii lui, în celula în care mă aflam, anchetarea mea era oarecum terminată. Nu mai eram bătut, însă pe întregul corp continua să existe urmele bătăilor la care fusesem supus. L-am rugat să continue compresiile cu apă rece. Era îngrozit; se gândea – probabil – la ce-l aşteaptă.

Multă vreme n-a fost scos din celulă pentru a fi anchetat. În timpul acesta el îmi punea diverse întrebări la care îi răspundeam. Nu cu mult înainte de a fi fost ridicat din satul nou Fundata, citisem lucrarea lui Matskievici, fostul Ministru al Agriculturii din U.R.S.S.: "CE AM VĂZUT ÎN USA şi CANADA". Îmi fusese împrumutată de directorul Angelo Niculescu, mare admirator al agrotehnicii americane. Matskievici, însoţit de un grup de specialişti sovietici, a vizitat Statele Unite, fiind invitatul statului Yova, cel mai mare producător de porumb şi cu o foarte prosperă zootehnie.

M-am mirat că a fost posibilă apariţia acelei cărţi în U.R.S.S. şi tradusă la noi, care era de natură să umilească pe agrotehnicienii sovietici. Venind vorba de condiţiile de lucru în agricultură, i-am relatat lui Toma din consemnările Ministrului Sovietic. Aproape că nu-i venea să creadă.

Din experienţa îndelungatei mele detenţii, cunoşteam prea bine care este starea de spirit a ţăranilor întemniţaţi: se gândeau continuu acasă. Se întrebau dacă soţia a mai putut

păstra vaca pentru lapte, dacă a mai putut creşte porc, etc. Toate aceste preocupări îi fac să devină nervoşi. Intelectualii, după ce epuizau povestirile romanelor pe care şi le aminteau, pentru a-i sustrage de la aceste frământări, născoceau alte povestiri. Deci, pentru a-l sustrage pe Nicolae de la astfel de gânduri, la orice întrebare îi răspundeam cu lux de amănunte. După ce îi spusesem că sunt aromân născut în Grecia, m-a rugat să-i vorbesc despre această ţară. Am făcut-o. În final m-a întrebat ce regim politic este în Grecia. I-am răspuns că este deomcraţie. Părea – sau a vrut să pară – contrariat. Adică, nu înţelegea el cum poate fi acolo democraţie, când noi spunem despre ele că sunt capitalişti. Pentru orice eventualitate, cu oarecare prudenţă, i-am spus câte ceva despre democraţie.

I-a sosit timpul anchetării. În prima şedinţă a fost întrebat despre pistolul automat. Le-a răspuns că l-a demontat şi l-a îngropat în grădina de lângă gospodărie. În ziua următoare, seara destul de târziu, a fost luat şi dus la faţa locului. Pistolul a fost găsit demontat şi ruginit. A continuat anchetarea. I-au întins momeala: va putea să-şi uşureze situaţia dacă le va spune cine a mai avut în comună arme şi pe cei cu care el a mai stat de vorbă, după vizita pe care le-o făcuse bucureşteanul. Nicolae Toma a început să vorbească. Era foarte des chemat de anchetator şi confruntat cu diverşi consăteni. De fiecare dată îmi relata cum decursese ancheta. Dimineaţa bătea în portieră şi cerea să fie dus la anchetator. În cele din urmă am considerat de datoria mea să intervin. I-am atras atenţia că el nu scapă de pedeapsă, întrucât i-au găsit şi pistolul, că denunţase destul de mulţi consăteni, provocând suferinţe multor familii, că şi copii lui se vor ruşina de comportarea tatălui lor. Considerându-l incapabil să mă denunţe pentru acele sfaturi, i-am spus că noi nu vom scăpa de închisoare dcât dacă se întâmplă un miracol. A continuat să fie anchetat fără să-mi spună cu cine a fost confruntat şi ce declaraţii a mai făcut. Mă gândisem – totuşi – şi la o posibilă denunţare. Mi-am asumat acest risc, gândindu-mă că, oricum, nu voi mai fi bătut. Eram pregătit pentru proces şi nu le convenea să apar în faţa judecătorilor cu urmele bătăilor.

De Sfântul Dumitru, ziua mea onomastică, stăteam îngândurat pe patul meu. Din când în când se auzea tusea forţată a sorii mele. M-am gândit că vrea să-mi transmită urări de bine. Părinţii ne avuseseră numai pe noi doi şi ţineam foarte mult unul la altul.

Îndurerat fiind, mi-a venit în minte Dante Aleghieri: "Nessun maggior dolore che ricordarsi dei tempi felici nella miseria".

Îmi amintisem de mesele festive pregătite de mătuşa mea Victoria pentru sărbătorirea mea. Părinţii mei muriseră, deci fuseseră cruţaţi şi de această durere de a mă şti întemniţat de ziua mea. Erau însă în viaţă unchiul Atanasie şi mătuşa Victoria, cei care mă consideraseră copilul lor, întrucât ei nu avuseseră copii. Eram convins că plâng pentru suferinţele mele.

În această stare sufletească m-a surprins urarea lui Nicolae Toma: *"E ziua dvs., domnule inginer. Să vă dea Dumnezeu sănătate că sunteţi un om bun". "Mulţumesc măi Nicolae"* i-am răspuns. Mă înduioşase urarea lui. Mi-am continuat gândurile, amintindu-mi diversele împrejurări în care mi-am petrecut ziua numelui. Nicolae părea şi el îngândurat. La un moment dat mi-a făcut următoarea neaşteptată mărturisire:

"Domnule inginer, eu am ceva pe suflet".

"Ce anume?" l-am întrebat.

"I-am spus anchetatorului tot ce mi-aţi spus dvs.: despre democraţie, despre americani şi că m-aţi sfătuit să nu mai nenorocesc oamenii din sat".

"Cum ai putut face aşa ceva măi, nenorocitule?" am continuat eu.

"Am crezut că vreţi să-mi băgaţi ghinioane, şi, decât să-mi băgaţi dvs. mie, mai bine vă bag eu dvs.", a fost justificarea lui.

"Cum să-ţi bag eu ghinioane, n-ai văzut în ce hal am fost bătut?"

"Păi tocmai d-aia, ca să nu vă mai bată" i-a fost replica.

M-am gândit să-i demonstrez că, a interpretat greşit afirmaţiile mele.

Era adevărat că i-am spus că în Grecia este democraţie, dar, spre deosebire de democraţia noastră populară, acolo este democraţie capitalistă. Că, venind vorba de munca grea a ţăranilor noştri, am vrut să-i arăt că vom ajunge şi noi să lucrăm cu utilaje ca ale americanilor şi că nu vom fi nevoiţi să muncim din greu. Cu privire la denunţarea oamenilor din comună, i-am spus să nu nenorocească oameni nevinovaţi.

"Da, domnule inginer, aşa este, dar nu ştiu cum s-au legat în capul meu cele spuse de dvs." mi-a declarat, lăsându-mi impresia că regretă mult fapta lui.

Cititorii mei se vor întreba – poate – cum a fost posibil să reţin acel dialog, ca să-l pot reproduce cu atâta siguranţă. A fost posibil încât, atât la închisoare cât şi în libertate, l-am reprodus de sute de ori.

A doua zi a bătut din nou în uşă şi a cerut gardianului să fie scos la anchetator. La înapoiere mi s-a adresat pe un ton compătimitor:

"Ce au ăştia cu dvs., dle. Inginer, că mi-au spus că vă condamnă la moarte".

Mi-a declarat că se dusese să spună anchetatorului că eu sunt democrat şi că nu-şi dă seama cum s-au legat în capul lui cele spuse de mine. Anchetatorul l-a făcut prost, pentru faptul de a se fi gândit că eu îl voi trage la răspundere când vom fi liberi. I-a spus să nu ducă grija asta că eu, oricum, voi fi condamnat la moarte.

Nici măcar nu m-au ameninţat cu bătaia. Mi-au spus doar că, ticălos cum sunt, nici măcar în arest nu mă las de ticăloşii.

După câteva zile Nicolae Toma a fost luat. Am aflat că în afacerea Dor Mărunt au fost mulţi inculpaţi şi că Nicolae Toma a fost condamnat la 15 ani de muncă silnică.

După plecarea lui mi-a sosit un alt partener, un oarecare Lincan, fost secretar de partid la Raionul Alexandria. Apăruse decretul pentru sancţionarea celor care contribuiau la

dezastrul economiei naţionale, care, precum am aflat, îi viza şi pe traficanţii de valută sau metale preţioase.

Lincan mi-a povestit că veniseră la Raionul de Partid doi tovarăşi de la Regională, care le-au recomandat să organizeze în zilele de sărbătoare hore, la care să vină fetele împodobite cu salbe. Vor veni fotografi ca să le fotografieze în scopul organizării unui concurs pentru cele mai frumoase salbe de aur.

Dacă am reţinut bine, Lincan era secretar de partid cu probleme culturale. În această calitate a făcut parte din comisia raională pentru organizarea şi pentru inventarierea salbelor. Totul a mers perfect! Fetele au venit împodobite, au fost fotografiate dansând şi fiecare în parte. După un anumit timp, comisia le-a invitat la posturile de Miliţie şi le-a cerut să predea salbele. Cum Lincan făcea parte din comisie, era acuzat că şi-a însuşit o cantitate apreciabilă de aur.

Am stat cu el aproximativ zece zile, timp în care mi-a pus multe întrebări de domeniul *"culturii"*, pentru că, zicea el, i-am părut că am mai multă şcoală decât el. Într-o zi mi-a pus o întrebare la care i-am dat un răspuns nesatisfăcător. Cu mâinile mi-a figurat forma globului pământesc, după care a continuat: *"Pământul se roteşte. Când noi suntem aici sus, stăm pe picioare. Când suntem în partea cealaltă, adică cu capul în jos, cum de nu cădem?"* Am insistat eu să-i demonstrez cum se propagă forţa gravitaţiei, însă mi-am dat seama că nu prea l-a satisfăcut explicaţia. Înainte de despărţire mi-a mărturisit că a învăţat unele lucruri de la mine, însă explicaţia cu pământul urmează să o lămurească el când va fi liber. Nu ştiu ce s-a întâmplat cu *"tovarăşul"* Lincan. S-ar putea să fi fost dat la *"munca de jos"*. Se pricepea la toate. Prezentându-mi programul lui de activitate zilnică, mi-a declarat că, dimineaţa, înainte de a pleca la Raionul de Partid, prima lui grijă era să facă programul de lucru pentru nevastă şi copii, cu lux de amănunte, ca un bun activist, care fusese învăţat să nu *"neglijeze amănuntele!"*

Într-o zi am fost scos din celulă. În curtea sediului Securităţii m-am întâlnit cu cei şase coinculpaţi. Am fost urcaţi

într-o dubă şi duşi la Jilava, la secret, la dispoziţia Securităţii.

Pe la sfârşitul lunii noiembrie am fost duşi la Tribunalul Militar pentru a fi judecaţi. La plecarea de la Securitate Căpitanul Romeo Vintilă (dacă s-o fi numit cu adevărat astfel) m-a avertizat că, dacă nu mă voi comporta la proces cum trebuie, tot la ei voi ajunge.

Când a intrat în sala în care urma să fim judecaţi, am trecut pe lângă anchetatorul Romeo Vintilă, care mi-a şoptit: *"Bagă de seamă Funda"*.

În fundul sălii am zărit-o pe mătuşa Victoria plângând.

A urmat cunoscuta farsă judiciară. Completul de Judecată avea doar sarcina să parafeze condamnarea dată de Securitate, pentru fiecare în parte.

Eram acuzatul principal, deci şeful lotului.

Am recunoscut că au fost unele comentarii în legătură cu emisiunile posturilor occidentale de radio. Toate celelalte acuzaţii le-am contestat. M-am referit şi la tratamentul la care am fost supus în timpul anchetei. Preşedintele a intervenit pentru a mă opri. M-a ameninţat că voi fi scos din sală. Ar fi fost de fapt, acelaşi lucru.

Am fost condamnat la douăzeci de ani de muncă silnică.

Am încercat să demonstrez că doctorul Paul Corlăţeanu s-a făcut vinovat numai de faptul că mi-a acordat ospitalitate, ştiind că făcusem ani mulţi în temniţe şi că mă aflam – în continuare – într-o situaţie care implica lipsuri şi suferinţe.

"Condamnându-l, veţi pronunţa de fapt o sentinţă împotriva proverbialei ospitalităţi româneşti, care constituie faima Poporului Român"! a fost încheierea mea.

Pledoarie inutilă de fapt, pentru nişte conştiinţe insensibile, precum au fost acele ale judecătorilor din acele vremuri.

Doctorul Corlăţeanu, pentru ospitalitatea acordată unui *"bandit"*, a fost condammnat la 12 ani muncă silnică.

După recursul care a urmat, ca farsa să fie ireproşabilă, am continuat să ne aflăm împreună mult timp la Jilava,

de unde am fost expediat la închisoarea din Aiud, pentru executarea pedepsei.

Doctorul Corlăţeanu mi-a povestit cum a decurs anchetarea lui. Fusese precum prevăzusem.

Ştiindu-mă că-mi fac procese de conştiinţă pentru faptul că, datorită vizitelor pe care i le făceam, ajunsese să fie şi el condamnat, a insistat să nu am remuşcări, întrucât îi plăcea ambianţa. În camerele de 4 x 5 mp. de la Jilava ne aflam în jur de cinci zeci de deţinuţi. Se împrietenise cu toţi. Mucalit precum era, se ţinea şi de şotii. Într-o zi, când cineva revenise de la proces, l-a întrebat ce pedeapsă i-au dat.

I s-a răspuns că fusese condamnat la cincisprezece ani.

"Păi ce-ai făcut?" l-a întrebat.

"N-am făcut nimic" i s-a răspuns.

"Nu te cred, dacă nu făceai nimic îţi dădeau zece!" a fost replica lui Paulică.

La Aiud nu ne-am mai văzut.

După eliberarea noastră, toţi deţinuţii pe care i-am întâlnit şi care stătuseră cu doctorul Paul Corlăţeanu mi-au vorbit deosebit de elogios despre el. Făcuse studii în Franţa, umblase mult şi era bine informat. Permanent bine dispus, întreţinea o plăcută ambianţă în micuţa celulă din temniţa de la Aiud în care, ani de zile, zăceau neschimbaţi opt fraţi de suferinţă.

Când l-am revăzut în temniţa cea mare *"a lumii libere"* prima lui întrebare a fost: *"Când îmi faci o vizită la Slobozia?"*

I-am satisfăcut dorinţa!

ÎN LIBERTATE

Relatările acestui capitol, care – în parte – ar putea fi considerate de prisos de unii dintre cititorii mei, au drept scop cunoaşterea statutului real pe care l-au avut foştii deţinuţi politici în aşa zisa lume *"liberă"*, precum şi suspiciunile Securităţii care continuau să planeze chiar asupra unor proeminente personalităţi de care Partidul Comunist se folosea cu deosebit succes, al căror trecut însă era de natură să nu inspire încredere Securităţii, precum, de pildă, a fost cazul lui COSTIN MURGESCU.

Beneficiind de decretul de graţiere al deţinuţilor politici, în noaptea de 31 iulie 1964 am părăsit, cu ultimul eşalon, sinistra temniţă de la Aiud, unde mulţi valoroşi reprezentanţi ai Neamului nostru nu au putut supravieţui cumplitelor suferinţe provocate de tiranicul regim comunist.

La plecarea de la Aiud administraţia închisorii îmi dăduse un bilet de tren cu destinaţia Slobozia. Pe biletul de punere în libertate se precizase că mă voi instala în satul Fundata din Bărăgan, întemeiat de deportaţii din Banat după *"trădarea călăului Tito"*. Era locul unde fusesem a doua oară arestat în luna aprilie 1958.

După abolirea reglementărilor de detenţie pe baza unor decizii administrative, fusesem trimis acolo sub escortă cu regim de domiciliu obligatoriu.

Cum nu intenţionam să rămân în acel sat, m-am oprit la Bucureşti la unchiul meu, inginer Atanasie Caranaum fratele mamei mele şi la mult preţuita mătuşă Victoria, care m-au primit cu aceeaşi mare dragoste. De altfel cu ei îmi petrecusem întreaga mea tinereţe şi tot de la ei am fost arestat în luna mai 1948, cu 16 ani, 2 luni şi 20 de zile în urmă.

Prevalându-mă de vechiul meu buletin cu domiciliul în Bucureşti, m-am prezentat la Miliţie ca să-mi procur unul nou. După ce s-au uitat pe biletul de punere în libertate, mi-au spus că trebuie să mă duc să-mi fie eliberat alt buletin la locul indicat pe bilet, întrucât buletinele vechi fuseseră anulate. M-am conformat, nu însă înainte de a fi înaintat un memoriu la Ministerul de Interne, prin care ceream să mi se aprobe revenirea la vechiul meu domiciliu, de unde fusesem arestat. Aprobarea Ministerului am obţinut-o după aproape patru luni.

La ieşirea din închisoare avusesem o greutate de 49 de kg. Cu deosebita grijă a mătuşii mele, după 4 luni arătam cu totul altfel şi mă simţeam capabil de muncă. Între timp fusesem să o văd şi pe sora mea, Atena Radu, care era internată în preventoriul T.B.C. de la Timişul de Sus. Fusese şi ea, ca şi cumnatul meu Radu Leonte implicată în procesul în care eu fusesem şef de lot şi condamnaţi la 12 şi 16 ani muncă silnică. În anii 1962-1964 Atena s-a aflat tot în închisoarea de la Aiud, unde, cu încă 15 legionare, fuseseră transferate de la Mislea. La 16 aprilie, când a fost pusă în libertate, bolnavă fiind de tuberculoză şi incapabilă să se ţină pe picioare, pe targă a fost transportată la Sanatoriul T.B.C. de la Aiud, unde a zăcut multă vreme, după care fusese transferată la preventoriu.

Tatăl nostru a murit în toamna anului 1938, când eram prigonit, iar mama în anul 1953, când eu eram întemniţat. Ambii ne-au părăsit îndureraţi cu regretul că nu m-am aflat lângă ei în ultimile lor zile.

După restabilirea domiciliului la Bucureşti am început investigaţiile pentru găsirea unui loc de muncă. Prietenul meu Moise Costel, remarcabilul inginer petrolist care deţinea un important post în Ministerul Petrolului, fără să mă fi întâlnit, începuse investigaţiile înaintea mea. Vorbise cu inginerul Iorgu Zahiu, directorul general al Institutului de Prospectare pentru decelarea zăcămintelor de hidrocarburi şi a zăcămintelor metalifere. Prezentându-mă, mi s-a spus că nu pot fi angajat în sectorul hidrocarburilor, domeniu strict secret, îndeaproape supravegheat de Securitate. Moise Costel mai vorbise cu

inginerul Anghel Popescu, directorul Trustului de Foraj-Extracţie Bucureşti, cu sediul în Bolintinul din Vale. Prezentându-mă cu diploma de inginer, mi s-a cerut şi autobiografia. Bineînţeles, nu am putut să nu mă refer şi la cei peste şaisprezece ani, timp în care fusesem privat de libertate. Mi s-a spus că sunt un caz special şi mi s-a cerut adresa pentru a mi se comunica la domiciliu rezultatul cererii mele. După trei săptămâni am fost înştiinţat că mă pot prezenta pentru a fi angajat. Se obţinuse – probabil – aviz favorabil de la Securitate. Am fost încadrat cu salariul de inginer stagiar.

În lumea petroliştilor întotdeauna a fost o ambianţă plăcută, de caldă colegialitate. Deci, din primele zile, m-am simţit foarte bine. După şapte luni am fost avansat inginer principal, cu salariul substanţial majorat.

La numai câteva luni după ce fusesem angajat, într-o sâmbătă după amiază, când mă aflam acasă, am avut surpriza unui "oaspete" neaşteptat. Mătuşii mele, care s-a dus să deschidă, cel venit i s-a prezentat ca fiind inginerul Ghiţă din Petrol, care ar dori să mă consulte într-o problemă profesională. Auzindu-l, mi-am dat seama că nu putea fi vorba de o astfel de intenţie; nu-mi făcusem meseria de atâta amar de vreme, deci nu puteam fi cel mai indicat să i se adreseze în acest scop. L-am invitat în sufragie, după care mătuşa mea, ca să-l omenească, s-a dus să pregătească cafele,timp în care domnul "inginer", pe şoptite, mi-a spus că s-a prezentat astfel ca să nu alarmeze familia. M-a informat că – de fapt – este maiorul Ghiţă din Ministerul de Interne şi m-a rugat să-l însoţesc la plecare, întrucât dorea să-mi comunice ceva. Aflându-ne în stradă, mi-a comunicat că dl. *"general"*, al cărui nume nu l-a făcut cunoscut, este de părere că eu am ieşit din închisoare cu multe nelămuriri şi că, pentru a nu comite greşelile din trecut, cu atât mai mult cu cât lucrez într-un domeniu special, va trebui să mai stau de vorbă cu el. Mi-a recomandat să nu comunic acest lucru familiei. Mi-a fixat prima întâlnire pentru sâmbăta următoare, pe o stradă mai puţin circulată. Am acceptat. Întâlnindu-l, mi-a cerut să-i spun cum se comportă petroliştii la locul de muncă, ce se mai

vorbeşte şi dacă sunt unii care manifestă nemulţumiri. I-am spus că toată lumea îşi vede de treabă. A insistat asupra inginerului Costică Popescu, şeful meu, fost colaborator al lui Malaxa, care avea faima că nu prea agreează regimul. I-am spus că este unul din cei mai valoroşi ingineri, că munceşte foarte mult, cu mare randament, şi că nu l-am auzit abordând alte probleme decât cele de serviciu. M-a declarat nesincer.

A doua întâlnire a fost în curtea Liceului Sfântul Sava. De data aceasta m-a întrebat de întâlnirile cu foştii deţinuţi politici. Ştia de repetatele întâlniri cu bunii mei prieteni: economistul Vasile Păduraru şi avocatul Ion Boantă. Am recunoscut, cu precizarea că nu-i mai văzusem după ce am fost angajat. I-am mai spus că am hotărât ca, în discuţiile noastre, să nu ne referim nici la perioada petrecută în închisoare, pentru ca, la o altă eventuală anchetă, să nu avem ce declara. Acelaşi reproş: nu vreau să fiu sincer.

A treia şi ultima întâlnire, a fost pe calea Victoriei, în faţa sediului central C.E.C. Mi-a spus că va merge înaintea mea şi mi-a cerut să-l urmez. Am procedat în consecinţă. A intrat în hotelul Victoria, care, grav deteriorat de cutremurul din 1977, a fost dărâmat. Am intrat după dânsul. M-a introdus într-o cameră de la etajul 3 sau 4, probabil un loc conspirativ de întâlnire cu informatorii.

După câteva întrebări referitoare la foştii deţinuţi politici, care, după părerea mea, mi-au fost puse cu intenţia de a masca scopul real al acestei întâlniri, m-a întrebat când l-am văzut ultima dată pe COSTIN MURGESCU. Maiorul Ghiţă ştia că fusesem buni prieteni şi că ne vedeam destul de des în anii 1945-1946. I-am răpsuns că l-am văzut pentru ultima dată în toamna anului 1946. În timpul discuţiei mi-am dat seama că le era bine cunoscut trecutul lui Costin, care, în timpul studenţiei, avusese intensă activitate legionară. La un moment dat a afirmat că el ştie de când ne cunoaştem. În continuare m-a întrebat de ce am renunţat să-l mai văd după toamna anului 1946. I-am răspuns că încercase să mă convingă să merg şi eu pe drumul pe care se angajase el, însă eu nu am fost de acord. Ca o consecinţă a atitudinii fiecăruia dintre noi, în timp

ce eu am păşit pe drumul închisorilor, el a devenit proeminentă personalitate, de care Partidul Comunist se foloseşte cu mult succes. M-am referit şi la răspunsul lui Costin Murgescu referitor la planul Valev, care viza înglobarea României în economia sovietică, urmând ca noi să fim producători de produse de larg consum, care să fie obiecte de schimb cu produsele lor industriale. Răspunsul lui Murgescu fusese publicat cu mult înaintea eliberării mele, însă mătuşa mea, cunoscând vechea mea prietenie, îl păstrase pentru eventuala mea punere în libertate. Am insistat mult asupra deosebitelor calităţi ale lui Costin: inteligenţă, aleasă pregătire intelectuală şi profund devotament pentru cauza care şi-o însuşeşte. Nu mult timp după aceea Costin Murgescu a făcut parte din delegaţia română care a participat la Întâlnirea conducătorilor statelor componente ale Organizaţiei Naţiunilor Unite, cu sediul la New York. Cu această ocazie, însoţindu-l pe preşedintele Gheorghe Maurer şi pe Ministrul de Externe Cornel Mănescu, a fost în audienţă la Johnson, Preşedintele Statelor Unite de la vremea aceea.

În realitate eu am cunoscut bine circumstanţele care l-au determinat pe Costin Murgescu să meargă pe acel drum.

Era fiul colonelului Murgescu care, în timpul războiului antisovietic, fusese comandantul lagărului de la Vapniarca din Transnistria, unde erau internaţi evreii. După evenimentele de la 23 August 1944 fusese arestat şi dat în judecată, fiind acuzat pentru crime împotriva umanităţii. Se ceruse condamnarea lui la moarte. La vremea aceea eu fusesem în repetate rânduri în locuinţa lor din strada Mărăşeşti. Întreaga familie era îngrozită. Costin, care ţinea mult la tatăl său, era extrem de frământat.

Precum îmi amintesc, încă din timpul studiilor universitare, devenise bun prieten cu Grigore Preoteasa care, după 23 August 1944 era membru al Comitetului Central al Partidului Comunist şi directorul ziarului "România Liberă". Pentru a veni în ajutorul lui Coatin, Grigore Preoteasa l-a declarat autorul unor articole în "România Liberă" când această publicaţie apărea clandestin, după care l-a cooptat ca

redactor şi director economic al ziarului. În această calitate Costin devenise cel mai bun prieten cu Grigore Preoteasa, pe care îl prezenta ca pe un om de foarte bună calitate şi bine intenţionat. A insistat destul de mult să-l cunosc şi eu. În acest scop i-am făcut o vizită însoţit de doctorul Ion Zeana. Cu acest prilej Grigore Preoteasa ne-a declarat că legionarii au mers pe un drum greşit, însă intenţiile lor au fost bune. Cei mai mulţi, proveniţi din lumea celor obidiţi, au dorit să lupte pentru o pâine mai bună cuvenită celor din rândurile cărora proveneau. Acesta a fost şi punctul de vedere al unui articol de fond apărut după aceea în *"România Liberă"*, cu evidentul scop de a atenua prigoana dezlănţuită atunci împotriva legionarilor.

Ajunşi din nou în stradă, înainte de a ne despărţi, pe un ton care părea agresiv, maiorul Ghiţă mi-a spus că nu vreau să fiu sincer şi să-l informez corect despre ceea ce se întâmpla în lumea în care mă aflu, după care mi-a comunicat data următoarei întâlniri. Înainte de a veni la întâlnirea aceea, hotărâsem să fie ultima, cu orice preţ. Ca răspuns la noua lui propunere i-am declarat că-mi dau seama care le sunt intenţiile. Pentru a-i spulbera orice speranţă, i-am spus că, dacă aş avea în faţa mea un mormânt, l-aş prefera decât să accept ceea ce intenţionează să facă din mine. Nu se aştepta la o astfel de atitudine. După ce a încercat să-mi demonstreze că nu au astfel de intenţii, ne-am despărţit fără să-mi fixeze data unei alte întâlniri.

După un timp am mai fost chemat o singură dată la Prefectura de Poliţie, la colonelul Dăscălescu. Mi s-au pus unele întrebări referitoare la Ion Zeana, căruia i se făcuse o percheziţie la Sanatoriul T.B.C. Dobriţa din Gorj, unde funcţiona ca medic. Am interpretat această chemare ca o intenţie de a-mi da seama că suntem în continuare în obiectivul lor.

Înfiinţându-se, în cadrul Trustului, Şantierul de Construcţii Montaj instalaţii petroliere, am fost propus pentru postul de inginer şef serviciu tehnic, cu toate atributele inginerului şef, mai puţin salariul personal. Mi s-a spus că nu fusese prevăzut în schema de organizare postul de inginer-

şef, întrucât eu nu-l puteam ocupa. Era pe la sfârşitul anului 1968. Sediul Şantierului era la Cartojani, unde era şi sediul Schelei de Extracţie. Împreună cu dirigintele de şantier Smocu Gheorghe, ocupam un apartament în unul din blocurile construite pentru salariaţii schelei.

În apartemantul nostru, din când în când, eram vizitaţi de inginerul Gheorghe Brăileanu, fiul profesorului Traian Brăileanu, fostul Ministru al Învăţământului în timpul regimului Naţional Legionar, inginerul Petrache şi geologul Nistor. Toţi trei erau salariaţii Schelei. Inginerul Brăileanu fusese şi el deţinut politic. Scopul întâlnirilor noastre îl constituiau partidele de bridge. Cel mai zelos în organizarea întâlnirilor noastre era geologul Nistor, membru P.C.R.

Între timp, la sediul Trustului apăruse biroul ofiţerului de Securitate. Cel care fusese însărcinat să supravegheze comportarea petroliştilor era Lt. Colonelul Comănoiu, care se deplasa des pe la noi. Ca să nu se creadă că nu este suficient de vigilent, reprezentantul celei mai vigilente Instituţii a născocit ceva: întâlnirile noastre aveau drept scop ascultarea posturilor de radio Europa Liberă, B.B.C. şi Vocea Americii, după care comentam ştirile. A urmat o anchetă la sediul Securităţii din cale Rahovei, fără să fi fost reţinuţi.

Geologul Nistor, în calitate de membru de Partid, neavând de ce să se teamă de securistul Comănoiu, îl trata cu totală indiferenţă, ceea ce nu putea să nu-l afecteze pe omul atât de important, reprezentantul celei mai importante instituţii. Neghiob precum era, Comănoiu a crezut că a găsit prilejul să-l compromită pe Nistor, implicându-l într-o *"afacere"* în compania legionarilor Gh. Brăileanu şi Tache Funda.

La prima şi ultima lui lui convocare la sediul Securităţii, Nistor, tare pe poziţie, a făcut mare tărăboi, punând pe seama lui Comănoiu fapte compromiţătoare. Au renunţat să-l mai cheme. Inginerul Petrache a fost chemat o singură dată. Deşi nu era membru P.C.R., întrucât se puseseră pe seama lui unele legături cu Mişcarea Legionară în timpul studenţiei, ocupa totuşi postul de inginer şef adjunct la Schela Cartojani, postură în care nu s-ar fi aflat dacă nu ar fi inspirat

încredere. Inginerul Gheorghe Brăileanu a fost convocat de 3-4 ori. Între timp aflasem că preşedintele Sindicatului Schelei Cartojani fusese convocat în calea Rahovei ca să i se comunice că întâlnirile noastre nu au avut un caracter subversiv.

În continuarea anchetării am rămas numai eu. Nu s-a mai făcut referire la întâlnirile cu cei trei. Mi s-a spus că nu trebuie să se ştie la serviciu ca anchetarea mea continuă, fapt pentru care eram chemat sâmbăta, cam o dată la 2-3 săptămâni. Nu puteam să nu comunic soţiei mele care era cauza plecărilor mele de acasă. Era îngrozită. Se aştepta la o percheziţie, fapt pentru care m-a pus să distrug însemnările mele, unele dintre ele foarte preţioase pentru relatările noastre. Era convinsă că n-ar fi fost prelungită anchetarea mea atâta amar de vreme, dacă nu ar fi avut intenţia să mă trimită din nou la închisoare, pe baza unei condamnări. Fuseseră chemaţi prietenii mei Ion Boantă şi Vasile Păduraru, pe care nu-i mai văzusem de multă vreme. Li s-a spus că mi se va face un nou proces. Cel care mă ancheta era Comănoiu şi tot el scria şi procesele verbale de anchetă penală. Deşi student la Facultatea de Drept, scria ca un semi-analfabet. Într-o zi, când mă aflam în biroul de anchetă, a apărut dl. Ghiţă, de această dată în calitate de locotenent colonel. Comănoiu, care îl trata cu un deosebit respect, ne-a lăsat singuri. Aşezându-se pe un scaun lângă mine, pe un ton compătimitor, mi s-a adresat: *"Domn Tăchiţă, ai văzut unde ai ajuns iar?"*. *"Unde am ajuns?"* a fost întrebarea mea.

A continuat, spunându-mi că îmi vor face un nou proces, situaţie în care nu aş fi ajuns dacă n-aş fi refuzat să mai stau de vorbă cu ei, dar, la bunele lor intenţii, eu am spus că prefer mormântul. Dându-mi seama că prin timorare încearcă din nou să facă din mine ceea ce nu reuşiseră atunci, i-am răspuns că îmi fac multe scrupule de conştiinţă şi că, în situaţia în care mă aflu, dacă aş crede că au aceleaşi intenţii, aş răspunde la fel.

A ţinut să precizeze că ei mă cunosc bine, că ştiu cât sunt de înrăit şi pentru a-şi demonstra temeinicia părerilor lor,

mi-a afirmat că la servici nici nu vreau să folosesc apelativul *"tovarăşe"*, ceea ce, de fapt, era perfect adevărat.

Am mai fost chemat pe calea Rahovei o singură dată ca să mi se spună că, deşi nu merit, m-au iertat totuşi, în speranţa că-mi voi vedea de treabă în viitor.

Nu a trecut prea mult timp până când am fost înştiinţat că, în conformitate cu prevederile nu ştiu cărei reglementări, în calitate de fost deţinut politic, nu pot ocupa funcţii de conducere. Inginerul Nicolae Toader, fostul Ministru al Petrolului, la vremea aceea director general al Centralei, m-a chemat să-mi comunice regretul conducerii că nu pot fi menţinut în post de conducere. Mulţumindu-mi pentru preţioasa contribuţie la conducerea Şantierului de Construcţii-Montaj, ca să-mi menţină totuşi salariul, mă transferă la Schela Foraj-Extracţie din Brăila, care este încadrată într-o superioară reţea de salarizare. Era un om de omenie. A mai ţinut să-mi spună că este mai bine să dispar o vreme de sub supravegherea securistului Comănoiu.

Ajuns la Brăila, directorul, inginerul State Botez, care mă cunoscuse destul de bine cu ocazia vizitelor pe care le făceam pentru urmărirea lucrărilor executate de Şantierul de Construcţii-Montaj, m-a tratat cu multă simpatie. Mi-a fost înger păzitor pe toată durata celor peste nouă ani de activitate la instituţia pe care o conducea. N-am cunoscut, în lumea petroliştilor, pe cineva care să fie mai indicat pentru funcţii de conducere. Am apreciat – şi nu numai eu – că ar fi fost cel mai bun Ministru pe care l-ar fi putut avea industria petrolului. Însă nici el nu avea un dosar prea bun, datorită originii sale.

Şi la schela Brăila exista un reprezentant al Securităţii, locotenent major Iancu, un tânăr care, în afara faptului că aparţinea aceleiaşi instituţii, nu avea nimic comun cu neghiobul Comănoiu. Dealtfel şi Iancu era student la Facultatea de Drept, dar nu numai cu intenţia de a obţine o diplomă, fără de care nu ar mai fi putut rămâne în cadrele Securităţii. Îl stima mult pe directorul State Botez, care, probabil, îl asigurase *"că-mi văd de treabă"*.

În ajunul oricărei aniversări, precum 1 Mai şi 23

August, directorul îmi spunea că eu, fiind navetist, ca să pot profita de cele două zile libere, pot lipsi de la manifestaţie. O făcea – probabil – la indicaţia Securităţii, care n-ar fi dorit să aibă pe cineva care le-ar fi putut provoca neplăceri. Deci, pentru aceste considerente, n-am participat la nici o defilare în cinstea aniversării *"marilor sărbători"*, pe toată durata regimului comunist.

După punerea noastră în libertate nu cred să fi fost mulţi foşti deţinuţi politic asupra cărora să nu se fi făcut intense presiuni ca, prin timorare, să accepte să devină informatorii Securităţii. Este posibil ca unii, în special dintre cei cu situaţii familiale precare să fi cedat, fără să fi comis fapte reprobabile.

Într-un alt capitol: *"Despre echidistanţa S.R.I.-ului"* am consemnat că, unii dintre noi, printre care şi eu, figurăm şi în prezent în computerele Serviciului Român de Informaţii, dovadă pertinentă că noua Instituţie a preluat zestrea fostei Securităţi, şi, bineînţeles, şi pe specialiştii în problema legionară. Deci şi acum, la vârsta senectuţii la care se află foştii legionari autentici, continuă să reprezinte *"un mare pericol"* pentru Siguranţa Statului. Cam absurdă presupunere, justificată însă de necesitatea de a nu renunţa la unii dintre securişti, care, prin apreciabila lor vigilenţă, contribuiseră la lichidarea multora dintre foştii legionari.

DESPRE ECHIDISTANŢA SERVICIULUI ROMÂN DE INFORMAŢII

Ştirea care ne-a făcut cunoscută intenţia d-lui Virgil Măgureanu de a prezenta raportul S.R.I. în plenul Parlamentului mi-a stârnit o reală curiozitate. Aş fi dorit să ştiu dacă dl. Virgil Măgureanu s-a eliberat de obsesia iminentului *"pericol"* de revitalizare a Mişcării Legionare.

Oamenii de rând, a căror unică sursă de informare o constituie aria calomniatorilor Mişcării, erau îndreptăţiţi *"să intre în panică"* atunci când au fost sesizaţi de apariţia unor formaţiuni politice de tip legionar. D-l Măgureanu însă este cel mai indicat să ştie că, unele dintre aceste formaţiuni, poate cele mai temerare, erau simple născociri care aveau menirea de a constitui pretextul pentru declanşarea alarmei cu privire la iminenta reapariţie a "pericolului" legionar. Dovada cea mai bună o constituie faptul că nici un legionar cunoscut nu figura printre conducătorii acelor formaţiuni politice. Şi această constatare putea însă constitui – pentru unii – un mister. Părea justificată întrebarea: dar legionarii autentici ce fac? Ce mai pun ei la cale?

Serviciul Român de Informaţii, care-i urmăreşte – precum umbra – pe unii din foştii legionari, ştie prea bine că, cei puţini care au supravieţuit cumplitelor suferinţe îndurate în temniţele comuniste, mai au o singură dorinţă: să contribuie la cunoaşterea adevărului istoric cu privire la evenimentele în care a fost implicată o bună parte a tineretului român, în special în perioada dintre cele două războaie.

În acest scop a fost publicată lucrarea intitulată: *"Din luptele tineretului român 1919-1939 – Culegere de texte "*–.

O bună parte din economia lucrării o reprezintă dezbaterile în sinistra farsă juridică pe care a constituit-o procesul de înaltă trădare intentat lui Corneliu Codreanu în luna mai anul Domnului 1938, chiar în Săptămâna Patimilor.

Înscenarea fusese pusă la cale de regele Carol al II-lea şi devotata lui unealtă Armand Călinescu. Din nefericire, conştient sau manevrat, profesorul Nicolae Iorga, pe atunci principal Consilier regal a jucat un rol nefast în acele împrejurări. Pe lângă înalta trădare, lui Corneliu Codreanu i s-a mai pus în sarcină şi intenţia unei lovituri de Stat. O adevărată monstruozitate; Corneliu Codreanu declarase că, în nici un caz, nu va ajunge la conducerea Statului pe această cale.

Toţi martorii apărării precum: Iuliu Maniu, generalii Ion Antonescu, Mihail Racoviţă, Virgil Bădulescu, Constantin Petrovicescu, Dona, profesorii universitari Sextil Puşcariu, Eugen Chirnoagă, Emanoil Antonescu, Traian Brăileanu, Traian Herseni, Gheorghe Pantazi, Mihail Manolescu, Nichifor Crainic, protopopul Ion Moţa, Eugen Petit – Consilier la Înalta Curte de Casaţie – precum toţi ceilalţi martori ai apărării, care au fost audiaţi, au scos în evidenţă absurditatea acuzaţiilor.

Acuzarea a avut numai doi martori: pe Ghiocel Dumitru, cunoscut agent al Siguranţei, care nu s-a prezentat, şi pe tânărul de douăzeci şi nouă de ani Ion Hagiu, care a afirmat că, în urmă cu cinci ani, adică la vârsta de 25 de ani, făcuse parte din Frăţiile de Cruce, neştiind – probabil – că din Frăţii făceau parte numai elevii din Şcolile secundare. Nu învăţase bine lecţia, s-a încurcat la răspunsuri, a provocat ilaritate, astfel încât procurorul a renunţat să-i mai pună întrebări.

După toate aceste mărturii ale unor ilustre personalităţi ale Neamului nostru, cu totală lipsă a unor probe de culpabilitate, Corneliu Codreanu a fost condamnat de Tribunalul Militar al Corpului II de Armată la zece ani de temniţă grea şi şase ani de degradare civică.

Cum pentru Carol al II-lea şi întreaga lui camarilă Corneliu Codreanu putea constitui o primejdie chiar în temniţă fiind, pentru a da satisfacţie şi forţelor oculte de peste hotare, care determinau o influenţă nefastă în viaţa noastră politică, a fost pus la cale monstruosul asasinat din noaptea de 29-30 noiembrie 1938 când Corneliu Codreanu, cu încă 13 fruntaşi

legionari, legaţi fedeleş erau transportaţi de la închisoarea Râmnicu Sărat la Jilava. Odioasa crimă – prin strangulare – s-a produs în dreptul km. 30 pe şoseaua Ploieşti-Bucureşti. Comunicatul oficial a informat opinia publică de uciderea lui Corneliu Codreanu şi a celor 13 camarazi ai lui întrucât au încercat să evadeze.

Maiorul Dinulescu, sub comanda căruia a fost comis monstruosul asasinat, fiind anchetat în toamna anului 1940, a declarat:

"Codreanu şi cei 13 camarazi ai lui au fost sugrumaţi în timp ce maşina îşi continua drumul în plină viteză. Puţin timp după aceea am ajuns la Bucureşti, de unde ne-am îndreptat către fortul de la Jilava, în interiorul căruia era săpată de trei zile, o groapă mare. După ce camionul a intrat în fort, asupra cadavrelor strangulate s-a tras – în urma ordinului primit de la Prim-procurorul militar Col. Zeciu – câte un foc de revolver sau de puşcă, apoi un medic militar a constatat moartea tuturor legionarilor transportaţi de noi. Cadavrele au fost aruncate în groapă. Eu imediat am declarat celor 14 jandarmi că ceea ce făcuseră fusese dispus de către Curtea Marţială şi că a fost o datorie patriotică importantă.

Certificatele de deces fuseseră confeţionate la Jilava de către Colonelul de la Curtea Marţială Zeciu, Locotenent-Colonelul Dumitru (cel care a prezidat Curtea Marţială care l-a condamnat pe Corneliu Codreanu) şi de primul Consilier Regal, Colonel Pascu.

S-a aruncat pământ în groapă, însă a doua zi cadavrele au fost dezgropate şi purtate într-o altă groapă. Asupra lor s-au turnat multe sticle cu acid sulfuric, apoi acoperite cu pământ, iar deasupra s-a turnat o placă grea de beton. Jandarmii, deşi involuntar, au trebuit să iscălească actele de deces în care se spunea că cei 14 legionari au fost împuşcaţi pentru că încercaseră să fugă de sub escortă. Fiecare jandarm a fost răsplătit cu 20.000 lei. Eu am primit 200.000 lei".

Aceştia şi alţii – din acelaşi aluat – care au comis sau au ordonat comiterea crimelor au fost *"demnitarii"* asasinaţi la

Jilava, despre care se pomeneşte continuu, fără să se spună nimic despre faptele lor. Cei care i-au ucis atunci au comis şi ei un păcat şi o mare greşeală; nu în felul acela trebuie răzbunat Corneliu Codreanu. Ar fi fost necesar, cât mai urgent posibil, judecarea lor într-un proces bine mediatizat. Din nefericire n-a fost posibil să fie aşa, întrucât Ministru de Justiţie era Mihai Antonescu, care a ţinut mult ca formele procedurale să fie *"fără reproş"*. De fapt s-ar putea crede că tergiversarea era planificată în scopul salvării lor după evenimentul care, de asemenea era planificat: clasica lovitură Stat de la 21-23 ianuarie 1941, aşa zisa *"rebeliune legionară"*.

Ar putea să ne spună d-l Virgil Măgureanu în ce măsură cunoaşterea acestor adevăruri ar periclita Siguranţa Statului? Căci, la urma urmei, aceasta este misiunea Serviciul Român de Informaţii: să urmărească, să demaşte şi să ceară sancţionarea celor care pun în pericol Siguranţa Statului. În ce măsură ar putea-o face cei septua, octo şu nonagenari care au supravieţuit cumplitelor progromuri a căror victine au fost legionarii?

În memoria zecilor de mii care nu au putut supravieţui cumplitelor prigoane, în special suferinţelor îndurate în odioasele temniţe comuniste, unde au fost trataţi mai cu zel, cei puţini rămaşi nu doresc decât să contribuie la restabilirea adevărărului istoric, atât de mistificat şi după revoluţia din decembrie 1989, opera bravului nostru tineret, care ar fi îndreptăţit să cunoască adevărul refertor la evenimentele din ultimii 60 de ani.

Ca să dispară suspiciunea unei activităţi subversive, unii dintre foştii legionari, veterani de război şi foşti deţinuţi politici, am considerat necesară înfiinţarea unui Partid politic, despre care să se ştie că acolo s-au încadrat foştii legionari autentici.

Statutul şi platforma program au fost elaborate în conformitate cu prevederile legilor în vigoare, în perfect spirit democratic. Justiţia a aprobat înfiinţarea Partidului Pentru Patrie, deşi, iniţial, pentru a dispare suspiciunea unei intenţii de disimulare, se ceruse înfiinţarea Partidului Totul Pentru

Ţară.

S-ar fi putut – oare – altfel într-un Stat de drept?

S-ar fi impus întrebarea: cum adică, Ilie Verdeţ, Ion Iliescu, Dan Marţian, Corneliu Vadim Todur şi alţii ca ei, care în timpul tiranicului regim comunist, când elita Neamului nostru pătimea în temniţele comuniste, ei erau beneficiarii tuturor privilegiilor, au în continuare nu numai dreptul la activitate politică şi la înalte demnităţi, dar şi tupeul de a pretinde interzicerea activităţilor politice pentru fostele lor victime?

Precum se ştie, d-l Ion Iliescu a cerut interzicerea activităţii unor Partide politice, printre care şi Partidul Pentru Patrie. A mai cerut d-l Ion Iliescu interzicerea unor publicaţii care nu-i sunt pe plac.

Preşedintele Ţării are obligaţia să vegheze la respectarea Constituţiei. Nu ştie d-l Iliescu că, conform prevederilor Constituţiei d-sa nu are dreptul să ceară anularea hotărârilor Justiţiei?

A mai fost oficiat un discret parastas şi a avut loc o modestă adunare pentru comemorarea lui Ion Moţa şi Vasile Marin. Ei au murit pe baricadă la Mahadahonda, în Spania, unde s-au dus să lupte împotriva comunismului internaţional, care dorea să instaleze un preţios cap de pod. Ei bine, şi aceste discrete manifestări au constituit pretext de alarmă referitor la intenţia de revigorare a fenomenului legionar!

În circumstanţele actuale, când se poate demonstra că regimul comunist, pretutindeni unde s-a instalat, a practicat cea mai groaznică tiranie şi exploatare a omului de către om, comemorarea oficială a celor doi martiri români, cu o largă mediatizare, ar putea demonstra lumii întregi că în Ţara aceasta a existat un puternic curent anticomunist, care a determinat acceptarea sacrificiului suprem pentru evitarea groaznicului pericol care ameninţa omenirea: Pericolul comunist.

Cred că nici un alt popor nu ar fi ratat şansa de a-şi îmbogăţi patrimonial moral prin scoaterea în evidenţă a semnificaţiei unei astfel de jertfe, precum aceea a lui Ion Moţa şi Vasile Marin.

În raportul prezentat de d-l Măgureanu, ca nu cumva să fie suspectat de non *"echidistanţă"*, la capitolul *"Acţiuni extremiste"* după o amplă referire la extremismul de dreapta, în ceea ce priveşte extremismul de stânga a ţinut să precizeze: *"Au existat până acum câteva tentative izolate de constituire a unor nuclee şi de această nuanţă, dar intenţiile iniţiatorilor nu au avut aderenţa scontată"*.

Este foarte adevărat că nu s-au oficiat parastase pentru Nicolae şi Elena Ceauşescu care – poate – ar fi fost interpretate ca o intenţie de profanare a memoriei *"iluştrilor"* dispăruţi, dar cum rămâne cu semnificaţia pelerinajelor la mormintele lor, copios acoperite cu flori?! Este mai puţin semnificativă decât nostalgia foştilor legionari, care, pentru a se ruga pentru sufletul lui Corneliu Codreanu şi a altora din lumea lor, se deplasează la locurile unde au fost asasinaţi, întrucât mormintele lor nu le sunt cunoscute?

Cum rămâne cu Partidul lui Verdeţ şi Adrian Păunescu?

Şi acum un fapt deosebit de semnificativ, care ar putea să pună la îndoială *"echidistanţa"* d-lui Virgil Măgureanu.

La 27 mai 1991, deci la aproape doi ani după revoluţie, mă aflam la Aeroportul Otopeni, împreună cu soţia mea, dr. Eugenia Mihăilescu. Fusesem invitaţi de rudele mele din Macedonia grecească. Ambasada Greciei îmi acordase viza. Trecuseră peste şaizeci de ani de când părăsisem locurile natale şi doream să le revăd. Am trecut prin vamă fără dificultate. La frontieră, în ghişeul din dreapta, se afla o doamnă în ţinută militară. Mi-a părut că avea gradul de căpitan. S-a uitat pe paşaportul soţiei mele, după care i-a dat liberă trecere a frontierei. Paşaportul meu l-a examinat cu deosebită atenţie. Presupun că avea în faţă o claviatură, iar în dreapta un monitor. Mi-a spus că eu trebuie să mai aştept, întrucât cu mine sunt probleme. Fără să-mi spună care ar fi problemele, a plecat luând cu d-sa şi paşaportul. A întârziat aproape o jumătate de oră. Se anunţase plecarea pasagerilor la locul de urcare în avion. Credeam că am ratat plecarea. A sosit totuşi în timp util şi am putut pleca.

Ne-am înapoiat peste o lună. La frontieră, la acelaşi ghişeu, un domn căpitan. Soţia a trecut fără dificultate. După ce a acordat paşaportului meu aceeaşi deosebită atenţie, mi-a recomandat să aştept, întrucât cu mine sunt probleme, după care s-a dus la vameşa la care se afla soţia mea, căreia i-a spus că bagajul meu va fi controlat în prezenţa d-sale. Lăsându-mă dincolo de frontieră, a dispărut, luând cu el şi paşaportul. Am aşteptat cam o oră şi jumătate singur dincolo de frontieră, întrucât în timpul acesta sosise o altă cursă. Soţii avocat Marioara Zarma şi dr. Mircea Zarma, care veniseră în întâmpinarea noastră, ne-au comunicat comenteriile celor care veniseră în întâmpinarea altor pasageri. Unii evrei erau de părere că mi-au găsit droguri, iar alţii că mi-ar fi găsit cărţi religioase interzise. Între timp, cam după o oră de aşteptare dincolo de frontieră, s-a apropiat de mine un domn maior, pe care l-am întrebat:

"Chiar vă bateţi joc de mine, d-le maior?".

"Ai răbdare, cu d-ta sunt probleme" mi-a răspuns, uitându-se la mine ca la un infractor de drept comun de cea mai ordinară speţă.

Pe un ton ceva mai ridicat, i-am precizat că la plecare mi s-a spus acelaşi lucru, după care mi s-a permis plecarea. Deci era de presupus că n-a putut fi vorba de fapte deosebite. L-am mai întrebat dacă în absenţa mea a intervenit ceva?

"Aşa vorbeşti cu noi, pe unde ai fost aşa ai vorbit?" m-a întrebat foarte iritat de tonul meu.

"Nu d-le maior, întrucât n-a fost nevoie; pretutindeni am fost tratat foarte civilizat, numai în Patria mea sunt tratat ca un infractor. Şi să ştiţi, d-le maior, că sunt fost deţinut politic şi veteran de război".

Fără să se sinchisească de precizarea mea, ca şi când nu m-ar fi auzit, mi-a întors spatele şi m-a lăsat să aştept încă cca. o jumătate de oră, până la revenirea d-lui căpitan, care, dându-mi paşaportul, m-a poftit la controlul vamal.

Nu l-a interesat nimic din eventualele lucruri de mare valoare. l-a atras atenţia numai un plic mare, în care se afla o scrisoare deschisă de 15 pagini adresată Regelui Mihai. O

luasem cu mine pentru a fi trimisă Regelui.

"Ce este asta?" m-a întrebat.

"Este scrisă de mine şi a fost predată – înainte de plecare – d-lui Cristoiu, pentru o eventuală publicare în "Expres Magazin" a fost răspunsul meu.

"Păi dvs. sunteţi scriitor?"

"Nu, d-le căpitan, dar nu scriu numai scriitorii; scriu cei care ştiu să scrie, dacă au ceva care merită să fie scris", a fost precizarea mea.

Mi-a reluat paşaportul şi a plecat, ducând cu d-lui materialul *"suspect"*. A revenit peste o jumătate de oră, timp în care presupun că a xeroxat textul cu pricina.

După ce mi-a restituit textul, m-a întrebat:

"Acum unde vă duceţi?"

"Acasă, la mine!"

"Acasă, dar unde?"

"Securitatea cunoaşte adresa mea" a fost ultimul meu răspuns.

Ca să-mi demonstreze echidistanţa S.R.I.-ului, ar putea d-l Virgil Măgureanu să precizeze câţi foşti fruntaşi comunişti şi câţi foşti securişti torţionari figurează în computere ca elemente suspecte, capabile să pericliteze securitatea Statului?

Cât priveşte etichetarea Mişcării Legionare ca formaţiune politică de extremă dreaptă, precum se ştie, formaţiunile extremiste se caracterizează prin folosirea violenţei în confruntarea cu adversarii politici, precum şi prin acapararea puterii printr-o acţiune violentă. Legionarii au răspuns la violenţă prin violenţă şi aceasta până la moartea celor doi martiri Ion Moţa şi Vasile Marin, după care, Corneliu Codreanu, cutremurat de jertfa celor doi, a declarat că arma cea mai puternică este martiriul. În acest spirit a conceput scrisoarea adresată profesorului Nicolae Iorga în luna martie 1938. Ar fi putu exista o mai elocventă dovadă de consecvenţă decât propria lui moarte, de adevărat martir?

Referitor la acapararea puterii prin violenţă, Corneliu Codreanu a precizat că ar fi o neghiobie. *"România va fi*

legionară când fiecare român în parte îşi va face datoria nevăzut de nimeni", a fost răspunsul la întrebarea lui Bertrand du Juvenel, principal colaborator al revistei franceze *"Gringoir"* şi cunoscut biograf, care venise să-i ia un interviu şi lui Corneliu Codreanu, după ce intervievase pe principalii oameni politici de pretutindeni, din vremea aceea. Era deci vorba de consumarea unui proces de conştiinţă pe plam naţional, necum de acapararea puterii prin violenţă.

Bertrand du Juvenel i-a făcut lui Corneliu Codreanu o foarte elogioasă prezentare, afirmând – printre altele – că este una dintre cele mai interesante personalităţi pe care le-a cunoscut.

Cei de la Serviciul Român de Informaţii, şi nu numai ei, nu consideră că în actualele circumstanţe, după marele prejudiciu pe care ni l-a provocat comunismul: degradarea morală şi deformarea mentalităţii, apariţia unei formaţiuni politice care, însuşindu-şi principiile de educaţie civică concepute de Corneliu Codreanu, ar putea să joace un important rol benefic în viaţa noastră politică?

Domnilor de la S.R.I.!

Aparţineţi unei importante instituţii care ar trebui să fie permanent preocupată de pericolele reale ce ar putea periclita securitatea Statului Român. Aveţi deci şi datoria să fiţi cu adevărat echidistanţi şi să nu aruncaţi anatema asupra unor oameni, care nu au păcătuit decât prin faptul că şi-au iubit cu adevărat Ţara. Dacă veţi continua să o faceţi, precum ar fi menţinerea noastră în computere, cel puţin noi vom considera că sunteţi cei care au fost cândva. N-ar fi păcat?!

<u>Notă</u>: Acest text – într-o formă mult rezumată – a fost publicat în revista lunară "Puncte cardinale", care apare la Sibiu.

AVOCATUL NICOLAE COJOCARU

Un nume pentru o legendă

Fericită a fost inspiraţia Doamnei Lucia Hossu Longin când, pentru realizarea monumentalei sale opere "Memorialul durerii", chiar în primele episoade a ţinut să prezinte cumplitele suferinţe îndurate de avocatul Nicolae Cojocaru, unul dintre cei mai prestigioşi reprezentanţi ai luptei noastre împotriva tiraniei comuniste.

S-a născut în anul 1913, în comuna Vulturi din judeţul Constanţa, descendent dintr-o familie de oieri veniţi din Ardeal.

După absolvirea liceului din Constanţa a urmat cursurile Facultăţii de Drept din Bucureşti. Era pe la începutul anilor treizeci, perioadă în care tineretul universitar român, într-un număr impresionant de mare, aderase la idealurile lui Corneliu Zelea Codreanu, care îşi propusese să contribuie la redresarea morală a neamului nostru şi la eradicarea practicilor levantine din viaţa politică.

Nae Cojocaru – acesta este numele care l-a consacrat – şi-a însuşit crezul şi starea de spirit a Mişcării Legionare, care a marcat întreaga lui existenţă.

Pe cerul Europei planau nori ameninţări, vestind tragicele evenimente care aveau să facă din ţara noastră una dintre cele mai mari victime.

Conform hotărârii congresului stundenţesc din anul 1922, ziua de 10 Decembrie a fost declarată *"ziua studenţimii"* şi, în fiecare an, în toate centrele universitare, se oficiau slujbe religioase cu această ocazie.

În anul 1936, ca de obicei, la Bucureşti oficierea a avut loc la Biserica Sfântul Anton. De fiecare dată unul dintre profesorii universitari mai apropiaţi sufleteşte de studenţi şi de Inia marilor idealuri ale neamului nostru, era invitat să vorbească studenţilor. De această dată cel invitat a fost profesorul Simion Mehedinţi, unul dintre cei mai stimaţi dascăli, cu deosebită reputaţie în lumea universitarilor, mai presus de toate pentru înţelepciunea sa. Adresându-se studenţilor, marele profesor şi-a încheiat astfel cuvântarea: *"Sunteţi generaţia de sacrificiu.* Vă aşteaptă o mare onoare sau un mare blestem". Această cutremurătoare previziune a constituit pentru noi o adevărată obsesie şi obligaţie de conştiinţă. Nae Cojocaru, un nume deja cunoscut îrintre fruntaşii studenţimii, prezent la acest eveniment, nu a precupeţit nici un sacrificiu pentru ca generaţia noastră să merite recunoştinţa posterităţii şi nu blestemul ei. Nu cu mult înaintea obştescului sfârşit, depănând firul amintirilor, ne-am referit şi la obsedanta previziune a mult stimatului profesor Simion Mehedinţi.

După terminarea studiilor universitare, Nae şi-a făcut stagiul militar la Şcoala de Ofiţeri de rezervă de Artilerie de la Craiova, devenind astfel ofiţer.

Încadrat în Baroul Avocaţilor din Bucureşti, a profesat avocatura între anii 1937-1941, după care a păşit pe drumul marei lui aventuri.

Mobilizat în calitate de ofiţer de rezervă, a participat la întreaga campanie a Armatei Române în războiul antisovietic. Pentru fapte deosebite i-au fost acordate următoarele decoraţii: Coroana României cu panglică de virtute militară şi spade, Steaua României, Crucea de fier – germană –, precum şi medalia "Cruciada împotriva comunismului". A fost propus pentru decorarea cu *ordinul "Mihai Viteazul"*, însă, datorită actului de la 23

August 1944, nu i-a mai fost acordat. La data aceea Nae Cojocaru se afla pe frontul din Moldova.

În ciuda acordului pentru încheierea armistiţiului armata sovietică îşi continua *"marşul triumfal"*, ocupând localităţi care nu mai erau apărate şi luând în captivitate zeci de mii de soldaţi şi ofiţeri români, printre care şi pe locotenentul Nae Cojocaru.

După o călătorie în condiţii umilitoare şi greu suportabile, a ajuns în lagărul de la Oranki-Mănăstîrca, unde se afla marea majoritate a ofiţerilor români cu statut de prizonieri de război, deci ocrotiţi de convenţiile internaţionale la care aderase şi Uniunea Sovietică, nu însă cu intenţia de a le respecta. Juristul Nae Cojocaru, bun cunoscător al acelor convenţii, a fost printre iniţiatorii grupului protestatar.

Conducătorii sovietici, cunoscând prea bine ostilitatea poporului român faţă de guvernul comunist impus de ei, ostilitate cu prisosinţă demonstrată de rezultatul real al alegerilor parlamentare din toamna anului 1946, folosindu-se de câteva cozi de topor, au încercat să organizeze o asociaţie antifascistă pentru reeducarea ofiţerilor, care, repatriindu-i, să devină susţinătorii regimului lui Gh. Gheorghiu-Dej şi ai Anei Pauker. În scopul ademenirii au lansat şi precizarea că nu vor fi repatriaţi decât prizonierii reeducaţi. Cozile de topor nu numai că nu au reuşit să-şi facă prozeliţi, ci, dimpotrivă, au fost repudiaţi de imensa majoritate a ofiţerilor prizonieri.

Deşi trecuse mult timp de la încheierea tratatului de pace, sovieticii, dispreţuind toate prevederile convenţiilor internaţionale, nu comunicaseră oficial termenul limită pentru repatrierea tuturor prizonierilor. Starea de spirit devenise favorabilă unor hotărâri care să-i determine pe sovietici să le facă cunoscut oficial acest

termen. Nae Cojocaru şi-a asumat rolul purtătorului de steag al grupului de iniţiativă. La data de 6 februarie 1948 a fost declarată greva foamei. S-a comunicat conducerii lagărului că nu vor renunţa la grevă decât după ce li se va comunica oficial termenul limită de repatriere şi după încetarea abuzurilor comise de administraţie. A urmat obişnuita anchetă N.K.V.D. condusă de generalul comandant al regiunii Gorki, bun prilej pentru Nae Cojocaru ca să-şi verse tot focul. Pe toată durata anchetei Nae Cojocaru a adoptat o atitudine care a fost considerată ofensatoare pentru statul sovietic, fapt pentru care a fost dat pe mâna Procuraturii Regiunii Gorki, care i-a intentat un proces pentru grave insulte la adresa U.R.S.S.-ului şi a Republicii Populare Române. Aceeaşi soartă au avut-o Căpitanul Alexandru Bălan şi Sublocotenentul Ion Teodorescu.

A urmat o mascaradă juridică, în genul proceselor de care şi noi am avut parte. Atitudinea lui Nae Cojocaru a fost şi mai tranşantă: a sfidat completul de judecată, contestându-i dreptul de a judeca prizonierii de război după jurisdicţia sovietică. A fost condamnat la 12 ani muncă silnică, însă, în urma recursului procurorului, motivat prin atitudinea sfidătoare din timpul procesului, pedeapsa i-a fost majorată la 25 de ani muncă silnică.

În a doua jumătate a lunii aprilie 1948 Nae Cojocaru şi cei doi fraţi de suferinţă au fost trimişi la o imensă închisoare de tranzit gen Jilava, de unde urma să fie repartizaţi la una din coloniile de muncă din Nordul Îndepărtat, dincolo de cercul polar. Fiind cazaţi laolaltă cu deţinuţii de drept comun, printre care se aflau şi fioroşi criminali, Nae Cojocaru a fost pus în situaţia de a se lupta cu unul dintre ei, care încercase să-l lase fără bocanci şi veston.

În mod evident cei trei ofiţeri români păşiseră pe drumul unor cumplite suferinţe de lungă durată, având însă satisfacţia că acţiunea de la Mânăstîrca, la care au contribuit ca principali iniţiatori, s-a soldat cu un mare succes: se comunicase oficial data de 30 iulie 1948, termen final pentru repatriere.

Cei trei, care se considerau fraţi de cruce, figurau pe tabelul celor destinaţi pentru coloniile de muncă din zona Vorkuta. Nae Cojocaru era cuprins de o puternică emoţie când, în povestirile sale, se referea la suferinţele îndurate în timpul acestei lungi călătorii, care a durat şaptesprezece zile. Printre cei una sută douăzeci câţi au încăput – claie peste grămadă – într-un vagon, se aflau şi numeroşi condamnaţi pentru crime dintre cele mai monstruoase.

Cum orice colectivitate implică existenţa unui şef, în disputa dintre cele două tabere de monştri care revendicau conducerea amalgamatei colectivităţi, unul dintre cei mai fioroşi şi ca înfăţişare, după ce şi-a prezentat palmaresul, în aplauze, a fost declarat şef. E lesne de presupus ambianţa în care se desfăşura această interminabilă călătorie. Zilnic, la orele 10 trenul era oprit pentru numărătoare şi pentru distribuirea hranei: trei sute grame de pâine şi – în mod invariabil – un polonic de zeamă de arpacaş cu varză. Tot atunci se făcea şi evacuarea din vagoane a celor care renunţaseră să-şi prelungească calvarul. Pe durata acestei călătorii din vagonul lui Nae Cojocaru au fost evacuaţi trei cadavre. Dorind să ştie tot ce se întâmplă în restul convoiului celor şaptezeci de vagoane, a fost informat că în altele numărul celor care n-au putut supravieţui acestei călătorii era de trei-patru ori mai mare.

Pe măsură ce se apropiau de Nordul Îndepărtat, arborii de esenţa coniferelor, singurii care rezistă gerului

cumplit din acele regiuni, erau din ce în ce mai mici, până deveneau arbori pitici, după care urma dispariţia lor totală.

Ajunseseră în imensa întindere a gheţii eterne unde, numai din loc în loc, se mai putea zări câte o pată mai mult neagră decât verde, vegetaţia specifică tundrei, binecuvântata hrană a renilor.

În sfârşit, cei trei fraţi de cruce ajunseră la sfârşitul unui episod al calvarului lor. Se aflau la Vorkuta. Oare ce-i mai aşteaptă?!

Regiunea, aflată la extremitatea nordică a munţilor Urali, poartă numele geologului Vorkutov, care, în secolul trecut, explorând această zonă, a decelat existenţa unui întins zăcământ de huilă cocsificabilă, de foarte bună calitate.

În ciuda inestimabilei valori, Vorkutov a declarat că zăcământul nu poate fi exploatat, întrucât condiţiile de lucru ar fi fost mult prea dăunătoare pentru sănătatea muncitorilor. Era pe timpul Ţarilor pravoslavnici, care considerau că nu se pot prezenta la Judecata de apoi cu povara păcatului de a avea pe conştiinţă zeci de mii de victime. A urmat însă domnia seminaristului Stalin, care nu s-a complicat cu astfel de *"prejudecăţi burgheze"*. Exploatările miniere din Nordul Îndepărtat, precum şi alte întreprinderi unde condiţiile de muncă erau asemănătoare, au constituit pentru sinistrul conducător bolşevic o imensă şansă pentru a face să dispară acolo, în decursul anilor, zeci de milioane de *"duşmani ai poporului"*.

La început cei trei ofiţeri români au fost cazaţi într-un imens lagăr de triere, unde au stat aproape o săptămână. După aceea, nefiind repartizaţi la aceeaşi colonie de muncă, s-au despărţit se vor reîntâlni peste trei ani, înainte de repatriere.

Cei mai mulţi dintre nefericiţii condamnaţi să-şi încheie existenţa în colonile de muncă din această blestemată regiune proveneau din Ţările Baltice, din Germania de Răsărit şi fraţi de ai noştri din Basarabia, cărora Nae Cojocaru le-a fost un preţios sprijin moral. Bine înţeles nu lipseau polonezii, cehoslovacii şi ungurii, cetăţeni din ţările captive, care se opuseseră regimului comunist impus şi lor de Uniunea Sovietică.

La conducerea acestor colonii se aflau N.K.V.D.-işti, iar în administraţie erau folosiţi cetăţeni sovietici, dintre cei care nu prea erau în graţiile politrucilor de la locurile de muncă de unde proveneau. Conducătorii locurilor de muncă erau tehnicieni cu bună pregătire profesională, în special germanii din R.D.G., deportaţi în acest scop, precum şi ofiţeri germani prizonieri de război, cărora li se înscenaseră procese sub diferite pretexte.

Pentru raţiuni greu de înţeles, N.K.V.D.-ul obişnuia să facă frecvente mutări dintr-o colonie în alta, astfel încât Nae Cojocaru, în multele lui deplasări, a avut posibilitatea să cunoască tot felul de nefericiţi din această pestriţă lume, în stare de sclavie. Cu marea lui putere de dăruire pentru cei necăjiţi, cu ireproşabila lui conduită morală şi cu distinsa lui înfăţişare, permanent senină, Nae Cojocaru inspira încredere celor cu care venea în contact, astfel încât, descurcându-se destul de bine în limbile germană şi rusă, şi-a putut face mulţi prieteni, cărora le acorda cu generozitate ajutorul, sau de ocrotirea cărora se bucura când se afla în situaţii grele.

În circumstanţele în care se aflau, fără acest sprijin reciproc mulţi dintre aceşti oropsiţi ai soartei, ajunşi la disperare, ar fi renunţat la această cumplită existenţă.

Într-o vreme, fiind declarat distrofic, Nae Cojocaru a fost folosit la muncile de la suprafaţă, fapt care, cel puţin în timpul iernii polare, nu constituia un

privilegiu. Hula Nordului, cu temutele ei furtuni de zăpadă şi cumplitul ger uneori de -50°C, făceau ca munca la suprafaţă să fie mult mai chinuitoare decât aceea din subteran, unde era adăpost şi temperatură suportabilă.

Ca să nu-i rămână nimic necunoscut din tot ce se petrece în zona din vecinătatea Oceanului Îngheţat de Nord, Nae Cojocaru a fost sortit să ajungă şi în lagărul *"îngerilor"*. Câţiva, printre care şi el, înhămaţi la nişte sănii, au transportat în acel lagăr şaizeci de *"îngeri"*. Era pe timp de iarnă. Dezlănţuindu-se o furtună de zăpadă, Nae Cojocaru a fost nevoit să rămână în compania *"îngerilor"* trei zile, timp în care a avut posibilitatea să constate în ce condiţii îşi vor încheia existenţa aceşti muribunzi. Cei mai mulţi erau tuberculoşi sau cardiaci. Erau aşezaţi pe priciuri, unul lângă altul, îmbrăcaţi în cămăşi şi izmene. Asistenţa medicală, care ar fi fost de fapt inutilă, era total inexistentă. Cum în pământul îngheţat tun, săpăturile nu erau posibile, cadavrele erau transportate undeva departe de lagăr şi lăsate să fie acoperite de zăpadă. Poate mai mult decât tot ce constatase Nae Cojocaru până atunci, tratamentul aplicat muribunzilor din lagărul *"îngerilor"* l-a îngrozit. Şi-a dat seama că monstruozităţile de care este capabil comunismul ateu depăşiseră limitele faptelor verosimile.

Cu ocazia uneia din multele pritociri, Nae Cojocaru a ajuns într-un lagăr imens, în care se aflau cam trezeci şi cinci de mii de condamnaţi. Pentru a fi mai lesne administrat, era împărţit în patru sectoare. La conducerea fiecărui sector se afla un căpitan N.K.V.D., iar la conducerea întregului complex se afla un colonel. Nae Cojocaru a fost repartizat la muncă în subteran, la una dintre minele cărora acest lagăr le furniza forţa de muncă. La conducerea tehnică a sectorului său de muncă se afla un inginer german, prizonier de război,

căruia i-a comunicat că el va refuza să mai muncească în mină pentru motive de conştiinţă.

De altfel era şi foarte slăbit. Neamţul, cu intenţiile cele mai bune, l-a sfătuit să nu adopte o astfel de atitudine, care l-ar expune unor suferinţe greu suportabile. În ziua următoare Nae Cojocaru a refuzat să iasă la lucru şi a cerut să fie scos la raportul căpitanului comandant al sectorului. Întrucât nu i-a fost satisfăcută cererea, a declarat greva foamei. După patru zile a fost dus la comandant, căruia i-a făcut cunoscut că el nu mai acceptă să lucreze la extrasul huilei, întrucât fiecare bulgăre de huilă extras reprezintă echivalentul unui glonţ pe care sovieticii îl vor folosi împotriva adversarilor comunismului. Căpitanul, care nici n-ar fi crezut că ar putea fi confruntat cu o asemenea atitudine, uitându-se la el ca la cineva care trebuie compătimit pentru nebunia hotărârii sale, aproape pe şoptite i-a spus să nu mai comunice nimănui această intenţie, întrucât soarta lui ar fi tragică, după care a chemat brigadierul ce se ocupa cu muncile interioare căruia i-a dat dispoziţia să-l ia şi pe Nae în brigada lui. Pentru refacere după greva foamei, i-a spus să-l lase o săptămână să se odihnească.

Despre acest căpitan N.K.V.D.-ist Nae Cojocaru îşi amintea cu multă duioşie, considerându-l cel mai de omenie cetăţean sovietic pe care l-a cunoscut. Dealtfel ofiţerii N.K.V.D.-işti, precum toţi sovieticii folosiţi în administraţie în aceste cumplite condiţii de existenţă, erau consideraţi surghiuniţi pentru diverse motive; căpitanul comandant de sector probabil pentru marea lui omenie, ceea ce, în mentalitatea N.K.V.D.-istă, era considerată lipsă de vigilenţă faţă de *"duşmanii poporului"*.

Ca să nu-mi închipui că este obsedat de cumplitele suferinţe îndurate bunul meu prieten mi-a

vorbit, cu deosebită pasiune, despre grandiosul fenomen cosmic al Aurorei Boreale, spectacol fascinant de care îşi amintea cu multă plăcere.

Interesante erau – deasemenea – referirile la. caravanele de eschimoşi, aceşti oameni ai Nordului care nu sunt supuşi restricţiilor frontierelor şi care – periodic - făceau drumul dus-întors din Kamciatca până în Peninsula Scandinavică, călătorind în imensele lor sănii trase de reni. Aveau locurile lor de popas, unde staţionau pentru pescuit şi vânat.

Când ajunsese să se împace cu ideea că în acele locuri îşi va încheia existenţa, un ofiţer german l-a informat că în curând vor fi repatriaţi. Neamţul fusese informat de un cetăţean ucrainean. Nu a trecut mult şi au fost mutaţi într-un mare lagăr de concentrare, unde s-a reîntâlnit cu cei doi fraţi de cruce şi alţi prizonieri români, care avuseseră, aceeaşi soartă. Tratamentul devenise mult mai omenos, iar mâncarea, deşi nu mai munceau, era mai bună. A venit şi ziua repatrierii.

Ca ultimele impresii să fie mai bune, sovieticii au avut grijă ca pentru întoarcere să le asigure condiţii satisfăcătoare.

După o lungă călătorie, în dimineaţa zilei din ajunul Noului An 1952, au sosit în gara din Sighet. Ca să nu fie prea mare entuziasmul, acolo erau aşteptaţi de ofiţeri şi soldaţi din securitatea română. Nae Cojocaru a fost repartizat într-un grup special, al ofiţerilor care fuseseră condamnaţi în Uniunea Sovietică. Aceştia, fiind escoraţi de securişti, au fost transportaţi în lagărul de la Ghencea. O comisie, condusă de odiosul colonel de securitate Dulgheru, venise să-i cunoască şi să-i anunţe că vor fi puşi în libertate. Dacă însă comportarea lor va continua să fie ca în Uniunea Sovietică *"ţara care ne-a eliberat şi continuă să ne ocrotească"*, vor avea soarta

celor care se opun *"orânduirii socialiste instaurată prin voinţa poporului"*. Era un avertisment care avea drept scop timorarea. Nae, care venise – probabil – însoţit de un dosar bine ticluit, a fost în atenţia specială a comisiei. Era cunoscută atitudinea lui duşmănoasă din Uniunea Sovietică, însă trebuia să ştie că aici n-o să-i meargă.

Nu a trecut mult şi, în sfârşit, Nae Cojocaru a ajuns în marea închisoare a românilor *"liberi"*, care era România comunistă.

Se sfârşise de fapt prima parte din odiseea avocatului Nae Cojocaru.

SCURT POPAS „În lumea liberă"

Când se afla în lagărul de la Ghencea, Nicolae Cojocaru a reuşit să comunice cu bunul său prieten, avocatul Chioveanu, care i-a făcut cunoscută dorinţa de a-i fi oaspete îndată ce va fi pus în libertate.

Într-o seară, urcaţi într-o dubă, unii dintre foştii prizonieri care fuseseră reţinuţi la sosirea în Ţară, printre care şi Nai Cojocaru, au fost lăsaţi în apropierea Gării de Nord. A fost primit cu multă dragoste de fostul lui coleg şi bun prieten. După ce şi-a procurat acte de identitate, a plecat la Vulturi, comuna lui natală din judeţul Constanţa. Tatăl murise, iar mama care trăgea să moară, abia l-a recunoscut. Era o comună de buni gospodari, care ajunseseră de compătimit, pauperizaţi şi terorizaţi pentru a-i determina să intre în gospodăria colectivă. Vestea sosirii lui Nae a constituit un eveniment. Deşi teroarea era cumplită, noaptea, pe furiş, numeroşi săteni au dorit să-l revadă pe Nae, despre a cărui aventură în Uniunea Sovietică aflaseră câte ceva. Nae le-a vorbit, încurajându-i. Fratele lui, gospodar fruntaş, era dintre

cei care se opuneau colectivizării. Venirea lui Nae a alarmat organele de securitate. Jandarmii i-au comunicat să părăsească cât mai repede comuna. A fost nevoit să se despartă cu mare durere de mama lui, la care se gândea că o vede pentru ultima oară. Şi aşa a fost!

Ajuns din nou în Bucureşti, avocatul Nae Cojocaru a încercat zadarnic să fie angajat măcar ca simplu modest funcţionar. În cele din rumă, un inginer cunoscut, şeful unui şantier de construcţii, l-a angajat ca muncitor necalificat. Acolo a întâlnit mulţi oameni de ai lui, cu prestigioase studii universitare, lucrând ca salahori. Era în epoca în care se dezlănţuise cumplita prigoană împotriva intelectualilor. Nae, deşi se simţea supravegheat, nu putea să tacă. Un tânăr, care fusese interogat despre comportarea lui Nae la locul de muncă, l-a avertizat. Fiind convins că va fi arestat, a dispărut, schimbând şi locuinţa. A fost descoperit după câteva luni. A urmat arestarea cu peripeţii ca în filme. Noaptea, simţinu-i în curte pe cei care veniseră să-l aresteze, a reuşit să fugă printr-o fereastră. A fost totuşi prins.

ÎN GULAGUL VALAH

După arestare, cu cătuşe la mâini şi ochelari negri, Nae Cojocaru a fost dus la Ministerul de Interne, într-o celulă de la subsol. Era pregătit sufleteşte şi pentru această nouă aventură. Hotărâse să nu se lase umilit şi să devină din acuzat, acuzator. Tehnica anchetatorilor o cunoştea, întrucât dascăli nu le-au putut fi decât sovieticii. Curând a fost dus într-o încăpere unde urma să fie anchetat.

Pe pereţi se aflau fotografiile "genialului conducător" I.V.Stalin şi a lui Gheorghiue Dej.

Cei trei securişti, cărora le fusese destinat să-l ancheteze, au început ancheta în forţă, ca să-şi dea seama că a recurs la întregul arsenal al metodelor aplicate celor foarte dârji, precum era considerat Nicolae Cojocaru.

Colonelul care conducea ancheta avea în faţă dosarul de la Oranski, în care era prezentat ca fiind un mare duşman al clasei muncitoare şi deosebit de agresiv în timpul anchetelor şi a procesului ce-i fusese intentat în Uniunea Sovietică. Au urmat zile şi nopţi de anchetă non stop, scontându-se pierderea cunoştinţei şi obţinerea răspunsurilor dorite. Totul se petrecea în camera de tortură. I s-au imputat şi legături cu grupurile de rezistenţă din munţii Făgăraşului.

Un căpitan, care rămăsese odată singur cu Nae Cojocaru, l-a sfătuit să recunoască măcar ceva ca să scape cu viaţa, după care, la Tribunal, va vedea ce are de făcut. Torţionarul principal, maiorul Brânzaru, un colos de muşchi şi osânză, era conducătorul unei echipe de bătăuşi. Era acuzat că, în cadrul unui grup terorist din munţi, a torturat câţiva *"auxiliari"* ai Securităţii, bărbaţi şi femei. I se cerea să-i declare pe cei cu care a venit în contact după ce dispăruse de la locul de muncă. Bineînţeles, împreună cu Nae, aceştia ar fi fost componenţii grupului de terorişti din Munţii Făgăraşului, care ar fi torutrat *"auxiliarii"* Securităţii. Nae Cojocaru, care de atâtea ori îşi asumase riscul sacrificiului suprem, ar fi preferat moartea decât să provoace suferinţe şi altora.

Cu ocazia unei anchete a primit în cap un pumn atât de puternic încât s-a prăbuşit, după care, multă vreme a zăcut inconştient. Reţinuse doar atât: *"Ce-ai făcut mă Glinca? Puteai să-l omori!"* Mai târziu, la Jilava, a aflat că printre bătăuşi se afla şi Glinca, fostul campion naţional la box, component al echipei clubului Dinamo. Ancheta fusese întreruptă. În celula în care se afla singur a fost introdus inginerul cimist Olteanu, evreu, care făcea parte din grupul sioniştilor care ceruseră plecarea în Israel. De la început a ţinut să-i precizeze lui Nae că fusese trimis ca *"să-l tragă de limbă"*, mărturisire care l-a impresionat pe Nae. Şi-a dat seama că sosise în celula în care se afla în suferinţă din cauza cumplitelor bătăi, cineva de bună calitate umană. Evreul Olteanu i-a fost lui Nae de mare ajutor. Ca să-i oblojească rănile provocate de torţionarii securişti, evreul rupea bucăţi din propria lui cămaşă. Au devenit buni prieteni. Nae i-a povestit întreaga lui odisee. Evreul, cu o voce

care părea să fie expresia unei dureroase mărturisiri, i-a declarat că, prin suferinţa pe care o îndura, expia păcatul neamului său de a fi contribuit la propagarea comunismului. I-a mai declarat că Stalin, după ce fusese consolidat regimul comunist şi cu ajutorul evreilor, a declanşat antisemitismul în U.R.S.S. Referindu-se la Ţara noastră, evreul Olteanu a precizat că nu ne putem aştepta la o schimbare, întrucât am fost vânduţi pentru o lungă perioadă.

Bucuria de a fi fost împreună nu a durat prea mult: evreul a fost scos din celulă. Se vor revedea la începutul anului 1954, în duba care-i transporta de la Jilava la Tribunalul Militar pentru a fi judecaţi şi condamnaţi.

La Jilava, unde şi Nae Cojocaru s-a aflat mai târziu după despărţirea de evreul Olteanu, a găsit o lume pestriţă, derutată şi timorată de tiranicul regim aplicat deţinuţilor de lombrozianul Maromet. Spera însă ca judecarea lui nu va întârzia, după care urma să fie trimis în temniţa de la Aiud, unde se aflau şi deţinuţi legionari condamnaţi de mult, unii chiar de pe timpul regimului Antonescu. La vremea aceea închisoarea Jilava devenise neîncăpătoare. În camerile de aproximativ 20 de metri pătraţi se aflau şi peste 70 de deţinuţi. Unii dormeau la *"şerpărie"*, sub priciuri.

În această lume deprimată şi timorată Nae a considerat de datoria lui să contribuie la ridicarea moralului, asumându-şi riscul de a fi turnat de turnătorii care, fără îndoială, nu se putea să nu se afle printre ei. A reuşit – în bună parte – să creeze altă ambianţă.

În vara anului 1953 o adevărărată minune: prima grevă a foamei de proporţii declarată în sinistra temniţă de la Jilava. Ca de obicei: căutarea instigatorilor. Nae Cojocaru era primul pe listă. A urmat ancheta cu bine cunoscutul tratament. Nae Cojocaru i-a sfidat şi de această dată pe anchetatori. Fiind întrebat cum se explică tupeul de a-i sfida pe anchetatori, Nae le-a răspuns că s-a împăcat cu ideea morţii şi că nu doreşte decât să-şi salveze conştiinţa. Au urmat lanţurile la mâini şi picioare, după care a fost băgat într-o celulă în total întuneric. Era camera de morgă, unde a dat de corpurile

neînsufleţite a doi camarazi de suferinţă, care nu putuseră supravieţui cumplitei terori şi îndelungatei înfometări. Corpurile lor intraseră în putrefacţie. După două zile, timp în care urinase pe el, i-au fost scoase lanţurile de la mâini, în urma vizitei unui colonel care a ţinut să-i spună că o va sfârşi în *"valea piersicilor"*. Era locul unde erau executaţi cei condamnaţi la moarte.

Aceste relatări sunt extrase din *"Jurnalul"* avocatului Nicolae Cojocaru.

Fără îndoială, unii dintre cititorii mei vor considera neverosimile cele consemnate de mine. Mai sunt în viaţă mulţi dintre cei care am suportat, - pe lungă durată -, cumplitele chinuri îndurate de foştii deţinuţi politici în temniţele comuniste, care ar putea jura că, în realitate, suferinţele au fost şi mai greu suportabile decât apar în relatările noastre. Am fost foarte mulţi cei care, supuşi acestui regim, am fost convinşi că suntem sortiţi exterminării. Era greu de presupus că, după ce am fost supuşi acestui greu suportabil regim, vom putea fi redaţi lumii libere, unde s-ar fi putut presupune că am fi devenit focare de propagandă anticomunistă. Pe Nae Cojocaru, precum pe mulţi dintre noi, l-a salvat credinţa în Dumnezeu, iar suportul moral l-a constituit jertfa supremă a lui Corneliu Zelea Codreanu, a lui Ion Moţa, Vasile Marin şi a tuturor martirilor Neamului nostru.

În vara anului 1954 Nae Cojocaru se afla în camera unu. Alături, în camera zero se afla Lucreţiu Pătrăşcanu, care era deja condamnat la moarte. Până atunci fusese ţinut într-o casă conspirativă. Atunci a fost executat Lucreţiu Pătrăşcanu.

Nae Cojocaru a stat la Jilava mai mult de doi ani, timp în care a fost izolat cu lanţuri la picioare 100-130 de zile. De fiecare dată, în ajunul *"marilor sărbători"*, precum 1 Mai, 23 August, 30 Decembrie şi noul An, Nae era izolat, cel puţin pe durata unei săptămâni.

În anul 1955 Nae Cojocaru a ajuns la Aiud, temniţa în care urma să-şi execute pedeapsa.

Locul lui Nae nu putea fi decât în Zarcă, una din clădirile închisorii rezervată deţinuţilor mai periculoşi. La

început l-a avut ca partener de celulă pe doctorul în ştiinţe economice Ilie Niculescu, unul dintre fruntaşii Mişcării Legionare, care zăcea la Aiud din timpul regimului Antonescu. Nae i-a sugerat ideea unei greve a foamei de proporţii, protestând împotriva regimului de teroare şi înfometare aplicat deţinuţilor politici. Ilie Niculescu, care cunoştea bine starea de spirit şi condiţiile de severă claustrare în care se aflau, era de părere că, fiind foarte greu posibilă comunicarea cu cei foarte mulţi care se aflau în celular, nu se va putea realiza o acţiune de mari proporţii.

Nae Cojocaru era de părere că, şi în ipoteza în care greva va eşua, va fi totuşi consemnată tendinţa de reacţie a celor întemniţaţi împotriva tiranicului regim aplicat celor din închisori.

Anul 1955 era spre sfârşit. Bineînţeles acţiunea trebuia să se producă primăvara sau vara, pentru ca eventualele izolări să nu se producă în timp de iarnă. Cu mare prudenţă s-a reuşit să se comunice cu cei din celular şi să se stabilească un plan de acţiune. Evenimentul s-a produs în Săptămâna Patimilor, 16-17 aprilie 1957, după orele cinci, ora deschiderii. Semnalul l-au dat cei din Zarcă, comunicând între ei prin alfabetul Morse – bătăi în perete. Au izbucnit strigătele şi au fost sfărâmate obloanele de la ferestre. A fost contaminat şi celularul. Un adevărat vacarm.

Cetăţenii acelui liniştit oraş din Ardeal, care nu aveau cum să cunoască drama care se consuma între zidurile închisorii din Aiud, de care nici nu le era permis să se apropie, asistau acum la un cutremurător spectacol. De la distanţă îi puteau vedea şi auzi pe deţinuţii politici, care, printre gratiile de la ferestre strigau: tiranie, înfometare...

Bineînţeles, celulele fiind zăvorâte, nimeni nu le putea părăsi. A urmat o linişte desăvârşită, ca după o cumplită furtună. A fost declarată şi greva foamei. Pentru timorare, câţiva, printre care şi Nae Cojocaru şi Nistor Chioreanu, au fost scoşi din celule şi duşi la închisoarea din Gherla. Nae a refuzat să iasă din celulă ca să fie anchetat. Comandantul închisorii era Goiciu, satrapul dare ordonase tăierea

picioarelor corpului neînsufleţit a lui Aurel Pană, fostul Ministru al Agriculturii, întrucât nu încăpea în cutia în care urma să fie îngropat. Ducându-se personal ca să-l scoată la anchetă, întrucât Nae nu i s-a adresat cu obişnuitul "să trăiţi d-le comandant", satrapul a tăbărât să-l bată, asistat, bineînţeles, de statul lui major, după care, pe durata a şapte zile, regimul bine cunoscut: mâncarea la trei zile. Era la începutul lunii iunie 1957. Între timp mai fuseseră aduşi de la Aiud şi alţii. După ce fusese scos de la izolare şi reauds în celula în care locuia, Nae a refuzat din nou să iasă la anchetă. Ofiţerul politic şi cel de serviciu au tăbărât pe el. Nae s-a apărat, luptând. Cu ajutorul a doi gardieni l-au scos din celulă şi l-au dus într-una de la subsol. I-au pus cătuşele. Din cauza loviturilor şi strânsorii cătuşelor Nae a început să urle şi să ceară ajutor. Deasupra lor se aflau cei aduşi de la Aiud, care au început să vocifereze. Se repeta episodul de la Aiud. Nae a fost luat pe sus şi dus în faţa a doi aşa zişi procurori (în realitate doi securişti), plus Goiciu cu întregul lui stat major. Nae a început să-i acuze. S-au năpustit asupra lui. Bătut până la sângerare, la o puternică lovitură a lui Goiciu s-a prăbuşit, pierzându-şi cunoştinţa. S-a trezit, fără să-şi dea seama unde se află şi de când. Zăcuse pe o podea de beton, în întuneric. Alături era un pat metalic pe care se afla o bucată de rogojină şi o pătură. Cotrobăind prin celulă, a găsit o gamelă, un vas pentru apă şi obişnuita tinetă fără capac. A simţit mirosul de mortar proaspăt. Se afla într-un fel de cavou, unde fusese izolat pentru o lungă perioadă de timp. Era o situaţie necunoscută până atunci. După ce fusese proaspăt zidit un perete, la o anumită înălţime a peretelui dinspre coridor, se lăsase un chepeng pentru introducerea hranei şi a apei. Se afla într-o situaţie imprevizibilă. Trecuseră de mult cele trei săptămâni, timpul maxim prevăzut în "regulament" pentru cei izolaţi în regim de claustrare severă. Şi-a dat seama că suferinţele îi vor fi de lungă durată. Pentru a le scurta s-a gândit la posibilitatea unei sinucideri. Pe unul din pereţi a descoperit un cui gros bătut în tencuială. Fusese probabil bătut special pentru o eventuală încercare de sinucidere. Nae Cojocaru a smuls cuiul

şi l-a aruncat în tinetă. Sinucigându-se i-ar fi dat satisfacţie lui Goiciu, care ar fi încheiat un proces verbal în care s-ar fi consemnat că a fost găsit mort într-o celulă. Dar, mai presus de toate, l-a salvat credinţa în Dumnezeu. A căzut în genunchi şi a adresat Celui de Sus cea mai fierbinte rugăciune, implorându-i iertare pentru rătăcirea de moment care i-a provocat gândul sinuciderii şi mulţumindu-l că nu l-a părăsit şi l-a ajutat să nu comită păcatul sinuciderii. Se ruga continuu!

Într-una din zilele sfârşitului de noiembrie, după aproape patru luni de când fusese izolat, i s-a părut că aude o melodie. În situaţia stranie în care se afla, s-a gândit că ar putea fi o iluzie auditivă. A pus urechea pe unul din pereţii celulei. Era melodia corului clopotelor Bisericii Catolice din Gherla. A căzut în genunchi şi a adresat Domnului o altă fierbinte rugăciune, mulţumindu-l încă o dată că i-a alungat gândul sinuciderii. În lupta cu el însuşi, Nae ieşise învingător!

Folosindu-se de coada lingurii, reuşise să scobească în perete o mare cruce, în mortarul dintre şirurile de cărămizi.

Curând după aceea, prin chepengul prin care i se dădea hrana, i-a fost dată o cheie tubulară ca să-şi scoată lanţurile de la picioare. O făcuse ofiţerul de serviciu. A fost momentul în care Nae Cojocaru a început să spere că ar putea să scape şi din această neverosimilă situaţie, ceea ce, în conştiinţa lui, se profila ca o posibilă minune divină.

În ziua de 6 decembrie, ca un dar pentru ziua lui onomastică, în celula de deasupra au sosit deţinuţi care lucraseră la mină, printre care inginerul Vlaicu Aurel, preotul Sârbu din Bucureşti şi tânărul Haţieganu. Au comunicat imediat prin alfabetul Morse. În luna februarie 1958 inginerul Vlaicu i-a spus că intenţionează să intre şi el în greva foamei ca protest pentru suferinţele provocate lui Nae. Urma să-i comunice lui Goiciu această intenţie. Nae l-a sfătuit să renunţe la acest gând. Cu preotul Sârbu comunicau prin fonie, lipind gamela de perete, practică obişnuită de cei care nu cunoşteau alfabetul Morse.

Componenţii numerosului grup de deţinuţi aduşi la Gherla în urma scandalului de la Aiud, în număr de

aproximativ una sută, au declarat greva foamei, protestând împotriva izolării lui Nae Cojocaru. Doi "procurori" sosiţi în acest scop le-au făcut cunoscută inutilitatea grevei lor, întrucât Nicolae Cojocaru încetase din viaţă la închisoarea Văcăreşti, în urma unei afecţiuni T.B.C. cu evoluţie galopantă. Preoţii Grebenea şi Bergheanu, care făceau parte din acel grup, au făcut rugăciuni pentru odihna sufletului avocatului Nicolae Cojocaru, care devenise de mult un nume de legendă.

La începutul lunii aprilie a anului 1958 inginerul Vlaicu i-a comunicat că cei din marele grup, care fuseseră aduşi de la Aiud, încărcaţi în trei camioane au părăsit temniţa de la Gherla. Fuseseră readuşi la Aiud, unde erau destinaţi să-şi continue executarea pedepsei. Aproape în totalitatea lor erau legionari. Închisoarea din Aiud era destinată legionarilor, cărora li se aplica un regim mai *"acătării"* pentru cutezanţa de a se fi declarat, chiar de la începutul apariţiei lor, vajnici anticomunişti.

După un anumit timp, la o oră neobişnuită, Nae Cojocaru a auzit bătându-se cu un corp tare la chepengul prin care i se dădea hrana. Cu un târnăcop începuse dărâmarea zidului cavoului în care zăcuse Nae Cojocaru aproape nouă luni. A căzut în genunchi şi printr-o altă fierbinte rugăciune, a mulţumit Celui de Sus.

Deţinutul avocat Nicolae Cojocaru arăta precum oamenii peşterilor. A fost transportat şi el la Aiud ca să-şi continue acolo cumplita odisee.

În urma noului val de arestări din anii 1956 -1958, temniţa de la Aiud devenise neîncăpătoare. Nu mai putea fi vorba de respectarea celor mai elementare reguli de igienă; într-o celulă de 2 X 4m, în care se aflau patru paturi metalice, câte două suprapuse pe laturile mai lungi, una tinetă pentru necesităţi, un hârdău pentru apă şi una măsuţă, locuiau opt deţinuţi, revenindu-ne fiecăruia mai puţin de 1 m.p., ţinând cont de spaţiul ocupat de obiectele indicate anterior. Ferestrele bătute în cuie. Obloane pe două treimi din suprafaţa de jos a ferestrei, ca să nu putem privi în exterior.

Programul zilnic; deşteptarea la orele cinci, numărătoarea,

"micul dejun" zeamă de cicoare sau terci, plimbarea de un sfert de oră pentru golirea tinetei şi aprovizionarea cu apă, zeama de arpacaş, cartofi, varză sau – foarte rar – fasole şi o bucată de turtoi sau două sute de grame de pâine (asta teoretic), zeama de seară, numărătoarea de seară şi stingerea la orele zece seara. Tot timpul zilei la marginea patului. Temnicerii, prin vizorul vizetei, controlau continuu ca nu cumva cineva să se întindă pe pat. Orice abatere era sancţionată. În apropierea uşii o suprafaţă de 1 m.p. era disponibilă pentru mişcare. O făceam pe rând, cei cărora ne era posibilă sau ne ardea de mişcare. Pritocirea celulelor era destul de rară. Ne aflam în aceeaşi celulă ani de zile neschimbaţi.

Toate aceste aspecte, care au determinat o dăunătoare influenţă asupra psihicului multora dintre deţinuţii politici, nu erau de natură să deranjeze şi structura sufletească a mult prea încercatului Nae Cojocaru. El revenise printre dragii lui camarazi şi a redevenit ceea ce fusese întotdeauna, sprijin moral pentru cei slabi.

A urmat la Aiud perioada aşa zisei reeducări, pentru *"spălarea creierului"*, operă pentru care Partidul îl găsise indicat pe colonelul Crăciun, fostul Comandant al Securităţii Regiunii Braşov. N-ar fi fost posibilă o mai adecvată alegere!

O bună parte din timpul acela Nae Cojocaru s-a aflat în celulă cu omul de înaltă ţinută, prinţul Alexandru Ghica şi cu Leonte Radu, soţul sorii mele, care mi-a vorbit de ireproşabila comportare a lui Nae în acele circumstanţe.

Beneficiind de decretul de graţiere din anul 1964, de care am beneficiat toţi deţinuţii politici, am părăsit împreună acea sinistră temniţă, în care şi-au sfârşit existenţa foarte mulţi deosebit de valoroşi reprezentanţi ai Neamului nostru.

Până la evenimenteledin Decembrie 1989, având certitudinea că suntem dintre cei insistent urmăriţi de Securitate, am evitat întâlnirile. După acele evenimente însă, ne-am văzut foarte des.

Din nefericire în anul 1993 Nae Cojocaru a suferit un accident cerebral, care l-a determinat să nu prea facă deplasări de la locuinţă. Ne telefona foarte des, exprimându-şi

dorinţa de a-l vizita. Ne-am depănat îndelung firul amintirilor.

La începutul lunii iulie a anului 1995, datorită şi unor neplăceri de natură renală, a fost internat în spital, starea sănătăţii lui fiind destul de precară. Devotata lui soţie a vegheat continuu la patul lui de suferinţă.

În ziua de 15 iulie, aflându-se la Siptalul Sfântul Ion Nou, a fost supus unei dialize. Pe la orele prânzului m-am dus cu nişte alimente. Am fost întâmpinat de una din asistente, care mi-a comunicat că am ajuns cu întârziere.

Inima dragului meu camarad de idealuri şi bun prieten încetase să mai bată cu o oră şi jumătate înaintea sosirii mele.

Bravul luptător, avocatul Nicolae Cojocaru, a plecat dintre noi:

"Ca o lacrimă de sânge a – mai – căzut o stea!..."

NOTĂ

Informaţiile din acest capitol au fost extrase – în cea mai mare parte – din însemnările avocatului Nicolae Cojocaru precum şi din povestirile lui cu ocazia deselor noastre întâlniri.

Pentru eventualitatea în care însemnările lui nu vor putea fi publicate, am considerat de datoria mea, într-o relatare sumară, să fac cunoscută – în special tineretului din vremea posterioară revoluţie – odiseea unuia dintre cei mai demni reprezentanţi ai generaţiei noastre.

INGINERUL GHEORGHE BRAHONSCHI

S-a născut la 22 ianuarie 1916 în comuna Cordăreni din judeţul Botoşani, urmaş al unei familii de ţărani moldoveni împropietăriţi de domnitorul Alexandru Ioan Cuza.

După absolvirea cursurilor şcolii primare în comuna natală a urmat primele clase la liceul din Pomârla, după care a continuat la Liceul din Dorohoi, pe care l-a absolvit în anul 1934. A fost un tânăr înzestrat, cu un deosebit talent pentru matematici, limbile străine şi muzică.

În toamna anului 1935 şi-a început studiile superioare la Politehnica din Timişoara. Era în vremea când tineretul universitar român adera, în număr din ce în ce mai mare, la Mişcarea Legionară, determinat şi de personalitatea harismatică a conducătorului ei, Corneliu Zelea Codreanu.

Marea lui dragoste pentru Neam şi profunda lui credinţă în Dumnezeu, l-au determinat pe Ghiţă Brahonschi să se încadreze în rândurile acelui tineret cu mult elan. Pornise pe drumul pe care avea să meargă până în ultima zi a existenţei sale, cu entuziasmul în continuă creştere, având convingerea că se află pe drumul cel bun.

În timpul prigoanei din anii 1938 – 1939, timp în care a avut o intensă activitate legionară, a fost arestat.

În zilele de 3 – 5 septembrie 1940, cu ocazia evenimentelor care au determinat abdicarea regelui Carol al doilea, asasinul Căpitanului şi sutelor de valoroşi reprezentanţi ai elitei legionare, Ghiţă Brahonschi a participat la luptele de la Braşov, unde a făcut parte din echipa condusă de Nicu Crăcea, aceea care a ocupat Oficiul Telefoanelor.

După absolvirea studiilor şi-a făcut stagiul la secţia de pregătire militară de la Politehnică, după care, la absolvire, i s-

a acordat gradul de sublocotenent. În calitatea de ofiţer de rezervă a fost mobilizat şi a participat la războiul împotriva Uniunii Sovietice. Pentru deosebita lui comportare în timpul luptelor i s-a acordat decoraţia Coroana României cu Spade, în gradul de Cavaler, cu panglică de Virtute Militară şi frunze de stejar.

După evenimentele de le 23 August 1944, a fost demobilizat.

Manifestându-se ca un aprig anticomunist, imediat după instaurarea Guvernului condus de Petru Groza, a fost arestat şi predat Poliţiei Armatei Sovietice. A fost pus în libertate după aproape un an.

În anul 1946, după ce a obţinut diploma de inginer, pentru a fi cât mai în apropierea munţilor, unde presupunea că vor fi organizate formaţiuni de rezistenţă anticomunistă, s-a angajat ca inginer la Fabrica de Avioane I.A.R.Braşov. Din salariu reţinea cât era strict necesar pentru o existenţă modestă, restul dăruindu-i studenţilor legionari săraci, organizaţi pentru eventualele lupte.

La Braşov a cunoscut-o pe tânăra legionară Maria Roşca, licenţiată în ştiinţe economice, căreia i-a cerut mâna. Maria i-a promis-o, însă căsătoria lor avea să fie după şasesprezece ani, întrucât, în luna mai 1948, Ghiţă a fost arestat. Nu mult după aceea a fost arestată şi Maria.

Fiind acuzat că a făcut parte din organizaţiile de luptă împotriva regimului comunist, în postura de conducător al studenţilor legionari, Ghiţă Brahonschi a fost judecat şi condamnat la 25 de ani muncă silnică, pentru înaltă trădare.

Din acelaşi lot a făcut parte şi Gili Ioanid, care, contrazicându-l pe avocatul apărător, a declarat că a fost perfect conştient când a aderat la organizaţia de rezistenţă.

Au urmat pentru el mulţi ani de cumplite suferinţe. În temniţa de la Aiud. Pentru sfidarea temnicerilor, pe care îi considera unelte mârşave, a fost supus la torturi greu suportabile, dar nu s-a lăsat îngenunchiat. Îşi propusese să nu se lase umilit; la vulgarele lor înjurături le răspundea cum se cuvine.

Pentru faptul de a-şi fi asumat toate riscurile unei astfel de atitudini, greu de conceput pentru cei de la conducerea închisorii, a fost izolat la secţia de nebuni. Acolo şi-a petrecut Ghiţă ultimii ani de detenţie. Fiind considerat irecuperabil, Ghiţă a fost lăsat în pace.

În noaptea de 31 iulie 1964, cu ultimul eşalon, beneficiind de decretul de graţiere a deţinuţilor politici, am trecut împreună pragul sinistrei temniţe de la Aiud, după care am intrat în imensul lagăr al *"lumii libere"*.

După ce s-a căsătorit cu Maria, care se eliberase înaintea lui, Ghiţă s-a mutat şi el la Sibiu unde se afla ea. Fiind angajat ca inginer la întreprinderea "Independenţa", unde s-a dovedit cu mintea *"foarte întreagă"*, a fost autorul unor importante inovaţii, pentru care a şi fost medaliat.

Cu sănătatea destul de şubrezită de suferinţele îndurate în timpul detenţiei şi cu extrem de modeste resurse, undeva, mai la periferia oraşului, a hotărât să-şi construiască o locuinţă. Maria, făcută – parcă – pe acelaşi calapod, şi-a însuşit ideea. Nefiind inginer constructor, a întocmit proiectul şi devizul necesar pentru estimarea costului materialelor necesare. Mâna de lucru o considera – oarecum – asigurată: a lui şi a Mariei. Cum nu i s-a întâmplat să hotărască ceva şi să nu reuşească, după îndelungată trudă în condiţiile unei existenţe cu mari privaţiuni, a reuşit şi de această dată. Această locuinţă avea să-i adăpostească nu numai pe ei doi; avea să devină ospitalieră pentru toţi cunoscuţii în trecere prin Sibiu, care aveau nevoie să fie găzduiţi. Au fost mulţi şi continuă să fie.

Duminicile şi sărbătorile, foarte rar soţii Brahonschi se aşezau singuri la masă. Şi nici nu erau tentaţi să participe la sindrofii petrecăreţe. Avea Ghiţă oamenii lui, cărora le ducea grija: bătrâni rămaşi singuri şi neputincioşi, cărora, când erau internaţi în spitale, ca să simtă că are cineva grijă de ei, Maria îi vizita continuu, ducându-le tot ce aprecia că ar putea să le facă plăcere. Unii dintre cei cărora Ghiţă le-a fost binefăcător, au ţinut să participe la înmormântarea lui.

După evenimentele din Decembrie 1989, mereu în

căutare de ceva care ar contribui la mărirea patrimoniului moral al neamului nostru, în conştiinţa lui Ghiţă a încolţit ideea unui monument, pios omagiu celor care nu au putut supravieţui cumplitelor suferinţe de lungă durată îndurate de sinistra temniţă de la Aiud.

Opera prezenta interes deosebit, însă greutăţile pentru realizarea ei erau greu surmontabile, cu atât mai mult cu cât Ghiţă nu ar fi acceptat ajutorul reprezentanţilor Guvernului neocomunist, care acaparase puterea după acele evenimente.

Întrucât trebuia – totuşi – găsită o posibilitate de finanţare, iniţial s-a gândit că fiecare fost deţinut politic ar putea să contribuie cu pensia pe o lună, ceea ce – considera el – nu ar fi un sacrificiu prea mare.

Cu ferma lui voinţă de a realiza tot ce-şi propune, Ghiţă a pornit la drum.

Pentru elaborarea proiectului, s-a adresat mult regretatului nostru camarad de suferinţe, arhitectul Nicolae Goga, cel care, din proprie iniţiativă s-a angajat să elaboreze benevol proiectul şi să supravegheze executarea lucrărilor minunatei biserici din lemn în stil maramureşan, care a fost înălţată în parcul Titan, cartierul Balta Albă, din Bucureşti. Niculiţă Goga l-a îndrumat spre talentatul şi generosul arhitect Anghel Marcu, care a avut o deosebită contribuţie la realizarea lucrării.

S-a hotărât ca monumentul "Calvarul Aiudului" să fie înălţat pe Dealul Robilor,poziţie de pe care monumentul pare să supravegheze mormintele neidentificate ale multora dintre martirii noştri, care se află la poalele dealului.

După ce a fost cunoscută iniţiativa inginerului Ghiţă Brahonschi, cele mai preţioase ajutoare au fost oferite de cei din exilul românesc, în special dintre foştii deţinuţi politici care, după eliberare, au reuşit să se refugieze în Occident.

Greutăţile au fost imense, însă Ghiţă nu s-a lăsat. Multe mii de kilometri a condus propria maşină, cu care a transportat o bună parte din materialele necesare. Maria, care cu deosebită minuţiozitate a ţinut registrul contabil pentru creditarea şi debitarea lucrărilor, nu a contabilizat nici unul

dintre costurile acelor transporturi. Mai mult decât atât, pensionară fiind şi mult apreciată pentru corectitudinea şi priceperea ei, noile întreprinderi private din Sibiu au apelat la serviciile ei. Toate veniturile au contribuit la finalizarea lucrărilor monumentului.

Strădania lui Ghiţă Brahonschi a fost răsplătită de un mare succes: Monumentul *"Calvarul Aiudului"*, ale cărui lucrări au început în anul 1992, au fost terminate în anul când, într-o ambianţă de tristă comemorare, a avut loc sfinţirea monumentului. Mai rămăseseră de executat unele lucrări de finisare, printre care şi înscrirea numelor unora dintre martiri pe plăcile de marmură de pe pereţii interiori.

Sănătatea lui Ghiţă, destul de şubrezită în urma îndelungatei detenţii şi a regimului dur care i-a fost aplicat, afectată şi de efortul care l-a implicat realizarea monumentului, ajunsese într-o stare îngrijorătoare. Toate insistenţele noastre de a-l convinge de necesitatea unui repaus, au fost inutile. În luna ianuarie a anului 1997, inginerul Gheorghe Brahonschi şi-a încetat existenţa lui pământeană, înainte de a fi fost terminate şi lucrările de finisare ale monumentului *"Calvarul Aiudului"*.

Suntem convinşi că, oricând ar fi plecat dintre noi, tot ar fi fost surprins cu o lucrare neterminată, întrucât, înainte de a termina o lucrare se pregătea să înceapă alta. Dealtfel, la data trecerii lui în lumea veşnică, pe masa lui de lucru se afla proiectul unei construcţii care urma să fie amplasată pe terenul oferit de doctorul Borcoman, destinată a fi sediul Fundaţiei *"Buna Vestire"*.

Fiind singurul moştenitor, nu a valorificat nimic din ce îi lăsaseră părinţii. A cedat totul rudelor mai puţin înstărite.

După Revoluţie a pus bazele unei întreprinderi comerciale, nu în interes personal, ci în intenţia de a da de lucru unor tineri.

Nefiind grad legionar, n-a depus jurământul pe care Căpitanul, împreună cu gradaţii Mişcării Legionare, l-au depus în după amiaza zilei de 12 Februarie 1957 în Biserica Sfântul Ilie-Gorgani, la catafalcul Martirilor Ion Moţa şi Vasile Marin.

Acest jurământ a constituit însă pentru el o obsesie şi deseori se referea la el.

Cei care l-am cunoscut îndeaproape suntem ferm convinşi că inginerul Gheorghe Brahonschi a trăit onorând acest jurământ, chiar când s-a aflat în cele mai grele momente ale existenţei sale.

Corpul lui neînsufleţit se odihneşte lângă biserica din Reciu, judeţul Alba, comuna natală a Mariei, devotata lui soţie. Figurează printre principalii ctitori ai acestei Biserici.

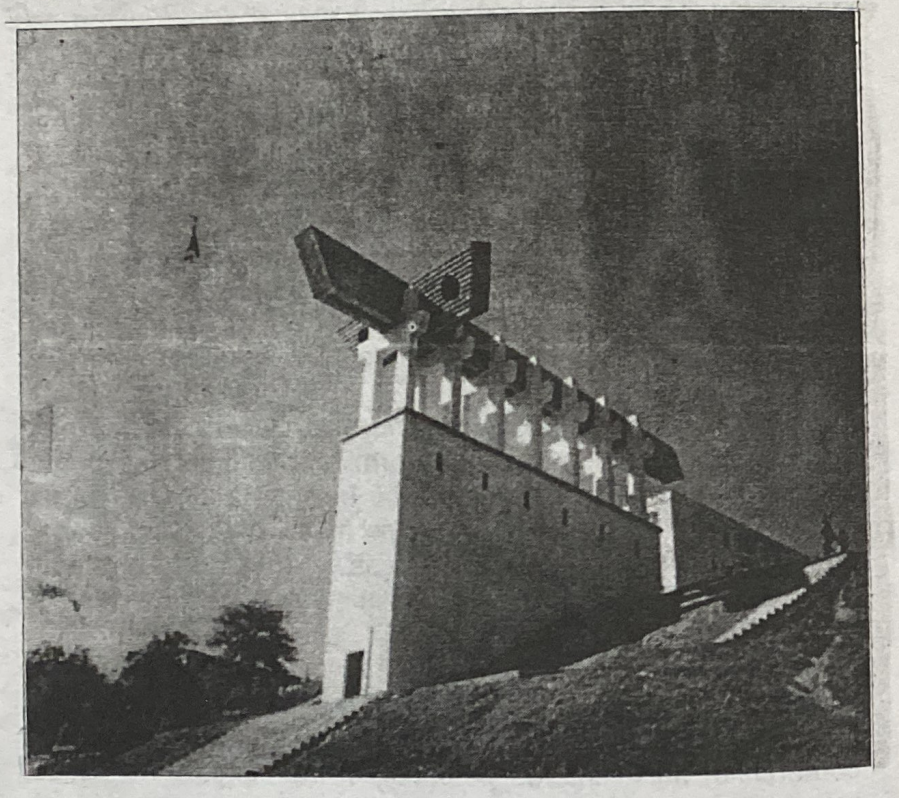

MONUMENTUL CALVARUL AIUDULUI

Pios omagiu memoriei celor care nu au supravieţuit cumplitelor suferinţe îndurate în temniţa de la Aiud.

Monumentul a fost înălţat din iniţiativa şi prin strădania ing. GHEORGHE GHIŢĂ - BRAHONCHI

Când convoiul de maşini cu cei plecaţi din Sibiu ca să-l conducă pe Ghiţă la locul de veci s-a apropiat de intrarea în comună, toţi sătenii, inclusiv copii, ieşiseră în întâmpinare. La ceremonie, pe lângă cei din comună, au mai participat şi cel puţin trei sute de camarazi, prieteni şi colegi de serviciu. Praznicul, pentru toţi participanţii, a fost pregătit de gospodinele din comună.

Când sicriul în care se afla corpul neînsufleţit era aşezat în locul de veci s-a cântat: *"Ca o lacrimă de sânge a (mai) căzut o stea"...*

A fost una dintre cele mai strălucitoare!

ASOCIAŢIA FOŞTILOR DEŢINUŢI POLITICI

O şansă ratată

În anii 1948-1949, primii noştri ani de detenţie, întrucât personalul administraţiei închisorilor continua să fie neschimbat, inclusiv directorii precum – de pildă – Berezofschi, directorul închisorii Jilava, chiar cei care ne aflam în regim de izolare, la dispoziţia Securităţii, datorită toleranţei celor care ne păzeau, puteam comunica cu cei care se aflau în alte celule.

Doresc – şi pe această cale – să aduc un bine meritat omagiu directorului Berezofschi care, asumându-şi riscul, a făcut reale servicii multora dintre noi. Era fiul cunoscutului preot Berezofschi din Chişinău, autorul unor cântări bisericeşti şi dirijorul unui faimos cor.

Directorul a făcut acele servicii fiind conştient că ar putea să-l coste. L-a şi costat: a fost arestat la începutul anului 1949, în serviciu fiind. N-am mai aflat nimic despre el. Dacă am şti că trăieşte am dori să-i mulţumim şi să-i transmitem urări de bine pentru tot restul vieţii, iar dacă am şti că se află în lumea celor de dincolo, ne-am ruga pentru sufletul lui nobil.

Partidul comunist, ca să fie sigur că duşmanii de clasă se află sub supravegherea unor tovarăşi de toată încrederea, i-a şcolit pe aceştia în spiritul urei de clasă.

Au ajuns la conducerea închisorilor oameni de tipul lui Moromet, figură lombroziană, despre care, dacă n-am fi avut parte de el, n-am fi putut crede că există şi astfel de specimene.

Au urmat ani grei în regim de claustrare severă, timp în care nu veneam în contact decât cu cei din celula în care ne aflam.

Între anii 1951-1956, timp în care unii au fost trimişi la muncă tiranică, în colonile de la Canalul Dunăre - Marea Neagră sau la minele din nordul Transilvaniei, am putut cunoaşte pe cei repartizaţi la acelaşi loc de muncă, după care, până în 1964, când am fost graţiaţi, în regim de izolare severă, în celule de 2x4 mp., claie peste grămadă, timp îndelungat, ne-am aflat opt deţinuţi. Nu-i cunoşteam nici pe cei din celulele alăturate, întrucât nici la aşa zisa plimbare de 15 minute, nu ne puteam vedea.

După eliberare , cei pe care Securitatea continua să-i considere periculoşi orânduirii comuniste, au fost insistent urmăriţi, anchetaţi şi terorizaţi în scop de timorare pentru o eventuală transformare în informatori, fapt pentru care evitam întâlnirile chiar cu cei care ne deveniseră buni prieteni.

La începutul anului 1990, după revoluţia din decembrie 1989, opera bravului nostru tineret, supravieţuitorii cumplitelor suferinţe îndurate în sinistrele temniţe comuniste, cărora foarte mulţi nu le-au putut supravieţui, au înfiinţat Asociaţia Foştilor Deţinuţi Politici din România. Evenimentul a stârnit un deosebit interes celor care, suprasaturaţi de sarabanda propagandei activiştilor de partid, au sperat că, în sfârşit în ţara noastră se vor produce mari schimbări, garantate şi prin autoritatea morală a foştilor deţinuţi politici.

Fără îndoială, Asociaţia noastră era investită cu cel mai preţios patrimoniu moral, deci îndreptăţită să joace un important rol în viaţa politică şi cea socială, în calitate de arbitru. Aşa ar fi trebuit şi aşa ar fi putut să fie dacă la conducerea ei s-ar fi aflat valoroşi reprezentanţi ai foştilor deţinuţi politici, ireproşabili din punct de vedere moral, intelectuali remarcabili cu un statut social onorabil şi, mai presus de toate, oameni care să vorbească gândind. Din nefericire n-a fost să fie aşa. În bună parte vina le revine celor care, aparţinând unui partid politic pentru care – de fapt – suferiseră în temniţele comuniste, s-au dedicat exclusiv activităţii politice în cadrul partidului, subestimând importantul rol care i-ar fi revenit Asociaţiei noastre. Prin implicarea lor în activităţile ei, ar fi contribuit la creşterea prestigiului.

Cum aproape toţi conducătorii formaţiunilor politice anticomuniste sunt foşti deţinuţi politici, în cadrul Asociaţiei Foştilor Deţinuţi Politici s-ar fi putut organiza un Consiliu de Reflexie, din care să facă parte reprezentanţi valoroşi din toate formaţiunile. Buna noastră credinţă, înţelepciunea specifică celor care au trecut prin grele încercări şi, nu în ultimul rând, legăturile sufleteşti stabilite între noi independent de apartenenţa politică, ar fi constituit factori determinanţi pentru armonizarea punctelor de vedere în interesul comun şi, tot în acest Consiliu, s-ar fi putut elabora un bine gândit plan de acţiune.

Cât de semnificativă ar fi fost – de pildă – implicarea ilustrului reprezentant Corneliu Coposu în activitatea Asociaţiei şi prezenţa lui în acel Consiliu de Reflexie?!

După Revoluţia din decembrie 1989 lumea românească continua să trăiască în psihoza bătăliei neterminate. În scopul continuării cu succes a luptei împotriva foştilor comunişti din eşalonul al II-lea, care reuşiseră să acapareze puterea, a fost preconizată ideea necesităţii unor reprezentanţi *"bătăioşi"*.

La începutul anului 1990, cu ocazia primului Congres al Asociaţiei Foştilor Deţinuţi Politici din România, a fost lansată ştirea că Ticu Dumitrescu ar fi omul indicat. Era un ilustru necunoscut. Nu-mi pot da seama cine i-a putut face reclama aceea, întrucât n-am cunoscut foşti deţinuţi politici cărora să le fi fost parteneri de suferinţă. Oricum, misterioasa propagandă a fost eficientă. La acel prim Congres Ticu Dumitrescu a fost ales preşedintele Asociaţiei noastre. Nu cu mult timp după aceea, s-a aflat că Ticu Dumitrescu, fără studii superioare de specialitate, a fost şeful unui Şantier de Construcţii Forestiere, din judeţul Vrancea. Foştii lui colaboratori, contrariaţi de noua lui ipostază de preşedinte al Asociaţiei Foştilor Deţinuţi Politici din România, au făcut să apară în presă un deosebit de compromiţător comunicat. Se preciza că Ticu Dumitrescu, în fosta lui calitate de şef de şantier, se comportase ca un zelos activist de partid. Îi teroriza în mod special pe cei cu studii superioare.

În ziarul *"Scânteia"* din 13 ianuarie 1983, au apărut declaraţiile lui Ticu Dumitrescu referitoare la marea contribuţie a şantierului condus de el, în opera de construire a socialismului în Patria noastră. Cei mai preţioşi colaboratori pentru obţinerea acelor rezultate erau doi tineri comunişti, cei mai buni şefi de achipă.

În Buletinul Oficial din **** a apărut decretul prin care s-a acordat Ordinul Muncii clasa a III-a maistrului Ticu Dumitrescu. Şeful Şantierului cu atât de preţioasa contribuţie pentru Victoria Socialismului.

Precum se ştie, acel ordin, care era semnat de Ceauşescu, se acorda numai celor recomandaţi de organele partidului comunist.

Nici un alt fost deţinut politic, oricât de apreciat pentru pregătirea lui profesională şi oricât de mare i-ar fi fost aportul la locul de muncă, nu a avut acces la funcţii de conducere. De acordarea acelui "prestigios" ordin, nici nu putea fi vorba.

Sesizat de toate aceste informaţii, inginerul Dan Vasile, preşedintele Filialei Bucureşti în anii 1991-1992, a căutat în arhivă dosarul de fost deţinut politic pe baza căruia beneficiază de prevederile decretului 118/1990. În mod obligatoriu acel dosar trebuie să se afle în arhiva Filialei în raza căreia se află domiciliul stabil al fostului deţinut politic. Negăsindu-l, l-a rugat pe Ticu Dumitrescu să-l prezinte. N-a făcut-o nici până în prezent.

La Adunarea Generală a Filialei Bucureşti din 20 octombrie 1993, care a avut loc cu riguroasa respectare a prevederilor statutare, a fost ales un nou comitet de conducere al Filialei, sub preşedenţia doctorului inginer Constantin Iulian, un deosebit de preţios reprezentant al foştilor deţinuţi politici, cu excepţional prestigiu profesional, ireproşabil din punct de vedere moral şi foarte controlat la vorbă. Au participat la această adunare peste 760 de membri.

Ticu Dumitrescu, care a sosit mai târziu, luând cuvântul, după ce şi-a făcut cunoscută indignarea de a nu fi fost primit cu onorurile cuvenite d-sale, ni s-a adresat cu retorica întrebare: *"Bine, domnilor; nu mai aveţi încredere în*

Corneliu Coposu, nu mai aveţi încredere în Ticu Dumitrescu, atunci în cine mai aveţi încredere, domnilor"!?

Nu pentru prima dată erau mult prea evidente efectele sindromului de om mic. El nu putea concepe că, printre foştii deţinuţi, ar putea exista şi dintre cei cărora nu le inspiră încredere şi deosebită preţuire pentru "prestigiul" cu care reprezintă Asociaţia noastră.

Întrucât Filiala Bucureşti avea nouă mii de membri cotizanţi şi, conform statului, avea dreptul de a fi reprezentată la Congres de un mare număr de delegaţi cu drept de vot, Ticu Dumitrescu dorea să-şi asigure la această Filială, precum şi la cele judeţene cu pondere mare, comitete care să-i asigure trimiterea la congrese a unor delegaţi care să-i fie favorabili. Deci, în scopul de a-şi asigura realegerea la al doilea Congres, precum şi la cele care au urmat, Ticu Dumitrescu a recurs la cele mai abjecte procedee.

Întrucât componenta noului comitet sub preşedenţia doctorului inginer Iulian nu-i era deloc agreabilă, a doua zi l-a contestat în Justiţie sub pretextul că la Adunarea Generală nu fuseseră respectate prevederile statutare. Printr-un comunicat intens mediatizat, a făcut cunoscut opiniei publice că, noul comitet ales *"nestatutar"*, vrea să orienteze Asociaţia spre o *"anumită culoare politică"*. Pe Iulian, noul preşedinte ales la 20 octombrie 1993, l-a declarat legionar.

În anul 1990, când Ticu Dumitrescu, prin alegerea ca preşedinte al Asociaţiei Foştilor Deţinuţi Politici din România a devenit persoană publică, s-au găsit unii care au declarat şi despre el că ar fi fost legionar. În apărare Ticu s-a folosit de un argument irefutabil: în anul 1940 el avea vârsta de 12 ani. Ei bine! În anul acela Constantin Iulian avea numai zece ani.

Deşi Justiţia i-a respins contestaţia, sub pretextul unei cereri în anulare, Ticu Dumitrescu l-a numit pe dr. Paul Minea preşedinte provizoriu, pe durata unui an, timp în care urma să aibe loc al treilea Congres, la care Minea urma să-i asigure trimiterea delegaţilor aleşi pe sprânceană. Ticu Dumitrescu a declarat *"urbi et orbi"* că el are democraţia în sânge. *"Nota bene"* d-le Ticu Dumitrescu, democraţia trebuie să o ai în cap

nu în sânge!

(*"Nota bine"* este sintagma foarte agreată de Ticu; l-am auzit de câteva ori folosind-o la emisiunile televizate, aşa, ca să se ştie că el cunoaşte şi limbi străine).

După ce, în compania lui Corneliu Vadim Tudor şi a lui Adrian Păunescu a reuşit să înobileze Parlamentul pe care îl declarase cândva *"Parlamentul ruşinii"*, zelos precum îl ştim, Ticu s-a avântat în lupta parlamentară pentru instaurarea Statului de drept, devenind *"campionul"* Parlamentului în această bătălie. Nu ştim ce compatibilitate a putut să stabilească Ticu între atitudinea lui parlamentară şi aceea de nerespectare a hotărârilor Justiţiei!?

Dacă orgoliul lui hiperatrofiat ar putea fi efectul sindromului de om mic, pentru care ar putea fi considerată vinovată natura, faptul de a fi dintre cele mai mediatizate personalităţi din viaţa noastră publică ne pune pe gânduri. Într-o vreme, în fiecare zi, dacă nu apărea pe posturile de televiziune, erau importante referiri la prodigioasa activitate a lui Ticu, în cotidienele de mare tiraj, în timp ce noi, cei care încercam să-l prezentăm, cu dovezi irefutabile, ca pe un impostor, nu am avut acces decât la mass-media *"confidenţială"* cum ar spune d-nul Andrei Pleşu.

După constituirea Parlamentului ales în luna noiembrie 1996, d-l senator Ticu Dumitrescu nu s-ar fi aşteptat să nu fie ales ca preşedinte al unei comisii parlamentare, cea vizată fiind comisia pentru problemele S.R.I.-ului, pentru care se putea considera cel mai competent, ştiut fiind că *"elaborase"* proiectul de lege pentru accesul la dosarele Securităţii, pe care îl considera *"opera vieţii sale"*. Această ingratitudine, pe care a pus-o în seama propriului Partid, i-a provocat un mare parapon. Cum nu se putea complace în postura de simplu parlamentar, a născocit ceva: la şedinţa Senatului din 14 ianuarie 1997 a comunicat constituirea unui grup parlamentar extrapartinic cu denumirea *"Grupul de Supraveghere morală şi atitudine Corneliu Coposu"*. Era de la sine înţeles că preşedenţia acelui grup i-ar fi revenit de drept.

Sărmane Corneliu Coposu! Noi, cei care ţi-am fost

foarte apropiaţi sufleteşte în timpul cumplitelor suferinţe îndurate în odioasele temniţe comuniste, te-am admirat pentru înalta ta ţinută morală şi ireproşabila demnitate, constituind şi pentru noi un deosebit de preţios sprijin moral, ne întrebăm: Cum te vei simţi în lumea veşniciei când vei afla că, în Parlamentul României, cel care te reprezintă pe linia moralei şi a demnităţii, este Ticu Dumitrescu?

Printre membrii Asociaţiei Foştilor Deţinuţi Politici din România se află profesori universitari, distinşi jurişti, medici şi ingineri cu deosebit prestigiu profesional, talentaţi scriitori şi poeţi, cu toţii în anonimat.

Opinia noastră publică ştie că singurul reprezentant de seamă al Asociaţiei noastre este Ticu Dumitrescu. Chiar şi despre fraţii noştri de suferinţe parlamentari nu se ştie că ei aparţin Asociaţiei, şi – parcă – nici n-au ţinut să li se cunoască această apartenenţă. În numele nostru în Parlament a vorbit numai Ticu, iar mass-media n-a ratat nici o ocazie să scoată în evidenţă intervenţiile lui.

În ultima vreme, cu prilejul comentării prevederilor proiectului de lege pentru accesul la dosarele Securităţii, senatorul P.N.Ţ.C.D. Ticu Dumitrescu, *"autorul"* proiectului a fost prezentat ca o mare personalitate, victima celor care s-ar fi dorit autorii acelui proiect.

Până şi d-l Octavian Paler, apreciatul nostru publicist ale cărui editoriale din *"România Liberă"* – până nu demult – le urmăream cu deosebit interes, în articolul *"Procesul leprosului"*, leprosul fiind Ticu Dumitrescu, îl considera victima unui proces inchizitorial, inchizitorii fiind Ion Diaconescu şi Nicolae Ionescu Galbeni. Preşedintele şi vicepreşedintele P.N.Ţ.C.D. nu numai că nu i-au susţinut în Parlament votarea proiectului său de lege *"opera vieţii"* sale, cum obişnuieşte el să-l prezinte ci, mai mult, sub pretextul de a nu fi respectat disciplina Partidului, l-au suspendat pe Ticu din activitatea Partidului pe durata unui an.

Ambii conducători ai Partidului cunosc foarte bine toate practicile abjecte ale lui Ticu Dumitrescu pentru a se menţine la conducerea Asociaţiei Foştilor Deţinuţi Politici din România, iar domnul Ionescu Galbeni, în noua lui calitate de preşedintele Comisiei Parlamentului pentru controlul S.R.I.-ului, este de presupus că ar putea cunoaşte şi mai mult.

Oricum, cei dintre noi, care am avut posibilitatea să le cunoaştem comportarea pe lungă durată a detenţiei în temniţele comuniste, îi preţuim pentru demna lor comportare şi pentru frumosul lor caracter.

Ne este greu să credem că domul Octavian Paler, al cărui discernământ îl face apt pentru cele mai subtile analize, nu cunoaşte diferenţa de calitate dintre presupusul *"lepros"* şi presupusul *"inchizitor ratat"*, Nicolae Ionescu Galbeni!

Domnule Octavian Paler şi domnilor reprezentanţi ai presei scrise şi a celei audio-vizuale, sunteţi principalii mentori ai opiniei publice; sunteţi cei care ar putea proiecta în primplanul vieţii noastre publice unele non-valori, făcându-le o nemeritată reclamă, sau conspirând pentru a menţine în anonimat unele valori reale.

Este mult prea evident că, cel mai mare prejudiciu pe care l-a provocat comunismul Poporului Român este degradarea morală şi pervertirea mentalităţii, cu consecinţe nefaste pentru Ţara noastră.

Fără redresarea noastră morală şi fără schimbarea mentalităţii, va fi greu posibilă redresarea economică. Poate chiar imposibilă o lungă durată de timp. Pentru realizarea acestui deziderat este imperios necesară promovarea, la posturile de comandă, a oamenilor de reală valoare, principalul atribut fiind ţinuta morală.

Apasă pe umerii d-vs. o mare răspundere: dacă veţi proceda cu cinste şi obiectivitate la promovarea celor cu merite reale, veţi bine merita recunoştinţa posterităţii, dacă nu, vă puteţi aştepta la blestemul ei.

Se ştie că, cei care contribuie la defăimarea legionarilor, sunt beneficiarii unor privilegii, cum ar fi – de pildă – accesul mass-media. Ticu Dumitrescu a făcut-o cu mult zel. Ca să nu-i supere pe cei din imediata lui apropiere, cum ar fi – de pildă – Puiu Atanasiu – fost prefect legionar – şi Paul Minea, obedientul lui preşedinte la Filiala Bucureşti, numit şi

nu ales, Ticu a găsit o soluţie: i-a împărţit în două categorii: legionari cuminţi, cei care-i fac jocul, foarte puţini dealtfel, şi cei înrăiţi, adică cei mulţi, care îi sunt ostili.

Ticu Dumitrescu a comis, nu demult, această mare imprudenţă: a declarat că, în calitatea lui oficială, a avut posibilitatea să umble la dosarele Securităţii, la care, bineînţeles, nu are acces *"fiste cine"*. Suntem deci îndreptăţiţi să credem că *"cei cuminţi"* ar putea fi cei pe care Ticu îi poate şantaja.

Cele relatate sunt numai o parte din practicile lui Ticu Dumitrescu pentru a se menţine, cu orice preţ, la conducerea Asociaţiei Foştilor Deţinuţi Politici din România. Totalitatea lor constituie obiectul unui voluminos dosar. Oricât de diabolică i-ar fi fost tactica, date fiind importantele argumente care îl prezintă în adevărata lui lumină, menţinerea lui la conducerea Asociaţiei nu i-ar fi fost posibilă dacă n-ar fi avut un foarte puternic sprijinitor!

Este uşor de presupus cât de semnificativă ar fi fost contribuţia Asociaţiei noastre, dacă, imediat după Revoluţie, am fi jucat rolul care ne revenea de drept, reprezentaţi fiind de fraţi de suferinţă cu un statut social deosebit, de înaltă ţinută morală şi, nu în ultimul rând, de cei cărora limba nu premerge gândirii.

N-a fost să fie aşa! A fost deci ratată o şansă!

Noi însă n-am abandonat această luptă: ne vom strădui să facem tot ce ne va fi posibil ca să nu fi fost ultima şansă. Dacă nu o vom face, nici noi nu vom binemerita recunoştinţa posterităţii.

SFÂRŞIT

CUPRINS

CUVÂNT ÎNAINTE 3

PREFAŢĂ - RĂZVAN CODRESCU 7

PRIMII MEI ANI DE ŞCOALĂ 13

MIŞCAREA LEGIONARĂ ŞI AROMÂNII 17

ÎN PREAJMA CĂPITANULUI 39

ÎN NOAPTEA MASACRULUI
(21 –22 SEPTEMBRIE 1939).....46

ARESTAREA MAIORULUI DINULESCU
(Asasinului lui CORNELIU CODREANU).....54

ROCADA COMUNIŞTILOR 60

IMPOSTURĂ SAU? 66

DUPĂ 60 DE ANI 78

ÎN APĂRAREA MONARHIEI 84

CU PRIVIRE LA EXTREME 101

POST SCRIPTUM 116

AROMÂNII ŞI REZISTENŢA ANTICOMUNISTĂ 120

ÎN TEMNIŢĂ CU PETRE ŢUŢEA 132

AMINTIRI DIN GULAGUL ROMÂNESC 144

PRINTRE DEPORTAŢII DIN BĂRĂGAN ŞI
PARTIZANII GENERALULUI MARCOS..... 160

ÎN ANCHETĂ LA SECURITATEA
DIN CALEA RAHOVEI 171

ÎN LIBERTATE 185

DESPRE ECHIDISTANŢA SERVICIULUI
ROMÂN DE INFORMAŢII 195

AVOCATUL NICOLAE COJOCARU 204

INGINERUL GHEORGHE BRAHONSCHI 225

ASOCIAŢIA FOŞTILOR DEŢINUŢI POLITICI 232

Căpitanul fusese cu insistenţă sfătuit de apropiaţii lui colaboratori să plece în Italia, unde ar fi putut termina cel de-al doilea volum al operei sale "Pentru Legionari". Refuzul a fost categoric: a afirmat că i se pare cu totul nedemn să ne lase pe noi în suferinţă iar el să se pună la adăpost.

Ce ar fi rămas din întreaga lui operă dacă, circumstanţele fiind tot atât de nefavorabile, el şi-ar fi încheiat existenţa într-un adăpost comod, pe meleaguri străine?!

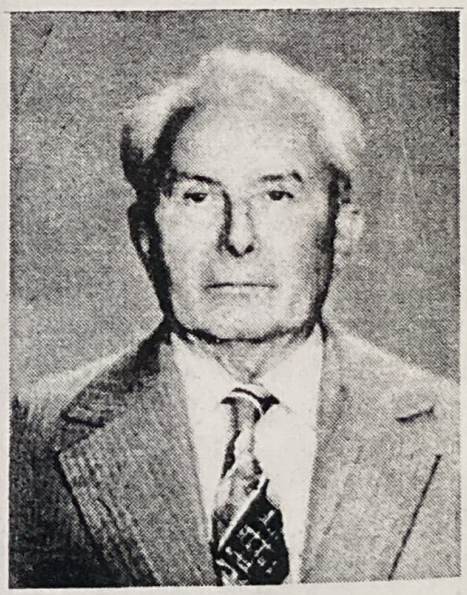

Mormântul lui, încă necunoscut, precum mormintele lui Moţa, Marin şi ale miilor de legionari care zac în gropile comune din preajma temniţelor şi ale coloniilor de muncă forţată din întreaga ţară, conţin în ele sămânţa care va rodi cândva, pentru binele Neamului pe care l-au iubit şi pentru care s-au jertfit.

Nu cumva acesta este motivul care-i determină pe adversari să continue defăimarea Mişcării Legionare prin mistificarea adevărului?

AUTORUL

ISBN 973 – 95956 – 4 - 2